ה׳ בחשון תשמ״ח, 28.10.1987 | מיספר 2617 | המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע״מ) | שנה 52

העולם הזה

הפרשה שנאסרה לפירסום:

דוגמנית חוזרת בתשובה נעלמה עם בנה

חטיפה בשם אלוהים

שימי תבורי: אעשה הכל למען הכסף!

פורמה 1 - השותף הטבעי והבטוח שלך להפחתה במשקל!

הרזייה ועיצוב הגיזרה תלויים באורח חיים נכון ובהרגלי תזונה בריאים. בנושאים הנוגעים לגופכם - תנו לטבע לקבוע.
פורמה 1 - טבליות סיבים טבעיים (FIBER) מפירות הדר ודגנים המסייעות להורדת משקל הדרגתית ויעילה. קחו את סיביות **פורמה 1** לפני כל ארוחה, הסיבים התזונתיים הטבעיים יעניקו לכם הרגשת שובע ויקטינו את כמות המזון שאתם רגילים לאכול בזמן הארוחות וביניהן.

הפכו את **פורמה 1** לשותף להרגלי התזונה שלכם וכך תוכלו להיפטר מעודפי משקל ולשמור על הופעה ספורטיבית וגיזרה חטובה - אחת ולתמיד!

את ההצלחה הזאת אי אפשר לחקות!

כאשר מדובר בבריאות חשוב לבדוק מי העומד מאחורי המוצר.

פורמה 1 הוא מוצר בינלאומי המיוצר ע"י FARMA FOOD משווק ב-27 מדינות ברחבי תבל. ובישראל ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות.

דיאטת פורמה 1

"טבע" פיתחה עבורכם תכנית תזונתית שלמה ומפורטת להרזייה מבוקרת לאורך זמן. את "דיאטת **פורמה 1**" תוכלו לקבל חינם באמצעות ספח המצורף לכל אריזה.

ניתן להשיג באריזות 100 ו-250 סיביות ברשתות השיווק, חנויות המזון, בתי מרקחת ובתי טבע.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

מופץ ע"י רשת. פרומיו

מיכתבים

חוויה מסעירה

על גליון שהכיל ספר („הצופן: אד־מע", העולם הזה 6.10.87).

חוויה מסעירה עברה עלי בקריאת ספרו הנועז של ק. צטניק, הצופן. אדמע.

יעל גבאי, ירושלים

ברצוני להביע הערכתי ליוזמה המבורכת, הקד־שת רוב הגליון לכמעט־ספר מאת ק. צטניק.

שמחתי להיווכח שהשלם זה פתח דף חדש ואני מקווה שעוד יהיו דפים ברוכים כדוגמת אלה שבגליון מס' 2614.

כן ירבו! **אפי פלמאי,** מושב בצת

נהניתי מאוד מקריאת יומנו של ק. צטניק על תקופת הטיפול שעבר באל־אס־די, כדי להידפא מסיוטי השואה.

תודה. **רחל כץ,** תל־אביב

● ● ●

פסיכולוגיה בגרוש

על הבעת דיעה חריגה („אנשים", העולם הזה 13.10.87).

קראתי בשאט־נפש את הדרשה הסלפנית של רב־החובל ארן גרץ על מותו של סרן גיל עברי. כסרן, טייס אף־15 בחיל־האוויר, ידידו וחברו של גיל המנוח, נדהמתי לראות את נסיונו של אותו רב־חובל להשוות את אסונה של מישפחת עברי למשברו הנפשי הוא.

את בעיותיו הפסיכיאטריות עליו לפתור ולא מעל גבי העולם הזה, שמן הראוי היה שגם הוא ינקוט במידה של בדיקה והתחשבות.

כמי שמבין בתעופה — אין שום קשר בין המתואר בהעולם הזה ובין המציאות ומה שנכתב היה שגוי.

אינני חושב שהיה מקום לפרסם את דבריו של ארן גרץ. על הדחף שאיננו ניתן לכיבוש של בנים המבקשים להוכיח עצמם להוריהם (כמו גיל עברי, הטייס המנוח, לאביו, דויד עברי, שהיה מפקד חיל־האוויר).

זאת, בסך־הכל, פסיכולוגיה בגרוש, אבל פגיעה קשה מאוד בהורים השכולים, כמו האלוף (מיל') דויד עברי ורב־אלוף (מיל') רפאל איתן, שבניהם הטייסים ניספו בתאונות־אימונים.

טייס, תל־אביב

● שם בעל המיכתב אינו ניתן לפירסום

● ● ●

אין בסיס

על דיעותיה של קוראה חרדית („איגרת העורך", העולם הזה 13.10.87).

הקוראת בר־לוי ביטאה, במיכתבה באופן ברור את חוסר־הבסיס המשותף לשיכנוע הדדי בין חר־דים לחילוניים, ולדעתי, החרדים הם המונעים זאת. כל דבר או ערך חילוני הוא כפירה ותועבה בעיניהם, ולא דבר שניתן להבין אותו, לחיות עימו או ללמוד ממנו.

מצב זה אינו מותיר אלא ניסוקים כמו רציחות ברחוב, מטר־אבנים וגידופים מפיהם. ואלה אינם בסיס לדו־קיום כלשהו. **ערן רוזנברג,** רמלה

● ● ●

בולשיט אחד גדול

על חגירת חגורות־בטיחות במכונית („יתהלל חוגר כמפתח", העולם הזה 13.10.87).

היות ואני שייך לקבוצה המתנגדת לחגורת־הבטיחות, ואינני חושב שדיעותיי איוולת, אני מבקש להגיב על דעתו של אורי אבנרי „רוצים, בסך הכל, להכריח בן־אדם לשמור על חייו".

ואני, בסך הכל, אינני רוצה שאיש יכריח אותי, ואם זאת איוולת, אני גאה להיות אויל.

מספיק לזכור את נהג המונית, שניסו לרצוח אותו בדרך לבית־צפאפא, והדבר שהציל את חייו היתה האפשרות להימלט (בהיותו לא חגור).

החגורה היא בולשיט אחד גדול (ממש כמו קסדת־מגן לקטנוע עד 50 סמ"ק) ועד היום לא נעשה בארץ מחקר אחד נורמלי כדי ללמוד את הנושא כהלכה. **אילן אפשטיין,** הוד־השרון

● ● ●

כלביאדה

על פן נוסף בעלייתה של אידה נודל („אילנה אסירה של אידה", העולם הזה 13.10.87).

מה זאת כל הכלביאדה הזאת? מזימה ציונית? מזימה סובייטית?

אך ירדה אידה נודל מן המטוס בלוד התברר

(המשך בעמוד 4)

אנטי ז'בוטינסקי

מיסמך מוזר ביותר פורסם השבוע: הוא יוחס לח"כ משה ארנס, ותוכנו היה סנסציוני. באותו היום הכחיש ארנס כל קשר למיסמך, אך למחרת נעלם האיש ולא ניתן היה להשיגו. במיסמך הסנס־ציוני היו הצעות „להילחם בנטייתם של ערביי ישראל לאוטונומיה" — היתכן שחיבר אותו חסיד של זאב ז'בוטינסקי, מאבות תו־רת־האוטונומיה, ואם לא — מדוע נאלם ארנס?

6

דף חדש בעיקבות מאיאקובסקי

גרשון קניספל, שנסע ברחבי רוסיה בעיקבות ולאדימיר מאיאקובסקי, בא לבקר בעיר הולדתו של המשורר הרו־סי, היום העיירה מאיאקובסקי. שלמה שבא מציץ פעם נוספת בקירות הקלופים והמת־מוטטים של תל־אביב.

26

מות הצ'לנית

ז'קלין דה־פרה שכבה וגססה בלונדון. בעלה המפורסם חי בפאריס עם אהובתו, ולצ'לנית לא היה איכפת. זובין מהטה סיפר שבכה עליה במשך 5 שנים. המבקר חנוך רון אומר ש„ז'קלין דה־פרה יצ־רה את האסכולה של עצמה".

17

האופי הווייצמני

עזר וייצמן, במונולוג חושפני, עורך חשבון נו־קב עט עצמו: „יכולתי להמתין בנחת לתורי, ליישב את יהודה ושומ־רון ולהיות ראש־ממשלה. מה שהפריע לי זהו האופי שלי. אולי השארם הוא שהיה בעוכריי!"

8

סלים ועבירות

נבחרת ישראל נגד אלופת אירופה, לכבודם של מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי. השופטים דויד דגן הישראלי ומאניס היווני לא הצליחו להסתיר את נטייתם הטבעית. בשלב מסויים נראה כי התחרו ביניהם על הדבקת עבירות לקבוצה היריבה. לא עזר ליוונים — נבחרת ישראל הובילה לכל אורך המישחק וניצחה 110:102.

40

פטיש בצלחת

מאות אנשים יושבים ליד שולחנות במיסעדה ענקית, ומפצחים בפטיש קטן חיות מוזרות. את מה שיוצא מתחת לפטיש ולאיזמל — הם טורפים בעזרת הידיים. בסוף הם גם משלמים תמורת התענוג: 40 דולר לאיש. אריה ליפסון, הגובה מהם את הכסף במיסעדה שלו בניו־יורק, חולם להאכיל גם את הישראלים באותן חיות.

25

כתבת השער הקידמי:

חטיפה דתית

מישהו מנסה לשחזר את פרשת יוסלה שוחמכר: הדוגמנית שלמדה ציור ובאלט, נטשה את כל עיסוקיה לטובת הדת, ונישאה בשידוך לתלמיד־חכם. אבל בעלה לא היה דתי דיו לטעמה. היא נעלמה יחד עם בנה, בן ה־5. לפני כן התייעצה עם רבנים ידועים מבני־ברק. כנראה החליטה שלחינוך חרדי צריך לנתק הקשר עם האב.

36

כתבת השער האחורי:

הפרלמנטריזם חשוף

הקהל לא נהר להופעותיה של מלכת הפור־נוגראפיה הפרלמנטרית. האולמות נותרו חצי־ריקים, והציבור הסתפק בתמונות שב־עיתונים. ארבעה ימים שבהם שהתה הח"כית בארץ־הקודש סוקרו מכל כיוון. רק לכותל היא לא זכתה להגיע, כי הדתיים זרקו כסאות. כתחליף הצטלמה על גבו של גמל ירושלמי — „בעלי־חיים לא סובלים מזה," דברי צ'יצ'ולינה.

37

נפילת הבורסה, תותחים וקצפת

אפילו לאמריקה הגדולה אין די משאבים לק־נות גם תותחים וגם חמאה. אבל לאמריקה היה ברזל. על כן, היה לה לחם, עו־גות ואפילו קצפת. מה הקשר בין המיסים, רונלד רגן והבורסה?

5

ערוץ פרוץ

יצחק שנקר קיבל את אידה נודל, טען שלא ידע, והבטיח שלא יעשה את זה שוב. הערוץ השני, שעכשיו הוא גם הערוץ הראשון, עובד, דיווחים ישירים ממישחקי כדורגל אצל אייבי — יש, גלי־צה"ל משדרים, השובתים מחוס־רי־המשכורת מחלטרים. אז מי בכלל צריך טלוויזיה? הפוליטיקאים, שו־צר־הפירסום שלהם סובל בימים אלו מחסכים נוראיים.

7

המיליארדרית הרעבה

שולמית גיבשטיין, גיסתם של ראש עיריה לשעבר ושל האמן יעקב אגם, טוענת שנושלה מרכוש של מיליארדים. עכשיו היא פונה לציבור בבקשה לנדבה. האם קנו הרבנים את סיפור הבעל, ש„היא קו־מוניסטית והורסת הבורגנות?"

14

שימי תבורי בדרך לפאריס

מעיסקי הבנייה בארצות־הברית עובר שימי תבורי, מי שהיה מלך זמרי־הקאסטות מנס־ציונה, לפאריס. את האשה והילדים משאיר בבית, בצדה לה. עוד לא מבין צרפתית.

28

רחל המרחלת מדווחת:

הזמר **דודו פישר** לא נפרד מאשתו **טובה,** אבל קיבל הזמנה למל־כת בריטניה ● **רותי הר־ציון** עוזבה את כו־כב הירדן ואת **מאיר,** ופנתה לעורכי־דין ● כששופט מנסה להיות שדכן לפרקליטים רווקים ● **רפי כהן** מחפש רק כחול־לבן ● מי הדליף את סוד הגירושין הכמוס של **מורים ששון,** ולמה הא־מא כמעט התעלפה והפסיקה לדבר עם **חביבה פלטאו?**

34

תחתוני אורי זוהר

בסרט „הצילו את המציל" מתפשט אורי זוהר ונשאר בתחתוניו. בחיים, נזכרת כתבת, הוא הופיע לפני 10 שנים בביתה לצורך עבו־דה, התפשט לפתע, גם מתחתוניו, ורדף אח־ריה מחדר לחדר. המתחרד המפורסם ביותר במדינה, בדר־כו אל הדת, שיחק בתוספת.

35

חולות הרוח

כשרדינג שוכב, עוזבות ענת, שלומית ויעל כל עבודה, לימודים ועניין, ורצות לקחת את הגלשנים. כשאוסף עם־ישראל את ציוד המנגל, אז יורדות הב־נות למסע פרטי במרחביים.

30

אסטרוסקסולוגיה

יש לך, ארוני, אנרגיה מינית? יש בך, גבירתי, מגנטיות? המחשב יספק תשובה לכל שאלה. מי שלא יכול לשלם תמורת שירותיו של אסטרולוג פרטי, יכול להיעזר בשירותיו של המחשב האסטרולוגי, במ־ציאת חתן או כלה מתאימים.

24

המדורים הקבועים:

מיכתבים — בולשיט אחד גדול	3
איגרת העורך — מיכתבו של חף־מפשע	4
תמרורים — ראש־הממשלה והגרושה	4
הנדון — הרבה הרבה ברחל	5
תשקיף — הבתולה והרבי	10
יומן אישי — שואה אחרת	11
אנשים — הרקדנית מדבאו	12
מה הם אומרים — מישל חדד, יהודה ברקן, יצחק ארצי, עידית נעמן, אתי פולק, עדי אמוראי	18
קולנוע — חילול הקודש	20
זה וגם זה — כבר נמאס מהחורף	21
לילות ישראל — בהפסקת־חשמל	22
דף חדש — סדרים שוברים שירה	26
תשבץ — הפיל, נטש	32
מיכתבים לרותי — נשים שולטות במדור	32
הורוסקופ — השנה של מאזניים	33
רחל המרחלת — על כל העולם	34

בלי מורא · בלי משוא פנים

קורא יקר,

ביוני השנה היה יצחק חטואל אדם מיואש. הוא ישב בכלא וחיכה למישפטו באשמת הברחת כמות גדולה של הרואין לישראל. בעבר היה חטואל אלוף ישראל בסיף, וסגן־אלוף העולם בספורט אצילי זה.

העד העיקרי נגד חטואל היה ידידו לשעבר, דויד אלקיים. זה העיד במישטרה כי חטואל הוא ראש רשת־סמים בצרפת, כי חטף את אלקיים ואיים עליו ברובה, וכי הציע לו להמיר את יתרת חובו בסידרת פיצוצים אצל יריבי חטואל בעכו.

כמו אסירים נואשים אחרים, מצא חטואל את דרכו אל העולם־הזה. הוא שלח מיכתב לאילנה

נאשם חטואל בין סניגורים יפתח ומרוז
„החלטתי לעשות רעש!"

אלון וסיפר את סיפורו. לדבריו העליל עליו עד־המדינה אלקיים עלילה נבזית וחסרת־שחר. חטואל טען כי אלקיים הוא נרקומן חסר יציבות נפשית, אדם שקל מאוד לקנות אותו ולשדלו להעליל עלילות תמורת חופן סמים.

כתב חטואל: „בינתיים העניין נמשך כבר חצי שנה. אני חף־מפשע, בכל יום שעובר נגרם לי סבל. החלטתי לעשות רעש, ולא איכפת לי הסבל, כמו המחשבה לאבד את השם הטוב שבניתי. אני גם מפסיד את האולימפיאדה בסיאול, מכיוון שאני לא מתאמן. וכל זאת בגלל עדות של עבריין, נרקומן כרוני, שלא מזמן היה בבית־חולים לחולי־נפש וניסה לא פעם להתאבד בקפיצה מגובה רב וגם על־ידי הזרקות. אנא עיזרו לי להוציא את האמת לאור!"

פירסמנו את מיכתבו של חטואל ואת סיפור הפרשה (העולם הזה 17.6.87) השבוע התברר בבית־המישפט כי חטואל צדק. עד־המדינה, דויד אלקיים, חזר בו בצורה דרמאתית מגירסתו. לשאלותיהם של הסניגורים, עורכי־הדין דויד יפתח ומשה מרוז, סיפר אלקיים כי העליל על חטואל. הוא הורה כי העליל עליו מכיוון שהיה נרקומן במצב קשה, והמישטרה פיתתה אותו בכדורי אדולן. הוא ידע כי עליו לספק למישטרה את התמורה שרצתה, והפליל את חטואל בפרשת־הסמים. מאז השתקם ונגמל מסמים. הוא רוצה לנקות את מצפונו ולתקן את העוול שגרם לחטואל.

זה תמיד מרגש לגלות שאדם הצועק כי הוא חף־מפשע, באמת היה ראוי לעזרה, והצליח להוכיח את חפותו. העולם הזה יעשה תמיד ככל יכולתו לעזור לעצירים ואסירים במצוקה.

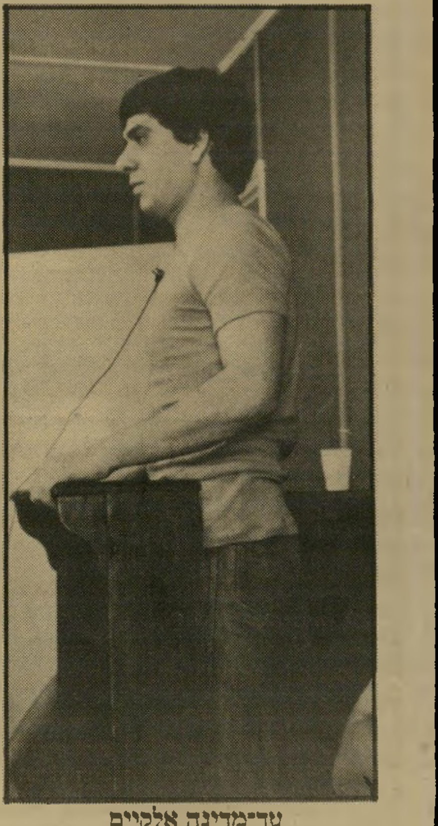

עד־מדינה אלקיים
„אני רוצה לנקות את המצפון!"

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

שהיא לא עלתה ארצה בגפה. היא החזיקה את כלבתה פיזר בזרועותיה.

ועכשיו בא העולם הזה וחושף חוליות נוספות בקשר־הכלבים של אידה נודל.

לא מספיק שאחותה של אידה, הגב' פרידמן, נאלצה ללבוש אפודה עשויה מצמר שנטווה מן השערות שנשרו מכלבתה של אידה, הרי שגם, כדי להרגיע את בנה יחידה, יעקב, בעת שהיתה עסוקה במאבק להעלאת אחותה ארצה, נאלצה הגב' פרידמן לקנות לו כלב („במקום הורים היה לו כלב!", כדבריה). **מרדכי קסטל**, רמת־גן

מלאכת־יד

על כליו של צייר („שנות טובות", העולם הזה 21.9.87).

אני מאוד מעריכה את ציוריו ורישומיו של

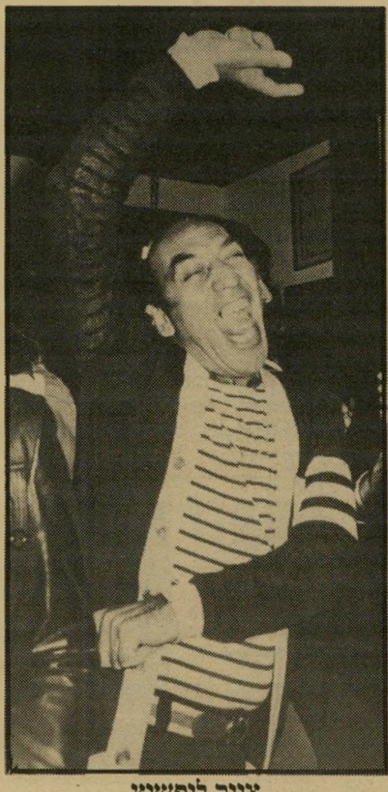

צייר ליפשיץ
יד ימין או יד שמאל?

אורי ליפשיץ. ועד עכשיו סברתי, לתומי, כי הוא יוצר אותם במיכחוליו, או בעפרונותיו, או בעטיו.

בא גליון ראש־השנה של העולם הזה וגילה לי דבר מדהים: ליפשיץ יוצר את רישומיו בידיו!

כך, לפחות, כתוב בעיתון, שחור על גבי לבן: „חבר־הכנסת גדעון גדות שלח (כברכת שנה טובה) רישום של זאב ז'בוטינסקי, פרי־ידו של הצייר אורי ליפשיץ."

ידו הימנית או ידו השמאלית?

שושנה קליגר, תל־אביב

● ● ●

ציפור הסרט

על בחירתה של עדנה פיינרו („הסרט הרע תשמ"ז", העולם הזה 13.10.87).

בדרך־כלל אני לא רק מסכים כל שבוע עם כל מילה שעדנה פיינרו כותבת במדור הקולנוע, אלא אני גם נהנה מכל מילה שלה באותו מדור.

ועכשיו, פיתאום, בום!

מה היא עשתה לי? איך היא עשתה לי את זה? לקטול את בטי בלו (עם ביאטריס דאל המשגעת) ולהכתיר אותו כאחד הסרטים הרעים של תשמ"ז?

זה פשוט פגיעה בציפור־הנפש.

שבתאי ארגל, חולון

● ● ●

נואם ונואף

על רוזן צרפתי (איש־השנה תשמ"ז, העולם הזה 21.9.87).

בכתבה על איש־השנה תשמ"ז הוזכר שמו של הרוזן דה־מיראבו (כמנסחן של אימרות־כנף). חבל שהעולם הזה לא נהג במיקרה זה כמינהגו והרחיב על הרוזן בהערת־הסבר בשולי העמוד.

הרוזן גבריאל אונורה ריקטי דה־מיראבו היה אישיות השווה הערת־שוליים. הוא היה יו"ר האסיפה הלאומית הצרפתית ערב המהפכה ומראשי המהפכה כאשר זאת פרצה. הוא התפרסם כנואם בחסד עליון ובמידה לא פחותה כנואף.

מה זה נואף! מיראבו, שהתחיל את הקריירה שלו כסרן בחיל־הפרשים, בילה שנים מחייו בבריחה ממאהבותיו או מבעליהן הנבגדים ונדד, לשם כך, מארץ לארץ — לשווייץ, הולנד ואנגליה — ולבסוף אפילו נידון למוות על מעשה פיתוי מוגזם במיקצת (אם כי הוא נחון, בסופו של דבר).

מה הפלא שמת בגיל 42.

איתן שלוי, חיפה

● ● ●

נדודי קורא עברי

על צירוף מקומות מעניין בו התוודע קורא להעולם הזה („מיכתבים", העולם הזה 30.9.87 והלאה).

אף פעם לא הייתי בחו"ל ולכן אינני יכול לדווח כי קראתי את העולם הזה בכל מיני מקומות אכזוטיים. לעומת זאת נולדתי בעתלית, שם התוודעתי לראשונה להעולם הזה. את שרותי הצבאי עשיתי בעזה ואחר־כך עבדתי תקופה מסויימת בעפולה וגם חיזרתי זמן מסויים אחר צעירה בעין־ורד שבעמק חפר, ובכל המקומות האלה מצאתי זמן ועניין בהעולם הזה.

ובחג־הסוכות, אפילו בשעת טיול לעין־פשחה, שלגדות ים־המלח. **עמי עמיר**, (עכשיו) עכו

● ● ●

העיתון של הצאר

על תפוצתו של ההראלד טריביון („תמרורים" העולם הזה, 21.10.87).

מאז ומתמיד היה הטריביון יכול להתגאות במעמדם של קוראיו. עכשיו כל קורא עשירי שלו הוא מיליונר, אבל בימיו הראשונים היה אפשר לומר כי כל קורא עשירי שלו הוא בן מישפחת מלוכה.

כך, למשל, חתמה, בראשית המאה, חצר המלוכה הרוסית על 200 מנויים, והגליונות נשלחו מדי יום ברכבת המהירה מפאריס לארמון הצאר בסנט־פטרסבורג הבירה (לנינגראד של היום).

כיום, כמובן, מיספר המלכים קטן בהרבה ממיספר המליונרים.

לואי מרקוביץ, תל־אביב

טעות בידכם. אין מדפיסים את הטריביון בבריסל ובאמסטרדם. לעומת זאת מדפיסים אותו גם בלונדון וגם בהאג (וכפי שכתבתם גם בפאריס, בציריך, ברומא ובמארסיי).

הוא גם לא נפוץ רק בעשרות ארצות. הוא נפוץ ב־164 ארצות. **יעקב פרג'**, ירושלים

● ● ●

נא להתעדכן

על תפקידים של שרים יוצאי עדות המיזרח („אנשים, העולם הזה 13.10.87).

מזכ"ל מיפלגת העבודה, עוזי ברעם, כמו כל מיפלגת־העבודה, איננו מעודכן במה שהולך בארץ. כאשר שלמה הילל הציע לברעם להדגיש את מוצאו הספרדי (למחצה), כדי לרכוש את אהדת הציבור, הגיב ברעם: „זה לא כדאי. אם אעשה את זה, אוכל בסך־הכל להגיע לתפקיד שר־המישטרה (כמו שהיה הילל בעבר)."

ברעם שכח כי מיפלגתו שלו שלחה לממשלה, בקדנציה זאת, ספרדי לתפקיד סגן ראש־הממשלה (יצחק נבון); עיראקי (כמו הילל) לתפקיד שר־האנרגיה (משה שחל) ועיראקית — לתפקיד שרת־הבריאות (שושנה ארבלי־אלמוזלינו).

הרצל בן־שאול, תל־אביב

פסוקו של יורד

המדפדף בכרכי העולם הזה יודע כי אין חדש תחת השמש וכי כבר היו דברים מעולם או, יותר נכון, ברומו של עולם. כך היה גם, כבר בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה, נושא הירידה בתודעה הלאומית:

● **אמר השבוע יו"ר אירגון האקדמאים, פרופסור באוניברסיטה העברית בירושלים: „לפסוק ,מציון תצא תורה' יש משמעות חדשה — כל נושאי התורה יוצאים מציון!"**

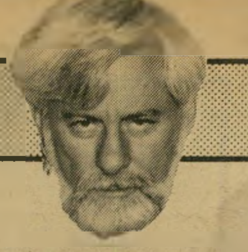

גם לאמריקה האדירה אין די כסף כדי לקנות גם תותחים וגם חמאה

ברזל ולחם

מי שיש לו לחם יש לו ברזל. כך קבע לואי אוגוסט בלאנקי, המהפכן הצרפתי, שהיתה לו יד בקומונה הפאריסאית, אחרי שייסד כל חייו אירגוני־מחתרת חמושים.

הוא התכוון לאמר: מי שיש לו נשק יכול לכבוש את השילטון. ומי שכובש את השילטון יש לו זכויות־יתר חומריות.

אבל אפשר גם להפוך את האימרה על פיה:

מי שיש לו ברזל אין לו לחם.

נדמה לי שמה שקורה בימים האחרונים בבורסות ובשדה־הקרב הכלכלי מאשר כלל זה.

■ ■ ■

לארצות־הברית יש ברזל. הרבה־הרבה ברזל.

היא נצחה במילחמת־העולם השניה תודות למאסות של ברזל — כמויות אדירות של אמצעי־לחימה שזרמו מבתי־החרושת שלה אל שדות־הקרב בים, ביבשה ובאוויר.

אחרי המילחמה היא לא הפסיקה לייצר נשק. היא ייצרה נשק גרעיני ונשק שיגרתי, ושפכה כמויות אדירות של אמצעי־לחימה לתוך מילחמות קוריאה ווייט־נאם. היא פרשה מיטריה גרעינית אדירה מעל ל„עולם החופשי" כולו. היא מסיירת בימים, מהונולולו ועד למיפרץ הפרסי. היא מחזיקה גייסות בארצות רבות, מחומת ברלין ועד לקו החוצה את קוריאה.

כל זה נתן לה יתרונות כלכליים ופוליטיים. והרי היתרונות הפוליטיים הופכים גם הם ליתרונות כלכליים.

האימפריה האמריקאית, שקמה במילחמת־העולם השניה על חורבות האימפריות הקודמות, העניקה לארצות־הברית את השילטון במחצית־העולם.

אירופה המערבית הפכה לבת־חסות של וושינגטון, ומבחינה פוליטית הפכה לגרורתה. בכל מקום שימש הכוח האמריקאי לקידום האינטרסים הכלכליים האמריקאיים. מילחמות־השיחרור של עמי אמריקה הלאטינית דוכאו בכוח, כדי לשמר את זכויות־היתר של החברות האמריקאיות. הכוח האמריקאי שימש להבטחת סדר עולמי, שבו הכתיבו המדינות התעשייתיות (וארצות־הברית בראשן) את המחירים למדינות שמכרו להן חומרי־גלם. העולם השלישי הוחזק בתנאי־עבדות. רק ארצות־הנפט הצליחו לשבור עבדות זו.

היה נרמה שבלאנקי צדק. לאמריקה היה ברזל, ועל כן היה לה לחם. וגם עוגות. וגם קצפת.

אך נראה כי מצב זה נשא בחובו את זרע הפורענות.

■ ■ ■

העובדה הבולטת ברגע זה בעולם היא שהמנצחים הפסידו, והמנוצחים ניצחו.

המדינות שיצאו מנצחות מן המילחמה הגדולה בתולדות העולם — ארצות־הברית, בריטניה וברית־המועצות — נתונות בירידה כלכלית. ואילו המדינות המנוצחות — גרמניה ויפאן — נתונות בעליה מסחררת.

תופעה זו היא כה בולטת, עד כי אי־אפשר להתעלם ממנה. יש צורך למצוא לה הסבר.

אחד ההסברים אומר שהמנוצחים נאלצו לעבוד יותר קשה. גרמניה היתה הרוסה לגמרי. יפאן נהרסה חלקית ונותקה ממקורות עושרה. שני העמים האלה הפשילו את שרווליהם ועבדו כשדים. כך חוללו את הנס הכלכלי, ועכשיו הם משגשגים.

זה בוודאי נכון. אבל אין זה הסיפור העיקרי.

לשתי המדינות האלה היה מזל. המנצחים אמרו להם: „לעולם לא עוד! לעולם לא תטילו עוד את אימתכן על עמים חפים־מפשע! לעולם לא תחזיקו עוד בצבא גדול, לעולם לא תייצרו עוד נשק!"

גרמניה לא ייצרה עוד נשק. היא ייצרה מכונות־כביסה ומכשירי־טלוויזיה.

יפאן לא ייצרה עוד נשק. היא ייצרה מכוניות ומכשירי־וידיאו

ובשעה שארצות־הברית נאנקה תחת עול הנשק, פרי ידיה, כבשו שתי אלה את השווקים ברחבי־העולם והפכו למעצמות כלכליות גדולות.

■ ■ ■

מלומדים עטורי־תהילה, כלכלנים ופסיכולוגים, בוודאי ינתחו היטב את אשר התרחש השבוע בבורסה של ניו־יורק. אנחנו יכולים לצפות בביטחה למבול של מאמרים וספרים, שיסבירו את הכל, אף שיסתרו זה את זה.

לנו, ההדיוטות, מותר לסכם את העניין במישפט פשוט: הבורסה התמוטטה מפני שהמשקיעים בארצות־הברית — ובעולם כולו — איבדו את האמון בכלכלה האמריקאית.

הם נכחו לדעת כי ממשלת ארצות־הברית צוברת את הגירעון התקציבי הגדול ביותר בהיסטוריה של האנושות. כלומר: שהיא מוציאה סכומי־עתק העולים בהרבה על הכנסותיה.

הם ראו שארצות־הברית קונה בחו"ל הרבה יותר סחורה מכפי שהיא מייצאת לחו"ל („הגרעון המיסחרי").

הם ראו שהדולר יורד בהתמדה.

והם הסיקו את המסקנה הפשוטה: זה לא יכול להימשך. באחד־הימים יתמוטט המשק האמריקאי. כדאי למכור את המניות שלי לפני שזה יקרה.

אולי יש בזה חוכמה כלכלית, ואולי לא. חוכמת־חיים בוודאי יש בזה.

אם הכלכלנים האמריקאיים לא חזו זאת מראש, הם מטומטמים.

■ ■ ■

לפני שבע שנים הגיע רונלד רגן לשילטון.

רגן היה המועמד של תעשיית־הנשק האמריקאית.

אחד מקודמיו, הנשיא דווייט אייזנהואר, הזהיר ערב פרישתו את עמו מפני התופעה שהוא קרא לה „התישלובת הצבאית־התעשייתית". כמצביא שניצח במילחמת־העולם, הוא הכיר את התופעה היטב: ההתחברות של הצמרת הצבאית והצמרת

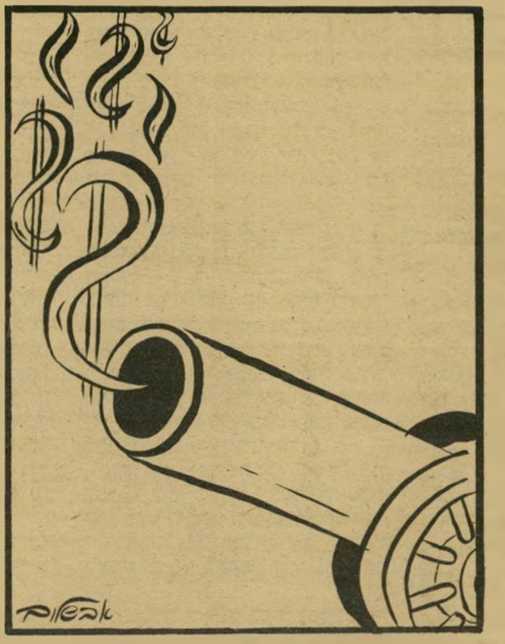

התעשייתית, המהוות ביחד גורם־כוח אדיר בחייה הפנימיים של ארצות־הברית.

צמרת משולבת זו מעוניינת לייצר נשק, בלי סייג ובלי גבול, בלי חשבון ובלי מחשבה כוללת. נשק, נשק תרדוף. כי מן הנשק אפשר להפיק רווחים עצומים (זהו הצד התעשייתי) ולהאדיר את הכוח הצבאי (זהו הצד הצבאי).

דבריו של „אייק" נשארו כקול קורא במידבר. 20 שנה אחרי שאמר אותם הצליחה התישלובת הצבאית־תעשייתית להכניס לבית הלבן את המועמד המובהק ביותר שלה, כסיל נחמד וקשיש.

האיש הפשוט ברחוב האמריקאי טומטם או טימטם את עצמו בסיסמות ריקות כמו כוח, זקיפות־קומה, גאווה לאומית. מי שהזהיר מפני שיכרון זה נחשב כבוגד.

רונלד רגן הביא עימו תורה כלכלית, שזכתה בשם „רגונומיקס". התווכחו עליה הרבה. זהו עניין לכלכלנים. אבל לא היה צורך בהשכלה כלכלית מעמיקה כדי להבין את המסקנה המעשית של תורה זו: נשק. הרבה נשק. יותר נשק.

בשם הגאווה הלאומית וזקיפות־הקומה ייצרה ארצות־הברית ערימות של ברזל. היא מילאה את העולם במיצבורים של נשק גרעיני, מילאה מחדש את מחסני הנשק השיגרתי. כל זה לא הספיק לה, והיא הודיעה על כוונתה להיערך ל„מילחמת הכוכבים" — כלומר, למלא גם את החלל החיצון באמצעי־לחימה.

רונלד רגן, מועמדם של העשירים, הבטיח גם להוריד את המיסים, זה לא היה אסון. כל פוליטיקאי מבטיח להוריד את המיסים. אבל רגן קיים את הבטחתו. וזה היה אסון.

בעוד שחשבון הנשק הלך וגדל והגיע לסכומים אסטרונומיים, הורדו המיסים. החור בין ההכנסות וההוצאות בתקציב האמריקאי הלך וגדל. החור הזה יצר את פער־האימון.

זה יכול היה להימשך זמן־מה. אין ספק שרגן עצמו קיווה שזה יימשך עד לגמר תקופת־כהונתו. כמו כל קצין־ים על גשר־הפיקוד קיווה „שזה לא יקרה בזמן המישמרת שלי!"

אבל עכשיו זה קרה. חוסר־האמון גרם לאסון.

■ ■ ■

במשך 45 שנה שלטה האימפריה האמריקאית בעולם. יתכן שייאמר עליה בספרי־ההיסטוריה שזאת היתה האימפריה בעלת תקופת־השילטון הקצרה ביותר בתולדות העמים.

לאמריקאים היה ברזל, והיה גם לחם. בעזרת הברזל, כפתה ארצות־הברית את רצונה על העמים האחרים ויצרה סדר עולמי. זה איפשר לה להעלות את רמת־המחייה של אזרחיה עוד ועוד, בשעה שעמי אפריקה ואסיה ודרום־אמריקה גוועו ברעב.

תוך כדי כך התיישן והתנוון המשק האמריקאי. כירסמה בו העצלות, שהיא תוצאת הכוח והשילטון.

כל מי שביקר בארצות־הברית בשנים האחרונות יכול היה לחוש בזאת בעצמו. השירותים הידרדרו. טיב הסחורות ירד. האמריקאי העדיף מכונית יפאנית על המכונית של דטרויט, העיר שהיתה פעם בירת־האוטומובילים. היתה תחושה כללית של הרפיית המאמץ.

זוהי תופעת־לוואי של אימפריה, של כוח, של שילטון.

עכשיו זה מתנקם.

■ ■ ■

מה הלאה? איני בא להינבא. מאז חורבן הבית, ניתנה הנבואה לשוטים ולכלכלנים.

אמריקה היא מדינה גדולה ועשירה. 1987 אינה 1929. יתכן שניתן לעצור את ההרס.

אולם חץ־הכיוון ההיסטורי ברור.

יש המציעים לארצות־הברית להגיד לבעלות־בריתה: עד כאן. מעכשיו תשלמו בעד הכל: בעד המיטריה הגרעינית האמריקאית הפרושה מעל לראשכם, בעד הגייסות האמריקאיים החונים על אדמתכם, בעד הצי האמריקאי המאבטח למענכם את הימים.

זה קשה. כי פירוש הדבר שאמריקה „תנמיך את קומתה," שתהיה מוכנה לסגת מעמדות־כוח.

ייתכן כי בשנה הבאה ייבחר נשיא מסוג אחר, שיקטין את ערימות־הברזל ויטיל מס על הלחם, או לפחות על העוגה והקצפת.

איני יודע. זוהי בעייתם של האמריקאים. אותי מעניין ההיבט הישראלי.

איני מתכוון רק להיבט הפשוט, הפרימיטיבי: אנחנו תלויים בארצות־הברית. אם לא יהיה לאמריקאים כסף, יקטינו את הסיוע הניתן לנו. גם המגביות יצטמצמו.

ואם ההשפעה הפוליטית האמריקאית תצטמצם בעיקבות הצימצום הצבאי, עלולה ישראל להיפגע. כמעט מכל הבחינות, הכוח הישראלי מופיע בעולם ובמרחב בזנב של הכוח האמריקאי.

כל זה ברור, וכבר נאמר. אותי מעניין היבט אחר.

■ ■ ■

מדינת־ישראל היא אימפריה־זוטא.

ישראל היא העתק מרחבי של האימפריה העולמית של ארצות־הברית.

כל המחשבה הקיומית של ישראל מבוססת על כוח — הכוח הישראלי, ובעקיפין גם הכוח האמריקאי.

כוח זה הוא צבאי. הוא מורכב מאמצעי־לחימה ומגייסות.

מזה 20 שנה — מאז מילחמת ששת־הימים — מוציאה ישראל חלק אדיר של התוצר הלאומי הגולמי שלה על עוצמתה הצבאית. גם היא רודפת נשק, נשק, נשק.

חלק ניכר של החשבון שולם על־ידי האמריקאים. אולם גם המשק הישראלי עצמו נאלץ לשאת בעול כבד־מנשוא.

כתוצאה מכך עוותה דמותו של המשק הישראלי בצורה מסוכנת, והוא התרכז בייצור צבאי. המשאבים הכלכליים והאנושיים המצומצמים של מדינה קטנה זו הושקעו בייצור אמצעי־לחימה. חלק קטן מן הייצור נועד לייצוא, ושם כבר החלה ההתמוטטות. השאר נועד לצריכה עצמית.

פרוייקט הלביא היה רק אחד מן הגילויים הבוטים ביותר של העיוות הזה.

אלמלא התמוטט לפני כמה חודשים, היה מתמוטט השבוע. לפרוייקטים אחרים, פחות ידועים, צפוי גורל דומה.

אך גרוע מן העיוות הכלכלי של ישראל היה ונשאר העיוות המחשבתי.

■ ■ ■

המחשבה הרואה בכוח את חזות הכל, ובנשק את בסיס הכוח, מובילה להתמוטטות.

זהו הלקח העיקרי, האמיתי, של מה שמתרחש בארצות־הברית.

מי שיש לו ברזל, עלול לגלות שלא נותר לו כסף ללחם. מי שמאמין שיש לו די משאבים כדי לייצר גם תותחים וגם לחם, עלול לגלות במהרה שאין לו חמאה.

המחשבה הכוחנית רואה בשלום דבר מיותר, ואולי אף מזיק, דבר שהוא בגדר ויתור, התפרקות, אובדן של נכסים. מי שיש לו נשק, אין לו צורך בשלום.

היא לא רואה בשלום דרך להבראה, לשיגשוג כלכלי, להרחבת המשק, להשקעת המשאבים הלאומיים בייצור ובייצוא של סחורות כדאיות.

בקיצור: המחשבה הישראלית הולכת בעיקבות ארצות־הברית הכושלת, ולא בעיקבות יפאן המשגשגת.

כדאי לנו ללמוד ממה שקרה לארצות־הברית.

מי שאינו לומד מאסונם של אחרים, ייאלץ בסופו של דבר ללמוד מאסונותיו שלו.

מאת אורי אבנרי

במדינה

העם

בין אידה לאיוואן

מה הקשר בין אידה נודל, צ׳יצ׳ולינה, איוואן דמיאניוק וברכה מודעי?

גם בימי שביתת התיקשורת הממ־לכתית, זקוק עם־ישראל לסנסציה הש־בועית שלו. התלות בסם לא נשברה.

שר־החוץ שולץ
מישחק־הפוקר בוטל

במשך כמה ימים התמלא החלל על־ידי הפסטיבל של אידה נודל. אולם הוא נרגע במהרה. שום סנסציה מקומית לא נראתה באופק. אנשי התיקשורת היו מיואשים, ונאלצו להקדיש את הכות־רות הראשיות לאיש משעמם כמו ג׳ורג׳ שולץ, שטייל במרחב ללא תכלית.

לתוך החלל הזה התפרצה הצ׳י־צ׳ולינה. הסקנדליסטית האיטלקית עו־ררה בתיקשורת הישראלית התלהבות שהגיעה כמעט לממדי הפסטיבל של אידה. במשך ימים ולילות עמדה ההונ־גריה־האיטלקיה, בעלת השד החשוף, במרכז הדיווחים (ראה עמודים 37־39). הוגשה נגדה קובלנה פלילית, ומנכ״ל מישרד־הפנים טרח לאסור את הופע־תה.

ביום שבו נסעה סוף־סוף הצ׳יצ׳ו־לינה הביתה, יכלה המדינה לחזור לשיגרה: מישפט איוואן דמיאניוק התחדש. מי שרצה יכול היה לשבת במשך שעות מידי יום מול מכשיר־הטלוויזיה, ולעקוב אחרי כל מילה במישפט, שבו הוסיף השופט דב לוין לרדות בסניגור יורם שפטל.

מסורבת־עליה אמיצה, מלכת־פורנו עזת־מצח, חשוד בפשעי־מילחמה — אין שום קשר בין אחד לשני. עולם ומלואו מפריד בין זה לזה. אך בעולם התיקשורת המודרנית, לכולם תכונה משותפת: הם מספקים את הצורך הבילתי־נלאה בסנסציות.

אחת הדמויות שנחשפו השבוע הי־תה ברכה מודעי, אמו של השר־בלי־תיק. יצחק מודעי הזכיר אותה בישיבת הממשלה. בבואו למחות על שביתת־השידור (ראה עמוד 7) הוא הביא כדוגמה את אמו, קשישה הזקוקה לטל־וויזיה לשם בידור.

מדבריו השתמע כי בעידן המודרני חובה על הממשלה לבדר את אזרחיה.

על תיאוריה חברתית חדשה זו אפשר להתווכח. אך אין ספק כי ברכה מודעי, ומאות אלפי אזרחים כמוה, זקוקים לסנסציה שבועית כדי למצוא טעם בחייהם.

מדיניות

המניות של שמיר

שולץ רצה להניח את האסימון הישראלי על השולחן במוסקווה. אולם המישחק התבטל

מפולת המניות העולמית, שנמשכה השבוע במלוא עוזה, נובעת ממפולת התקציב של ארצות־הברית (ראה הנ־דון). היא עירערה את מעמדו של הנשיא רונלד רגן, האחראי לכך. הדבר נרשם לא רק בבורסת־המניות, אלא גם בבורסה הפוליטית.

הראשון שהסיק מכך מסקנה היה מיכאיל גורבאצ׳וב. הוא היה אמור לבוא לפגישת־פיסגה עם רגן בארצות־הברית. השבוע סירב לעשות זאת, והעמיד תנאי מוקדם: שארצות־הברית תסכים למעשה לביטול תוכנית מיל־חמת הכוכבים.

רגן זקוק לפיסגה. שנה לפני תום תקופת־כהונתו השניה והאחרונה ב־בית־הלבן, הוא עתיר־כישלונות. הוא איבד את השליטה בקונגרס. מדיניות־החוץ שלו נכשלה לכל אורך החזית. עכשיו התמוטט גם המשק. פגישת־פיסגה זוהרת היתה עשוייה להרים את קרנו, לעורר את הרושם שהוא עדיין מנהיג חשוב ופעיל. זה שווה לו הרבה.

גורבאצ׳וב יודע זאת, ועל כן העלה את המחיר. לא עוד סתם הסכם לחיסול הטילים הגרעיניים הבינוניים, אלא גם ויתור על מילחמת־החלל.

יש בכך פאראדוכס מסויים. ברית־המועצות רוצה לבטל את ההתחרות הצבאית בחלל, מפני שהמשק הסובייטי הכושל אינו יכול לעמוד בהוצאה הא־דירה הכרוכה בכך. אולם המאורעות האחרונים הוכיחו שגם המשק האמ־ריקאי אינו מסוגל עוד לשאת בהוצאה הביטחונית העצומה. היה כדאי גם לרגן לוותר עליה. אולם אין הוא מסוגל לעשות זאת, מבלי להכריז על פשיטת־רגל פוליטית ורעיונית.

מוכרים בלבד. אחד שיצא נשכר מהתפתחות זו היה יצחק שמיר.

ערב נסיעתו למוסקווה בא ג׳ורג׳ שולץ, שר־החוץ של רגן, לירושלים. הוא רצה לשכנע את שמיר להסכים להשתתפות סובייטית בתהליך־השלום במרחב.

זה היה אסימון ששולץ רצה להניח על השולחן במוסקווה, במישחק־הפוקר הגלובלי. מכיוון שהמישחק התבטל, לא היה צורך באיסמון.

יחד עם מניות־הבורסה ירדו, על כן, גם מניות הוועידה הבינלאומית של שימעון פרס. אין קונים. „מוכרים בל־בד.”

הממשלה

אנטי־ז׳בוטינסקי

האם קשור או לא קשור מישה ארנס במיסמך הבוגד ברעיונות מורו ורבו?

אחד המיסמכים המוזרים ביותר פורסם השבוע. תוכנו: הצעות של חבר־הכנסת משה („מישה”) ארנס ואחד מעוזריו לגבי האזרחים הערביים ב־ישראל. עד להתפטרותו בגלל הלביא היה ארנס, כשר־בלי־תיק, אחראי למיגזר הערבי מטעם הממשלה.

הפירסום היה סנסציוני. אך שעות מעטות לאחר־מכן התייצב ארנס ב־תוכנית ערב חדש של הטלוויזיה (ה־חינוכית), כשהוא מזועזע ונרגז, והכחיש את הכל. המיסמך אינו שלו. כל מה שנאמר בו אינו תואם את ריעותיו. מישהו אחר הכין אותו.

זה היה מוזר. ההמשך היה מוזר עוד יותר. אף מילה אחת מן ההכחשה לא פורסמה למחרת היום בעיתונים. עיתונאים שניסו להתקשר עם ארנס נתקלו בקיר אטום. עוזריו הודיעו כי ארנס איננו, שהוא מסתובב באיזשהו מקום, שאי־אפשר להשיג אותו.

האם זה מיסמך של ארנס? האם היה קשור בו או באחד משלביו?

תוכנית ז׳בוטינסקי. אם התגו־בה של ארנס היתה מוזרה, הרי תוכן המיסמך היה מוזר עוד יותר. משולבים בו יסודות הסותרים זה את זה.

למשל: המיסמך קובע כי גוברת בקרב האזרחים הערביים בישראל (להבדיל מתושבי השטחים הכבושים) הדרישה לאוטונומיה. בכך רואה המיסמך סכנה גדולה.

אולם מכל מנהיגי הליכוד, דווקא ארנס נחשב כתלמידו הנאמן של זאב ז׳בוטינסקי. ואילו ז׳בוטינסקי הוא האיש שקבע כי במדינה היהודית ייהנו הערבים מאוטונומיה מלאה.

גישה זו של ז׳בוטינסקי לא היתה מיקרית, או טכסיסית. היא נבעה מ־השקפת־עולם, שהתגבשה אצל ז׳בו־טינסקי מנעוריו.

בראשית־המאה היה ז׳בוטינסקי ה־רוח החיה בוועידה יהודית־רוסית, ש־התכנסה בעיר הלסינגפורס, בירת המחוז הפיני של האימפריה הרוסית (כיום הלסינקי, בירת פינלנד.) בוועידה זו ניסח ז׳בוטינסקי הצעיר מצע מפורט לאוטונומיה. התוכנית נועדה ביחוד למיעוט היהודי ברוסיה, אך אמורה היתה לחול על כל עמי־המיעוט בממלכת־הצאר רחבת־הידיים.

מאז דגל ז׳בוטינסקי באוטונומיה לכל מיעוט לאומי, באשר הוא שם. ערב מותו ב־1940 כתב ספר בשם חזית המילחמה של עם־ישראל, שנועד לשמש כמצע להקמת המדינה היהו־דית.

בתוכנית זו קבע ז׳בוטינסקי כי ה־ערבים במדינת־ישראל ייהנו מאוטו־נומיה לאומית, שאת פרטיה קבע במדוייק. שום אזרח ערבי בישראל אינו מעז אף לחלום כיום על או־טונומיה רחבה כזאת.

אחרי ביקורו של אנוור אל־סאדאת בישראל, נטל מנחם בגין את תוכניתו זו של ז׳בוטינסקי ועיצב על פיה את תוכנית־האוטונומיה, שאותה הציע לערבים בשטחים הכבושים, בתקופת־הביניים עד להסדר־השלום. לפי תוכ־ניתו של ז׳בוטינסקי, היתה אוטונומיה זו צריכה להתגשם במדינה היהודית עצמה.

אולם מחברי המיסמך החדש רואים באוטונומיה זו סכנה גדולה.

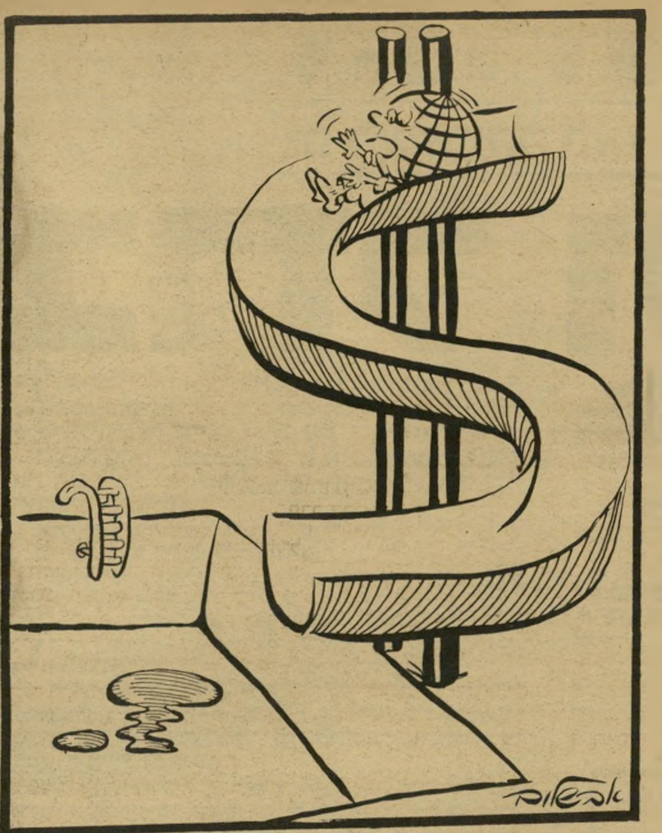

1.2 מיליון ערבים. בדו״ח נאמר כי האזרחים הערביים במדינת־ישראל מהווים כיום 17% מאוכלוסיית המדינה. בשנת 2000 הם יהוו 22% — 1,183,000 אזרחים ערביים לעומת 4,126,000 אזרחים יהודיים.

אוכלוסיה של 1.2 מיליון נפש אינה גורם שולי, שניתן להתעלם ממנו. כאשר קמה מדינת־ישראל, מנה ה־יישוב העברי 635 אלף איש בלבד — ציבור קטן אף מן הציבור הערבי ב־ישראל כיום. בשום מדינה דמוקרטית־מערבית אין מיעוט בסדר־גודל כזה, שאין לו זכויות לאומיות נרחבות — שפה רישמית, מוסדות קהילתיים אר־ציים, ועוד.

מה מציע המיסמך לציבור זה?

מוצע למנוע התארגנות ארצית של האזרחים הערביים, לפעול לחיסול הגופים הארציים הקיימים (ועד הסטודנטים הערביים, ועד הרשויות המקומיות הערביות, ועד תלמידי בתי־הספר התיכוניים, הוועד לשמירה על האדמות, וכו׳.)

ארנס עם ז׳בוטינסקי ושמיר
האם בן־גוריון עדיף?

איך ניתן במדינה דמוקרטית למנוע התארגנות ארצית של אזרחים מכל סוג שהוא, על רקע לאומי, דתי, תרבותי או אחר? נרמז כי ניתן לעשות זאת על־ידי זרועות־הביטחון.

אין המיסמך חושש מפני התארגנות חבלנית. הוא קובע שהיא „מיזערית”. החשש הוא דווקא מפני פעולה דמוקרטית ופוליטית.

מה ניתן לעשות? לצמצם את מיספר הסטודנטים הערביים הלומדים בגוש־המיזרחי, לאסור על ערבים לקבל כספים מחו״ל, אלא אם יאושרו המקורות על־ידי ממשלת־ישראל.

האמצעים האלה נועדו, כמובן, להבדיל בין האזרחים הערביים והאזרחים היהודיים, ששום הגבלה כזאת אינה מוטלת עליהם. משמע: מדיניות של הבדלה והפלייה לאומית.

„אמור כן לזקן.” אולם גם בעניין זה אין המיסמך עיקבי. הוא מציע באותה הנשימה גם את ההיפך: ליצור שיוויון ושילוב בין „אוכלוסיית המיעוטים” לאוכלוסיית הרוב היהודי, ולטפח אצל הערבים „הרגשת שייכות למדינה.”

איך?

כל ערבי בישראל נתקל בכל יום בעובדה שהוא אזרח מסוג ב׳. כל שוטר, כל איש־מג״ב, כל חייל, כל פקיד ממשלתי, כל נהג־אוטובוס, כמעט כל עובר־אורח, מתייחס אליו אוטומטית אחרת מכפי שהוא מתייחס לאזרח יהודי. איך מתכוונים מחברי־המיסמך לשנות זאת, כאשר הם מציעים להטיל על הערבים הגבלות חדשות?

בסופו של דבר מגיע המיסמך לאותן התרופות הישנות שנבדקו (ושנכשלו) בעבר: לנסות לקנות עסקנים ערביים לסכסך בין המוסלמים מהצד האחד והדרוזים, הנוצרים וה־בדווים מהצד האחר. אך המיסמך מודה כי הנוצרים והדרוזים הם במצב של ירידה, בעוד שהמוסלמים הם בעליה מתמדת, עקב הריבוי הטיבעי המוגבר שלהם. העיקרון: הפרד ומשול.

במיסגרת זו מוצע להחזיר את עקורי איקרית ובירעם, הנוצריים ל־כפריהם.

אם מישה ארנס קשור במיסמך, הוא תלמידו של דויד בן־גוריון, ולא של זאב ז׳בוטינסקי. אין במיסמך שום מחשבה שלא נוסתה ונכשלה עוד בימי „הזקן”.

ארנס טען כי מכל רעיונות המיסמך, הוא מזדהה רק עם החזרת עקורי איקרית ובירעם. אך הימנעותו מלהסביר מה הקשר שלו למיסמך מעלה חשד כבד. ׳

מנכ"ל פורת, מנהל יבין
סדר בברדק

שר נבון
כן ולא, כן ולא

ערוץ פרוץ

מודעי שלף את אמו, נבון היסס והתלבט, פורת והעובדים נלחמו ביניהם ורק לציבור לא איכפת

שנון שנקר, עיתונאי בגלי־צה"ל, הוזמן בשבוע שעבר לבירור ב־מוסדות האיגוד הארצי של עיתונאי־ישראל. עילת הבירור היתה הופעתו ככתב הערוץ השני בטקס קבלת־הפנים לאידה נודל, שנערך לפני שבועיים. שנקר הואשם בכך שבהופעתו שבר את שביתת העובדים העיתונאיים ברשות־השידור. הוא טען שלא ידע כי זו שבירת השביתה, והבטיח שלא יעשה זאת שוב.

עיתונאי אחר, ששבר את שביתת־העובדים, נקרא גם הוא לבירור. הוא העביר דיווחים ממישחקי־הכדורגל, וסיפק בכך את רעבונם של עשרות אלפי האוהדים ברחבי־הארץ. את השרות הזה סיפק באמצעות תחנת קול־השלום של אייבי נתן. הוא ננזף על־ידי האיגוד הארצי.

אלה היו רק כמה מן הפעולות שננקטו נגד שוברי־שביתה שונים במהלך ימי־השביתה הארוכים של העובדים העיתונאיים ברשות־השידור.

האירוניה היא שדווקא הצופים והמאזינים, צרכני־התיקשורת במדינה, אינם מתרגשים מן השביתה הממו־שכת. ההתרגשות היא רק נחלתם של העובדים השובתים והנהלת־הרשות.

הנפגעים העיקריים מן השביתה הם, מסתבר, הפוליטיקאים.

הפוליטיקאים, שחידשו לפני שבוע את ישיבות מליאת־הכנסת ואת הפעילות הפוליטית השוטפת בתום פגרת־הקיץ, מצאו את עצמם חסרי מקורות חשיפה.

עשרות העסקנים, שבימים רגילים מוצאים להם דרכים שונות ומשונות לספר לציבור על קיומם, נותרו חסרי־כל. רק תחנת־שידור אחת פועלת — גלי־צה"ל — וזמן־השידור המוקדש בה לנושאים פוליטיים הוא מוגבל. יש תחנת טלוויזיה אחת — הערוץ השני — שאינה עוסקת כלל בפוליטיקה, וישנם, כמובן, העיתונים, שאינם מספקים די את יצר הפירסום הבלתי־נידלה של הפוליטיקאים והעסקנים למיניהם.

לכן היו אלה דווקא הפוליטיקאים שרחקו בימים האחרונים בצדדים ה־ניצים להגיע להסדר, ולוא הגרוע ביותר.

כך, תחת הסיסמה של „חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה", הותר לערוץ השני לסקר בשידור חי את בואה של אידה נודל. כך הציג השר יצחק מודעי את בעיותיה של אמו הקשישה בפומבי, וגרם בעקיפין לכך ששידורי הערוץ השני ישודרו בו־זמנית גם בתדר של הערוץ הראשון המושבת. התירוץ הקדוש היה: „למען הקשישים והבודדים."

כך הביא נבון לישיבת־הממשלה של היום הראשון את התיקון לחוק רשות־השידור, המאפשר לוועד־המנ־הל לסגור את הרשות במיקרה הצורך.

כך היה נושא השביתה ברשות, אחד הנושאים היותר־מדוברים ב־מיסדרונות בית־המחוקקים.

העובדים לא היססו לפנות ל־פוליטיקאים, ולנסות לארגן שדולה נמרצת להם ולהצעותיהם. מאידך לא היססו גם חברי הנהלת־הרשות לגייס את אותם פוליטיקאים לצידם.

ציבור משלמי־האגרה יודע שעיתו־נאי הרשות שובתים „בגלל כסף". הוא לא כל־כך מודע לפרובלמטיקה המסובכת של המיפלצת רבת הראשים והזרועות, הנקראת רשות־השידור.

לפני שבועות אחדים פיטר אורי פורת, מנכ"ל הרשות, את גיורא צור, כתב הטלוויזיה בדרום. צור הואשם כי הפר את כללי האתיקה העיתונאית. בנוסף על היותו קשור בחוזה־עבודה עם הטלוויזיה, הועסק גם בחברה ליחסי־ציבור בדרום. התעורר חשד כי בשתי כתבות שהכין לטלוויזיה, שירת צור לקוחות של אותה החברה, נגב תיקשורת שמה.

צור זומן לבירור אצל המנכ"ל, בירור שבו השתתפו גם חיים יבין, מנהל הטלוויזיה, ויאיר שטרן, מנהל חטיבת־החדשות. אחרי שהם שמעו את דבריו, החליט פורת לבטל את חוזה־העבודה של צור.

ימים ספורים אחר־כך קיבל כל אחד מעובדי־הרשות טופס, שבו נתבקש לציין אם הוא עובד בעבודות אחרות, בנוסף לעבודתו ברשות, באיזה עבודות, ומהו השכר שהוא מקבל בהן. בלשון פשוטה יותר: פורת ביקש מן העובדים דיווח על חלטורות שהם עושים מחוץ לרשות.

אמנון נדב, יו"ר הוועד הארצי של עיתונאי־ישראל והכתב הפרלמנטרי של קול־ישראל, הורה לעובדים באופן חד־משמעי שלא למלא את הטפסים.

נדב הסביר, שחייבים להיות קרי־טריונים ברורים מתי ולמי מותר לע־סוק בעבודות צדדיות. הוא התנגד לכך שרק פורת בעצמו יוכל לאשר, או לפסול, עבודה במסגרות אחרות מבלי שתהיה לעובד כל אפשרות עירעור. הוא גם התנגד לדרך פיטוריו של צור.

נדב הסביר שגם בנושא זה אין קריטריונים ברורים, ויש מיקרים של איפה ואיפה. הוא טען שבבירור עם גיורא צור היה צריך להיות נוכח גם נציג של העובדים.

ותיקים ברשות נזכרו השבוע, כי הראשון שנתן דעתו לעניין החלטורות ברשות היה יצחק ליבני. היה זה לפני תשע שנים, ליבני היה מנכ"ל־הרשות. הוא הודיע לעובדים שעליהם לקבל ממנו אישור לחלטורות. ועד־העובדים נתן אז הוראה שלא לכבד את בקשתו של ליבני מן הטעם הפשוט: ליבני עסק בחלטורות בעצמו.

מי שבקי בדרכים העקלקלות של רשות־השידור ובסיבוכיה, יכול היה לצפות שתפרוץ שביתה. היה ברור, שבברדק השורר בגוף מסורבל זה, יגיע היום שבו ייצאו הדברים מכלל שליטה.

מייד אחרי פיטוריו של צור, החלי־טו העובדים העיתונאים של הרשות, המאוגדים בוועד־עובדי עיתונות־הפ־קה, לצאת לשביתה. סיסמת השביתה היתה הצמדת־שכרם לשכר המשולם לעיתונאים בעיתונות הכתובה.

כאן נכנס מישרד־האוצר לתמונה.

חבר־ועד גורן, מנהל לביארי, חבר־ועד נדב
מי ירוויח?

עובדי רשות־השידור, מבחינה זו, הם עובדי־מדינה, ומתוקף זה כפופים להסכמי־השכר הכוללים במשק. שר־האוצר התנגד להוציא אותם מן הכלל. אילו היה נעתר לתביעתם, היה ממוטט את מערכת־השכר הכוללת.

בשלב זה התחילו מאבקי הכוחות כשהשחקנים העיקריים במחזה הם נציגי ועד־העובדים והמנכ"ל.

שני הצדדים הבינו שזו הזדמנות לעשות סדר יסודי ברשות. שניהם עשו נסיונות לחזק את כוחם ולהרוויח מן השביתה.

לשביתה היה גם עיתוי אובייקטיבי, שתרם להקצנת העמדות.

הוועד־המנהל של רשות־השידור חדל לכהן לפני חודשים אחרים, ובינתיים לא נבחר ועד חדש.

כהונתו של מיכה ינון, יו"ר הרשות, הוארכה מעבר לתום הקדנציה שלו. המליאה, האמורה למלא את תפקיד הוועד־המנהל, אינה מתפקדת.

הערוץ השני נכנס לתאוצה מוגברת, ומילא בינתיים את החלל הריק שהשאירה הטלוויזיה השובתת.

גלי־צה"ל, תחנה צבאית, משדרת בקצב, ומספקת לצמאי־המידע חדשות בכל שעה, ויומנים המפוזרים לאורך כל שעות היממה, בנוסף לתוכניות האחרות שהיא משדרת.

במצב זה, שבו אין ועד־מנהל, נשארו כל הסמכויות למעשה בידיו של אורי פורת.

בגלל שידורי הערוץ השני ושידורי גלי־צה"ל, אין לחץ ציבורי שיקרב את סיום השביתה.

העובדים, מצידם, ניסו בכל כוחם ללכד את שורותיהם. בשתי אסיפות־עובדים כלליות, שהיו במהלך ה־שביתה, תמכו העובדים בהחלטות חברי־הוועד, והכל, חוץ מאחד, הצביעו בעד המשך השביתה. הם גם התחילו להתארגן ולחפש לעצמם מקומות עבודה חלופיים לימי השביתה הארוכים. אך האמת היא, שעבודות מזדמנות אלו העסיקו יותר את דפי־העיתונות הכתובה מאשר את השובתים.

ועד־השביתה אירגן לעובדים עבודה בקטיף. על לוח המודעות של קול־ישראל נתלה נייר, ועליו התבקשו להירשם העובדים המעוניינים בעבודה בקטיף. רק עובד אחד נרשם מירון צור.

חלק מן העובדים אינם זקוקים לעבודה חלופית. אלו נהנים מתוספת נכבדה למשכורתם מחלטורות שונות גם בימים כתיקונם, הפופולרית ביותר היא כתיבה בעיתונות. חלק גדול מן המפורסמים שבין כתבי הרדיו והה־טלוויזיה חוטאים בכתיבה, וזו מהווה חלק נכבד מפרנסתם. רובם אף אינם טורחים להסתיר זאת ואינם מתחבאים מאחורי שמות־עט, אלא מופיעים בשמם המלא.

כך אפשר היה לקרוא, למשל, מודעת־פירסומת למקומון חדש של ידיעות־אחרונות בירושלים, שבה ה־תנופפו שמותיהם של יעל חן, מיכאל קרפין ושלום קיטל. את המקומון עורכת, אגב, נאווה כהן, מי שהיתה המפיקה והעורכת של התוכנית זה־הזמן.

אחרים מתפרנסים מהופעות בערבי־ראיונות. במיקרה זה מדובר בעיקר במפורסמים שביניהם. אפילו חיים יבין, מנהל־הטלוויזיה, נהג להופיע בערבים כאלה מדי פעם, עד שמונה לתפקידו הנוכחי.

יש בין העובדים כאלה המשמשים „טיפרים" של נציגי תחנות טלוויזיה זרות הנמצאים בארץ: הם מוסרים להם מידע בעניינים שונים, תמורת סכומים לא־מבוטלים.

מיספר ירוק

אחדים מן העובדים משמשים, או שימשו בתקופות שונות, כש־ליחים של גופים ציוניים, או של המ־דינה בארצות שונות בחו"ל. גם אז הם מקבלים חופשה ללא־תשלום מן הר־שות, וחוזרים למישרתם בתום השלי־חות, אם לא מצאו משהו טוב יותר.

מוטי קירשנבאום, שפרש לא מזמן מן הטלוויזיה, אמר שהטלוויזיה היא כמו מיספר ירוק. אסור לוותר עליו. אסור להתפטר. צריך לקחת חופשה ולחזור.

מעולם, במשך השנים הארוכות שב־הן קיימת רשות־השידור, לא נקבעו נו־הלים אחידים לחלטורות. כל אחד מן המנכ"לים ניסה להכניס סדר בברדק, איש, בינתיים, לא הצליח. העובדים נל־חמים על כך כמעט בדמם. וזו, אולי, עילת השביתה העיקרית.

אבל האמת היא שחלק ניכר מן הבולטים שבמחלטרים אינם מזניחים את עבודתם ברדיו או בטלוויזיה, הם, מצידם, אינם מעוניינים שמישהו יקבע כללים, ויקטע את זרם הכספים המש־לימים את המשכורת שהם מקבלים מן הרשות.

האחרים, שגורלם לא שפר עליהם, ושלא נפלו לידיהם חלטורות מכניסות, הם בדרך־כלל גם אותם שאינם ממל־אים מיכסה מינימלית של עבודה בר־שות עצמה.

במהלך השביתה דובר על מיספר אסטרונומי של 800 עובדים המאוגדים (המשך בעמוד 40) **ענת סרגוסטי** ■

מונולוג של עזר וייצמן

חשבון נפש עם דפנה ברק

„אינני ראש-ממשלה בגלל האופי שלי!"

אני מצטייר כאדם לא־רציני, שיטחי? אין ספק שדימויו של אדם נוצר בחלקו באשמתו.

אולי זה נולד בגלל צורת־הדיבור שלי, אולי בגלל הסיגנון. נו כן, הסחבּקי.

מה אני יכול לעשות? כשאני קופץ על אריק (שרון) בישיבת־הממשלה, וזה משעשע — כולם קופצים על זה. אבל מי יודע, למשל, שב־5 ביוני 1987 — לפני חמישה חודשים! — התבטאתי על הכלכלה האמריקאית בישיבת־

סאדאת וג'ימי קארטר (מביט לעבר התמונות, בהן הוא מצולם עימם, המקשטות את קירות מישרדו).

אני לא מנסה לעבוד על הדימוי הזה. כן, אני יודע שזה מפריע לי. את יודעת מה? אני כן מטפל בזה.

כיום, כשאני מופיע בטלוויזיה או ברדיו, או לפני ציבור, אני נזהר יותר, מקפיד יותר בלשוני. אני לא בנוי ללכת לייעוץ, שיגידו לי מה ללבוש, איך להסתרק. אני דווקא עושה עם עצמי חשבון־נפש לעומק.

עתי אי־אימון בממשלה. כן, צפיתי את הגירוש.

החמצתי בזאת את הזדמנות־חיי להיות ראש־ממשלה? אני לא יודע אם אני טיפוס שמחמיץ. אולי אני טיפוס אמיתי יותר? יכולתי לשוב לחרות בקלות, אבל אילו הייתי נוהג כך — לא הייתי שלם עם עצמי.

מי לא באו להשפיע עלי: שרון, רוני מילוא, דויד (לוי). רק אחד לא הגיע — משה ארנס. אולי הוא לא הגיע ממניעים משלו? עזבי, הוא לא כזה

אני לא זוכר אם השבתי על המקום, או אולי כעבור כמה שעות. ישבתי אז בקיסריה כמה שנים, כתבתי ספר, נכנסתי לעסקים...

בוודאי שהתגרדתי. איך יכולתי אחרת, כשראיתי כיצד מסלפים את הסכם־השלום שעליו עבדתי כל־כך?

ואחרי זה, ב־1982, עוד פלשו לי ללבנון!

הרגשתי שגורם הזמן פועל לרעת המדינה.

אישית? נו, ודאי שזה כרוך זה בזה.

ממשלה בדאגה רבה? מי יודע שאני קורא הרבה ספרים? קורא אותם, לא מצטלם עימם!

אינני חושב שטעיתי בכך שעזבתי את הליכוד. אני מצטער על שנאלצתי לסיים את כהונתי כשר־ביטחון —

שימעון פרס, חיים בר־לב, יצחק נבון ואחרים, וחושב על דויד לוי, אריק ומי עוד יש שם? ארנס? אז אני מעדיף את מצבי הנוכחי.

לא היתה לי ברירה. הייתי חייב לעשות זאת.

מנחם בגין התחרט על הסכמי קמפ־דייוויד. הבנתי זאת מייד, כשמינה את יוסף בורג לנהל את שיחות־האוטונומיה, במקום משה (דיין).

כן, כן, בגין התחרט על קמפ־דייוויד! זה מאוד טראגי, שאדם שנכנס להיסטוריה בגלל תהליך — השלום, יושב בגלל זה, כיום, כלוא בבית. לדעתי, בגלל זה הוא כופה על עצמו מעצר־בית.

הוא לא הודה זאת לפניי, אבל

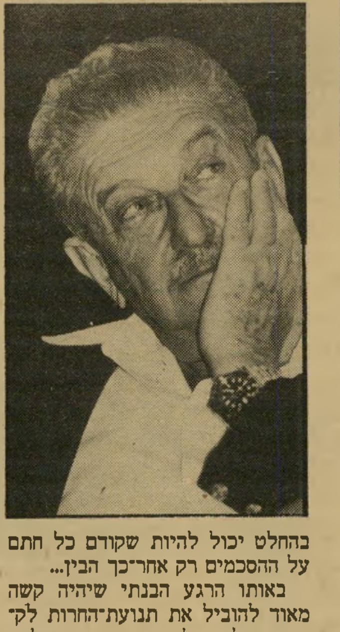

בהחלט יכול להיות שקודם כל חתם על ההסכמים רק אחר־כך הבין...

באותו הרגע הבנתי שיהיה קשה מאוד להוביל את תנועת־החרות לקראת תהליך־שלום. גם ככה היה להם קשה לעכל את זה. כבר היו זורקים לעברי: „נו, מה מכרת היום?"

כתבתי זאת לבגין במיכתב־ההתפטרות, במאי 1980: „לא העם חדל להאמין בשלום..."

שיסלח לי בגין — אבל הקושי שלו לתת פקודה לסגת מסיני הוא שהביא אותי לחשוב.

איני בא אליו בטענות. זה היה קשה. הוא סיים אז את תפקידו בהיסטוריה.

הבנתי זאת כשיחיאל קדישאי אמר לי, באיזושהי הזדמנות: „הקרב על ארץ־ישראל מתחיל!" ארץ־ישראל השלמה, כמובן. הבנתי שתפקידי הסתיים באותן הנסיבות ועזבתי במאי 1980.

צריך להזכיר: לא עזבתי את תנועת־החרות, אלא גורשתי אחרי שהצב־

מתוחכם. הוא פשוט הבין שמקומי אינו בחרות.

לקיסריה הגיעו משכנעים נוספים:

שימעון פרס ואליעזר ז'ורבין. הם הציעו לי: „בוא, תצטרף אלינו."

התשובה שלי היתה: „לא!"

בכל אופן, אינני מתחרט.

יצחק שמיר הציע לי להיות שר־הביטחון לפחות שלוש פעמים בארבע

עיניים, ב־18 עיניים...

מה זאת אומרת, שארל דה־גול ישב בסבלנות והמתין למנהיגות? איך ניתן

אולי השארם היה בעוכרי? למה „היה"? זה נעלם? השארם הזה הוא מה שהוליך אותי אל אנשים כמו אנוור

מצטער, אבל לא מתחרט.

האם אני מצטער על פרישתי מהליכוד? כשאני יושב כיום עם יצחק רבין,

מנחם בגין: „הוא יושב בביתו מפני שהוא מתחרט על קמפ־דייוויד!"

אריאל שרון: „חסר לו ביטחון עצמי. לכן הוא מגייס במיפלגתו גייסות!"

בורג ודיין: „כשבגין מינה את בורג במקום דיין, הבנתי שאינו רוצה בשלום!"

יצחק שמיר: „שטפתי לו את המוח הרבה פעמים, אבל זה לא עזר!"

להשוות בין שני המיקרים? מי היה ערב לי כוודאות שאילו הייתי מחכה בסבלנות, במשך שנים, בקיסריה — הייתי באמת מחליף את בגין? כמו שאני מכיר את עצמי, אילו הייתי נשאר בחרות ומחכה בקיסריה, הייתי מוצא את עצמי בין שמיר, ארנס ושרון, הייתי נכנס לקונפליקטים חריפים, ובסופו של דבר מוצא את עצמי במצבם של אריה נאור ומשה עמירבי!

זאת לא שאלה של סבלנות או ראייה־לטווח־ארוך. דווקא יש לי ראייה־לטווח־ארוך, וזה בעוכרי.

אם אני מרגיש החמצה? ובכן, לא הייתי מעולם בעמדת מנהיגות. בגין היה בשטח, מה לעשות. כיום, בוודאי שאינני מאושר מעמדתי. חסר לי הכוח. חסרה לי היכולת לקחת חלק בהחלטה הקובעת ביותר.

זה כמו במילחמה

פופולריות? היא חסרה לי פחות מהכוח להחליט. גם כיום אני פופולרי בחוגים מסויימים. נכון שבעבר הייתי יותר. הכל יחסי.

אני עוד אגיע לעמדת־כוח, אל תדאגי.

מתי? נו, כיום יש הסכמה על כך ששימעון פרס הוא מועמד מיפלגת־העבודה בבחירות הבאות.

ואחר־כך? כשיש פירצה במנהיגות — אז קופצים, אבל לא נדחפים.

אני עובר בימים אלה את הארץ, לאורכה ולרוחבה, ומנסה לשכנע בצידקתי.

זה לא מספיק? מה עוד אני צריך לעשות כדי להיכנס למירוץ? להקים גייסות כמו אריק?

אריק באמת בחור מאוד נחמד, אבל הוא לא יהיה בחיים ראש־ממשלה מטעם חרות! אני מכיר את החבר'ה האלה יותר מדי טוב.

„גנרל בלי גייסות?" אני לא בנוי לזה. רק אדם שחסר לו ביטחון עצמי שותל אנשים משלו בכל מקום. כן, אריק חסר ביטחון־עצמי!

אין לי גייסות, אבל אני מרגיש שאני בוחר את האנשים הנכונים סביבי: מדויד קוליץ, דרך רמי אונגר, פואד (חבר־הכנסת בנימין בן־אליעזר), ועד מוטי הוד, שנלחמתי בשבילו שיהיה מפקד חיל־האויר. את יודעת משהו? אני מרגיש טוב במיפלגת־העבודה. -

„זה כמו במילחמה!"

המהפך ממיפלגת־העבודה לליכוד לא חל אצלי, אלא במצב. אני זוכר, כששמעתי, לפני 10 שנים בדיוק, שבא המנהיג הגדול ביותר באיזור, סאדאת, לנאום בכנסת. אני זוכר איך הבנתי שהנה הגיע הרגע, שעבורו נלחמתי כל השנים: ניתן יהיה לשים את כל הבעיות על השולחן ולטפל בהן, אחת־אחת. בזה ניכר מנהיג, וסאדאת היה כזה.

הנה, בגלל המהלך ואופיו המיוחד, מצא עצמו מבודד בתוך העולם הערבי, אך כיום צועדים שם בעיקבותיו.

האם אני מקנא בסאדאת? הייתי מאחל לעצמי ליזום צעד למען השלום, כפי שהדהים סאדאת!

אני שמח שהיה לי חלק בכך. אני חושב כל העת על צעדים למען השלום, אבל אינני ראש־ממשלה! מעמדי כיום אינו רב־כוח, כשם שהיה מעמדו של סאדאת בעת שפעל למען השלום.

לוא הייתי כיום ראש־ממשלה — היו לי כמה וכמה רעיונות מה לעשות.

סאדאת צעק: „אחריי!" כמו שצועק מפקד אמיתי. מה שקרה היה, שבאה אחריו אוגדה אחת מתוך הצבא כולו, והוא נהרג בקרב הזה על השלום, לפני שש שנים.

הוא היה מנהיג רציני. זה ניכר גם בכך שידע להשאיר אחריו יורש מוכן, חוסני מובארכ. הוא ראה לטווח רחוק.

אני? עוד ב־1974 — שלוש שנים לפני בוא סאדאת! — כתבתי בסיפרי לך שמיים: „התחדשות המגע עם הערבים מעוררת בי התרגשות רבה..." (וייצמן התכוון למגע שנוצר עם הערבים בשטחים הכבושים.)

אני נשמע מתוסכל? כמי שהיה מפקד חיל־האוויר לפני מלחמת ששת־הימים, אינני חושב שחל פיחות בכוחי האישי מאז ועד היום. אולי המילחמה על השלום קשה יותר מאשר מילחמות קודמות שידעתי.

נכון, אני משתמש באותן הטקטיקות בשני סוגי המילחמות, מפני שמדובר בתהליכים דומים.

סאדאת בירושלים, נובמבר 1977: „הוא היה מנהיג אמיתי. הוא קרא: אחריי!"

אילו טקטיקות? אני בונה הרבה על כישרון־השיכנוע: הרי גם במילחמה אדם אינו צופה שהוא עתיד להיהרג, אבל אם הוא מפקד טוב — הוא בכל־זאת רץ. החלטתי באחרונה שלא אחזור על עצמי, אבל אני פשוט מרגיש, לפעמים, שצריך לשוב ולדפוק על אותו המסמר.

את יודעת כמה שטיפות־מוח עשיתי לשמיר? זה לא עזר! אפילו ג'ורג' שולץ לא הצליח לשטוף לו את המוח... אז אני יושב ושופך לפניך את הלב.

מה שמפריע זה האופי

הכן מוקד הבעיה? אני צבר, אבל סבתי וסבי הם מפינסק. אני יודע מה זה ריח של גלות.

בתחילה, כשקיבלנו ב־1953 את מטוסי־הסילון הראשונים, רבים שאלו אותי בחוסר־אמון: „הטייסים שטסים, כולם־כולם שלנו?" הקפיצה מהדימוי של היהודי הגלותי לישראלי שיודע להילחם, היתה קשה. הרי עד 1952/3 דיברו בכלל אנגלית בקשר. היה אז חוסר־אמונה אדיר.

פיתאום, הקפיצה הזאת למילחמה למען השלום! חוסר אמונה עצמית, זוהי תכונה טיבעית. אבל מנהיגות חייבת לשנות זאת, כשם שסאדאת החזיר את הכבוד האבוד לבני־עמו במילחמת־אוקטובר.

אני לא הולך ונעשה צעיר יותר. יכולתי להמתין בנחת לתורי, ליישב בינתיים את יהודה ושומרון, להיות פופלרי, שרמנטי, בעל דימוי נהדר ולהיות כיום ראש־ממשלה. מה שחוצץ ביני לבין המטרה, מה שהפריע לי, זהו האופי שלי.

מיכאל, ארמנד, אידה וכל השאר

צריך לצאת מדי פעם, לפתוח את החלון להסתכל החוצה. למשל, הנושא הרוסי: אני מתעסק בו כבר שנתיים. הלכתי וקניתי שני ספרים על מיכאל גורבצ'וב, קראתי אותם לעומק.

הרי גורבצ'וב לא השתנה באחרונה, אלא העולם השתנה. העולם כיום קטן יותר, אינפורמטיבי יותר. הכלכלה בכל פינות־העולם שזורה.

אני מרגיש שחייבים לעקוב, לקרוא את השינויים מי מתקדם יותר בחלל – ארצות־הברית או ברית־המועצות! ארצות־הברית! נא! – ברית־המועצות! ואת לא יודעת מזה!

חייבים להגיע למגע חזק יותר. הרי לא ניתן לאמר בהבל־פה: „איננו רוצים שהרוסים ישתתפו בתהליך־השלום, אבל אנחנו רוצים שיתנו ליהדות רוסיה ללכת..."

באמת, עם כל הכבוד לאידה נודל, ובאמת כל הכבוד לה, אנחנו יושבים פה סגורים ומסוגרים בתוך עצמנו, ולא מעלים על דעתנו שהעולם מסביבנו משתנה.

רוסיה – וזהו אחד הנושאים העכשוויים שלי – משתנה. אבל מנהיגינו מאמינים בשתדלנות. אין מגע ישיר.

אדון (ארמנד) המר הביא את נודל, כי הוא נוסע לאפגניסתאן... מעניין מתי יבינו פה את כל זה.

איש בקומה הרביעית

„את כל התמונות, פרט לאחת, אני סוחב איתי ממישרד למישרד: הנה המטוס של אנוור סאדאת מלווה בארבעה כפירים, הנה תמונה מ־1948 – נשארו משם אולי שלושה לוחמים בחיים וביניהם אני, הנה התמונה עם ג'ימי קארטר בקמפ־דייוויד, התמונה עם סאדאת (השנים מחייכים בחום זה אל זה, וניכר הקשר הריגשי החזק שנרקם ביניהם). רק התמונה של שני הנכדים שלי היא חדשה, ואל תהיי כמו כל המטומטמים שחושבים שזה צולם באוויר!"

כך הציג לפניי עזר ויצמן את לישכתו ביום הראשון, מייד אחרי שיצא מישיבת־ממשלה.

„לישכתו" היא חדר צדדי בקומה הרביעית של בניין מישרד ראש־הממשלה. יש תחושה של דחיקה לקרן־זווית, הרחק ממוקד הכוח, ארבע קומות מעל לחדר שבו היה יושב אולי וייצמן לולא התהפוכות בחייו – לישכת ראש־הממשלה.

גם התמונות, שאותן הציג בגאווה מוצדקת, משקפות הישגים ונטילת חלק בתהליכים עד 1980 – השנה שבה קם ופרש מממשלת־הליכוד ונבעט לגמרי מהמיפלגה מאוחר יותר, בעיקבות הצבעת אי־אימון בממשלה.

יש מי שכבר הספידו אותו פוליטית, כאדם בעל־רעיונות שניווט את עצמו בטעות לשולי הפוליטיקה הישראלית. מי שהכתירו אותו בשעתו כיורש־העצר הכמעט־מוצהר של מנחם בגין אינם נותנים לו כיום בדל סיכוי במפלגת־העבודה.

וייצמן אינו שותף להערכות אלה. ונטילטור „שאומרים שהיה של דויד בן־גוריון," משיב עליו את הרוח הנכונה, והוא נראה מוכן לקרב הגדול על השלום ולפני־כן, על עמדת־כוח שתאפשר לו לנהל קרב שכזה – ראשות־הממשלה. סדר־העדיפויות ברור: השלום קודם לכל.

בתחילת שיחתנו שצף־קצף וייצמן, והירבה להשתמש במונח „אנחנו." הירבה להטיף, לחנך. תוכן דבריו היה מקוטע, והוא טס מנושא מעצבן למישנהו. אולי עיצבנו אותו בישיבת־הממשלה ואולי, יותר מכל, עיצבנה אותו העובדה שהוא חייב לבזבז שם את זמנו בעמדת־ביניים חסרת־חשיבות – שר־בלי־תיק – ובלי שום יכולת להזיז דברים. בעלי־היכולת כיום הם – הוא לא מנסה להתחבא מאחורי הניסוחים הדיפלומטיים המקובלים – פשוט חסרי־כישרון.

כל אימת שניסיתי להזיז את השיחה מ„אנחנו' ל„אני" – נכנס וייצמן לאי־נוחות בולטת. „מה, את רוצה שאנתח את עצמי?"

ככל שעברה השיחה לגוף־ראשון־יחיד ולפסים יותר אישיים, התגבר באוויר ריח חריף של החמצה. ישב לפני אדם חושב, המקפיד שלא לקפוא על שמריו, להתפתח, בעל נכס הקרוי „קישרי אנוש." דבריו באו מהלב והיו מכאיבים מסקנותיו נבעו מניתוחים נבונים. ובכל־זאת מלווה את האיש תדמית בלתי־רצינית, מפוספסת, במישאל־רחוב, אני מהמרת, היה השם עזר וייצמן סוחט הערות כמו:שרמנטי, שובב, כסף.

בשיחותי עם מנהיגים במצריים, לפני שבועיים, נאמרו לגביו דברים שונים בתכלית: „האדם הרציני היחידי בין מנהיגי ישראל!" או „איש בעל חזון!" המנהיג הנכון במקום ובעיתוי הבלתי־נכונים!

דבריו של וייצמן ביטאו יציאה מחודשת לקרב. לכבוד יובל־עשר־השנים לביקור סאדאת, הוא שוב אישיות מבוקשת בתיקשורת. האווירה של השיחה היתה רחוקה אלפי מילין מהתוכן. מה שהתחיל בהתבדחויות ועקיצות, הפך לחשבון־נפש כן, בפרט בדקות שבהן לא סבבו מקורביו/עוזריו/חבריו של וייצמן בחדרו ולא היו דקות רבות כאלה. יש איזה חוסר צדק או מזל בצורך הכפייתי של וייצמן להוכיח את מידת רצינותו. אותה אימפולסיביות אותן כמויות של שארם, ואותה לשון מחוספסת, שבעבר הפכוהו לחביב־הקהל וקירבוהו ללישכת־ראש־הממשלה עד כדי פסיעה, עומדות לו לרועץ בדרכו לשם כיום.

צחוק הגורל! וייצמן לא צחק בסוף פגישתנו. כעבור כמה שעות היה באוויר – בדרכו לחו"ל.

במדינה

פרשות

אשה קטנה וחזקה

במשך שנה הצליחה ג'ודי זימט לשנות במו ידיה את תדמיתו של מרדכי וענונו בציבור.

לפני שנה בלבד, כאשר נעצר מרדכי וענונו, היה שמו כינוי נרדף לבוגד, מרגל ועוכר־ישראל. מאז, לאט־לאט חל שינוי בתדמיתו של וענונו. פה ושם יש כבר המאמינים כי עשה את אשר עשה מתוך אידיאל. ויש אף מי שמאמינים שהוא ראוי להערצה, על שלמרות המעצר והיסורים שהוא עובר עודנו דבק באידיאלים שלו. בינתיים הוצע וענונו כמועמד לפרס־נובל לשלום, ואירגונים שונים בעולם תומכים בו ומביעים בו אמון.

השינוי הזה לא בא מעצמו. אבל וענונו לא נעזר במישרד־פירסום. את כל התפנית בתדמיתו של העציר עשתה אשה קטנה ואמיצה, במעט כסף והרבה אהבה.

ציון צפריר, העולם הזה

ידידה זימט
וענונו אחר

ג'ודי זימט, שהיתה חברתו של ועונונו לפני שנעצר, התייצבה לימינו מן ההתחלה, והיא העושה הכל עבורו.

כל זמנה של ג'ודי, מירצה וכספה מוקדשים לעזרה לוועננו. במשך השנה שעברה הוציאה 5000 דולאר על התכתבות, צילומי־מיסמכים, שיחות־טלפון ונסיעות. כל זה בא מכספה הפרטי של ג'ודי, שהיא אחות־מיילדת במיקצועה. היא הקימה קרן מיוחדת, האוספת כספים עבור ועננו. בקרן זו נאספו כבר 4445 דולר, המיועדים להשגת עדים־מומחים להגנתו של ועננו.

במיכתב האחרון שפירסמה ג'ודי, שאותו הפיצה בראשית אוקטובר בין אוהדי־ועננו בעולם, היא מספרת על ההתפתחויות האחרונות במצבו המישפטי של אהובה, ומבקשת מתומכיו לכתוב מיכתבי־מחאה לראש־הממשלה יצחק שמיר, לשימעון פרס ולשר־המישטרה חיים בר־לב. כתובותיהם של השלושה מצויינות במיכתב.

כדי להעלות את המוראל של העציר המבודד, ביקשה ג'ודי מקוראי מיכתבה לכתוב לוועננו לכלא, לכבוד יום הולדתו, שחל ב־13 באוקטובר, ולתרום כספים לקרן־הנאמנות שהקימה בעיר סומרוויל בארצות־הברית.

דף תשקיף

„רוני יסתדר לבד!"

יצחק שמיר פרין השבוע בצעקות לעבר 150 צעירי־חרות, שבאו לבקשו למנות את רוני מילוא כשר־המישפטים. „אין לכם מה לעשות?" קרא לעברם שמיר, „לכו לעבוד! רוני לא צריך דוברים, הוא יודע יפה מאוד להסתדר לבד!"

ארנס ממשיך ב„לביא"

ח״כ משה ארנס קרא להתייעצות של כמה מידידיו בארץ ובעולם כדי לארגן מחדש את פרוייקט ה„לביא". המטרה היא להעביר אותו לידי יזמים פרטיים.

כמה מן הידידים סבורים שזהו רעיון מופרך, אך נענו להזמנה מתוך ידידות לארנס.

התע״ש במיכרז אוסטרלי

„התעשייה הצבאית" הישראלית משתתפת במיכרז בינלאומי ענק לשיפוץ 800 נגמ״שים של צבא אוסטרליה. שווי המיכרז: חצי מיליארד דולר.

כתב־העת לענייני־צבא סוורד („חרב"), המוסר פרטים אלה, מוסיף כי תע״ש מציעה לאוסטרלים שיריון חדש שפותח ברפא״ל, והתקנתו של תותח בן 60 מ״מ על מקצת הנגמ״שים.

רץ בשביתת־רעב

רזיו רין, האסיר ההונגרי שהתחתן עם בת־נהלל, שובת רעב מזה 12 יום. הוא דורש שלא יגרשוהו מהארץ, כל עוד לא תימצא מדינה שתסכים לקבלו בגבולו־תיה. מבקרים שהיו אצלו מוסרים כי הוא גידל זקן, ונראה חיוור מאוד.

גם נוגה דרומי, אשתו, דורשת לעכב את גירושו, עד שלא יוסדרו הליכי הגט ביניהם. פרקליטיה, רפי שדמי ושימעון שובר, נפגשו בעניין זה השבוע עם יוסף חריש.

רבין לצבילי: „זו נבלה!"

יצחק רבין זועם על כתבה במעריב, שבה סולפה דמותו של צבי („צבילי") בן־משה, עוזר־שר־הביטחון, הפורש מתפקידו מסיבות אישיות לחלוטין.

אחרי פירסום הכתבה, ביום השישי שעבר, הזמין רבין את צבילי לחדרו, ואמר לו: „עשו לך מעשה נבלה!"

המגבית היהודית בבעיה

במגבית צופים ירידה חריפה בהכנסות, בגלל המשבר בוול־סטריט.

מנדל קפלן מדרום־אפריקה, היו״ר החדש של המגבית, הוא היו״ר הראשון מזה שנים רבות שאינו אמריקאי. מתחרהו האמריקאי העיקרי, ריי אפשטיין, כשל בהתמודדות, מפני שהתברר כי הוא תורם חלש־יחסית. מועמדת אמריקאית אחרת, שושנה קרדן, הסירה את מועמדותה, מפני שבעלה הסתבך בעבירות־מס בארצות־הברית ונשלח לכלא, ועליה לדאוג עכשיו לענייני המישפחה.

הליכוד למיתקפה סוכנותית

הליכוד עומד לצאת במיתקפה פוליטית, בנסיון לשבש את ההסכם שהשיגה תנועת העבודה הציונית למינויים של עקיבא לווינסקי כיו״ר הציונים ושל אברהם אביחי כגיזבר הסוכנות.

השלב הראשון הוא הודעתו הרישמית של גידעון פת, כי הוא יתמודד על אחד משני התפקידים. השלב השני יהיה נסיון לערער את אמינותו של אביחי, בטענה שהכנסות קרן היסוד הידלדלו בתקופתו כיו״ר־הקרן. השלב השלישי יהיה התקפה על רוח־ועדת־כץ, הממליץ להעביר את ענייני הקליטה למישרד־הקליטה. הליכוד יטען שהעבודה מנסה לגזול מסמכויותיו של חיים אהרון, ממחלקת־העליה־והקליטה, כדי להעבירן ליעקב צור, איש העבודה, בכוונה לנשל את הליכוד מכל עמדת השפעה במנגנון הציוני.

בינתיים גובר הכעס בליכוד על יצחק מודעי. עסקנים סוכנותיים טוענים כי הוא שגרם למצוקה, בהיסוסיו הרבים בעת שהוצע לו להתמודד על היו״רות, ובתימרוניו שנועדו להכשיל את פת.

הרס חדש בבירעם

אלמונים פרצו באחרונה לבניין בית־הספר והכנסיה בכפר בירעם והרסו את כל שנקרה בדרכם. בכך ירדו לטימיון פירותיו של מחנה־עבודה התנדבותי, שפעל בכפר לפני שלושה שבועות, ביוזמת אירגון פליטי־הכפר אל עוודה („השבות").

אנשי בירעם גילו את ההרס ביום השני השבוע, כשבאו לקיים במקום הלוויה. הם חושדים כי המעשה הוא של בירייני מאיר כהנא.

גבתי: הצעה לירדן

חיים גבתי הציע ב־1973 לממלכת־ירדן שותפות סמויה של ישראל במיפעל האשלג הירדני בים־המלח — כך סיפר השבוע גבתי, שהיה באותה תקופה שר־החקלאות־והפיתוח. גבתי דיבר בראיון לרשת הראשונה של הטלוויזיה הגרמנית.

בתוכנית בת שמונה דקות, שהוקדשה לסיפרו של העיתונאי יוסי מלמן, שותפות עוינות, אישר גבתי את הגילויים באותו ספר, וסיפר כי נפגש עם יורש־העצר, הנסיך חסן, בבית־הארחה רישמי של ממשלת ישראל מצפון לתל־אביב, והתרשם מבקיאותו של הנסיך בעניינים כלכליים.

לפיד לבנגקוק

חרות לפיד עומד לצאת בתחילת רצמ־בר לבנגקוק, בנסיון לשחרר מכילאו את האסיר החיפאי ציון בן־שימעון (26). בן־שימעון הורשע לפני שנתיים בנסיון לק־שור עיסקת־סמים, ונדון ל־20 שנות־מא־סר. לפיד מקווה, כי ביום־הולדתו ה־60 של המלך התאי, בומיפול ארדולג׳, תוענק לבן־שימעון חנינה.

חרם נוסח שטוקהולם

הקהילה היהודית בשטוקהולם, בהדרכתה של השגרירות הישראלית במקום, מחרימה קבוצות של אינטלקטואלים יהודים הפועלים למען שלום ישראלי־פלסטיני, ומונעת מהם להשתמש במיתקני־הקהילה.

הח״כית שולמית אלוני, שביקרה בשוודיה בחברתה של מיכל רפאלי, דוברת סיעת־ר״ץ, נדהמה מאווירת החרם בתוך הקהילה.

אל־שאווה לשוודיה

רשאד אל־שאווה, ראש־העיריה המודח של עזה, הוזמן על־ידי מישרד־החוץ השוודי לביקור רישמי בשטוקהולם.

עוד פרשה ב„כור"

ועד־העובדים של מיפעל רמים בקריית־שמונה, השייך לכור, החליט לפנות בתלונה למישטרה, על שמישהו בהנהלת כור כפה על המיפעל לקנות קר־ייצור מיותר לחלוטין ממיפעל פרטי כושל בנתניה, בשם רום ציוד.

העובדים טוענים, כי החלטה זו נועדה לעשות טובה אישית למישהו המקורב לראשי „כור מתכת".

עוד רשימת־מורדים

עוד עסקנים בעיירות־פיתוח, משתי המיפלגות הגדולות, מאיימים על מיפלגותיהם בהקמת רשימה עצמאית בבחירות לכנסת. השם המוצע הוא: מטו״ף (ראשי־תיבות של „מושבי־עימות ועיירות־פיתוח").

ביוזמה מעורב אחד החיכים של הליכוד, תושב הצפון. שליח מטעם היוזמים יצא השבוע לחו״ל, בנסיון לגייס את תמיכתו של ניסים גאון.

הבתולה והרבי נחמן

חסידי הרבי נחמן מברסלב חוששים מפלישתם של מאמינים נוצרים לאתר קיברו של הברסלבי, בפרוור אומן, הסמוך לקייב. בקבר התרחש באחרונה, כביכול, נס, ופרצו מתוכו מים קדושים.

הסברידם של אנשי מחלקת־ההנדסה העירונית בקייב, כי המדובר בקילקול בצי־נרת־המים, נופלים על אוזניהם הערלות של חרדים יהודים חוזרים בתשובה אוקראינים. המאמינים הנוצרים בטוחים ש„הנס" הוא חוליה בשרשרת של „ני־סים" אחרים, כמו הופעתה, כביכול, של הבתולה הקדושה בבמה מקומות באוק־ראינה.

שחורים במימון סקנדינווי

ישראל קיסר השיג מאיגודים מיקצועיים בסקנדינוויה מימון ל־30 מילגות, שינתנו לפעילים שחורים מדרום־אפריקה.

לימודיהם של הפעילים השחורים במכון האפרו־אסיאתי של ההסתדרות נועדו לכפר על שיתוף־הפעולה המיסחרי של חברות הסתדרותיות עם מישטר האפרטהייד. כעת, מסתבר, מצליח קיסר להשיג כפרה זו בכיל־הזול, במימונם של אחרים.

בוטלו הבחירות בל״ע

בוטלה בחירתם של תישעת נציגי הליברלים העצמאיים להנהלה המשותפת של תנועת המרכז הליברלי. קבוצת חברים, ביוזמתו של אהרון הרלמן, איש הל״ע בהסתדרות, הצליחה להוכיח כי הבחירה, שנערכה לפני חודש, היתה בלתי־חוקית. בחירות חדשות, הפעם חשאיות, יתקיימו ב־5 בנובמבר.

פז ברוח טובה

דויד פז, העורך הפורש של הירחון עולם האשה, מוסר כי הוא נפרד מהמו״ל, שלום דיזלד, ברוח טובה — ולא כפי שנכתב במדור זה בשבוע שעבר.

המטה מסדר חלטורה

אחד מראשי מטה השביתה ברשות־השידור פנה רישמית לחברה לאספקת סודאו־ים זמני, בבקשה לסדר עבודה זמנית ל־28 שובתים, רובם מקליטים, הרסאים וטכנאים.

החברה, חבר, עוסקת בין השאר בהקלטת פרוטוקולים של בתי־מישפט.

„לשון הרע"—לא בחיפה

בלחצו של אריה גוראל, ראש־עיריית־חיפה, הציג מפ״ם בעיריה, בוטל דיון ציבורי בצוותא המקומית, על הנושא „לשון הרע". התירוץ: הרכב המשתתפים היה „בלתי־מאוזן". הסיבה האמיתית: בדיון עמדו להשתתף העיתונאים זאב יפת ויגאל גלאי, הידועים כמבקריה החריפים של השחיתות בעיריה.

המצ׳ואיזם נסדק

חומת־הגבריות המצ׳ואיסטית, המו־צאת את ביטויה במודעות־פירסומת ב־עיתונות, הולכת ונסדקת אט־אט.

כך גילה החוקר מרדכי רגב, בעבודת־גמר לתואר שני, שבה בדק כיצד מוצגים הגברים במודעות. על המחקר מדווח העי־תון הפמיניסטי „נגה".

גיורא נוימן

הבשורה על־פי אידה

אורי אבנרי
יומן אישי

הראיון הארוך עם אידה נודל בתוכנית מוסף המוספים עורר בי רגשות מהולים. מהולים מאוד.

אידה של הטלוויזיה החינוכית אינה אידה של הערוץ השני, שישה ימים קודם לכן. היא כאילו התבגרה בכמה שנים טובות. היא חדלה לחייך ולחשוף את שיני־הכסף המבריקות. היא הפכה אשת־בשורה.

לשידור זה הוזמן כמראיין הרב ח"כ אליעזר ולדמן, הגורו של גוש־אמונים. כמעט וריחמתי עליו. הוא ניסה להוציא ממנה כמעט בכוח הצהרה של חוזרת־בתשובה. האם אלוהים עזר לה? אידה לא אישרה. האם דת־ישראל היתה לה לעזור? אידה התחמקה. לבסוף, כמעט ביאוש, הציע לה ולדמן „כוח מיסטי". טוב, אמרה אידה, אולי היה שם איזה כוח מיסטי.

איני יודע אם המתרגמים נהגו בבורות האופיינית לרבים ממתורגמני־הטלוויזיה, או שסילפו את הדברים במזיד. על כל פנים, בתירגום הופיעה שוב ושוב המילה „מאסר". אידה לא השתמשה במושג זה בכלל, מפני שאינו נכון. אידה לא היתה במאסר בסיביר, וגם לא במולד־אביה. היא היתה ב„גלות פני־מית". זהו עונש המחייב את הקורבן לשהות במקום מסויים, הרחק ממקום־מגוריו הרגיל, אך אינו מטיל עליו שום הגבלות פיסיות.

נודל

(עונש זה קיים גם בחוק הישראלי — בתקנות־החירות הבריטיות. הוא הופעל לא־אחת נגד אזרחים ערביים, בשנות ה־50 וה־60. אנשי אל־ארד מנצרת הוגלו, בשעתו, לדימונה ולבית־שאן.)

מדיברי אידה עצמה התברר שהיא היתה בכפר הסיבירי בחופש יחסי. לא אימת השילטונות היתה עליה, אלא אימת הגברים בסביבה, שנטפלו לאשה הבודדה. נראה כי אידה ידעה היטב להתגונן. אחר־כך קנתה צריף וחלקת־אדמה, גידלה ירקות ותרנגולות ואף הצטלמה במשך יומיים בסרט. כל זה לא היה מובן לוולדמן, והוא חזר ושאל שאלות שלא־לעניין. לאנשים כמוהו יש היכולת להתעלם מכל דבר שאינו תואם את מושגיהם הקבועים מראש. הם פשוט אינם שומעים.

עד כאן אפשר היה ללוות את דבריה של אידה בהערכה ובכבוד. אשה חזקה. אך מכאן והלאה נכנס לעניין יסוד אחר, מדאיג תחילה, ואחר־כך מפחיד.

אידה התחילה לדבר על סכנת ההשמדה הפיסית, המרחפת כביכול על יהודי ברית־המועצות. הפוגרומים מן המאות הקודמות עומדים להתחדש. יש להזעיק את העולם.

כל זה על שום מה? על שום שנודע לה שיהודי אחד נרצח בלנינגראד.

רציתי להגיד לה: יהודי אחד נרצח הבוקר גם בתל־אביב, לא הרחק מהמערכת שלי. ואני מניח שבין מאות האנשים, הנרצחים מידי יום בארצות־הברית, יש גם יהודי אחד או שניים.

אולם אידה דיברה בתוקף של שיכנוע עצמי מוחלט. יהודי אחד נרצח בלנינגראד, משמע שעוד מעט ייערך מרחץ־דמים, והמוני יהודים יירצחו בידי „האספסוף".

תמהתי מה פשר הדיבור הזה. האם זוהי המצאה צינית? האם מבקשת אידה לעלות על סוס חדש? אחרי שנגמר הסוס של ה„סרובניקים" ו„אסירי־ציון", שעליו רכבו אנאטולי שצ'רנסקי ושות' מסביב לכדור־הארץ, האם מצאה אידה נושא חדש, עוד יותר מבהיל, כדי להגיע לשועי־עולים ולקהילות אמריקה, „יהודים הצילו, הולכים לרצוח, לאבד ולהשמיד את אחיכם?"

הגלאסנוסט' של מיכאל גורבאצ'וב אינו מוצא חן בעיני אידה. הגלאסנוסט' יביא לפוגרומים. הוא יתן פיתחון־פה לאנטי־שמים. תהיה הסתה. האספסוף יתקומם.

בתיקונים קלים יכלו דברים כאלה להישמע גם בפי יריביו של גורבאצ'וב בצמרת המיפלגה הקומוניסטית. אל תתן להם גלאסנוסט'. אל תתן חופש־דיבור, ולוא גם מוגבל. האספסוף ירים ראש, ומי יודע מה יקרה אז!

אילו ידעה אידה נודל דמוקרטיה מהי (ומניין היא יכולה לדעת?) היא היתה מבינה כי בדמוקרטיה קוראים לאספסוף „ציבור", ושניתן בה פיתחון־פה לכל הדיעות, גם המתועבות. ואם אנטי־שמים רוסיים רוצים לדבר על היהודים כמו שהרב מאיר כהנא מדבר אצלנו על הערבים, מי אנחנו שנלין? זהו מחיר הדמוקרטיה.

אשר לפוגרומים ולרצח המוני היהודים, אני מרשה לעצמי לומר שזוהי שטות. אידה נודל היתה מנותקת מן החיים ברוסיה במשך שנים רבות. כפר נידח בסיביר ועיירה קטנה במולדאביה אינם נקודות־תצפית טובות למי שרוצה לנתח את התהליכים העמוקים העוברים על החברה הסובייטית.

אבל מי אני שאעצור בעד אידה נודל? אין ספק שהיא תהיה להיט עולמי. היא תעבור מעיר לעיר, תנאם לפני הקהילות, תיוועד עם רונלד רגן ומרגרט תאצ'ר, ותבשר לכל: הולכים לרצוח את המוני היהודים בברית־המועצות.

בין סיור לסיור בוודאי גם תיאות לגור עימנו, בדירה שממשלת־ישראל השיגה עבורה. כך עושים גם שצ'רנסקי והאחרים.

ביקור במוסיאון

בדרך־כלל איני מרבה ללכת למוסיאונים. משהו מפריע לי ללכת למוסיאון, לעבור ממוצג למוצג. קשה לי להסביר זאת.

בלובר של פאריס ביקרתי רק תודות לדיילת חמודה, שהיכרתיה בטיסה לעיר־האורות ושקיבלה על עצמה את המשימה לתרבת אותי. אני מודה לה על כך עד היום. לגאלריות של לונדון באתי תודות למוניקה, ידידתי המנוחה, ובצורה דומה הגעתי למוסיאונים של אמסטרדאם, וינה וניו־יורק.

גם את מוסיאון ישראל הזנחתי במשך זמן רב. השבוע באתי לשם לראות את התערוכה של אילנה גור, ידידתי מנוער (הנעורים שלה, לא שלי). ניצלתי את ההזדמנות כדי לראות גם מוצגים אחרים.

בצהרי אותו יום הייתי בכנסת, שם נפגשתי עם הירוקים מגרמניה. בין פגישה זו ובין פתיחת תערוכתה של אילנה היה „חלון" של כמה שעות. היה עליי להחליט אם לבלותן במיזנון הכנסת, תוך התבוננות במוצגים המשונים המסתובבים שם, או להקדים וללכת למוסיאון. בחרתי באפשרות השניה, ולא התחרטתי.

קודם כל התפעלתי מן הסדר והנקיון — תכונות שאינן הכי תדירות בארץ. רמת־התחזוקה היא מעל לכל ביקורת.

רחל אשתי סחבה אותי תחילה לתערוכה של בועז טל. רחל היא עכשיו ג'אנקי של צילום, ובועז טל היה מורה שלה.

זוהי תערוכה די מהממת. באולם מלבני ארוך תלויים תצלומים בגודל של בני־אדם (כמעט). טל צילם את עצמו, את אשתו ואת ילדיו בעירום מלא וחלקי. עירום בילתי־מיני לגמרי, שבו התחלפו במתכוון תפקידי הגבר והאשה. בתצלומים הענקיים יש מאות פרטים קטנים, ואפשר להתבונן בהם שעה ארוכה.

הדרך מבועז טל לאילנה גור עוברת באולמות רבים, סחור־סחור, כמו במבוך עתיק. כך נתקלתי בתערוכה של פסלים מכסיקאיים טרום־קולומביים („פרה־קולומביאניים" בשפת המוסיאון, המועתקת מלעז) — פרצופים משונים של אינדיאנים מלפני הרבה מאות שנים, שהמתבונן בהם נוטה להגיד לעצמו: „אוי, הפרצוף הזה מזכיר לי את..." גם בתערוכה זו אפשר להסתכל במשך שעות.

בהזדמנות זו ביקרתי גם אצל האימפרסיוניסטים (ההתרשמותנים?) משום־מה נמשך מבטי במיוחד אל „רחוב בברלין בשלג" של לסר אורי, תמונה הקופצת כאילו מן הקיר. (כשסיפרתי על כך לייגאל תומרקין, שתמונותיו שוכנות באולם הסמוך, הוא תמה על השמרנות של טעמי.) אך גם קלוד מונה ושאר החברים הצרפתיים משכו אותי, כמובן.

אחרי שנסתיים ביקורי חיכיתי לידידים ביציאה מן הבניין. לא היה שם כסא פנוי, מלבד הכיסאות שליד דוכן־הקבלה. מכיוון שהצוות כבר הלך הביתה, תפסתי את מקומם. במשך רבע שעה פנו אליי הרבה אנשים שביקשו הדרכה, אסימונים ועצות בכמה שפות, לא יכולתי לעזור להם בהרבה, מפני שלא היה לי מושג, אך התרשמתי מן החיים השוקקים במקום.

השואה האחרת

משום־מה לא קראתי מעולם את סיפרו של פראנץ ורפל, 40 הימים של מוסה דאג, שהיה ספר־חובה בימי־נעוריי. הוא מתאר את מאבק־הגבורה של הארמנים בתורכיה, בימי מילחמת־העולם הראשונה, כאשר ביצעו בהם התורכים רצח־עם, זה היה הפשע הגדול ביותר של המאה — עד לימי השואה שלנו.

אולם לא שמעתי מעולם את דעת התורכים על פרשה זו. איך נראים המאורעות בעיניהם?

עכשיו פירסמו תריסר אירגונים תורכיים לאומיים — אירגונים של עובדים, מעבידים, עיתונאים וכו' — מודעת־ענק באירופה, ובה מסרו את הגירסה התורכית הרישמית.

דורון ברבי וגילי בן־אזיליו ב„עורבים"

גרמה לכך החלטה של השוק האירופי המשותף, שקבעה כי התורכים העות'מאניים ביצעו רצח־עם בארמנים ב־1915. תורכיה היא מדינה אסיאתית בעיקרה, אך 10% מאוכלוסייתה ו־3% משיטחה שוכנים באירופה. היא ביקשה להתקבל לשוק. וזה היתנה את הצטרפותה ב„הכרה ברצח העם הארמני ובבעיה הכורדית."

מול דרישה זו באו התורכים הנזעמים למסור את גירסתם. על פיה, הארמנים מרדו בתורכיה במילחמת־העולם הראשונה, בשיתוף־פעולה עם אויבתה, רוסיה הצארית. הארמנים טבחו רבבות תורכים, כדי לסלק את התורכים מן השטח ולהקים מדינה ארמנית. התורכים „העבירו את הארמנים מאיזור־המילחמה... העברה זו בוצעה בתנאים של מילחמה, באיזור שיש בו תשתית תחבורתית עלובה ביותר ותנאים גיאוגראפיים קשים במיוחד, בתקופה של מגיפות ורעב. למרבה הצער איבדו ארמנים רבים את חייהם בתנאים אלה."

מול פרשה מצערת זו מביאים התורכים עובדות שבאו לפאר את עברם ההומאני, ולייחס מניעים שפלים למי שמותחים עליהם ביקורת. למשל: „העות'מאנים קיבלו בברכה את פניהם של רבבות יהודים שברחו מפני האינקוויזיציה ב־1492. אלפי יהודים שברחו מפני הפוגרומים של הצאר והרדיפות הנאציות מצאו מיקלט בקרב העות'מאנים ובקהיליה התורכית".

אם כן, מדוע מותחים ביקורת על היחס לארמנים? פשוט מאוד: בגלל „ההשמדה הכמעט־מוחלטת של יהודים, צוענים ונכים, שגם אחרים שותפים לה מבחינה פעילה ומוסרית... מיליון אלג'ירים נהרגו בידי הצרפתים, וכל האוכלוסיה המוסלמית בחצי־האי קרים נעלמה בברית־המועצות."

יתר על כן, גם כיום יש באירופה „לחצים גיזעניים" נגד „פועלים זרים, שהפכו כנראה תחליפים קלים ליהודים." זהו רמז לפועלים התורכיים, העובדים בגרמניה — אך הדבר לא נאמר בפירוש.

מדוע מנסים האירופים להגדיר את „ההעברה הארמנית" כרצח־עם? „האם הם מנסים לטהר את הנוצרים, לפחות חלקית, על־ידי הכחשת הייחוד של השואה, ועל־ידי האשמת־השווא של התורכים, שהם מוסלמים, כאילו ביצעו קודם לכן רצח־עם בנוצרים?... בקיצור, האם הם מעבירים אלינו את הרישעות שלהם עצמם?"

ורעיון מתוחכם: „האם רוצים להתנות את הצטרפותה של תורכיה לשוק האירופי המשותף בכך שתורכיה תהיה ,אירופית' על־ידי כך שהיא תודה ברצח־עם?"

וגם טענה מוכרת: כיום עומדת תורכיה „ביניכם (האירופים) ובין המיזרח התיכון, שבו שוררים תוהו־ובוהו ומילחמה, כמדינה היציבה והחזקה היחידה באיזור."

אצלי, כיהודי וכישראלי, מעוררות טענות אלה רגשות מעורבים. מצד אחד אכן מבקשים יהודים רבים להכיר בייחוד המוחלט של השואה, ומתנגדים בתוקף להשוואתה לרצח העם הארמני. אולי מפני שהארמנים לא נרצחו במחנות־השמדה מודרניים, אלא במעשי־טבח פשוטים. הקורבנות נאמדים ב־1.5 מיליון.

מאידך, ייחוס האשמה לקורבנות, שעזרו כביכול לאוייב, מזכירה את הטענות המושמעות כיום בגרמניה, כאילו „הכריזו היהודים מילחמה על הרייך השלישי," ועל־כן נחשבו כאויבים כדין.

כישראלי, צורם באוזניי בעיקר המונח „העברה". אומנם, בטכסט האנגלי לא נאמר „טראנספר", לפי הנוסח של גנדי/דקל, אלא „רי־לוקיישן", שפירושו „מיקום־מחדש". אך הכוונה זהה. גם בנסיבות שלנו, כל טראנספר יהיה בהכרח רצח־עם.

חוששני שנסיון זה של התורכים לטהר את עצמם לא יצלח. כדיברי מישפט־אייכמן, יש מיליון וחצי קטיגורים. וככל שהתורכים ימהרו להכיר בעברם, כן ייטב להם ולעולם כולו, שבו מתפשט הטרור הארמני כביטוי לזעם ולשאיפת־נקם.

גיבורה בעלת קרחת

מה להגיד על עורבים, הסרט בן 40 הדקות של תלמידי בית־צבי, שהוקרן השבוע לקהל מובחר, שגילו הממוצע היה — כך נדמה — 18?

אם להתייחס אליו כאל תרגיל של תלמידי־קולנוע, אפשר לדבר עליו בהתלהבות. זהו קולנוע אמיתי. הצילומים טובים. עושר של צבעים. השחקנים משכנעים. בימוי בוטח של איילת מנחמי הצעירה.

אם להתייחס אל יצירה זו כאל סרט ממש, יש צורך להנמיך את הטון. אין בסרט עלילה אמיתית. נערה מן ההתיישבות העובדת באה העירה, נקלטת בקומונה של תימהונים, הומו־סכסואלים, קוקסינלים ומה־עוד. יש משברים. מריבות. מישהו מת. הגיבורה הקרחת פוסעת לעבר הזריחה. העורבים מתעופפים ומספקים לסרט את שמו. סוף.

מנחמי

מבחינה מיקצועית, זוהי יצירת־בוסר. היא די מייגעת. המסר הוא תפל: שבירת המוסכמות שנשברו מזמן. התקשטות בשפה חדשה, המתיישנת במהירות שאינה אלא סלאנג של שיכבת־גיל קטנה. נסיון לייחס חשיבות לתופעות־שוליים שגם הן יחלפו במהירות. אין עומק. לא עומק אנושי ולא עומק חברתי.

אבל איני רוצה לקטר. כנסיון של כוחות חדשים, זה מרשים. יש תיאור נאמן של הווי. זהו חומר־גלם קולנועי, שעם התבשלותו יוליד יצירות כמו בלוז לחופש הגדול. ובעיקר: טוב לדעת כי צומח לקולנוע הישראלי דור חדש ומוכשר.

אנשים

איך יודעים שישוע מנצרת היה יהודי ומה עושה רקדנית הפלאמנקו בעיירה דכאו

■ איך יודעים **שישוע** היה יהודי? עד גיל 30 הוא נשאר בבית, הוא עבד אצל אבא שלו, אמו היתה משוכנעת שהוא אלוהים והוא חשב שהיא בתולה. לא, זו אינה בדיחה אנטישמית, זו הברקה של **וודי אלן**.

■ שר־הביטחון **יצחק רבין** הוא תלמיד טוב, התופס היטב את החומר הוא שומע. כך העיד השבוע ידידו, **ליאון צ׳רני**. הפרקליט האמריקאי, השוהה ב־ארץ, הסביר ערב המפולת לרבין את המתרחש בבורסה האמרי־קאית, וזכה לשמוע את „תל־מידו" מרגיע את הציבור בשי־דור־רדיו ביום המפולת, ברוח שיחתם.

■ הפסל **ייגאל תומרקין** חגג את יום־הולדתו ה־54 במ־סיבה בכסית, שבה זרם הוויסקי כמים. האמן, שנולד בברלין בשם היינריך הלבר, ושאביו־מולידו היה גרמני, סיפר כי יש לו בת־דודה גרמנית שלמדה את ריקוד הפלאמנקו בספרד. עכשיו היא מלמדת פלאמנקו בעיירה בווא־רית ששמה התפרסם בעולם — דכאו.

■ ביום הרביעי האחרון הת־קבצו גדולי היהלומנים של אנט־וורפן בערב־התרמה עבור הבור־נדס. נאספו 1.4 מיליון דולר. היהלומנים ישבו סביב שולחנות עגולים, כשליד כל שולחן כזה יושב יהלומן נכבד, כמו **אמנון רחמנינוף**, **יצחק קסירר** ו**איזק אפלבאום**. ראש ממש־לת־בלגיה לשעבר, **ליאן טינ־דמנס**, נשא נאום וזכה בתשו־אות נכבדות, גם בגלל העובדה ששעות ספורות קודם לכן הוא מונה לתפקיד שר־החוץ. אך את עיקר נאומו הוא הקדיש לישראלים ילידי־בלגיה, שעלו לגדולה בישראל, כמו היהלומן **שמואל שניצר**, **דב יודקובסקי**, עורך ידיעות אחרונות, ואיש התיירות **אוסקר פרידמן**.

■ מנכ"ל מישרד־החוץ, **אברהם** („אברשה") **טמיר** אך שב משיחותיו עם הסינים, וכבר קפץ בתחילת השבוע לחו"ל לשלושה ימים נוספים. היעד — ניו־יורק. המטרה, כמו תמיד אצל טמיר, תתברר ברבות הימים.

■ מפיק הטלוויזיה **חיים מלובן** הציע להפוך שתיים־שלוש תוכניות עם הבכירים וה־מפורסמים שבעובדי רשות־השי־דור, כדי לגייס כספים לצורך השביתה המתמשכת שם. מלובן הופתע כשהתעורר למחרת בבו־קר, וגילה שהרעיון שלו התגלגל והפך לשלושים בימות־בידור, שיופעלו בכל רחבי הארץ. הרעיון פותח בעזרתו של **אהרון** („אהרל׳ה") **גולדפינגר**, מפיק סיבה למסיבה, המתחרה עם תוכניתו של מלובן, ממני.

■ כתב־רדיו בכיר, שאינו מעוניין בפירסום שמו, הוא ה־אחראי להידברות בין **אורי פורת**, מנכ"ל רשות־השידור, ובין ועד־השובתים. הכתב, שטייל ב־יום השלישי להנאתו במיזנון־הכנסת, גילה ליד אחד השולח־נות את מנכ"לו. מייד אץ־רץ לעבר נציגי ועד־העובדים, שהס־בו בפינה אחרת של המיזנון, ושיכנע אותם לשבת לצד המנ־כ"ל. אחרי דין־ודברים התרצו השובתים וישבו ליד פורת. בת־חילה החליפו השמצות, אבל אחר־כך עברה השיחה לפסים עניינים, וסוכם על המשך ההידברות בין הצדדים הלוחמים.

■ ומה עושים השרים בזמן שביתת־הטלוויזיה? **משה שחל**, למשל, נטל בסוף־השבוע שעבר את אשתו, **שרה**, ואוסף של קלטות־וידיאו, ונסע לקיסריה.

■ ואילו **עזר וייצמן** קיצר השבוע בשיחת־טלפון, מפני שצפה באותה העת בתוכנית מעניינת בטלוויזיה הלבנונית.

■ היחצ"נית **רובי דמלין** מוכרת לרבים גם כחברה באגודת צער בעלי חיים ובפעילותה הרבה למען חיות ושימור הס־ביבה. השבוע היא כמעט התעל־

ואלטראוד שופה חברת הבונדסטאג מטעם סיעת הירוקים (מימין), באה עם שני חבריה־לסיעה לביקור בישראל. בכל מקום שמעה שהארץ מתכוננת לביקורה של עמיתתה האיטלקית, חברת־הפרלמנט צ׳יצ׳ולינה. „איתה איננו יכולים להתחרות," התלוצצה המורה בת ה־45. בניגוד למישלחת הירוקים מלפני שנתיים שנתקבלה בחילוקי דיעות קשים, התקבלה מישלחת זו ביחס חיובי בכל מקום, ונפגשה עם אנשים מכל גווני הקשת, וביניהם איש קריית־ארבע, עורך־הדין אליקים העצני, שעשה רושם טוב על המישלחת בטיעוניו „גלויי־הלב". למעלה: חבר־המישלחת עורך־הדין אוטו שילי (משמאל), הדמות המרכזית של התנועה (55), בשיחה עם עורך־„הארץ" גרשום שוקן, שבא, כמו יוצאי־גרמניה אחרים, למסיבת־קוקטייל מטעם שגרירות גרמניה.

מחיר הטיסות של TWA בתוך ארה"ב - $40* בלבד.

TWA

טוס ב-TWA לארה"ב, וכל טיסת TWA **בתוך** ארה"ב תעלה לך $40* בלבד.
TWA מגיעה לכ-100 ערים ברחבי ארה"ב.

מחירי TWA לארה"ב מתחילים ב-$722 בלבד הלוך וחזור לניו-יורק. לבחירתך **טיסות ללא חניית ביניים לניו יורק** או טיסות ישירות דרך פריז לערים הראשיות בארה"ב.

ואם כל זה לא מספיק, TWA תיתן מכונית "הרץ" חינם לשבוע ל-2 אנשים הטסים יחד הלוך חזור לארה"ב. לפרטים פנה לסוכן הנסיעות שלך או צלצל TWA 03-651212

* התעריפים המיוחדים בתוקף עד ה-31 במאי 1988 למעט התקופות שבין ה-20 בנובמבר-30 בנובמבר ובין ה-17 בדצמבר עד 4 בינואר. כמו כן עליך לרכוש מינימום 3 טיסות ב-$40 הטיסה. טיסה נוספת - $65.

מובילה לאורך כל הדרך לארה"ב.

פה כשהוזמנה לאירוע חברתי, שבמהלכו היתה תצוגת־אופנה של פרוות. דמלין, המתנגדת לשימוש בפרוות, כעסה על חברתה שהזמינה אותה, מבלי לספר לה על התצוגה. במהלך הערב ניגשה אליה אחת הדוגמניות, שהיתה עטויה שועל מפוחלץ, וחיבקה אותה בשימחה. דמלין חשה ברע ועזבה את המקום.

■ שיתוף־הפעולה בין **אנט פלאטו־שרון** והמעבד המוסיקלי **ננסי ברנדס** אינו מצטמצם רק במוסיקה. השניים מגלים שפה משותפת בתחומים נוספים, והחליטו לפתוח חנות לביגדי־ערב, על טהרת הייבוא.

■ בעלה של אנט, איש־העסקים רב־המעללים **שמואל פלאטו־שרון** רכש באחרונה מכונית מפוארת מרגם לינקולן קונטינונטל, שכמותה יש רק שלוש בארץ. ערך המכונית נאמד ברבע מיליון דולר.

■ איש־העסקים **אלפרד אקירוב** מסתובב באירועים שונים, כשהוא צמוד למחשב־כיס אישי המעביר לו בעזרת הביפר דיווחים מכל הבורסות החשובות בעולם. המידע, המגיע לידיו, מועבר ישירות למצטופפים סביב

■ **יהורם גאון** טס בשבוע שעבר ללוס־אנג׳לס, לשתי הופעות. הידיעות בעיתונות הישראלית על סידרת רעידות־האדמה שם גרמו לו, כמובן, להרגשה לא־נעימה לגבי הנסיעה. מזכירתו **מיכל** היתה בטוחה שכאשר הוא ייכנס למישרד, בבוקר שלמחרת הפירסום, הוא יגיד: „אני לא נוסע”. כך באמת היה. בסופו של דבר נסע גאון כמתוכנן, הכל עבר בשלום, וההופעות, כרגיל אצלו, זכו בהצלחה גדולה.

■ **ציפורן לוטם**, חברתו של המשורר **דויד אבידן**, עומדת להוציא ספר־שירים בשם ככה אני רוצה ממך ילד, על־שם אחד השירים בספר. השם תואם למציאות: לוטם נמצאת עתה בחודש החמישי להריונה. היא אם לשתיים מנישואין קודמים. ואילו אבידן, שהוא גרוש פעמיים, יהיה אב בפעם הראשונה. ספר־שירים זה, אגב, זכה במענק סיוע מטעם קרן תל־אביב לספרות ולאמנות.

■ חברי להקת כוורת, שהתפרקה מזמן־מזמן, נשארו בקשר טוב איש עם רעהו. כאשר **אפריים שמיר** הקליט לא מזמן את שירו החדש, תלתלים ונמשים, הוא זימן לאולפן את החבר׳ה מהלהקה. **דני סנדרסון, יוני**

סוף־שבוע במלון, במיסגרת אירוע של בית העסק המומלץ. **עמוס חנוך**, עורך המקומון בל־בי, טרח הרבה ונסע כמה פעמים במעלית בחברת החשפנית, עד שמישהו מידידיו הצליח להנציח אותו לצד חברת־הפרלמנט האיטלקית.

■ באר־שבעי אחר, **יצחק שתיל**, הצליח להציץ לחדרה של צ׳יצ׳ולינה, ואלה מימצאיו: שש מיזוודות, נעליים ורודות במס׳ 38, בושם פויסן. בסל־האשפה היו עיתונים עבריים, ועל המיטה הזוגית היו סימנים כי רק אדם אחד ישן בה, בצד שמאל. במיסדרונות ליווה אותה גבר שחרחר, כבן 30, בחליפת טוקסידו.

■ בגלל השביתה המתמשכת ברשות־השידור, ניתן לראות אנשי־טלוויזיה רבים המסתובבים באירועים שונים, והמהווים מוקד חברתי. במסיבות הירושלמיות נראו באחרונה מפיקת בין הכיסאות **ריבקה פרידמן** ו**מיקה רביד** מהתוכנית למישפחה בערבית, כשהם משוחחות במרץ עם מנהל־החדשות **יאיר שטרן**. במסיבה תל־אביבית נראו המנחה **לילית נגר** וחברתה, המפיקה **שושנה צים**, כשהן

■ ראשי־ערים־ומועצות, חברי־כנסת ועסקני־ציבור קיבלו באחרונה פרוספקט, המציע להם לקחת חלק בסדנת־תיקשורת בת יומיים אשר בה ילמדו כיצד לשפר את הופעתם בטלוויזיה, לקראת מערכת־הבחירות המתקרבת. מדובר בשאלות מה ללבוש, איך לדבר, איך להתייחס למצלמה, וכדומה. 20 איש אישרו את בואם. התענוג יעלה להם 600 שקל. יוזמי הסדנה הם **ציון חן**, שהיה מפיק־בפועל בסרטיו של **מנחם גולן** ו**רן בוגין**, תסריטאי, בעלי מישרד ההפקות סרטים. מי בדיוק אישר את בואו? חן: „לא יכול כרגע לגלות שמות.” מי יהיו המדריכים? חן: „אנשי תיקשורת מן השורה הרא־

■ הדתיים לא יאהבו את זה: **ז׳אק יעקב**, שהפיק את המופע גבירתי הקטנה, על חייה של הזמרת **אדית פיאף**, מוכר כחובב־צרפת, המנסה לקדם את תרבות־צרפת בישראל. כעת הוא מנסה רעיון חדש: לערוך בערב־הסילבסטר ארוחת־ערב מפוארת, המלווה בהופעה של זמר יחיד, כנהוג בפאריס. בשהותו האחרונה בעיר־האורות החתים את הזמרת המפורסמת **ג׳ולי לאנג** להופעה בישראל. הזמרת, המופיעה קבוע בפולי ברנ׳ה ובדזון קמיליו, תסתפק בארץ כנראה במועדון פחות־יוקרתי.

■ הזמרת **שלווה ברטי** נישאה ל**אלון אלרואי**, המש־

אילנה גור הגיעה. נערכה לה תערוכה ב„מוסיאון ישראל”. היא הציגה את רהיטי הברזל והזכוכית שהיא מעצבת באחרונה. בין השאר כוללת התערוכה, מלבד השולחנות המפורסמים שלה, גם כסאות וכסא־מתנדנד. באחד הכסאות חסרה כרית של עור. זו הגיעה באמצעות בנה, קן (28), שנחת בנמל־התעופה שעה קלה לפני פתיחת התערוכה, ושהביא את הכר הגואל הישר אל התערוכה והתקבל על־ידי אביו, לני לוונגרוב. הוא גם הביא עימו אלבום של הבן האחר, אשלי, שהפך דוגמן בקליפרניה. אילנה התפנתה לרגע מן התערוכה כדי לעיין באלבום. לתערוכה באו כל ידידיה של אילנה – החל ביצחק רבין שנישק את אילנה בחום (למעלה), וכלה בידידי־נעוריה מטבריה וחיפה. אחיה של אילנה, מנתח־הלבבות הפרופסור דני גור, אמר כי אחותו כל־כך מצטיינת בניהול יחסי־ציבור, עד שרבים אינם שמים לב לכישרון הגדול שלה, המתבטא ביצירותיה. אילנה, שלא למדה מעולם אמנות, מגיעה לכל יצירותיה בדרך הבלתי־אמצעית: היא יוצרת דברים לעצמה, וכשהם מוצאים חן בעיניה ובעיני אחרים, היא יוצרת אותם בסדרות. כך עיצבה בשעתו אבזמי־חגורות לעצמה, שהפכו ללהיט, וכך קרה לציפורים ולשולחנות־המתכת, שאותם עיצבה תחילה למען גג ביתה ביפו העתיקה.

בו, ביניהם עורך־הדין **רם כספי** ואנשי־העסקים **דויד קוליץ** ו**רמי אונגר**.

■ הסנדלר הולך יחף. כך הרגישה גם **אלישבע ג׳יבלי**: כשחוץ השתוללה סופת ברקים ורעמים וירדו גשמים עזים, ואילו בתוך דירתה התל־אביבית שררו קור ואפלה, עקב הפסקת־חשמל ממושכת. בעלה של ג׳יבלי, **בנימין**, הוא ראש־מועצת־המנהלים של חברת־חשמל.

■ אחת שאינה מסתפקת בעבודה בארץ, והשואפת לכבוש את ניו־יורק, היא הדוגמנית ומלכת־המים לשעבר, **יהודית נגר**. היום היא יחצ״נית מצליחה, ועזרה להפיק בניו־יורק את המופע של הזמר **חיים משה** בטאון־הול ל־3000 ישראלים, שגדשו את האולם והיציעים, ושרקדו בין המעברים. הערב המוצלח הביא לנגר הצעות שונות.

רכטר, יצחק קלפטר ו**אלון אוליארצ׳יק** ניגנו, **גידי גוב** עזר בייעוץ ו**מאיר פניגשטיין**, שהגיע לביקור בארץ אחרי ההקלטה, הביע דיעה.

■ בערבי־הראיונות האחרונים שלו העלה המראיין **איתן דנציג** את הנושא של **אילונה („צ׳יצ׳ולינה”) סטאלר**, על השאלה „מה דעתך על התופעה?” הוא קיבל את התשובות הבאות: **חיים ברלב**: „בכנסת יש הרבה צ׳יצ׳ולינות, אבל מסוג אחר.” **יעל דיין**: „היא חכמה. כל הכבוד לה. הבעיה היא הקהל שהציע עבורה. נראה שזה מה שמגיע לו.” **ח״כ שבח וייס**: „אני לא יודע אם היא תשבש את סדר־היום של הכנסת או לא, אבל היא בטח תעשה שם סדר־לילה.”

■ מגוריה של („צ׳יצ׳ולינה”) **סטאלר** במלון תל־אביבי השבוע זימנו ריגושים רבים לבעלי־עסקים מבאר־שבע, שבאו לבלות

ניגוחות ושמחות. בעוד שמרבית האורחים מיהרו הביתה, כדי להשכים ליום־עבודה חדש, לא נראו נגר וצים מוטרדות מהשעה המאוחרת.

■ שבוע של מיפגעים ופציעות עבר על אנשי־בוהימה ובדרנים ישראליים. אחרי פציעתם של הזמרת **לאה לופטין** ובעלה, המלחין **אריק רודיך**, בתאונת־דרכים, נחבל הזמר **איתן מסורי** בידו על־ידי רוכב־אופניים, שנתקל בו בעוצמה רבה. האמרגן **שלמה צח** נקע את קרסולו בדרכו לעבודה.

■ **נונה מרקל**, מראשי ויצו לשעבר, ערכה בווילה שלה בהרצליה־פיתוח התרמה לקרן ליב״י. בין המוזמנים היתה גם **לאה רבין**, שהגיעה גם היא לאירוע. כשראתה את המכוניות הרבות ואת המוני האנשים בכניסה לבית, היא סובבה את מכוניתה וחזרה כלעומת שבאה.

שונה, עוד לא סגור סופית. הם צריכים לקבל אישור לעבודה זו.”

■ **ציפי קביליו**, אחותה של **חווה יערי**, פתחה שוב, אחרי הפסקה ארוכה, את הבוטיק שלה ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. הפעם — לגברים בלבד. „נעים לעבוד עם גברים,” היא אומרת. „אני יודעת להתאים להם בגדים. חברים שלי תמיד סחבו אותי איתם לקנות להם בגדים. אז עכשיו שיבואו לקנות אצלי.”

■ **יורם גל**, שחקן ומחזאי, עושה בימים אלה חזרות אחרונות להצגה הרצל, מלך היהודים, המיועדת לנוער. לאולם, במתנ״ס רמת־החייל, הוא הזמין את ילדי הסביבה, ועוד לפני תחילת ההצגה ניגש אליהם, כשלסנטרו דבוק זקן שחור ועבות. הוא שאל אותם „מי אני?” ושמח לשמוע את רוב הילדים עונים „הרצל!”

מש כדובר צעירי תנועת־החרות. היא פגשה אותו כאשר בא להופעה שלה, ואחר־כך ראיין אותה עבור מקומון נתנייתי. אלון הוא אחיינו של ראש עיריית־נתניה, **יואל אלרואי**. בני־הזוג החליטו, עוד לפני נישואיהם, שהם לא ידברו ביניהם על פוליטיקה.

■ **גידעון אפרתי** (30) מונה כמנהל בפועל של מלון דניאל שבהרצליה. אפרתי הצעיר נחשב בקרב המלונאים כמבטיח. הוא התחיל מתחתית הסולם כאשר שימש, מייד עם תום שירותו הצבאי, כקצין ביטחון במלון פלאזה בירושלים. הוא עלה מהר בסולם והפך בתוך זמן לא רב כמנהל הקבלה באותו המלון, משם נלקח לדניאל.

דפנה ברק, זוהר אוהליאב ונעמי רון ■

צבי טל, העולם הזה

גיס אחד שלה הוא האמן יעקב אגם. גיס שני היה ראש עיריית ראשון־לציון. בעלה שולט ברכוש של מיליארדים. היא נאלצת לעבוד כעוזרת בית. שולמית גיבשטיין (משמאל, עם ציור של בנה) מבקשת נדבות

דאלאס בראשון-לציון

שולמית גיבשטיין, בת אחת המישפחות העשירות ביותר בארץ, הגיעה לפת־לחם. החובות במכולת הולכים ותופחים, חברת־החשמל מאיימת להפסיק את הזרם לביתה, בזק ניתקה כבר מזמן את קו־הטלפון שלה והמיספר ניתן למנוי אחר.

„כל חיי עזרתי לאחרים, תרמתי לנזקקים. עכשיו אני עצמי נזקקת. כעת אני מבקשת מהציבור — מכל מכריי, ידידיי, תלמידיי בעבר ושכניי — שיתרמו לנו כסף, כדי שלבני ולי יהיה מה לאכול,” היא פונה בהתרגשות, כשבעיניה נוצצות דמעות. „אקבל בברכה כל תרומה, אפילו תרומות קטנות של שקל אחד.”

בעל שלמה גיבשטיין (במסיבת־חנוכה) אוהב להתחפש

בעלה, שלמה, יחד עם גיסה חנניה, מי שהיה ראש עיריית ראשון־לציון מטעם הליכוד, שולטים ברכוש אדיר, שערכו נאמד בחצי מיליארד דולר. אולם לה ולשני בניה־בניו אין אגורה שחוקה. כיצד נקלעה למצב משפיל זה?

חצי מיליארד דולר

מישפחת גיבשטיין חצויה מזה שנים לשתיים: אותם שיש להם ואותם שאין להם. ברכוש המיליארדים שלטו רק שלושה מתוך שיבעת האחים: בצלאל הבכור, שלמה האמצעי וחנניה בן־הזקונים. מאז שנפטר בצלאל, ללא ילדים, עבר חלקו לשני האחרים.

האח המפורסם במישפחה, האמן יעקב אגם, ניהל מאבקים מרים על חלקו ברכוש, ללא הצלחה. האחות ברוריה נושלה מזמן, בשל מחלתה. היא מאושפזת מצעירותה במוסד סגור. האח משה, מהנדס המתגורר בנורווגיה, מתפרנס ממשכורת, וכורע תחת נטל הוצאות הטיפול בבתו, החולה בסיסטיק־פיברוזיס. האחות יהודית, מומחית לאמנות, ניהלה גם היא מאבקים מישפטיים עם שלושת אחיה, אך לא ראתה פרוטה. הם רומזים כי גם היא מעורערת בנפשה.

השלושה לא טרחו הרבה כדי לזכות ברכוש האדיר. הוא בא להם במתנה, ממישפחת אמם העשירה, בעלי אימפריית טכסטיל בארצות־הברית. האם נישאה בשנות ה־20, בפולין, לרב חסר־כל, שבא לארץ ומונה כאן כרב העיירה ראשון־לציון. לימים נבחר בה בנה, חנניה, כראש־העיריה. מישפחתה של האם תמכה בהם שנים. יום אחד נמאס העניין על הדודים העשירים מאמריקה, ותחת לשלוח לאחיהם העניים צ'קים, החליטו להעביר לרשותם קרקעות ונכסים אחרים בארץ, כדי שיסתדרו לבדם.

בצלאל, חנניה ושלמה התנדבו לטפל בכל צורכי המישפחה הגדולה, ובינתיים רשמו את הכל על שמם.

הם משתדלים להסתיר מעין זרים את הרכוש האדיר שלהם, ובבית־הדין הרבני אף טען שלמה, לפני שנים, באוזניו של הרב הראשי שלמה גורן, כי הוא עני מרוד. אך שוקי, בנו של שלמה, מציג צילומים ונסחים מרישומי לשכות־הטאבו במקומות שונים בארץ, מהם עולה כי ברשות אביו, במשותף עם חנניה, לפחות אלפיים דונם: שטחים נרחבים באיזור קסטינה, קריית־מלאכי, באר־יעקב, ראשון־לציון, גוש־דן ותל־אביב.

העיירה קריית־מלאכי, למשל, שנבנתה בחלקה על קרקעות המישפחה, גם קיבלה את שמה בגלל בקשתם. „קריית־מלאכי” היא תרגום משופר של לוס־אנג'לס, אחד ממרכזיהם של הדודים העשירים.

בידי שני האחים מצויה אחת החלקות היקרות ביותר בארץ – עשרות דונמים בצפון תל־אביב, במישבצת שבין תחנת־הרכבת לחיפה, דרך־חיפה, האוטוסטרדה של נתיבי איילון ושיכון בבלי. „זה הכרם שלנו,” נוהגים האחים הצנועים לכנות חלקה זו.

במיסגרת אחד המאבקים, התבקש החוקר הפרטי סמי נחמיאס להתחקות אחרי שלושת האחים ולאתר עוד רכוש. הוא גילה כי הם מחזיקים בחבילות־מניות בהחברה לישראל ב', רשת מלונות באזל, רנקו, קריסטל, מן, טלנית.

הממעיטים מעריכים את הרכוש בחצי מיליארד דולר. יש האומרים כי ערכו כפול.

פרט מעניין: בעלי־הרכוש במישפחה מנהלים את עיסקיהם באמצעות חברה בעלת השם הבלתי־נעים בח"ש, **ראשי־התיבות של בצלאל, חנניה ושלמה. מאחר ואין זה הסדר שבו נולדו, יכלו לקרוא לעצמם, למשל, „שב"ח". מדוע בחרו כפי שבחרו!**

מזה כמעט 10 שנים מנהלים שולמית ושלמה הליכים של מעמד אישי בבתי־הדין הרבניים. היא דרשה מזונות, הוא דרש גט. היא דרשה חלק ברכוש, הוא טען שהיא מורדת. הוא הציע לפטור אותה בדירה שלושה חדרים, היא דרשה את הקוטג' המיש־פחתי שבו היא מתגוררת ברמת־השרון.

שני בניה נקלעו לעין־הסערה, וסבלו מכל הגילויים המכוערים המת־לווים בדרך־כלל למאבק־גירושין, שבו נחשפים יצרים אפלים, חמדנות, נקמ־נות, בלשים פרטיים ורוע־לב.

לפני חודש ניתן פסק־הדין הסופי

של בית־הדין הגדול לעירעורים, בראשות הרב הראשי שלמה אליהו, הראשון־לציון. הרבנים קיבלו את עמדתו של הבעל. הם קבעו ששלמה יתן לה גט, שעליה לפנות מייד את הקוטג׳, שיימכר, ושתמורתו יקנה שלמה לשולמית ולבנם, שוקי, דירת־שלושה־חדרים ויעניק לה עוד 20 אלף דולר.

כשהגיע פסק־הדין לידי שולמית ופרקליטה, מרדכי שורר, הם לא האמינו למראה עיניהם. לפסק־הדין צורף מיכתב של הבעל, שאותו הם לא ראו מעולם, ושמפני ההשמצות שבו לא היתה להם ההזדמנות להתגונן.

בכתב־השמצה חסר־תקדים, טען הבעל שאשתו היא „קומוניסטית, בעלת השקפות אנטי־דתיות וחברים ערבים, נטע זר ועויין במדינת־ישראל,” שכל כוונתה היא „להרוס את הבורגנות”, וכי גם פרקליטה הוא „קומוניסט”. ביטויים וחרפות היכולים בקלות לקומם ולהסית נגדה כל רב מצוי (ראה מסגרת).

שולמית ופרקליטה מעלים את הסברה כי הרבנים עיינו היטב במיכתב, בטרם כתבו את פסק־הדין, וכי תוכנו השפיע על החלטתם. לכל הדיעות, אין זה הליך שיפוטי הוגן.

„מה הם לא ניסו לעשות לי! ניסו להעליל עליי שאני חולת־נפש, שאני מפזרת צ׳קים ללא כיסוי, שאני אם חסרת־אחריות,” היא אומרת על בעלה ושני גיסיה, חנניה ובצלאל המנוח.

„הנוהג אצל שלושתם היה שאחד האחים מחזיק בקופה המישפחתית ברוטציה, והיה מקציב לנשים של השלושה לפי צורכי הבית — כפי שהוא החליט, כמו בקיבוץ, כביכול.

„בדרך־כלל, בצלאל החזיק בקופה. הוא היה האח הבכור. לסטלה, אשתו הקודמת, היה נותן מעט, כי לא היו לה ילדים. האח הצעיר חנניה ואשתו בלה היו מקבלים הרבה, כי יש להם הרבה ילדים.

„לי סירבו בהתחלה לתת, כי עבדתי כמורה. אמרו לי שהמשכורת שלי צריכה להספיק לשלמה ולי.

„אחר־כך, כשהפסקתי לעבוד, אחרי הלידות, בצלאל התחיל להפקיד בחשבון הבנק שלי סכום צנוע בכל חודש. ואז, כשהתחיל הסיכסוך ביני לבין שלמה, הם ניסו לסבך אותי בצ׳קים ללא כיסוי — שיקרו לי שהכסף נכנס לבנק, חיכו שאשלם בצ׳קים ואז חגגו כשהתברר שאין להם כיסוי.

„יעקב אגם, גיסי האחר, היה עד לנסיון הזה להפיל אותי בפח. הוא היה

להרוס את הבורגנות

בתיק פסק־הדין של בית־הדין הרבני העליון גילתה שולמית מיסמך שהיה לנגד עיני הדיינים, מבלי שלה ולפרקליטה היה ידוע על קיומו. הפרשה מצויה כעת בדיון בבג"ץ, בגלל החשד שהרבנים הכריעו נגדה בהשפעת המיסמך.

במיסמך זה, שהוא פניה לבית־הדין, מנגן שלמה גיבשטיין על כל דיעה קדומה אפשרית שניתן לייחס לרבנים, בנסיון לגייס אותם לצידו. גם עורך־הדין שלה לא יצא נקי מההשמצות.

כתב שלמה גיבשטיין:

בכדי להבין מה מניע את האשה למילחמה חסרת־פשרות זו חייבים לדעת את הרקע הסובב אותה, והרקע הוא פוליטי מעמדי! עם כל התמיהה שהדבר יכול לעורר – כי מה לפוליטיקה וליחסים עם אשה!

ואכן, זו אשה שכולה פוליטיקה ומזימות.

האשה היא קומוניסטית בעלת השקפות קיצוניות וארסיות ביותר, שונאת ישראל ברמ"ח אבריה, אנטי־מימסדית, אנטי־דתית חריפה ונטע זר ועויין למדינת־ישראל.

בשנת 1963 נסעה לרוסיה והתקבלה על־ידי גורמים ממשלתיים, ולא חדלה שם מלהשמיץ את המדינה, וברוסיה כידוע אין מתירים לאזרח ישראלי להיכנס, אלא למי שהרוסים חושבים לקומוניסט נאמן.

לאחר נישואינו בשנת 1966 נקראנו למישרד־הביטחון ושם נאמר לי, בנוכחותה, על עניין ההשמצה ברוסיה ושרואים אותה כסיכון ביטחוני.

בארץ היא קשורה עם גורמים קומוניסטיים, ביניהם ערבים, שנתנו לה תמיכה במילחמתה נגדי.

מגדיל לעשות עורך־דין קומוניסטי ידוע שעד היום מסייע לה בעיתונות, אינפורמציה, בילוש וכו׳, ובעבר מימן עבורה מישפטים על בסיס של אחוזים. הוא גם זה שעימו תיכננה את הגירושין, ועד היום משלמת לו תמלוגים מכל סכום שמקבלת.

לגביה, זוהי מילחמת־מיצווה. תוצאה ישירה מהשקפתה הקנאית, שאת הבורגנות – כפי שאני נראה לה – צריך לחסל ולהתחלק עם אנשי־המיפלגה.

מכאן, הסיבה לדרישותיה המרקיעות־שחקים.

חיסול הבורגנות אינו מליצה או עניין ערטילאי. זה בא לידי ביטוי בעדותה של עוזרת־הבית, רחל לוי, שאמרה בבית־הדין, בשם האשה, שהיא, האשה, תתן רעל לבן שוקי, שישים לי בכוס, ואז היא תהיה אלמנה עשירה.

לית מאן דפליג שאשה זו, עם דחפים כאלה, היא אשה מסוכנת לבעלה, שהדחף שלה לבצע ולהגשים את מזימותיה הוא פועל יוצא ומוחשי ממיטען השינאה ומתאוות־הבצע. כל קירבה אליה היא סיכון – ושומר נפשו ירחק.

עד כאן קטעים מהמיסמך.

שולמית אומרת שהכל עלילה. מעולם לא היתה חברה במיפלגה הקומוניסטית. בעלה הראשון, סלים פרץ, אכן היה במק"י, בשנות ה־50 את דיעותיה הפוליטיות היא מגדירה „מרכז”. אהדתה בשנים האחרונות נעה בין שינוי, עזר וייצמן ור"ץ. גם עניין הרעל הוא קישקוש גמור.

גם עורך־הדין, מרדכי שורר, לא יכול לעבור לסדר־היום על איזכורו. בפניה בשמה של שולמית לבג"ץ, נגד הרבנים, הוא עשה מעשה בלתי־מקובל, והוסיף את הפיסקה הבאה:

„הערה אישית לחלוטין: אין לזה שייכות לעתירה זו, אך גם החתום־מטה אינו יכול ,לחיות׳ עם תיאוריו כ,קומוניסט׳. אחרוג ממנהגי כדי להדגיש כי מעולם לא הייתי קומוניסט. שימשתי כיו"ר התאחדות־הסטודנטים בישראל (תפקיד שמעולם לא נבחר אליו קומוניסט), ושימשתי כעוזר של אחד משרי ממשלת־ישראל וכדובר מישרד ממשלתי.”

שורר היה בצעירותו עוזרו של השר יוסף אלמוגי ממיפלגת־העבודה.

שולמית גיבשטיין כמורה צעירה (1962)
„שלא יכנסו לי זבובים ופרפרים לראש”

לכן מיהרו שולמית ושורר להגיש לבג"ץ עתירה נגד בית־הדין הרבני העליון, בדרישה לבטל את פסק־הדין.

תעודה פסיכיאטרית

„בעלי טוען שאני קומוניסטית,” אומרת שולמית, „והסיגנון הזה לא חדש בשבילי. במישפחת גיבשטיין, כל מי שלא מוצא חן בעיניהם הוא קומוניסט. את הוועד־הפועל של ההסתדרות הם מכנים ,הקרמלין׳, ואפילו הליכוד הוא בעיניהם שמאלי מדי. כשאחד משרי־הליכוד מרגיז אותם, הם קוראים גם לו קומוניסט. כך הם מדברים בבית. אז מעניין איך חנניה רוצה עכשיו להיות חבר־כנסת, מטעם אותם קומוניסטים בליכוד.”

שולמית, כבת 50, מתנסחת היטב, מדברת עברית טובה ורהוטה ובצורה מסודרת. אינה קופצת מעניין לעניין ומשתדלת לשלוט בריגשותיה.

רק מפעם לפעם צצה דימעה בעיניה הירוקות. אותות המתח שבו היא חיה ושנות המאבקים המרים השאירו רישום בפניה.

הסיפור שבפיה זורה אור מעניין על אחת המישפחות עתירות־הנכסים בארץ.

נוכח כשהרגיעו אותי שבבנק שלי יש כסף, כביכול.”

באחד הדיונים בבית־הדין הרבני הגיש הבעל תעודה רפואית, שלפיה שולמית מעורערת בנפשה.

„כשבני הבכור, שוקי, היה בן 10, התברר לנו שהוא קצת עצבני. הלכנו איתו לרופא, הד"ר יואל מוג׳ה. הרופא דיבר איתי מעט, שאל אותי איך היו ההריון והלידה, אם היניקתי או לא. השיחה נמשכה בדיוק חמש דקות. אחר־כך נכנס אליו הילד.

„אחרי כמה שנים, כשכבר היינו בהליכים, הופיע פיתאום הפסיכיאטר הזה, שכבר שכחתי את קיומו, והגיש ברבנות תעודה ארוכה ומפורטת, שקבעה שאני חולת־נפש.”

מאוחר יותר הורשע הרופא בבית־המישפט, בפרשה אחרת, במתן תעודה רפואית כוזבת תמורת תשלום.

שולמית מיהרה לשני מומחים אחרים, פסיכיאטר ופסיכולוגית קלינית, עברה מיבדקים וקיבלה תעודות שבהן חוות־דעת הפוכה.

התוצאה: בניגוד לכל גיסיה, מחזיקה היום שולמית בתעודות המוכיחות את שפיות־דעתה.

כתב הד"ר משה זוהר, פסיכיאטר מחיפה: „למרות החיים הטראומתיים הקשים, במיוחד בשנים האחרונות, שמרה הגב׳ גיבשטיין על איזון נפשי והצליחה להתגבר, ברוב המיקרים בכוחות עצמה, על כל המשברים. למרות הקשיים, הצליחה לגדל את שני בניה, לחנכם ולטפחם. לדעתי אין לקבוע אצלה מופרעות נפשית כלשהי...

„הנבדקת מודאגת לגבי עתידה, אך בטוחה שבסופו של דבר הצדק ינצח, והיא וילדיה יקבלו את המגיע להם. אין בה שינאה כלפי בעלה, ולעיתים מתעורר הרושם שהיא אפילו מרחמת עליו...”

שולמית: „גיסי, חנניה, עומד מאחורי כל הצעדים של בעלי. שלמה תלוי בו מאוד, ומושפע ממנו בכל דבר.”

הבן, שוקי (20): „דודי חנניה מתערב נגדנו בכל מקום. הוא מאיים, מנסה למנוע פירסומים בעניין, ואומר שאמי לא תקבל מהם פרוטה — כשהוא מתכוון לרכוש ששייך גם לאבי. הוא מתנהג כאילו הוא זה שמתגרש מאמא שלי, ולא אבי.”

שולמית: „חנניה נוהג להעליל על כל יריביו שהם חולי־נפש, הוא אמר זאת אפילו על חוקר־מישטרה שחקר אותו בקשר לפרשיית־שוחד, הקשורה במנוי־חינם לקאנטרי־קלאב בראשון.

„על גיסתי, יהודית, הנמצאת איתם בסיכסוך, צחקו תמיד שהיא חשדנית, שהיא בטוחה שמאזינים לה לטלפון, שהיא מתלוננת ששותלים בביתה כל מיני חוטים. אחרי שגיליתי גם אצלי בבית חוטים, שהובילו למגירה של בעלי, למיקרופון שהקליט את מה

(המשך בעמוד 31) **גיורא נוימן**

צבי גת, העולם הזה

בית המריבה ברמת־השרון
להתרחק מראשון־לציון ומהגיסים

„לתת לה קופסה!”

שלמה גיבשטיין צוחק. „היא טוענת שאין לה מה לאכול, שהיא זקוקה למגבית! אני הייתי נותן לה קופסה ביד, שתסתובב ברחוב לאסוף כסף. היא יודעת לשחק יפה מאוד את התפקיד.

„ודאי שהיא קומוניסטית. אני נסעתי לרוסיה! היא נסעה לרוסיה! ועוד קיבלו אותה שם בפרחים. תנסה אתה לנסוע לרוסיה, אם אתה לא קומוניסט. תשאל את אמנון זיכרוני אם היא לא קומוניסטית.

„שתגיד על המישפחה שלנו מה שהיא רוצה,” אומר שלמה גיבשטיין, „ממילא, בדברים שבאמת חשובים יחליט בית־המישפט. כל השאר זה סתם שטויות.”

יעקב אגם, שלמה, בלה, כלילה, חנניה גיבשטיין והילדים
האשה היא מן אוטומאט שמכניסים בתוכו אסימון

הפרס הראשון ב"חישגד אלפא"

20 מכוניות אלפא ספיידר

זה קורה כאן ועכשיו. על קו הזינוק, 20 מכוניות שטרם ראית כמותן: אלפא ספיידר ספורט. אתה יכול להיות אחד הנהגים המאושרים שיזכו במכונית החלומית של אלפא רומיאו. הפרס כולל רדיו טייפ, בטוח ומיכל דלק מלא. למקומות... היכון... גרד חיש גד והאלפא ספיידר ביד. בחמישה ש"ח בלבד. סך כל הפרסים בחיש גד אלפא 13,600,000 ביניהם 20 מכוניות, 40 פרסים של 10,000 ש"ח כ"א ומאות אלפי פרסים נוספים.

הכי משתלם. בלי לשלם.

... וגם חיש גד דומינו.
במקביל למשחק חיש גד אלפא תוכל להמשיך לנסות את מזלך גם בחיש גד דומינו. נסית והצלחת? גרדת 50,000 ש"ח על המקום.

חישגד - הכי משתלם לגרד אלפא ספיידר.

מפעל הפיס

ידידת הפרסום

זובין מהטה
„אוזניה שמעו כל צליל עד הרגע האחרון...״

היא שכבה וגססה בלונדון. בעלה המפורסם חי
בפאריס עם אהובתו. לז׳קלין דה־פרה לא היה איכפת.
היא לחמה על חייה. זובין מהטה סיפר לשרה ליבוביץ:

„בכיתי במשך חמש שנים!״

„היא שכבה במיטת בית־חולים, בירכתי החדר. ידיה פשוטות לצדדים, גופה רועד. עיניה, שקהו זה מכבר, גרמו לה לסבול בלי־יתואר.

באותו יום, באמצע ספטמבר, היא ראתה הכל בכפול. לכן בהתה בתיקרה. הצבע הלבן, האחיד, של התיקרה, הרגיע אותה מעט.

„מזה כמה שנים לא יכלה לקרוא או לצפות בטלוויזיה. ידיה ורגליה לא נעו, קיבתה כבר לא עיכלה מזון, קולה היה משובש. רק חוש־השמיעה שלה לא נפגע. אוזניה, ששמעו כל צליל עד לרגע האחרון, שהעניקו לה את ההנאה ממוסיקה כשכבר לא נשארו הנאות אחרות, הן שהאריכו את חייה.״

כך מתאר זובין מהטה, חבר קרוב של ז׳קלין דה־פרה ושל בעלה, דניאל בארנבוים, את פגישתו האחרונה עימה.

„המאפיה הישראלית״

בפעם הראשונה נפגשו מהטה ודה־פרה ב־1966, בפסטיבל ספולטו באיטליה. „אני הייתי מנצח צעיר, היא נערה בת 21 שהאזינה לקונצרט שלי. אמרו לי שהיא מאוד מוכשרת, שצפוי לה עתיד מזהיר. לחצנו ידיים, שוחחנו מעט. היא חזרה לכיסאה, ואני עליתי לדוכן־המנצחים.

„הפגישה הבאה היתה בירושלים. היא היתה כבר חברתו של דניאל, כמעט אשתו.

„מאז היינו מישפחה אחת. דני הוא כמו אחי. ז׳קי היתה כמו גיסתי. הופענו ביחד בכל רחבי העולם. היא ניגנה איתי בלונדון. בזלצברג, בפילהרמונית של ברלין, במונטריאול, בלוס־אנג׳לס ובישראל, כמובן.״

הם נקראו „המאפיה הישראלית״. פינחס צוקרמן, כנר; יצחק פרלמן, כנר, ז׳קלין דה־פרה, צ׳לנית; דניאל בארנבוים, פסנתרן; זובין מהטה, מנצח.

לפעמים היו מנגנים ביחד. „כמו באותו קונצרט שערכו בלונדון, בסוף שנות ה־60,״ אומר חנוך רון, מבקר מוסיקלי. „מהטה ניגן בקונטרבס. האחרים ניגנו בכליהם. הם ניגנו את חמישיית דג השמך. זו יצירה משופשפת, עייפה. הם הפיחו בה רוח־חיים. זה היה קונצרט מיוחד, שכל מי שהאזין לו לא ישכח אותו לעולם.״

דה־פרה ובארנבוים היו זוג נשוי. היא — אנגליה, פרוטסטנטית, בלונדית, גבוהה ושקטה. הוא — ישראלי, יהודי, שחרחר, נמוך ונמרץ. „זוג טוב, גם בנגינה, גם בחיים,״ אומר מהטה.

הם הכירו זה את זה במסיבה, בחג־המולד של 1966, בביתו של הפסנתרן הסיני פוסונג. דה־פרה. ביישנית. סגורה, ניגנה לבארנבוים קטע של ברהמס. בארנבוים התאהב בה.

דה־פרה התגיירה למענו. חצי שנה אחרי פגישתם הראשונה התחתנו בירושלים. אחד העדים בחתונתם היה זובין מהטה, שחתם על הכתובה בשם משה כהן, עולה חדש מפרס.

מזה כמה שנים אין המאפיה הישראלית קיימת עוד. בארנבוים הפך המנהל המוסיקלי של תזמורת פאריס. פרלמן, סולן בינלאומי, מנגן בכל רחבי העולם. צוקרמן הוא המנהל המוסיקלי של התיזמורת הקאמרית של סט־פול במדינת מינסוטה. זובין מהטה הוא המנהל המוסיקלי של התיזמורת הפילהרמונית הישראלית ושל התיזמורת הפילהרמונית של ניו־יורק. רק לפני שלושה ימים שב מהטה מהלווייתה של דה־פרה בלונדון. היום הוא בתל־אביב. מחר טס לניו־יורק. עולם של של מוסיקאים. מנגנים. נוסעים בכל העולם. כל השאר שולי.

„בעל רשמי״

אל העולם הזה הגיחה דה־פרה לפני 21 שנים. היא נחשבה כילדת־פלא. אמה, מורה למוסיקה, קנתה לה צ׳לו כשהיתה בת 5. בגיל 10 כבר זכתה בפרסים בתחרויות בינלאומיות. כשהיתה בת 15 העניק לה מעריץ אלמוני צ׳לו סטראדיוואריוס משנת 1672. כשהיתה בת 20 הזמין אותה מטיסלב רוסטרופוביץ להשלים את לימודיה אצלו במוסקווה.

„כמו כוכב מטאור,״ אומר מהטה. „היא הופיעה בסערה. במשך שבע שנים היתה כוכבת בינלאומית ולפתע נעלמה.״

חנוך רוזן: „היא היתה האסכולה של עצמה. לא ניגנה כמו מישהו אחר, אלא כמו דה־פרה. היא היתה גם פראית וגם עדינה. כשהחזיקה בצ׳לו, נדמה היה שהכלי הוא חלק ממנה, המשך הידיים שלה.

„עיקר כוחה היה ברגישות שלה, בדיוק, וביראת־הכבוד שרחשה למלחין. מעולם לא שמה את עצמה לפני המלחין. כשניגנה בטהובן, קודם היה בטהובן, ורק אחר־כך ז׳קלין דה־פרה.

„מאז שהפסיקה לנגן, לא קמה צ׳לנית ברמה שלה.״

הכל אהבו לאהוב את דה־פרה, לשמוח איתה בכישרונה, בנגינתה, באהבתה לבארנבוים. ופיתאום, כשהכל היה טוב מרי, כמעט סכריני, חלתה דה־פרה והפסיקה לנגן.

„היא היתה בלונדון. דני היה בארץ, ניגן לפני חיילים במילחמת יום־הכיפורים.״ נזכר מהטה. „הוא התקשר איתה לשאול מה שלומה. ידענו שהיא חולה. לא ידענו מהי מחלתה. ׳היא נלקחה לבית־חולים׳, אמרו לדני, ׳היא חולה במולטיפל סקלרוזיס׳.

ב־14 שנותיה האחרונות גרה דה־פרה בלונדון. בארנבוים גר בפאריס. מהטה, חבר טוב, מתפתל בנסיון להסביר את הפירוד.

„הוא נשאר בעלה הרישמי עד הסוף. גבר אחר היה זורק אותה לסנטוריום ושוכח ממנה. דני קנה לה דירה בלונדון, והקפיד לבקר אותה פעם בשבוע. הוא היה האדם הקרוב אליה ביותר. לגור ביחד לא יכלו. היא לא אהבה את פאריס. הוא עבר לפאריס. כי מה יכול

שרה ליבוביץ ■

(המשך בעמוד 36)

דניאל בארנבוים עם ז׳קלין דה־פרה (1980)
„ידיה ורגליה לא נעו...״

דניאל בארנבוים עם הלנה קרמה
ז׳קי ידעה, כנראה...״

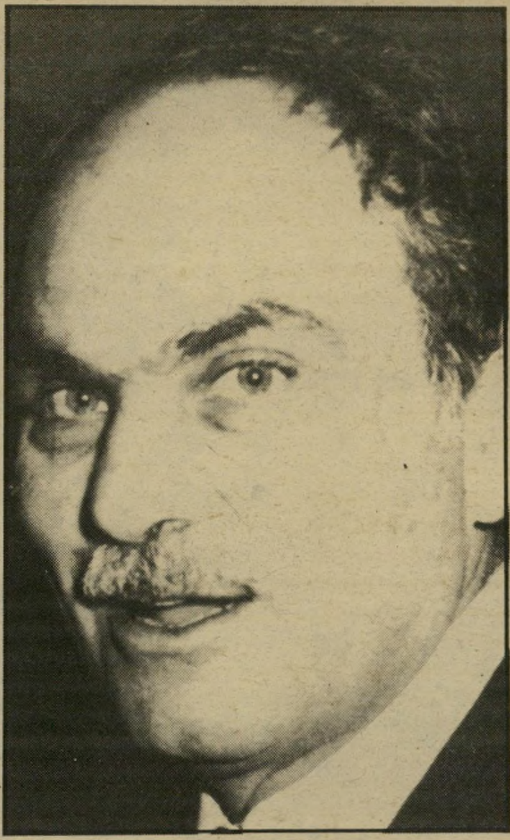

עדי אמוראי:

„השקיעו באיגרות־חוב ובתוכניות חיסכון!"

אוקטובר 1929! מזמן לא הטיל התאריך הזה את מוראו על הציבור העולמי, כמו השבוע. איזכור השנה, שבה התמוטטה הכלכלה האמריקאית, ומיליוני מובטלים בעולם נפלטו לרחוב, מעורר פחדים נוראים.

ומה עם הפיל והכלכלה הישראלית? גם ברחוב הישראלי ניכרה השבוע עצבנות. איש לא ידע מה לעשות, כיצד לנהוג, כדי לקדם את פני השואה הקרבה, אם וכאשר.

ביקשתי מסגן־שר־האוצר עדי אמוראי שיגיד לי מה לעשות בחסכונותי.

השוק מוצף בפידיון־המניות. לפני הציבור פתוחים אפיקים סולידיים להשקעה. אין לנו קשר ישיר עם הנעשה בבורסות ברחבי־העולם.

● כלומר: לנעשה בבורסה האמריקאית אין כל השפעה על הנעשה אצלנו?

לא אמרתי זאת. אבל אין קשר ישיר. שום מניה לא נסחרת בו־זמנית בישראל ובבורסות ברחבי העולם. חוץ מזה, אין אצלנו משקיעים רבים מבחוץ. לכן אין להיתפס לבהלה. כבר ראינו בעבר שמי שנבהל — הפסיד מכספו, ואילו מי שנהג בהגיון — הרוויח מכך.

● תבל'ס: כיצד עלי להשקיע את כספי, כדי שלא אפסיד כתוצאה ממה שמתרחש כעת?

אני מייעץ להשקיע באותם אפיקי־חיסכון שהממשלה עומדת מאחוריהם.

כלכלה

● למשל?

למשל באיגרות־חוב, או באפיקי־חיסכון המכוסים באיגרות־חוב של הממשלה, כמו תכניות־חיסכון.

● היו שצפו את המתרחש כעת בבורסה האמריקאית, ואת ההשלכות הצפויות מכך. האם אינך רואה פשלה בכך שהציבור הישראלי לא הוזהר מבעוד מועד?

ראשית, מי שיאמר לך שידע במדוייק את העיתוי של ההתמוטטות — איני מאמין לו. זהו שקר וכזב. איש לא הופתע מהמגמה, אבל לא ידענו בדיוק מתי זה יקרה. זה יכול היה לקרות גם בעוד חצי שנה. להיפך — לפעמים תמהתי מדוע זה עדיין לא קרה. אנשים נהגו לאמר: „זה צפוי, אבל עד שזה יקרה — נרוויח!" כך התנפחו המניות עד שחלה ההתמוטטות. אבל איך היה ניתן להזהיר מראש?

(דפנה ברק)

אתי פולק:

„אני בוכה ביום ולא ישנה בלילה!"

אנשי הטלוויזיה התראיינו בעיתונים וסיפרו כמה הם נהנים מהשביתה. איך הם מספיקים לקרוא ספרים, לעשות דיאטות, לבלות עם המישפחה.

אני טילפנתי לחברתי אתי פולק, עורכת בכירה ב„קול ישראל", השובתת גם היא, ושאלתי אותה איך היא מבלה את זמנה.

עד אתמול בכיתי בימים, ולא ישנתי בלילות.

● ולמה זה?

כי ראיתי פיתאום שמקום־העבודה שלי, שבו אני עובדת 25 שנים, נעלם לי.

● את הרי לא חושבת שיסגרו את „קול ישראל"!

לא, אבל אני לא יודעת אם אני יכולה לחכות עד שיפתחו אותו שוב. בשבילי חודש אחד ללא משכורת זה אסון. אין לי מקורות־פרנסה אחרים, ואין לי בעל־מפרנס, ופיתאום הבנתי שגם אין לי מיקצוע. אני כאילו יודעת את הכל, וגם לא יודעת שום־דבר. אז הגילוי הזה, וגם הידיעה שאין לי גרוש בבנק, כי קשה מהמשכורת של קול ישראל, מספיקים בשביל לבכות ביום ולא לישון בלילה.

● אני מבינה שאתמול הפסקת לבכות. מה קרה, מצאת עבודה?

כן. מצאתי עבודה, וקצת נרגעתי.

● האם מי שנתן לך עבודה יודע שברגע שהשביתה תיגמר את עוזבת וחוזרת ל„קול ישראל"?

אני בן־אדם הגון. לא רימיתי אף אחד. מה שאני חושבת עכשיו

שידור

זה למצוא לעצמי עבודה חלקית, שבה אוכל להחזיק כעבודה נוספת. הבנתי שאסור להגיע לחוסר־הביטחון ולחוסר־המזומנים, שאליהם הגעתי פיתאום עכשיו.

● אני מבינה שלכל הלא־נשואות יש בעיה כמו שלך. האם כולן מחפשות עכשיו עבודה?

זה לא רק הלא־נשואות. זה גם הנשואים, שהאשה שלהם לא עובדת. כן, כולם מחפשים עבודה. יש אפילו אישור מהוועד.

● כלומר, אין לך אף טיפה של הנאה מהשביתה הזאת, כמו לשובתים אחרים?

מכיוון שעד היום לא עשיתי חלטורות, היה לי גם קודם לכן זמן לקרוא ספרים ולעשות דיאטה. לא גיליתי את הספרים בשביתה הנוכחית. רק גיליתי שאני צריכה יותר לדאוג לעצמי. אז להבא גם אני אעשה חלטורות, ולא יהיה לי זמן לקרוא. ואז, כשתפרוץ שביתה, אוכל לגלות את התענוג שבקריאה.

(דניאלה שמי)

עידית נעמן:

„בעיניי היא לא סקסית, אך זה מספיק לגברים!"

מה שעשתה בתיה פרוסט לג'ון דמיאניוק, עשתה השבוע העיתונאית עידית נעמן לצ'יצ'ולינה אם יסלחו לי כולם את ההשוואה.

איך הגעת לתפקיד הרם של מתורגמנית אישית לצ'יצ'ולינה, שאלתי את עידית.

זה לגמרי פשוט. אני העיתונאית היחידה המדברת איטלקית. אז מירי בן־יוסף פנתה אלי, ונעניתי.

● מה פירוש צ'יצ'ולינה באיטלקית?

צ'יצ'ו זה שמן. צ'יצ'ולינה זה שמנצ'יק, וצ'יצ'ולינה זה משהו כמו שמנצ'יקית. אבל הכוונה היא בעצם למין „מותק" כזה.

● את פגשת אותה בנמל־התעופה, וקראת את הנייר שהיא הביאה איתה, ושלא נתנו לה לגמור לקרוא אותו. מה היה כתוב שם?

היו שם 10 עמודים כתובים בכתב־יד צפוף. כל מיני שטויות על פורנו, ועל רובעים של אורות אדומים, ועל אהבה, ואחר־כך היה לה גם מסר לעם היהודי. אגב, היא עשתה שעורי־בית והביאה סטאטיסטיקות על המיספרים של העם היהודי לפי תפוצותיו.

● כשהיא קראה את החומר ואת תירגמת, הרגשת שהיא מתייחסת לזה ברצינות?

אני לא יודעת איך היא התייחסה, אבל המנהל האישי שלה, שישב לידי, לחש לי בכל פעם משהו כמו „את זה תתרגמי בפאתוס, כי אלה דברים מאוד חשובים!"

● אגב, האיטלקית שלה נשמעת כמו העברית של אפריים קישון, בעלת מיבטא הונגרי חזק. איך השפה שלה?

צ'יצ'ולינה

מאוד פשוטה. פלבאית, הייתי אומרת.

● את חושבת שהיא הרגישה שהמסר שלה מעניין את כולם כמו השלג דאשתקד, וכולם רוצים לראות רק את הציצים שלה?

אני בטוחה שהיא יודעת את זה. לפי דעתי, האשה הזאת תפסה את אלוהים בביצים, והעלתה את המיניות שלה ככוכבת־פורנו באלפי אחוזים. נדמה לי שהיא מרוצה מזה.

● עדית, אנחנו כולנו רואים אותה רק בצילומים. את עמדת לידה. תגידי לי, כאשה, היא באמת כל־כך יפה וסקסית?

ציצים יש לה מאוד יפים. הפרצוף שלה מתחבא מאחורי שיכבה עצומה של איפור, וזה נראה כמו פרצוף של פוחלץ. בעיני היא לא סקסית, אבל נראה שבשביל גברים היא די יפה.

(דניאלה שמי)

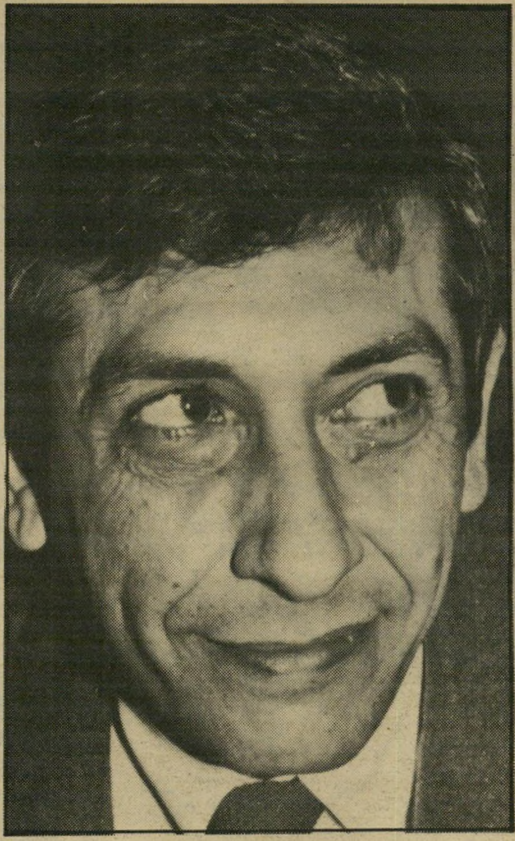

מישל חדד:

„מצאתי שצ׳יצ׳ולינה עברה על חוק־המוסר!"

גוף דתי שכר את שרותיו של החוקר הפרטי רפ"ק־בדימוס מישל חדד, כדי שיחזה בהופעתה של צ׳יצ׳ולינה ויגיש תלונה במישטרה, בגין עבירות־מוסר. ואומנם כך היה. חדד התחפש לגוי־של־שבת חזה בהופעה של חברת הפרלמנט האיטלקי, וכבר באותו הלילה התייצב במישטרה והגיש תלונה.

ממתי אתה שומר־המוסר של מדינת־ישראל, שאלתי את מישל חדד.

אני לא שומר מוסר של אף אחד. אני עובד, ושכרו את שרותיי למטרה מסויימת.

הייתי בהופעה, ראיתי מה שראיתי, נגעלתי ממה שנגעלתי, ומצאתי שצ׳יצ׳ולינה עברה על החוק בעניין התנהגות בלתי־מוסרית במקום ציבורי.

● **מישל, אתה פרשת מהמשיטרה בעיקבות פרשה שבה התלונן גבר שניהלת פרשת־אהבים עם אשתו.**

מה זה קשור לעניין?

● **בשכבות מסויימות של הציבור, גם לבגוד באשה ולנהל פרשת־אהבים עם אשת־איש נחשב כלא מוסרי.**

צ׳יצ׳ולינה

אני רוצה לראות שמישהו יקשר בין שני הדברים. אני מפרק אותו!

● **הנה אני מקשרת בין שני הדברים. אתה רוצה לפרק אותי?**

אולי אני אפרק אותך, אבל בינתיים אני אסביר לך שמה ששני אנשים מבוגרים עושים תוך הסכמה בחדרי־חדרים אינו דומה למה שהגברת עשתה על הבימה. את היית שם?

● **השתגעת?**

טוב שלא היית! היית נגעלת ממש.

● **אתה לא רואה טעם לפגם בכך ששכרו את שרותיך כחוקר פרטי כדי לשמור על המוסר?**

בהחלט לא. עבודה היא עבודה.

(דניאלה שמי)

יצחק ארצי:

„אני לא רוצה לשבת עם אדם כרחבעם זאבי!"

חבר־הכנסת וחבר מועצת עיריית תל־אביב, יצחק ארצי, התפטר מהנהלת „מוסיאון הארץ", מאחר – הוא טוען – שאיננו יכול לשבת ביחד עם אדם שהמציא את רעיון הטראנספר. האם אמנם זאת הסיבה להתפטרות שלך, שאלתי את ארצי.

כן.

● **אתה לא יכול לשבת בהנהלה אחת עם בן־אדם שדיעותיו שונות משלך?**

מנהל־המוסיאון הוא דמות חינוכית. הוא מנהל מיתקן המיועד לחנך אנשים, ואינני יכול להסכים עם זה שהוא יחנך לפי דיעותיו.

● **דעתי על רעיון הטראנספר היא כדעתך, אבל יחד עם זאת אני יודעת, כמו שאחרים יודעים, שרחבעם זאבי הוא מנהל מוצלח מאוד של „מוסיאון הארץ", והוא עושה עבודה טובה. האם זה לא שייך לעניין בכלל?**

אני לא אכנס להערכות, כי גם פה יש ויכוחים. אבל לא על זה אני מדבר. אני לא אסכים שמנהל בית־ספר או איש אחר במישרד־

דיעות

החינוך יעלה דיעות פוליטיות מן הסוג הזה, ואני לא אוכל לשבת איתם.

● **לפי הבנתי, תפקיד של רב בישראל גם הוא דמות חינוכית. מדוע, אם כך, אינך מתפטר מהכנסת שבה יושב רב כמו מאיר כהנא?**

הכנסת אינה מסגרת חינוכית אלא פוליטית, הקיימת להתמודדות של דיעות. צר לי שיש גם דיעה כמו זו של הרב כהנא, אבל הוא איננו בתפקיד חינוכי.

● **האם לא נראה לך שצריך להיות חינוך לסובלנות גם כלפי דיעות שאנחנו מתנגדים להן?**

אני לא רוצה לשבת עם בן־אדם שעבר את גבול המותר.

● **כלומר, זו התפטרות רגשית אצלך?**

אם את רוצה לקרוא לזה כך.

(דניאלה שמי)

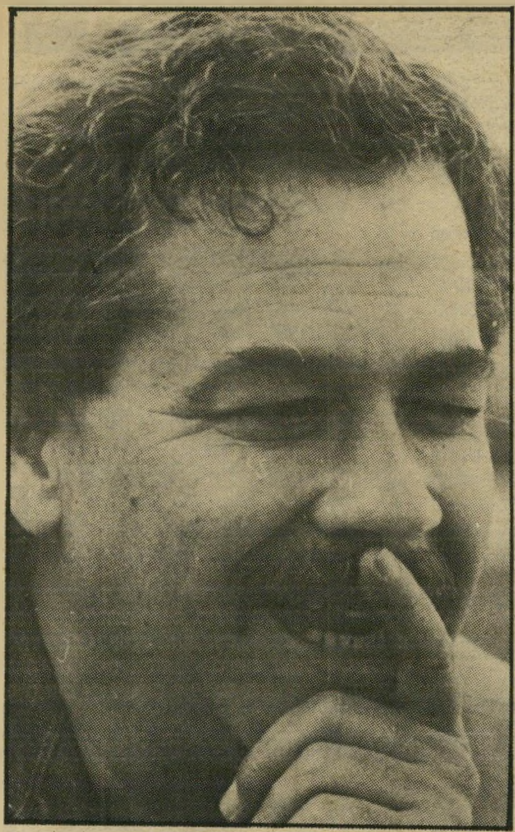

יהודה ברקן:

„יושבים ליד החברה ומחזיקים את היד!"

בשבוע שעבר נערכה הקרנה מוקדמת לסירטו החדש של יהודה ברקן, אבא גנוב, כשבתפקיד הכמעט־ראשי משחק ילד בן 9, ששמו בן־ציון. אחרי ההקרנה שאלתי את יהודה ברקן איך מגלים שחקן אלמוני בן 9.

זה מתחיל בכך שכל אחד מהאנשים הקרובים להפקה מביא את הילדים של קרובי־המישפחה והחברים שלו. כשלא מוצאים ביניהם אף אחד, מפרסמים מודעה בעיתונים ואז, כלומר הפעם, התייצבו 1000 ילדים מלווים ב־700 אמהות וב־300 אבות.

● **ואז אתה יושב בפתח ואומר זה כן, זה לא, זה כן וזה לא?**

לא. הדרך הנכונה היא לראות את כולם דרך המסך. רק כך רואים אם יש נוכחות קולנועית או לא. ולכן פשוט צילמנו כל אחד מ־1000 הילדים.

● **ואחר־כך, כשיש לך 1000 ילדים מצולמים, איך אתה בוחר?**

אני הולך הביתה עם קסטה, ובה צילומים של 200 ילדים. יושב ליד החברה, ומחזיק לה את היד ומתחיל להריץ את הסרט. ברגע שאתה מרגיש לחיצה קטנה ביד, אתה יודע שהנה הילד הזה פגע. וככה מצמצמים רווחים, ומגיעים ל־15 ילדים.

● **נו, ואיך בוחרים מתוך ה־15?**

אז עושים טסטים ממש, ובודקים התאמה לתפקיד. ככה הגענו לשני ילדים, שהיה קשה מאוד להחליט ביניהם, כי שניהם היו לגמרי מתאימים. אז היינו תקועים.

● **נו?**

מה שחתך את העניין היה הבדל בגובה. בחרנו את הילד הנמוך יותר.

● **איך אומרים לאמא שהבן שלה לא נבחר?**

לא אומרים. אומרים לכולן ללכת הביתה, ושיודיעו להן. הבעיה היא שאחרי שבוע מתחילים הטלפונים. כי הרבה אמהות חושבות

סרטים

שאולי טילפנו אליהן בדיוק כשהן היו במכולת. אז בשבוע שאחרי הבחינות הראשונות קיבלנו 4000 שיחות־טלפון. אני לא מבין למה בזק לא הכניסו אותי לשותפות.

● **אז מה אומרים לאמא המטלפנת?**

אומרים לה את האמת, שמצאנו ילד המתאים יותר.

● **ואין בכיות ואכזבות ותלונות?**

יש, כמובן, אכזבות, אבל תמיד יצלמו עוד סרטים, ולכל אחד יש עוד סיכוי.

● **בן־ציון עבד קשה 20 יום. כמה כסף הוא הרוויח?**

למעשה אסור לשלם לילדים בגיל הזה, אז עושים תוכניות־חיסכון וצ׳ופרים אחרים. במיקרה של בן, שהיה כל־כך נחמד ועבד כל־כך קשה, נתנו לו צ׳ופר נוסף בצורת כרטיס־טיסה לארצות־הברית, כדי לבקר את אביו.

(דניאלה שמי)

סרטים

חילול הקודש?

צ׳יצ׳ולינה לא המציאה כל חדש. רוברט אלטמן חשב על זה קודם ואחרים חשבו על כך לפניו.

התמונה של חלוצת־השד אינה תמונתה של חשפנית מן המניין או לא שיחזור של צ׳יצ׳ולינה עבור מוסיאון־השעווה. זוהי אחת מן הדמויות בסיגנון פלינאי שבהן איכלס רוברט (נשוויל) אלטמן את קטע־האופרה שהופקד בידיו בסרט אריה.

הקשישות החביבות, שנהרו לראות את הסרט אריה בפסטיבל־חיפה, לא אהבו את הקטע הזה והיו נבוכות למדי למראה כל תישעה הקטעים שבסרט, כולם חתומים בידי בימאים ידועי־שם, כולם לפי נעימות וליברית של האריות הידועות ביותר מאופרות מפרסמות ביותר. מי שבאו בציפיות מהוגנות למהדרין, חשבו שיראו משהו שונה לחלוטין. הם קיוו לאנתולוגיה של להיטי האופרות שאהבו עם פאוורוטי ודומינגו, ומסך נפתח ונסגר לפי מיטב המסורת.

מה שראו עיניהם בסרט אריה היה בפירוש חילול הקודש.

מותר לו. לא כך הגיב הקהל הצעיר. זה שמקבל היום את חינוכו על המסך הקטן או באמצעות מכשיר הווידיאו, יודע שפני הקולנוע היום לכיוון האמנות החדשה, המכונה וידאו־קליפ׳, ומי שאוהב את הווידאו קליפ יתאהב באריה (שתוצג בקרוב בישראל בהקרנה מיסחרית) מן הרגע הראשון. כי מה שיש כאן — אומנם לצלילי ורדי ופוצ׳יני ולא בוי ג׳ורג׳ ודייוויד בואי — הם תישעה וידאו קליפס פרועים לחלוטין, חלקם יותר מוצלחים, חלקם בטעם מפוקפק, של שמות מפורסמים כמו ז׳אן־לוק גודאר, קן ראסל, ברוס ברספורד, או כאלה הקרובים בגילם שלהם לדור הווידאו כמו דרק ג׳ארמן וג׳וליאן טמפל.

הקטע שממנו לקוחה תמונת המטרונית חולצת־השד בויים דווקא בידי רוברט אלטמן, אף שבסיגנונו נרמה היה שהוא הולם יותר את הסיגנון של קן ראסל.

אלטמן העלה מראה של אורגיה, שכאילו נלקחה הישר מחצרו של לואי ה־13. כשהדקאדנס נודף למרחוק. ולאלטמן מותר להשתעשע בחילול־קודש מסוג זה, שכן לבד מהיותו בימאי קולנוע מבריק, הוא גם בימאי אופרות מעולה.

שחקנית ב„אריה״
אין חשד תחת השמש

קצפת וינאית מרה

38 (גורדון, תל־אביב, אוסטריה) – **הבעיה העיקרית של הסרט הזה היא בבחירת הנושא שבו טיפל כבר בהרחבה בימאי אחר, בשם אכסל קורטי,** בסידרה ברוכים הבאים לווינה שהוצגה לפני **כמה חודשים בטלוויזיה. אלא שכל השוואה בין השניים לא תהיה הוגנת, משום שכאן הטיפול הוא בנקודה היסטורית מוגדרת אחת ויחידה, בזמן מוגבל וקצר הרבה יותר מסידרת־הטלוויזיה.**

במיסגרת זאת עושה הבימאי, וולפגאנג גלוק, המתבסס על הרומאן האוטוביוגראפי של פרדריך תורברג, שפורסם אחרי מותו, מלאכה נאמנה. העלילה עוסקת בסיפור־אהבה בין עיתונאי יהודי מצליח ורב־השפעה, לבין שחקנית צעירה המטפסת במהירות למעמד של כוכב. סיפורם משמש חוט־שידרה, עליו נבנית תמונת החדירה של הנאצים לאוסטריה, השפעתם ההולכת וגדלה בתוך כל שכבות החברה, והתגברות האנטי־שמיות היוצאת מן הארון, שבו הסתתרה אך בקושי. השיא הוא בתחילת גירוש היהודים, הבריחה ההמונית, שאת המשכה אפשר היה לראות בברוכים הבאים לווינה.

גלוק, בימאי תיאטרון וטלוויזיה פדאנטי וקפדני, משחזר את התקופה בדייקנות רבה, ודואג לצייר תמונה מהימנה של עולם מתמוטט. במיקרה זה זהו עולמו של עיתונאי הסבור שתפקידו, מעמדו וחשיבותו, לא יקנו לו הגנה, והמגלה ב־הדרגה שכל הנחותיו אינן אלא אשליה חסרת־יסוד.

סוני מלס וטוביאס אנגל: ברופים הבאים בווינה

טוביאס אנגל, המגלם את תפקיד העיתונאי, מצליח לעורר מידה מסויימת של התנגדות כבר בשלבים הראשונים של הסרט, בתוקפנות היהירה שלו, ההולכת ומתמתנת. סוני מלס, שחקנית בלונדית נאה, שנחשבת עתה לאחת הכוכבות הראשונות במעלה של הבימה הגרמנית, מגלמת את אהובתו. אין ספק שזהו אחד הסרטים המעניינים יותר שהפיקה אוסטריה אחרי המילחמה, ומועמדותו לפרס אוסקר לא היתה מיקרית.

זעקת הצמח בביצה

חימו מלך ירושלים (לב, תל־אביב, ישראל) – **אחד מנכסי־צאן־ברזל בסיפורת העברית, עלילה קשה וכואבת של יורם קניוק, שזכתה לעיבוד קולנועי בידי יוצרים מן השורה הראשונה (מה שרק גירה, פסיכולוגית, את ההתנפלות המוגזמת של מבקריו מאז הצגת הבכורה שלה).**

אחד הבימאים המחוננית בעין קולנועית (עמוס גוטמן), שהיה מצוייד במצלמה מכוונת היטב (מצלמתו של תורחה גורביץ׳) ונעזר בעורכת מיקצועית למהדרין (זיווה פוסטק – שואה) לא יכול היה כי אם להטביע את חותמו האישי על סיפורו של קניוק.

במקור – מינזר ירושלמי הופך לבית־חולים זמני במילחמת־העצמאות, ואחות מתנדבת, המגיעה למקום, מתאהבת במי שהיה לוחם אגדתי והפך בעקבות פציעה אנושה לצמח נטול גפיים ועיניים, שהקשר היחיד שלו לעולם הוא בזעקות־כאב נוראות. זעקות אלה, מחרידות, מסמרות־שיער ומבקשות את קיצן הן הקסם הנורא, המגרה והמעוות שיש בביצה האנושית – אותו קסם שעמוס גוטמן מהופנט ממנו תדיר, זהו אותו היסוד שמושך אותו בעבותות־קסם בכל יצירתו הקולנועית (נגוע, בר 51) לטיפול בחלכאים שנידונו לסטיה ולדיראון בחברה האנושית.

הפעם גיבורו לקה במומו (וכמעט אין בו איבר שלא הוטל בו מום) מיד אדם, ולא מיד האל. אבל גם כאן שולטים הקסם

דב נבון, עמירם גבריאל ועמוס לביא: פקעת כואבת

והאובססיה של הכאב, הנכות השואפת אל המוות. אין מנוס מן ההרגשה שהמיסגרת של קניוק, ירושלים הנצורה, רק מוסיפה יופי סיגנוני לאותו העניין עצמו. מעין קאבארט דמיוני במוחו ההוזה של גוטמן, שיש בו אחות שהיא מלאך אבל גם זונה, שמרגע מסויים מזניחה את כל מטופליה לטובת האהבה הסוטה שלה, העדפת המעוות והמחריד, המפרפר את פירפוריו האחרונים על פני האנושי שיש לו תיקווה לחיים וסיכויי הבראה סבירים.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: נרדפי החוק, ז׳אן דה פלורט, מישפחת המלוכלכים, החנות מעבר לפינה, בלוז לחופש הגדול, פול מטאל ג׳אקט, זקוף ת׳אוזן.

ירושלים: בית האמיצים, לא שם זין, ז׳אן דה פלורט.

חיפה: החנות מעבר לפינה, פול מטאל ג׳אקט.

תל־אביב:

★★★★ **נרדפי החוק** (לב 3, ארצות־הברית) — במיסגרת ההשתלמות באמריקה אחרת כדאי לראות שוב את סירטו של ג׳ים ג׳ארמוש, התיקווה הגדולה של הקולנוע האמריקאי, גם לדעתו של תיאו אנגלופולוס, שביקר בחיפה.

★★★ **היא לא יכולה בלי זה** (פריז, תל־אביב, אורין, ירושלים, ארצות־הברית) — עוד תיקווה אמריקאית ודימיון מלא הומור של ספייק לי, על כושית שאף פעם לא די לה — קמילה ג׳ונס.

★★★ **בייבי אריזונה** (סיון, תל־אביב, מוצג גם בנת 2, חיפה) — **האחים ג׳ואל ואיתן כהן עורכים סאטירה פראית על אורחות החיים של כל הרוצים להיות כמו כולם, עם בית חם ואשה קטנה וגינה וחמודון צורח במיטה.**

★★★★ **פול מטאל ג׳אקט** (חן, תל־אביב, מוצג גם בנת 1, בחיפה, ארצות־הברית) — **וייט־נאם משוחזרת כולה באולפן בסארקזם כוללני של סטנלי קובריק.**

★★★ **זקוף ת׳אוזן** (מוסיאון תל־אביב, אנגליה) — **סטיפן פרירס עורך חשבון עם הפוריטניות הנגלית בפרשה משנות השישים, שעוקצה יפה גם להיום. פרשת המחזאי ההומוסכסואל ג׳ון אורטון, שנרצח על־ידי מאהבו שהתאבד לאחר מכן. תסריט מבריק.**

★★★ **לוא היית כאן** (דיזנגוף, אנגליה) — **שייכות ישירה לסרט הקודם, גם דייוויד לילנד, בימאי הסרט הזה, וגם סטיפן פרירס חושבים אותו הדבר על גברת מרגרט תאצ׳ר ועל בריטניה המגעילה שלה. הנערה הצומחת להיות זונה כדי להרגיז את כולם היא אמילי לויד המקסימה, שאת הקאריירה המשגשגת שלה רואים בסרט אחר — שירותים אישיים — שגם בו, כמובן, וכתב התסריט על־ידי לילנד.**

עדנה פיינרו

לעצור!!!

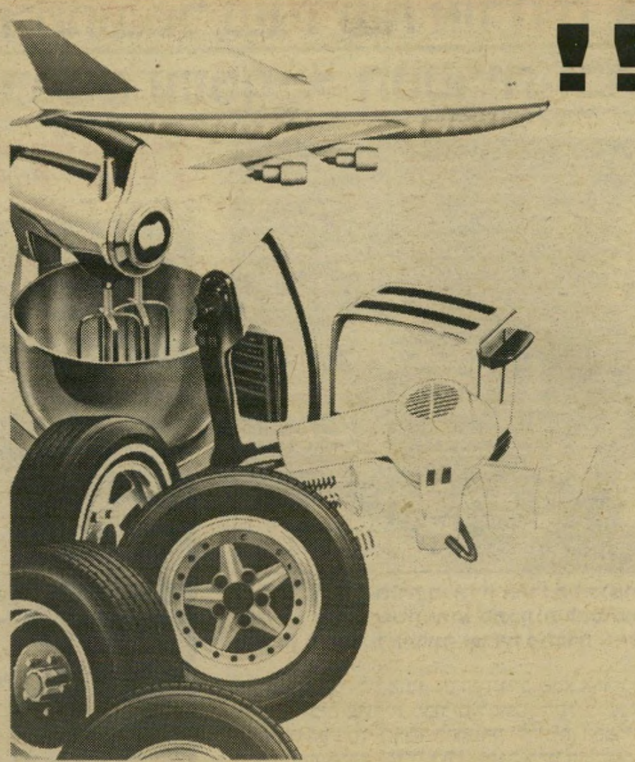

אני ידעתי שיבוא יום והקידמה תעבור את הגבול. כבר שנים אני עומדת בפוזה של כוננות כדי להגיד לכולם: „אמרתי לכם?"

והנה זה הגיע.

המצאתם מכונית. בשביל מה, תגידו לי? מה היה רע כשכל אחד ישב בבית עם המישפחה שלו, ורק פעם בשנה הוא היה לוקח את הסוס או החמור או הגמל, ורוכב עליו לבקר אנשים רחוקים? המצאתם את המכונית כדי שאחד יוכל לבקר את השני 18 פעם בשנה, ויצטרך להביא לו 18 מתנות, ויפגוש שם עוד אנשים שגם הם באו במכונית, וזה כמובן מבלי להזכיר שיחד עם המכונית המצאתם ביטוח צד־שלישי ואגרה ורישוי ורפורטים, ו„אמא תיקחי אותי ואמא תחזירי אותי" ותאונות נוראות ופנצ'רים וחניה וצפיפות ועצבים. מי היה צריך את המיפלצת הזאת?

אחר־כך המצאתם מכונת־כביסה. נו, בשביל מה? אי־אפשר היה לכבס את השימלה היחידה ביד? אבל כשהגיעה המכונה חבל היה לשים בה פחות מחמישה ק"ג כביסה (כך כתוב בהוראות). אז מייד קנינו עוד שתיים־שלוש שמלות. ואיזה חולצה וזוג מיכנסיים וג'קט מתאים, וחצי תריסר תחתונים. והמדידות? וההון שזה עולה לנו? והתחרות? בדיזנגוף יותר טוב מאשר בנחלת־בנימין, אבל בניו־יורק יותר טוב מאשר בדיזנגוף, וכמובן במילאנו הכי טוב. אז נוסעים למילאנו לקנות איזה בגד. כביס, כמובן, שיכנס למכונה. הייתם צריכים מכונת־כביסה? תודו שאתם מתחרטים.

מה בא אחר־כך? אני לא זוכרת את הסדר, כי אין לי מחשב. אני חושבת שמיקסר. למה המצאתם מיקסר, למשל? שבמקום לקנות עוגה אחת טובה אצל הקונדיטור, נעשה שש עוגות לא כל־כך טובות בבית? אז עושים שש עוגות, כדי להצדיק את המיקסר ואחר־כך בעיות דיאטה, שומרי־מישקל, תחת ענק וכו'.

ומעבד־מזון? מה היה רע לפניו? היינו מגישים לאורחים פיתות עם זעתר וביצה קשה. היה נהדר. אבל מאז שהמציאו את מעבד־המזון צריך לעבד את המזון. אז עושים מוס־טונה ופטה־כבד ורסק־עוף. עוד מעט יפלו לנו השיניים מחוסר שימוש.

והמצאתם מטוסים, ואוניות וטרנזיסטורים, כדי שנוכל לשמוע 17 פעמים ביום שהמצב באיזורונו רע עד מאוד.

ומה עם שעון־דיגיטאלי ומצת־אלקטרוני ובלנדר וסודה־סטרים, שכולם ביחד עושים בבית רעש של מטוס־ריסוס. ומצלמת־וידיאו ומקרנות ומזגן־אוויר, שיקרר בחורף ויתקלקל בקיץ, וטלפונים המצאתם, כדי שכל פוץ יוכל להיכנס לכם הביתה 360 פעם ביום.

אני כל הזמן צעקתי „די! די!" אבל אף אחד לא הקשיב לי. אלפי מדענים ישבו במעבדות שלהם והמשיכו להמציא המצאות מדהימות, כי קידמה היא שם המישחק.

נו, וזה המקום להזכיר את הנשק. אבק־שריפה, טנקים תותחים ורובים (לא לפי הסדר הזה), ונפלאם ומל"ט וטיל נגד משהו, וטיל נגד הטיל שנגד משהו, וכל אלה ביחד נגדנו. באמת למה היה צריך את זה? אה, נזכרתי — קידמה.

אבל נעזוב נשק. נחזור לדברים היומיומיים שהורסים לנו את היומיום. קודם המצאתם מחשבונים קטנים, כדי שאף ילד לא ידע יותר כמה ארבע כפול ארבע. אחר־כך המצאתם את המיפלצת שנקראת מחשב ביתי, שיש לו מיליוני תשובות לשאלות שאף־אחד בעצם לא צריך לדעת.

כל ילד בעולם שלא קיבל מייד מהוריו מחשב של אלפיים דולר, הרגיש מקופח עד אימה ואלף פסיכיאטרים לא יצליחו להוציא אותו מזה. למה הייתים צריכים מחשב־ביתי? אל תענו לי!

וביפר? למה ביפר? כדי שהבן־אדם לא יוכל אפילו להשתין בשקט. כשתקבלו דלקת בכליות תדעו מאיפה זה בא לכם.

אני יכולה להמשיך ככה שבועיים. אין גבול לדברים החכמים, שהמציאו המדענים החשובים לטובת הקידמה. תחשבו לרגע, תשימו יד על הלב, ותגידו לי אם היה רע אילו אחרי שהמציאו את המיקלחת החמה ואת החמאה היו עוצרים?

אבל אף־אחד לא עצר. וזה מפני שאתם, כולכם, ממש עודדתם אותם. כל טיפשות שהמציאו קניתם כמו משוגעים, וזה נתן לחכמים אור ירוק להמשיך ולהמציא.

למה כל הסיפור הזה עכשיו? ידעתי שתשאלו את זה. אז כל הסיפור הזה, כי לפי דעתי עברו השבוע המדענים את הגבול. עיתון חשוב הודיע לעולם כי מדענים ביפאן המציאו... נו... ניחשתם? ובכן, הם המציאו.... שום בלי ריח.

בבקשה. מה אני יכולה להגיד על זה מלבד: „אמרתי לכם!"

תשובה שאולה

נגמרו החגים, ברוך השם. תם שבוע־הסרטים בחיפה. נגמר פסטיבל עכו לתיאטרון אחר. כמה אנשים, כאלה שעוד לא יודעים או שמנסים להתעלם מכך, שכבר הודעתי מאות פעמים כי יש לי פתק מהרופא, שאוסר עלי לראות תיאטרון, שאלו אותי אם הייתי בעכו ואם ראיתי תיאטרון אחר.

עניתי להם, כמו שענה ידידי אבנר כץ לאותה השאלה: „למה לנסוע לעכו ולראות תיאטרון אחר, כשאפשר לקפוץ ללונדון, ולא לראות תיאטרון בכלל?"

בסוף השנה אעביר לאבנר כץ תמלוגים על שימוש בתשובה שלו, במשך השבועיים האחרונים.

ספר בישול

אני לא יודעת אם זה נכון שרק גברים סובלים מכולוסטרול, אבל בהחלט נכון שרק גברים מתלוננים על זה ודואגים בקול רם. אז הנה יצא ספר־בישול לגברים. זאת אומרת, הנשים יבשלו והגברים יאכלו.

סיפרה של טובה ארן, בשיתוף עם הדיאטנית אולגה רז, דל כולסטרול מכיל כ־200 מתכונים, דגים, מרקים, תבשילי עוף והודו, סלטים ותוספות, פשטידות וקינוחים. ליד כל מתכון מצויינת כמות הכולסטרול במנה ובמיספר הקלוריות.

עוד חידוש הוא, שכל מתכון מופיע בשתי שיטות בישול: בישול רגיל ובישול במיקרוגל.

הנה דוגמה:

מרק פיטריות חריף ומהיר

מיצרכים ל־8 מנות. כל מנה 0 מ"ג כולוסטרול, 72 קלוריות.

2 כפות שמן תירס או חמניות, 2 בצלים מרוסקים, 5 כוסות מים, כף גדושה אבקת מרק־פטריות, 3/4 כוס מים חמים. 100 גרם רסק עגבניות, 500 גרם שמפיניון טרי או משומר, אבקת צ'ילי (פילפל אדום חריף) לפי הטעם, מלח.

אופן הכנה: מחממים את השמן בסיר גדול. מוסיפים את הבצל ומאדים עד שייעשה שקוף. מוסיפים את המים. בכלי נפרד ממיסים את אבקת המרק עם המים החמים, בוחשים פנימה את רסק העגבניות ומוסיפים לסיר. בוחשים ומוסיפים את הפיטריות השלמות, מתבלים בצ'ילי ובמלח ומביאים לרתיחה. מבשלים על אש בינונית בערך 5 דקות. מגישים חם.

בביתנו נכנס הספר לשימוש, בהמלצת הבעל, כמובן. ,דל כולסטרול', מאת טובה ארן, הוצאת מודן.

לאכול משהו...

אין בעיה לאכול בעיר תל־אביב. לפי דעתי על כל תושב תל־אביב יש שתי מיסעדות. ובכל זאת, לא פעם כשרוצים לצאת ולאכול משהו קטן, כזה שמשמח את הלב והבטן, אבל לא מפוצץ את שניהם, מתלבטים לאן ללכת, ובסוף נשארים בבית ועושים מרק־שעועית.

הפיזמונאית שימרית אור ובעלה, השחקן יוסי וירז'אנסקי, כנראה הרגישו כמוני. לא תמיד רוצים לאכול ארוחה, רוצים רק נאש קטן. קצת מרק, סלט קטן, חתיכת לחם הודי, שיפוד אחד של עוף. שימרית ויוסי חשבו שיש עוד אנשים כאלה בתל־אביב, ועבורם אף פתחו לפני שבוע מיסעדה בשם טאפס, שזה בהודית משהו כמו מאזה. כלומר, המון מנות קטנות.

הלכנו לבדוק איך זה עובד. היינו ארבעה איש. הזמנו מנה אחת של צ'ילי קון קרנה (שעועית יבשה עם בשר), מנה אחת של עוף בסיגנון הודי, מנה אחת של אורז הימאליה, סלט ירוק אחד ומנה של עלי־גפן ממולאים. כנהוג במיקרים כאלה, כל אחד אכל מהצלחת שלו, וגם קצת מהצלחת של שכנו. מה שנקרא בעברית — אתה מזמין מנה אחת ואוכל ארבע. שתינו גם בירות קטנות, ואכלנו לחם הודי וחמוצים נפלאים תוצרת־בית, שמוגשים לשולחן עוד לפני שמזמינים.

החשבון לארבעת המנאשנשים היה 30 ש"ח. 7.5 ש"ח לבן־אדם מבסוט.

המיטבח של טאפס מכיל מאכלים האהובים על שימרית, בעלה וילדיה, וכן מאכלים אהובים של חברים וידידים. כל חבר של המשפחה מוזמן לבוא למיטבח, להכין את המאכל האהוב עליו ואם בעלי־הבית אומרים כן, המאכל מתוסף לתפריט. רעיון מצויין.

טאפס ממוקם במה שהיה עד לפני שבועיים רוק קפה, בטיילת, צמוד למלון ימית.

שימרית מאכילה את בעלה

נמאס כבר מהחורף

הגשם טורד בחלונות ומתופף על הגג, הרוח מייבבת בסדקי הקירות הרטובים והזולגים טיפות־דמעות. עלים נושרים עפים לאורך הרחובות, נתקעים בשלוליות הדלוחות, והופכים לעיסה עצובה וחסרת צורה.

הכבסים הרטובים מתנופפים על החבלים באין מייבש. הילדים חוזרים מבית־הספר זבי־חוטם, קפואי־ידיים ורטובי־נעליים ונתקעים מול הקופסה הנכה שלא משדרת כלום. הימים מתקצרים, הלילות אינם נגמרים, הזריחות אפורות והים מלוכלך.

או־קי. תקראו את הקטע הזה שוב. ותבינו איזה דברים איומים עושה לי חורף של יום אחד. מתי כבר יהיה שוב קיץ, ואני אחזור לעשתונותי? מישהו יכול לעזור לי? בבקשה!!!

הפסקת־החשמל שגירשה אורחים ★ במידרכה
שמול הפאב, בגשם שוטף ★ הספרית ובתה הספרית

מסיבה ללא דרגות

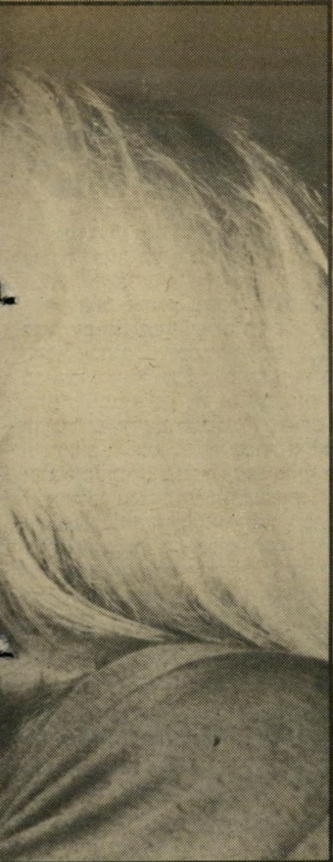

(בתצלום איתה). ייתכן שהמסיבה

טובי דרור שחזרה מפאריס, הבליין בעל המ

שרי קרן חזרה מלונדון אחרי השתלמות אצל מעצב־השיער וידאל ששון. היא מתכוננת להסתער על ראשי חבריה ולעצבם בסיגנון חדשני. לאחרונה נפרדה מחברה אייל שמי, ונצמדה למיכה כהן.

הפאנק כבר מת מזמן, גם הניו־וייב שבא אחריו שבק חיים. אבל בתל־אביב יש צעירים רבים שעדיין מכורים לסיגנון הקליל שבא לאחר שני הגלים הללו, והם מחפשים הזדמנות נאותה להתפרק ולהינות. הספרית הצעירה **שרי קרן**, הבת של הספרית הוותיקה **ונדה קרן**, נתנה להם הזדמנות נאותה במסיבה שערכה לחב־רותה, **במועדון הרובע הדרומי** בתל־אביב. גם כל הידידים והחברים של שרי הם פחות או יותר באותו סטייל. כאלה שמשקיעים הרבה באיך להיראות, אך יש להם כישרון מיוחד להסוות זאת. כולם באו בחצות והלכו עם שחר.

דורון וינר מעצבת־אופנה מקורית, הופיעה בסיגנון הרטרו, נו־סח שנות השלושים, והזכירה לרבים את המעצבת רותי גלזר. מרבה לבלות בחברת ידידה הטוב, הצלם אלדד מאסטרו.

משוק הכרמל לקרליבך

מה עושים החבר'ה ביום גשום, כששיעמום מכרסם בכל פה? הולכים לפתיחה של פאב. וכאלה יש הרבה, כל פאב והקהל שלו, כל פתיחה והסטוצים שלה. כש**משה איבגי** פתח את ה־פאב הראשון, ברחוב הילל הזקן שליד שוק־הכרמל, נהרו כולם לפתיחה והיה מאוד שמח, כי היתה אווירה נהדרת. הפתיחה של הפאב החדש שלו היתה קצת יותר מינורית. אומנם היו שם השחקונה וכל מיני אנשי בוהמה וקצת יפים ויפות, וגם הרבה כאלה שחושבים שהם יפים.

איבגי עמד מאחורי הבר ומזג שתיה לכל החברים שבאו לברכו. המסיבה השקטה נמשכה עד לשעה 2 לפנות־בוקר. יש הטוענים שמזג־האוויר ה־סוער, שבא כהפתעה לכולם, גרם לכך שחלק מהמוזמנים לא באו, והרבה מאותם שבאו לא היו שמחים במיוחד. המקום אינו גדול, וקהל־האורחים הצטופף על המידרכה שבכניסה לפאב. איבגי עצמו נראה מרוצה מעצמו — הוא מכיר את הקהל שלו, ויודע שהם יגיעו לכל מקום שהוא פותח, כי שמו הולך לפניו.

פטריסיה אטלן שהיתה חברתו הצמודה של שמוליק קראוס (בתצלום איתה), עברה רבות מאז. היא הספיקה להיות בחו"ל

תקופה ארוכ
אופנה עצמא
אחרים. הפגי

עליזי ג'רפי אחות השח־קן חיים ג'ר־פי. למטה: השחקנית גליה ישי.

יאיר אלעזר בנו של הר־מטכ"ל דויד ("דדו") אלעזר, הוא חייל בחובה.

משה איבגי הפותח והב
עסק בהש
לקח את אילה שלום (בתצלום לצי

מוני מושונוב השחקן־מצחיקן הנחשב לסימפטי שבין הבדרנים. במסיבה הוא פגש בבדרן ג'ינג'י גולדברג (בתצלום משמאל), שחזר מקנדה לישראל אחרי סיבוב־הופעות מוצלח בתוכנית־יחיד.

דני יופה בנם של הזמרת יונה עטרי והטייס בעל חוש־ההומור אורי יופה.

מסיבת חושך

מה הדבר הכי־נורא שיכול לקרות במסיבה — שלא יגיעו המוזמנים. שהמוסיקה תהיה גרועה. שלא יהיה כיבוד? לא ולא. התשובה היא, כמובן, הפסקת־חשמל.

זה מה שקרה במסיבה של **אודי בר־נס**, נער־שעשועים מקומי, המוכר לכל הבליינים התל־אביבים, בסיגנון לבושו המהודר והיפות הצמודות אליו. 300 חוגגים גדשו את הדיסקוטק התל־אביבי הרבי סמס, כדי לחגוג עם אודי את יום הולדתו, אך כנראה ששם למע־לה לא אהבו את העניין וניתקו לאודי את החשמל בעיצומה של המסיבה. ה־חום הבלתי־נסבל שנוצר במקום, בהיע־דר מיזוג־אוויר, והחושך הלא־רומנא־טי, גרעו מהשימחה. ההשבתה הבל־תי־מתוכננת נמשכה שעה וחצי, ובמה־לכה עזבו מרבית האורחים.

כשחזור החשמל לתיקנו המשיכה המסיבה, אך הפעם בהרכב הנכון של האנשים. במקום נותרו כמה עשרות חתיכים וחתיכות, כשעל כולם מנצח איש השגרירות האמריקאית שחום העור **ג׳ליום ויין**, שליווה את המו־סיקה בקיטעי שירה מאולתרים בסיגנון הראפינג. הגיל הממוצע היה צעיר, אך בין החוגגים נראו גם קשישים.

...יתה חברתו של ...בה אודי בר־נס ...שתה להם משהו מיוחד, והם נראו מאוהבים כבעבר. בר־נס, המסיים את שרותו הצבאי בעוד חודשים ספורים, החל מתכונן כבר ללימודיו, דרור עדיין מהססת אם לחזור לעיר האורות.

רונית גור דוגמנית חיפאית המצליחה בתל־אביב, נעלמה לאח־רונה מהנוף הלילי לאחר שנפרדה מחברה עודד גר (בתצלום איתה). השניים נפגשו במסיבה והחליטו לחזור לימי אהבתם.

דניאלה פינקס בתו של הצייר ישראל פינקס, אינה אוהבת במיוחד מסיבות המוניות ורועשות. העדי־פה להתבודד באחת הפינות כשכוס בידה ולצפות באורחים ובחוגגים.

לידיה כהן תל־אביבית שנוהגת להיעלם מהארץ לתקופות ממו־שכות, כשלאחריהן נודע שעשתה חיים במקומות שונים. כעת היא בביקור־מולדת. בתצלום למטה: ויוי נחמה היפה.

...את הבוטיק שברשותה סגרה, ופתחה בית־ ...שגם אותו סגרה. כיום עוסקת בעיצוב עבור ...ה עם שמוליק הזכירה את אהבתם הגדולה.

שירה רוטשטיין מעסיקה את כולם בטוטו מיוחד במינו. השאלה: האם היא תתחתן עם הפליי־בוי היווני אריק פתילון (בתצלום איתה), שנראה מאוד־מאוד מאוהב בה.

...גר פאבים לפי מצב הרוח והכיס. רוב הערב ...יית החוגגים שבאו לברכו. כעזר כנגדו הוא ...) שעזרה לו במלצרות ובמשקאות חריפים.

במדינה

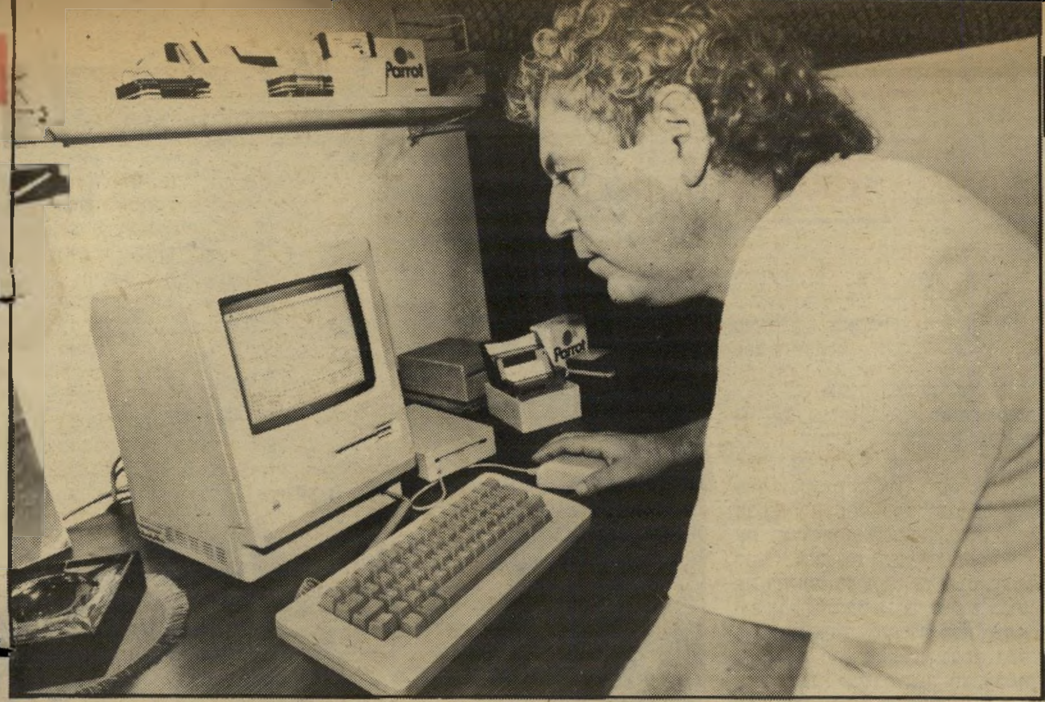

ציון עפרי, העולם הזה

אסטרולוג סבו והמחשב
אמא לא יודעת

דרכי חיים
אסטרולוגיה מינית

אלוהים אינו מצלצל לחיים סבו. אבל המחשב שלו מספר לו על חיי המין

נעמי רזן ■

„להרבה זוגות קשה להגיע למצב של ,בוא נרבר'. לפעמים חיים יחד הרבה שנים מבלי לשוחח ממש, לעומק. והנה יש להם מכשיר שעושה זאת עבורם.

„הם תמיד יכולים להחליט ביחד לזרוק את החומר לפח. אבל, לעומת זאת, הם יכולים גם להתייחס לחומר ברצינות. המידע שהם מקבלים פורש את מיגוון מערכת־היחסים ביניהם — נקודות־המיפגש, נקודות־החיכוך, הסי־בות להיווצרות הקשר, מישחקי־כוח בתוך הקשר.”

אלה הם דבריו של חיים סבו, האחראי ל„מכשיר” החדש, האמור לבדוק התאמתם של בני־זוג זה לזה, מכל הבחינות, ובעיקר מן הבחינה המינית. סבו בן ה־42, תושב רמת־גן, איש מחשבים ואסטרולוג, שילב את שני שיטחי־המומחיות שלו, ויצר מושג חדש, שהוא קורא לו „אסטרוסקס”.

„אנשים עלולים לחשוב שכל אחד יקבל חומר זהה, כי הרי מדובר במחשב. אבל זה בפירוש לא נכון,” אומר סבו. „התוכנית בנויה על אין־ספור אפש־רויות, אשר על־פיהן נשלפים הקטעים הרלבנטיים לאדם מסויים, או לזוג. הזוג מקבל מפה אחת, שהיא שילוב של שתי מפות־הלידה שלהם.”

יש השואלים את סבו אם בעמוד האחרון של דפי־המחשב יהיה פסק־דין, בנוסח „אתם לא מתאימים זה לזה!” התשובה היא שאין למידע הזה כוונה לשפוט לגבי עתיד היחסים בין בני־הזוג. „אתם מקבלים את הכלים, את המידע,” הוא אומר, „עשו בו כראות־עיניכם.” גם אם מסתמנת אי־התאמה, אין בכך הכוונה לגירושין. להיפך, מדובר בהמשך הקשר. המידע הממוחשב הזה מראה לבני־הזוג את המצב האמיתי, מצביע על נקודות־הקושי שבתוך הקשר ביניהם, וגורם לשיחה גלויה ביניהם, אפילו אם קודם לכן היה להם קשה לדון בנושאים כואבים. ל„אסטרוסקס”, אגב, זה לא משנה באיזה זוג מדובר — גבר וגבר, אשה ואשה, שני שותפים בעסק.

שמו של הפונה אינו מעניין את סבו. הוא זקוק רק לתאריך הלידה, שעת־הלידה — מדוייקת עד כמה שאפשר — ומקום־הלידה. סבו: „מי שאינו יודע את שעת־הלידה שלו, יכול לפנות לבית־החולים שבו נולד ולבקש לדעת פרט זה. זוהי זכות השמורה לכל אזרח במדינה. זה עדיף על זיכרונה של האם. הרבה פעמים היא זוכרת את הצירים, לאו־דווקא את שעת־הלידה...”

אם אין שעה — אין אפשרות לקבל מפה אסטרולוגית. רמת־הדיוק הנחוצה היא פלוס־מינוס חצי שעה.

המחשב ישתגע. סבו, ממוצא הונגרי, בארץ מגיל 5, נשוי (פעם שניה) ואב לשלושה, מותח ביקורת של מה שהוא מכנה „חגיגות של אסטרולוגים”.

לדבריו, הם ממיתים ומחיים מנהיגי־מדינות בהבל־פיהם. לפעמים הם גם מפילים ממשלות.

„אלי אלוהים לא מצלצל, אני לא זכיתי....” הוא אומר. „אי־אפשר, לדעתי, לחזות מראש אירועים פוליטיים. מעניין שאף אסטרולוג אחד בעולם לא חזה את הרצח של אינדירה גאנדי.

„כדי לאפשר אסטרולוגיה פוליטית, יש צורך בנתוני־הלידה של כל ראשי־המדינות, וחברי־הממשלה, ויועצי־הסתר שלהם, שלא לדבר על נתוני האשה והמאהבת, כי הרי כולם משפיעים. ואז, אם אזין בכל הנתונים האלה את המחשב הכי גדול, הוא בוודאי יתפוצץ או ישתגע.

„האסטרולוגיה גם אינה מסוגלת לחזות שאדם יחצה ביום מסויים את הכביש וישבור גל. לעומת זאת, אפשר לחזות שהאדם צפוי לנזק גופני מסויים, או לנזק ברכוש, אבל קשה מאוד לצפות את עוצמת הנזק. כמו, למשל, אותו אסטרולוג שחזה שריפה בביתו. מה שקרה במציאות היה שבחורף התנור בביתו התהפך, וסביבו נוצרה בעירה קלה, שכובתה מייד.

„מישהי באה אליי בבכי, סיפרה שאסטרולוג אמר לה שהיא תתחתן השנה. אמרתי לה ללכת אליו ולבקש חתן, או את הכסף בחזרה... בעיניי זוהי תופעה עצובה, שנשים, ולעיתים גם גברים, רוצים לשמוע מאסטרולוג שבשנה הבאה הם יתחתנו. עצוב שיש מי שמוכנים לדבר על ,חוויה רומנטית בעלת סיכוי רציני להתפתחות של משהו קבוע'.

„מה שכן ניתן לדעת בעזרת האסטרולוגיה: תחת אילו השפעות נמצא האדם, מה עובר עליו כיום, באיזה תחום הוא עסוק עתה במיוחד. בעזרת האסטרולוגיה אני מצמצם את אין־סוף האפשרויות לשלוש אפשרו־יות, או חמש. אני לא מנבא, לא אומר עתיד, רק קורא את המצב הנוכחי של האדם. בשבילי זהו מכשיר, הדומה לייעוץ אצל עורך־דין כאשר יש בעיה מישפטית, התייעצות עם רואה־חשבון בענייני־עסקים, או כל שרות אחר שאדם זקוק לו במהלך־חייו.

„יש לאסטרולוגיה מקום יחד עם כל אלה, אבל היא בפירוש לא מסוגלת לענות על כל שאלותינו בחיים, ואינה באה במקום השרותים האלה.

„נכון, האסטרולוג מסוגל לחדור לניבכי־נישמתו של האדם, בעזרת נתוני־הלידה שלו. הוא אומר לקליינט סוד כלשהו מעברו, והאיש, בלי שירגיש בכך, מפתח תלות מיידית, באסטרולוג. ,הוא ידע את סודי הגדול,' כך חושב הקליינט, ,משמע שכוחו רב והוא יודע הכל!'

„רמת־הביקורת יורדת, עד כדי היעלמות ממש. השכל הישר נרדם כמעט לחלוטין, וכך גם יכולת־הסינון לגבי הדברים הנאמרים. אסור לשכוח האסטרולוג הוא בנאדם, לא אלוהים, גם הוא יכול לטעות. לכן אני אומר — לכו אליו אם אתם רוצים, רק אל תבטלו את עצמכם, ואל תקבלו את הדברים כתורת משה מסיני. אני מכיר אנשים בעלי אינטליגנציה גבוהה, שנפלו בפח הזה, כי הסיטואציה, החווייה, היתה חריפה וגרמה להם להלם.”

כמו לאונן. מסביר סבו: „נניח ש־את בת שלושים־פלוס, רווקה, שומעת מהאסטרולוג שתוך שנתיים תתחתני.

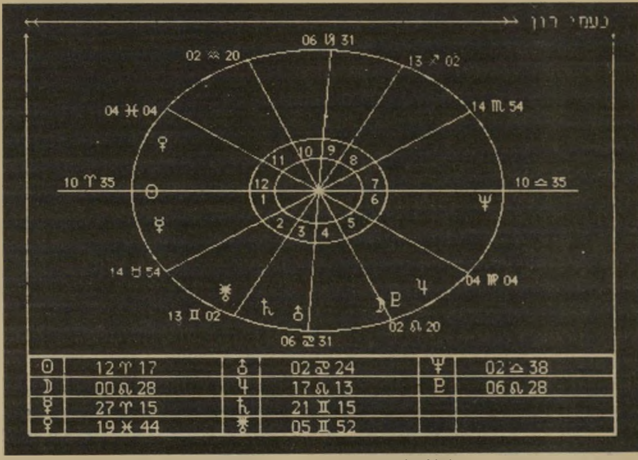

ההורוסקופ המיני הממוחשב
איזה מין את/ה?

א. בירמן את רפי
שרותי גביה ואבטחה בע"מ

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גבייה וביצוע צווי מעצר וצווי עיקול ■ ביצוע פסקי דין ופינויים
■ בלדרות לחו"ל ■ אבטחה מיוחדת ■ שומרי ראש

חולון, סוקולוב 13, טל' 5053129, 5053181, 03-854233
חיפה, החלוץ 27, טל' 666269, 04-641711
ירושלים, המלך ג'ורג' 16/6, טל' 02-246842
איתורית, טל' 02-224341, מנוי 6555, בירמן
נתניה, רמז 15, 053-619093
איתורית, טל' 03-7549111, מנוי 6444, רפי

בקרוב ייפתח סניפנו בבאר־שבע

את יוצאת שמחה, יושבת בבית ומחכה שהאיש יבוא. הרי האסטרולוג הבטיח, לא? עברו שנתיים, בן־הזוג לא הגיע, ואת שוקעת בדיכאון.

חיים סבו אומר שהוא אינו בורק כל שניה מה קורה בחייו, „למרות שזה כיף להתעסק עם עצמי. אני קורא לזה לאונן. זה ביטוי חריף, הגורם להתנגדות מיידית, אבל זוהי האמת. הרי האדם מכיר את המיבנה הפסיכולוגי של עצמו טוב יותר מהאסטרולוג שאליו הוא הולך. אבל שם מותר לו, באופן לגיטימי, לעסוק בעצמו. זוהי חווייה אדירה, כל המעצורים נעלמים.

„קל לראות במפה האסטרולוגית את הדברים הכי אינטימיים, כמו באילו איזורים בגוף אוהב אדם שייגעו בו. אני נוהג תמיד לבקש רשות, לפני שאני נכנס לפרטים מחדר־המיטות, ומעולם עוד לא נתקלתי בהתנגדות. בוודאי, אנשים אומרים, מה זאת אומרת, בטח שאני רוצה לשמוע איך אני במיטה ומה המין בשבילי!"

„יש לך אנרגיה מינית!". מי בין הפונים? סבו: „אין מגמתיות. כולם. הכי הרבה — זוגות נשואים, או זוגות לפני יצירת קשר קבוע ומחייב. יש גם אנשים דתיים — אולי בגלל הדיסקרטיות שבעניין, העונה לדרישותיהם. מדובר בגברים וגם בנשים."

סבו לא קורא בדרך־כלל את הדפים שפולט המחשב, אלא מכניסם למעטפה ומעבירם ללקוח. נוסף לדפים, מקבל הלקוח גם את תדפיס המפה האסטרולוגית שלו וטבלות שונות. אלה לא אומרים לו הרבה, אבל בעתיד, אם ירצה, יוכל למסרן לשימושו של אסטרולוג.

השירות עולה 46 שקל. מתאים כמעט לכל כיס, לא מתקרב למחיר ביקור אצל אסטרולוג. כמו שסבו אומר: „אני מספק שירות למי שלא יכול להרשות לעצמו מרצדס, ולכן מסתפק בפולקסוואגן."

סבו, גבה־קומה, נאה, כסוף־שיער. את צווארו מקשט, לא במפתיע, מדליון־זהב בצורת אריה, המזל האסטרולוגי הפרטי שלו. הוא אב לבת 16 ובן 12 מנישואיו הראשונים, ושניהם גדלים אצלו. אשתו השניה היא נועה אופיר־סבו, עיתונאית ועורכת־עיתונים (אדם וביתו, מגזין כור) והיא אם לבן 12, מנישואיה הראשונים.

כאשר התחתן בפעם הראשונה, לא היה עדיין סבו בעניין האסטרולוגיה, ולא היה יכול לבדוק את טיב הקשר בעזרת מפות. בקשר השני נעשתה בדיקה — הוא ונועה בדקו יחד את מפת השילוב ביניהם.

האסטרולוגיה, למעשה, היא שהפגישה ביניהם. היא צילצלה אליו, בעיקבות כתבה בעיתון, רצתה לשאול כמה שאלות. „הקו המנחה אצלנו הוא פתיחות," אומר סבו, „ראינו יתרון בלשבת ולבדוק ביחד את השילוב בינינו."

סבו: „אנשים משתמשים בביטוי ‚אני מאמין באסטרולוגיה' או לא ‚לא מאמין'. באסטרולוגיה לא צריך להאמין. בדת מאמינים, וזה עניין ריגשי. לאסטרולוגיה צריך להתייחס כאל מכשיר, המשרת (או לא) את צרכי האדם."

לכתבת העולם הזה דיווח המחשב של סבו, בין השאר: „יש לך אנרגיה פיסית, מינית ורוחנית רבה. את מגנטית, מושכת, נוטה להיות כנה וישרה. אין ספק שאת אדם שטוב להישען על כתפו בעת צרה. ניחנת ביכולת רגשית עשירה וחובקת־כל. את רומנטית, מאהבת מלאת דמיון והשראה, האוהבת להפליג בחלומות. את פתוחה ועדינה כלפי בן־זוגך. את אופטימית, תמיד רואה את הטוב שבכל מצב, אך זה עלול לגרום לך להישאר הרבה זמן במערכת־יחסים אבודה. את מסוגלת ללכת על הקו הדק שבין דמיון ומציאות, מבלי להינזק. אינך חוששת לחשוף את פנימיותך ולהציג אותה על פני השטח. את אשת־שיחה. מילים ומישפטים הם מרכיב חשוב במערכת־היחסים שלך."

מיסעדן ליפסון (משמאל) וטבח יפאני. למטה: סמל המיסעדה
אם הרבנות תרשה זאת

הקראב הוא הדודן של הסרטן והחסילון. עכשיו בא ישראלי ולמד את האמריקאים והיפאנים לאכול אותו

פטישי הכסף

אתה נכנס למיסעדה סיידווקר („הולך־הצידה") ברחוב ה־72, ליד השדרה החמישית במנהטן, ואינך מאמין למה שאתה רואה.

200 איש ליד השולחנות הולמים בפטישי־עץ על יצורים מוזרים, המוטלים על השולחנות המכוסים במפות־נייר. אחר־כך הם מפצחים את החיות המשונות בסכין מיוחד, ומתחילים לטרוף בידיהם את התוך מהקליפה המנופצת, לועסים ובולעים, כאשר הידיים, הפנים ועוד חלקי־גוף מתלכלכים לחלוטין. וכדי לעבוד קשה ולהתלכלך, משלם כל סועד 40 דולר בממוצע!

מי שחושב שרק פראיירים באים לכאן, יכול לראות בכניסה למיסעדה עשרות תמונות של אישי־שם, ביניהם רוברטה פלאק, יוקו אונו, ג'ק קלוגמן (קווינסי), ג'רי לואיס, וכן ראש־העירייה אד קוץ', וכולם לבושי בסינרי־ניילון ומפצחים קראבס בפטישי־עץ.

בארץ המציא שיטה: לתת ללקוחות לאכול דגים בלי הגבלה במחיר אחיד — אך למלא את קיבתם בלחם מטובל בשום

לכל המהומה הזו אחראי ישראלי, בעל מיסעדות בתל־אביב ובהרצליה בשם אריה ליפסון, החי שנים רבות באמריקה, ושלמד מלונאות וקייטרינג.

לפני 15 שנה חזר ארצה, ותפס עמדה בכירה ברשת־מלונות כאחראי על המזון. אחר־כך עבר לנהל את המיסעדות בכל־בו שלום.

לפני חמש שנים הסתכסך עם שי מאיר, בנו של מרדכי, והסיכסוך הגיע לבית־המישפט ולשילטונות־המס, שנעזרו בליפסון להגשת כתב־אישום נגד המיסעדות של הכל־בו ומנהליהן, על אי־תשלום מסים.

את שי מאיר ייצג אמנון גולדנברג שהוציאו זכאי, אולם המיסעדות ומנהל־החשבונות הורשעו (העולם הזה 17.7.85).

כשהופסקה עבודתו בכל־בו, פתח ליפסון מיסעדה בשם ספארי בכיכר אתרים בתל־אביב, ושניה בהרצליה. המיסעדות התמחו בהגשת דגים, וההצלחה הביאה לפתיחת מיסעדות מקבילות בשם ספארי, שהגישו לא רק דגים.

סוד הצלחת מיסעדות־הדגים היתה האפשרות לאכול ככל יכולתך, תמורת מחיר אחיד.

ליפסון מגלה סוד מיקצועי כיצד למנוע התרוששות ממיסעדה המאפשרת לישראלים לקחת כמה שהם רוצים: כאשר האורחים יושבים ליד השולחן, שמים לחם מרוח בשום ומשקה קר, ללא תשלום. נותנים לאורח לחכות כחצי שעה, עד שבא מלצר ושם על השולחן צלחת ענקית של דגים, שמהם ניתן לאכול כמה שרוצים.

האורחים הרעבים נאלצים לאכול לחם בשום, טעים כשלעצמו, ושותים מים מחמת השום והטיגון. התערובת הזו יוצרת בבטן שיכבה מוצקה כמו בטון, הסותמת את הבטן ויוצרת הרגשת־שובע. כאשר מוגשת צלחת־הדגים, אין האורח יכול לאכול יותר מדג אחד, בקושי. הוא קם בהרגשה שאכל דגים לשובע, וצלחת־הדגים מועברת לשולחן אחר, והשיטה ממשיכה לעבוד.

שיטת הלחם־שום תרמה רבות לחשבון־הבנק של ליפסון. במיסעדות ספארי עבד על גימיק אחר. הוא הבין כי מי שצד את לב הילדים, צד את הארנק של ההורים.

במיסעדות הספארי החזיקו קוף־גורילה, וכל ילד שבא לאכול היה מצטלם עם הגורילה, מתקבל כחבר במועדון הספארי ומקבל בכל יום־הולדת ברכה והזמנה לסעודה חינם (רק הילד). הילדים היו גורפים את ההורים למיסעדות, שהנהיגו גם (לראשונה בישראל) תפריט מיוחד לילדים, במחיר זול. ההורים היו מתפתים על־ידי האפשרות לחסוך במחיר הארוחה של ילדים, וחשבון־הבנק גדל במהירות.

לפני שנתיים הגיע ארצה חבר־ילדות של ליפסון, רוברט טולנאי, שעבר מישראל לניו־יורק בעודו נער. הוא היה בעל מיספרה מצליחה בלונג־איילנד, ורכש בהזדמנות מיסעדת־דגים ליד המיספרה.

מכיוון שרוברט לא הבין במיסעדות,

עלון יחסי־ציבור של המיסעדה במנהאטן
מיזוודה מלאה בשטרות כסף

נזכר בליפסון, והזעיקו לבוא לעזרה.

ליפסון נכנס בשותפות עימו, והחל מריץ את המיסעדה בלונג־איילנד בשיטות־הלחם־והשום.

ליפסון, בעל החוש הער לעסקים וליחסי־ציבור, הבין כי הכסף הכבד מצוי במנהאטן. הוא עבר במיקרה ברחוב ה־72, ראה את המיסעדה סיידווקר, נכנס ושאל את הבעלים, ארני בנסון, בכמה הוא מוכר (באמריקה, כל דבר הוא למכירה, תלוי במחיר.) ארני נקב בסכום, והתפשרו על 1.2 מיליון דולר, מזה חצי מיליון דולר במזומן. למחרת הגיעו למקום ליפסון ורוברט טולנאי, כשבידם מיזוודה ובה הכסף, והמיסעדה עברה ידיים.

כאשר קנו אותה, היה לה מחזור של 1.6 מיליון דולר בשנה. כיום היא „עושה" 2.2 מיליון דולר. ליפסון החל מפתח מסע יחסי־ציבור סביב אכילת הקראבס המיובאים ממרילנד.

קראבס אלה, הנאכלים כאשר הם בקליפה קשה, פופולריים בעיקר במרילנד. בעיר בלטימור לבדה יש מאות מיסעדות המתמחות בפיצוח קליפת הקראבס בפטישי־עץ.

עד לפני כשנתיים לא ניתן היה להשיג קראבס רחוק מאיזור גידולו במיפרץ בלטימור, שכן לא היה ניתן להקפיאו. באחרונה הוקם במרילנד מיפעל שהמציא שיטה להקפאת הקראבס לחודשים ארוכים, והדבר מאפשר אספקה שוטפת של הסחורה כל השנה, גם בחודשים שבהם לא ניתן למשות קראבס מן הים.

פריצת־הדרך בעניין ההקפאה החזירה את ארני, מוכר־המיסעדה, אל הקונים, והשלושה פתחו עתה מיסעדה גדולה במיאמי, שוב בשיטת „אכול ככל יכולתך" קראבס, בתישעה דולר. הלחם והשום עובדים חזק.

לפני כמה חודשים הוזמנו ליפסון וארני ליפאן, להקים ברשת־המלונות הגדולה ניו־הוטאני מיסעדות בשיטת הסיידווקר פתחו מיסעדה־לדוגמה, שזכתה בהצלחה גדולה. עתה מקימים מיפעל מיוחד להקפאה, שיספק את הקראבס ליפאן.

האם ליפסון נח על שמריו? לא, הוא רוצה לפתוח מיסעדה כזו גם בישראל. הוא יודע שהרבנות לא תרשה לו לייבא קראבס, אבל חולם על האפשרות — אם תגיע.

יגאל לביב

גרשון קניספל:

בעקבות מאיאקובסקי ל... מאיאקובסקי

סוף־סוף ניצבות רגלינו בשערי עיר־השדה או העיירה הגרוזית מאיאקובסקי (בממדים סובייטיים מדובר בעיירה, שכן מספר תושביה 35,000).

בכניסה למקום מקדם אותך פיסלו פשוק הרגליים של המשורר. מעילו מתבדר ברוח, ידיו תקועות בכוח עמוק בכיסיו, צווארונו פעור, ראשו מלוסת קרימה, מורם במופגן. אנדרטה מרשימה.

רחבת הכניסה מזמינה את המבקר להיכנס לעיירה, — בתי־עץ עטופים בירוק, הרים סביב ויערות מקיפים אותך מכל צד. ממארחיך כבר נודע לך שביתם של המאיאקובסקים (שהפך לאתר הנצחה) מצוי אי־שם בקצה העיירה, למרגלות ההרים המיוערים.

ואכן, ליד הנהר הזורם בין העיירה לבין מרגלות ההר, בעברו הבלתי־מיושב, עומד לו חבוי בית בודד, טובל אף הוא בסבך עצים, ניצב על עמודי אבן, כנראה בכוונה להמציא לו הגנה כלשהי מפני הרטיבות שבמקום. מעקה המירפסת שידעה ימים בהם נדחקו כאן יערנים וציידים לקבל מאבי המשורר, שהיה היערן הראשי של האזור, את רישיונותיהם וחוזי החכירה שלהם, עשוי מוטות מגולפים. גג הבית משופע וקירותיו — לוחות־עץ מכורסמים משהו — מעידים על גילו רב השנים.

רחבה רשנת צימחייה מקיפה אותו סביב, ואתה משער כי זו נוספה בעקבות הפיכת המקום ל„אתר." שהרי אין זה מתקבל על הדעת שסביב הבית המקורי היתה מידשאה.

אתה פותח דלת צרה, אופיינית כל כך בחלקה העליון המקומר, כבחלונות המקומרים אף הם. כל המשקופים צבועים לבן. בתוך הבית — צניעות נזירית, הכל במשורה, כיסאות עגולי מישענת, עגולי מושב, קלועים מנצרים; שולחן

האנדרטה בכניסה לעיירה מאיאקובסקי

עגול עשוי עץ אלון כהה וממורק. שידה ארוכה מהרגיל. גם לשולחן גם לשידה רגליות חרוטות. על הקירות טפטים במוטיבים פיליגראניים חוזרים על עצמם. מיטת תינוק עוד ניצבת כאן קבועה על כן דו־רגלי, תלויה כעריסה. בצידה, מיטת ההורים הכבדה, אף היא עשויה עץ מלא, מכוסה בציפה רקומה, ומרבד תלוי לו מעל. הריצפה עשויה כמינהג המקום לוחות עץ עבים וגסים, חסרי הדר וגינונים. אינני יודע מדוע עלתה בזכרוני זכרון־יעקב הישנה. זכרון ילדות אולי?

היה משהו מעיק בכל המיפגש הזה. בלהיטותי „לחפש עקבות" נקלעתי לפתע למצב של אין מוצא...

טוב, אז היגעתי עד כאן, מקום שלא לכל אחד ניתן לבקר בו. בדרך ארוכה ומיגעת. ומה הלאה!

מחזה קפקאי

אני מחפש תיעוד, מיסמכים, סיפרי שירה מקוריים בריתמוס השורות המיוחד של מאיאקובסקי. משהו שיזכיר לי אותו כפי שהיה, כפי שעמד שם בבית־הדפוס, מעמד ומגיה בעצמו את שיריו, משכתב, משנה, מחדש לדורו ולדורות.

זו כבר תחנתי השלישית במסעי בן אלפי הקילומטרים ועדיין לא השתחררתי מן ההרגשה שנכנסתי לסימטה ללא מוצא, למבוי סתום. בכל סיפריה ציבורית טובה, במדור האמנות, יש יותר מרוחו של מאיאקובסקי מאשר כאן.

עוד אני שוהה כך נתוך להירהורי חרטה, ולפתע מודיעים לי שהמוסיאון הסמוך לבית המשפחתי, אף הוא חבוי בצימחייה העבותה שבכאן, מוסיאון שעליו נאמר לי תחילה כי הוא סגור לרגל שיפוצים יסודיים, ייפתח למעני כדי שאוכל לעיין באוצרותיו.

אני עושה את דרכי בבהילות ולעיני ניגלה מחזה קפקאי שאפילו אצל היוצר היהודי מפראג אין רבים כמוהו.

על הקירות צילומים של מאיאקובסקי, בגדלים שונים, בסדר כרונולוגי, רובם צילומים מוכרים. כאן הוא מוקף במשוררים אבל גם בקומיסארים, בידידים ובאמנים־עמיתים. הסיגריה הניצחית תקועה לו בזווית פיו הקמוץ בסרקאזם.

כאן מוצגים גם כל האביזרים התיאטרליים אותם טיפח ובעזרתם שיווה לעצמו את הופעתו

ביתם של המאיאקובסקים, רישום גרשון קניספל

הבוהמית, הדרמאטית ואולי גם האגרסיווית־הקנטרנית. כך, הצילינדר המוכר, חולצתו הצהובה הארוכה בעלת הצווארון המתעופף שכבר היתה אף היא לשם־דבר, מקל־טיולים מגולף מעשה ידיו, בו היה גאה במיוחד. בזיכרונותיה מתארת אלזה טריאולה, אחותה של ליליה בריק אהובת מאיאקובסקי ולימים היא־עצמה אשתו של המשורר הצרפתי הגדול לואי אראגון, את מפח־נפשו שעה שמקלו זה נגנב ממנו בעת חקירה משטרתית בלב פאריס בשנת 1925.

כאן גם נשמרו עניבותיו הרחבות של המשורר, וצעיפיו אותם הטיל לאחור במחווה של רישול טרזני, תוך שהוא שומר על אותה הבעה מלוסתת, שהיקנתה לו תמיד מראה של עליונות תוקפנית; מה גם שקומת־הענק שלו גימדה ממילא את כל סובביו.

אני מסתכל בכל אשר סביבי והינה הכל מכוסה בקורי עכביש ובאבק נסורת עבה הרובצת על הכל כשיכבה רבת־שנים. לא ייאמן!

ואינני יכול אפילו להקשות, לבוא בטענות. הרי הודיעו לי כי המקום סגור למבקרים לרגל שיפוצים. אשר לנסורת, זו הצטברה כתוצאה מן העבודה במכונת הליטוש שבה מירקו את ריצפת העץ המעוטרת. ואכן, סלילי נייר לטש זרוקים מסביב. מי שעבד כאן הותיר את כל הבלגאן הזה, מבלי לסדר דבר, מבלי לקנח אבק, מבלי להזיז מאומה, עד שיחזור. הרי לא ציפה למבקרים. ביקורי נערך ביום הראשון, עבודת השיפוץ הופסקה ביום השישי, והיא תתחדש שוב למחרת היום, ביום השני, כמו אצל הקפיטאליסטים...

מאיאקובסקי שלי, מאיאקובסקי שבעקבותיו באתי לכאן למאיאקובסקי, היא „בגרדי" לשעבר, הינה הוא מכוסה לעיני בשיכבה עבה של אבק ונסורת. מגדולי המחדשים, המהפכנים באמנות, מי שהקפיד תמיד על ניקיון וסדר מופתי, מכוסה באבק ובקורי עכביש. האם תיתכן סצינה קפקאית יותר?

לאן נעלמה הבלורית

הספרים שכה חפצתי לעיין בהם נתונים היו בתוך ויטרינות סגורות, אף הן מכוסות באבק סמיך. מחמת „קדושת המקום" ומבוכתי שלי, לא העזתי לגעת בשום חפץ, שכן שיכבת האבק היתה „נפגעת" ומסגירה את נוכחותו של האורח החטטן!

הינה הם כל האוצרות הגנוזים — בהישג ידי ואף על פי כן אינני רשאי לגעת בהם. אינני רשאי לדפדף בספרים, להפוך בכיתבי־היד, לפשפש במגירות. כדי לפצות את עצמי אני מעיין ארוכות בכרזותיו של מאיאקובסקי. סוף־סוף ניתן לי לראות את האוריגינאלים של חלונות ה„רוסטה" המהפכניים (מעין עיתוני קיר בכתב ובציור שהוצגו בחוצות הערים בחלונות ראווה לחינוכם של ההמונים). הינה הם לפני, צבועים בשיכבת גואש לא אחידה, כך שניתן להבחין בעוביה השונה ממקום למקום. לידם תלויים צילומים תיעודיים לא מוכרים לי של מאיאקובסקי בחברת ליליה בריק, אשתו של אוסיפ בריק ואהובתו של המשורר, וכן של אמנים אחרים מצוות הפוטוריסטים וה„לף" (חזית השמאל). כולם רכונים סביב הענק המוליך בביטחה את מיכחולו בעקבות קווי המיתאר של אחת הדמויות על גבי כרזות ה„רוסטה". האם לא כינה את עצמו „המתופף" של המהפיכה?

לפתע נעלמת בצילומים בלוריתו השופעת של מאיאקובסקי ומתגלה גולגלתו המגולחת למישעי. עד כה היכרתי רק את גירסתו של אלכסנדר פן ידידי לגז זה של השיער השימשוני. פן סיפר כי משגילה מאיאקובסקי ששערותיו מתחילות לנשור בהלה, ואז, אחוז אימה, ביקש לעצור את התהליך על ידי הגילוח. ואילו כאן, בארכיון, אני מתוודע לגירסה שונה לגמרי הקשורה באמן הרוסי הנודע איליה רפין.

מבקר הספרות הנודע קורניי צ׳וקובסקי מספר בזיכרונותיו על אחת הפעמים בהן אירח את המשורר בקואוקאלה, אז אזור הביצות שליד לנינגראד — פטרבורג של אותם ימים. באותה הזדמנות, היה זה בשנת 1915, שנתיים לפני מהפיכת אוקטובר, נפגשו מאיאקובסקי והצייר הנודע בן המאה התשע־עשרה. בניגוד לחששותיו של צ׳וקובסקי, שידע את רתיעתו של רפין הקשיש (הוא התקרב אז לגיל השבעים) מפני פוטוריסטים וחדשנים אחרים למיניהם, עלתה הפגישה יפה ורפין אף ביקש ממאיאקובסקי לדקלם את אחד משיריו. זה לא השתהה — תמיד אהב לדקלם את שיריו בעל־פה — והחל מדקלם מתוך הפואמה הפוטוריסטית ענן במכנסיים, מביכורי יצירותיו. להפתעת הכל, התלהב רפין השמרני — עד כדי כך שהפציר במשורר לדקלם עוד ועוד משיריו, ומאיאקובסקי קרא וקרא.

עד שרפין מחא לו כפיים והודיע לו במפגיע שהוא איתן בדעתו לצייר את דיוקנו.

ואכן, לא רחק היום ורפין הודיע למשורר שהוא מחכה לו באטליה שלו בדאצ׳ה (מעון הנופש) שלו, אף היא בקואוקאלה. בדרך זו או אחרת רמז שהוא מבקש להנציח בעזרת רעמת שערו של מאיאקובסקי את עוז דימיונו היוצר של האמן.

מאיאקובסקי שמע את הדברים וחש למספרה. משהגיע לאטליה בשעה היעודה — מאיאקובסקי נודע בדייקנותו — נדהם הצייר לגלות לפניו את הענק כשהוא קרח למישעי בגולגולת מבהיקה. צ׳וקובסקי מספר שרפין השמיע נהמת־כאב והתיישב המום בפינת האטליה. ואילו מאיאקובסקי ביקש לנחמו באומרו לו כי „השיער ישוב במהרה לקומתו הרגילה."

רפין יצא ידי חובתו ושירבט רישום מהיר של קודקודו הקרח של אורחו. משביקש צ׳וקובסקי לשמוע את פשר מעשהו של מאיאקובסקי, נהם זה ומילמל בתשובה: „האשמאי הזקן רצה להיאחז ברעמת הסרק הדרושה לו על מנת להנציח משורר לאומי. יבושם לו! אבל אני לא בזכות שערותי אני משורר — ולא הרעמה תהיה הגורם ל׳יצירתו ההיסטורית׳ של מיודענו רפין הגדול!"

כיום נראה לי שגירסתו של צ׳וקובסקי היא המשכנעת בין השתיים. מכל מקום, היא הפיוטית יותר...

יד המקרה

ועוד דבר למדתי מתוך המעט שניתן לי לעיין בו באותו גינזך. המדובר בזיכרונותיו של המו"ל הגרמני השמאלני הנועז וילאנד הרצפלדה, אחיו של ג׳ון הארטפילד, הפוטומונטאז׳יסט המפורסם שהיה ידידו של ג׳ורג׳ גרוס (שניהם החליפו את שמותיהם הגרמניים באנגליים במחאה כנגד ארצם: גיאורג הפך לג׳ורג׳ והרצפלדה הפך להארטפילד...).

מספר הרצפלדה: פעם שאלתי את מאיאקובסקי: ׳אתה מטפל בפואמה שלך „150,000,000" (זה שמה!) לעיתים בחרוז החופשי דוגמת וולט ויטמן ולפעמים אתה קוטע אותו בשרירות. בזמן האחרון נע החרוז שלך בתנועה מאולצת מלמעלה משמאל בדילוגים קצרים כלפי מטה ימינה, מה פשר הדבר? מה אתה מבקש להשיג בצורה כזאת?"

המשורר חייך לרגע והשיב: „אתה שואל כיצד היגעתי לטכניקה כזאת של חריזה. אשיב לך. וככן, בעיתונות רוסית טורי העיתון צרים עוד יותר מאלה שבעיתונות הגרמנית, והרווחים שביניהם צרים יותר מאלה שבעיתונות הגרמנית והאנגלית. לכן חייבים הסדרים לשבור את השורות, בעיקר כשהן ארוכות, מספר רב של פעמים... את זאת הם עושים בצורה שרירותית, מיכאנית. התוצאה: הרצף המילולי נקטע בצורה טכנית, חיצונית, בלי כל הצדקה לכך מצד המשמעות." התלונן מאיאקובסקי באוזני הסדרים והם ביקשוהו שיחלק את שורותיו בעצמו בעזרת עיפרון אדום במקומות הנוחים לו.

ואולם, אליה וקוץ בה. לדיברי מאיאקובסקי, נהגו הסדרים להרגיש את ראשיתו של משפט חדש על ידי הותרת השורה שמעליו ריקה: „שורה לבנה" בלשונו, מספר הרצפלדה. חללים אלה של „שורות לבנות" יצרו את הרושם שהשורות ה„שבורות" הופכות לבתים חדשים.

„זה הפריע מאוד. שיחות הבהרה עם הסדרים והמעמדים הביאו שוב לתוצאות הרצויות: עיצובן הטיפוגרפי החדשני של שורות מדורגות, בלא חללים מיותרים." דעתו של מאיאקובסקי היתה כי משוררים רבים יאמצו לעצמם צורה טיפוגראפית־ריתמית חדשה זו, שכתוצאה ממנה ייעשו שיריהם ארוכים הרבה יותר; וכיוון ששכר הסופרים משולם כידוע „לפי השורה", ייצאו המשוררים נשכרים גם מן הבחינה החומרית.

אבל היתה עוד סיבה: שבירה זו של השורות תקל, לדעת המשורר, על מלאכת הקריאה והדיקלום. לא עוד דיקלום חדגוני מייגע בדרך השיגרה, קל־וחומר כשהוא נטחן בקצב „תיבת־הנגינה" המעלה גירה וחוזרת לעייפה.

כך הביאה יד המקרה לאחד החידושים הגדולים ביותר בשירת המאה העשרים!

הפרידה

הפרידה מעיירת המשורר היתה מלווה ברגשות מעורבים. מצד אחד נתלוותה אליה מועקה אופיינית לביקור חטוף מדי, מרגש אך מהיר מדי. מה גם שקדמו לו שנות ציפייה רבות וארוכות כל כך.

אך היה גם יסוד לקורת־רוח, ואפילו להתרוממות־רוח. שלא כבמקומות „תייריים", המדובר כאן באמת בעיירה שכוחת־אל. זה סוד קיסמה ומקור משיכתה. הזר המזדמן לכאן מרגיש כאילו נעצרו כאן מחוגי השעון מלכת, אולי באותו 19 בפברואר 1906 שבו העתיקה מישפחת המשורר את מקום מושבה מכאן למוסקווה (שנתיים לאחר־מכן כבר נעצר מאיאקובסקי בפעם הראשונה על פעילות מהפכנית!). ומי שיוצא מכאן ו„חצי תאוותו" לא בידו יוצא גם ברצון לחזור בקרוב.

ואף־על־פי־כן קשה להשתחרר מן התחושה הקשה שלא תהיה הזדמנות נוספת, לא יהיה עוד „בקרוב" כזה; שביקור מעין זה מזדמן לאדם פעם אחת בחייו — ולא עוד. ואז אתה מוצא את עצמך רדוף רצון עז, הנובע אולי גם מאיזה רגש אחריות, לקלוט הכל. כל תו, כל פסיק, כל רחש! לתעד ולשמור בזיכרון כל דבר שאותו ניתן

להעביר הלאה... שכן היתה זו משימה בלתי־אפשרית כמעט לזר (ואפילו לרוסי) להעמיק כל כך לדרומה של המדינה הענקית הזאת. וכל מי שסייע לי בכך יעמוד שוב על הברכה!

כאמור, הזדמנות נדירה, קצרה מדי. ובכל זאת די היה גם בה להעלות שוב בעיני הדימיון את זיכרה של תופעה מיוחדת־במינה זו של אדם שרבים ממכריו תיארוהו כ„כוח איתנים שאינו ניתן לריסון"; צירוף נדיר וחד־פעמי באמת של אדם־בולדוזר גורף הרים, כאותם בולדוזרים שראינו כאן בדרכי גרוזיה, עם רגישות אנושית מחודדת עד כדי כך שהיא מוצאת לנכון להטיף ל„יחס טוב לסוסים", כשם אחד משיריו של מאיאקובסקי המתורגמים בידי אלכסנדר פן מעריצו.

אותה ליליה בריק, שליוותה אותו שנים, ואשר היכרותם החלה עוד בהיותה בת 15, העידה עליו: „אהבה, קינאה וידידות — את כל אלה חווה מאיאקובסקי בעוצמה כזאת שלא ניתן היה לרסן... הוא לא היה ,ידיד של שיג־ושיח', הוא היה כאחוז דיבוק המחרז ללא הרף, ולא חשוב מי נמצא בחברתו אותה שעה. דיבוק זה לא הניח לו עד לבעירה הגדולה שכילתה אותו בסופו ,של דבר..."

לדבריה, לא הסתפק מאיאקובסקי ב„אמירה" או בתגובה בלבד. בעזרת חרוזיו ביקש להשפיע השפעה מוחצת ומכרעת לא רק על מאזיניו כי אם גם על מהלך ההיסטוריה.

עד כאן ליליה בריק.

שלום לעיירה מאיאקובסקי. מחר חוזרים לבאקו ומשם למוסקווה שממנה ברכבת הלילה ללנינגראד.

תגובות

מי מוסמך להמליך?

האמן משה ברנשטיין שלח לי את התגובה הבאה על דברים שנתפרסמו במדור זה בעניין פרס־ישראל וביקש שאפרסמה „על סמך חופש הביטוי בעיתון", כדבריו. אני עושה זאת ברצון. ואולם משה ברנשטיין גם ביקש שאשיב אישית על דבריו, ואילו אני מעדיף בשלב זה שאחרים יצטרפו לדיון בתופעה אותה ניתחתי ואשר גם עתה אין לי מלה אחרת לכנותה זולת שחיתות.

נתן זך

בתמיהה קראתי את הפולמוס על מתן פרס־ישראל. לא אכנס לבעיה סבוכה זו. אבל ברצוני לשאול: מי מוסמך להמליך ולהדביק שמות כגון „רבי־אמנים" לציירים, וגם זה: מה זאת אומרת „רבי־אמנים"? מי הסמיך את מי להדביק להם תואר זה שאינו מגיע להם. הם (ברשימה שהופיעה כאן נזכרו שמותיהם של אביגדור סטימצקי, יחזקאל שטרייכמן ואהרון גלעדי — נ.ז.) אומנם אמנים לא רעים בזכות עצמם. אבל הם רחוקים מאוד מלהיות אהובי־הציבור או מוכרים על ידי כל שכבות־העם. בהשוואה לח"מ (הם) בתחום זה אפס. קיימת נטייה כזאת הרווחת בארץ בעיקר בקרב קליקה מסויימת להדביק תוארים. ליטבינובסקי היה אמן טוב והגיע לגיל 92 ולא זכה לפרס־ישראל. אשהיים, שטיינהארט, פלדי ורבים אחרים היו כולם אמנים טובים אבל רחוקים מלהיות רבי־אמנים. קראתי כאיזה מאמר שהדביקו לזריצקי את תואר האדמור של האמנים. (מצחיק מאוד ועצוב מאוד) ומה לאבות ישורון ולפרס־ישראל? בהשוואה לאורלנד. האם בגלל שנים (83) מגיע לו? אני זוכר שבזמן ששלונסקי, אלתרמן, חלפי, אורלנד ועוד מכובדים ישבו ב„כסית" — אדם זה הסתובב הלוך וחזור בחוץ בשתיקה וחיפש איזה פינה לשבת בה בודד. מה התרומה הגדולה שלו בכדי להניע את המוסמכים לתת לו פרס־ישראל? חלפי שפאר את הבימה־העברית וכתב את שיריו הנוגים — האם זכה לכבוד כלשהו? מה פתאום גלעדי, ומה פתאום סטימצקי ושטרייכמן? האם בגלל גילם, בגלל היותם ותיקים בארץ?

אני כופר בכל התופעה הזאת. ישנם בארץ „ספצים" ומלומדים בשטח הספרות והאמנות והם מהווים קליקה מסוכנת לחיינו התרבותיים הטהורים והנכונים. אני נאבק על חיי ועל יצירתי כמעט 55 שנים, מהן 40 שנה בארץ, ויודע וגם חשתי על בשרי מה זה להיות אמן שאינו נתמך על ידי שום צד...

בגיל 67 אני עומד פרוץ בפני הרוחות הרעות שמרעילות כל צל טוב של כבוד. ואני רוצה ברגע זה להיות קצת דוקרני ו„דוגרי" ולשאול את כל אותם שוחרי אמנות: מה יהיה גורל אמן יהודי שמחפש את הזהות שלו ואינו מתפתה לכל

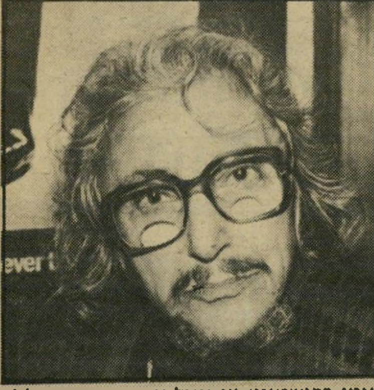

ציון צפריר, העולם הזה

אמן ברנשטיין: מי יגאל את האומנות שלי!

אותם „איזמים" אופנתיים? מי יגאל את האמנות שלי שהיא כולה כאב, מאבק וחיפושי־דרך בקשר לנושא העבר הטראגי העקוב מדם?

אילו ניתן לי במרוצת השנים להגיע למעמד המכובד של פרס־ישראל — בחרדת קודש הייתי מפזר את הפרחים על קיברותיהם של בני עמי המעונה, הטהור והקדוש שלא זכו לראות בתקומת־ישראל!

ועודני תקוה, אם יינתנו לי כוח, שנים וחיי יצירה, להגיע ולזכות במעמד זה.

משה ברנשטיין ■

שירה

למה התכוון המשורר?

משה דור
בראש השונית
מבחר שירים 1954־1986
ספרית מעריב

לָמָה הִתְכַּוֵּן הַמְשׁוֹרֵר?
הַמְשׁוֹרֵר הִתְכַּוֵּן.
רוּחַ נוֹשֶׁבֶת. עָלֶה נוֹשֵׁר.
נַגָּן מְכַוֵּן.

בשורות אלה חותם משה דור את סיפרו בראש השונית — מבחר ייצוגי ראשון ל־32 שנות יצירה, מאז ברושים לבנים הלקראתי ועד שירים חדשים, המאוחר שבהם.

בחרתי לפתוח דווקא בשיר החותם — ארבע שורות חסרות כותרת ששבו את לבי ופתחו בפני צוהר לדון בשירתו של המשורר הוותיק שגם זכה השנה בפרס ביאליק.

מן התכונות הבולטות במבחר זה הם המעברים החדים מנושא לנושא, ובעיקר זוויות הראייה המשתנות. לפעמים נדמה כי לא ייתכן שהמשורר אשר כתב „מרחב הוא לעיתים מרחק בלבד./ בגוף המזדקן כואב כל דופק" (עמ' 32) הוא אותו משורר הכותב בשיר אחר: „מרוקנית צעירה שואלת: ,זה האוטובוס לאשקלון מגיע?/מבעד לחולצה המהדקת פיטמותיה קשות כחלוקי נחל. / הג'ינס על ירכיה מחשבים להתפקע..." (עמ' 56). הפשטה מול הסתכלות, הגות לא־מרשימה־במיוחד לעומת הציור שנעימתו סכסואלית, — שגם אם הוא נעלם בשיר זה או אחר משירי המשורר שלפנינו — חזקה עליו שיחזור ויופיע בשכניו. אולי בזה טמון סוד כוחו של מיבחר זה: המשורר מתגלה כאן בפנים רבות, משנה לא רק מקום כי אם גם צורה ומזל... תוך כדי קריאה ליוותה אותי ההרגשה שאני קוראת אוטוביוגראפיה שירית, שאני מתלווה אל הכותב כיברת דרך לא־מבוטלת. ואני מציינת זאת לשבח.

בניגוד לכמה משוררים אחרים, מבקש דור במודע לצאת מדלת־האמות אל המרחבי, אל הארץ האחרת, וגם אל הזרות, הניכר והאקזוטיקה — אולי דווקא מפני שכוחן של דלת־האמות שלו מורגש כאן כל כך. ואכן, גם הניכר והאקזוטיקה חודרים לשיריו כמו אל תוך נעלי בית. ועם זאת, נותר בשירים משהו לא־מבויית, משהו שנכסף אל אי־הביות, אל הפרא, אל הקדמון — ולוא רק במלים.

מה שמפתיע כאן אינו הניסיון להעלות את הלוקאליות הפרובינציאלית (ה„ילידית") שדור הוא מראשי דבריה בשנים האחרונות, אלא דווקא היפוכו — הניסיון לחרוג ממנה. וכך צפוני ומיזרחי קרבים ומיתרחקים כאן, קרבים ומיתרחקים. תנועה שהיא אולי תנועת מטוטלת, אבל היא גם תנועת הנפש שצר לה בקרוב וזר לה ברחוק.

„העולם קטן עלי. מדוע, עולם, אתה קטן עלי/ כתפוז מתייבש..." (עמ' 87). והזרות הולכת וגדלה: תפוז מתיבש, מזה, ועיוור/נוכרי שממנו נמלטות הציפורים בפארק. וישנן כאן כמובן גם המילחמות המיזרחיות הרודפות את המשורר בעקשנות, כאילו נתכוונו לפגוע דווקא בו.

אין אלה שירי נוסטלגיה וגעגועים. דור הוא משורר מפוכח ואינטליגנטי מכדי שיתיר לעצמו את מתק הנוסטלגיה וקלותה. סכר כנגדה — ניצול כל ה„חוויות" — כל הירהור וכל בדל־מעשה — כחומרי־גלם להנפקת השיר.

כבר ציינתי את ריבוי הפנים של המשורר שבכאן. לעומת זאת, בשירים המייצגים במיבחר זה את סיפרו האחרון, שירים חדשים, מופיעים להם פתאום שירים מקבילים כמעט לשירים מוקדמים. אבל משורר בוגר וחכם־ניסיון הוא זה החוזר כעת אל פיוטיו המוקדמים, כשהוא נותן בהם סימנים של אותה בגרות ואותה חוכמה. לכל דבר יש מחיר ומחיר בגרותו החדשה של דור: היעלמות הקלילות הנערית־מישחקית שאיפיינה חלק ניכר משירי הנעורים. העיסוק הפילוסופי במוות — בעבר חלק מאותו מישחק מלים — נעשה פתאום קרוב, ממשי ומאיים: „במות משוררים קווים אינם משתנים / קו רוחב אינו מתרחב. קו אורך נותר/באורכו כשהיה.../אין המתימטיקה נכתבת אלא/בשביל מתימטיקאים/ בשביל מי/השירה?" (עמ' 118).

בסיפרו הראשון, ברושים לבנים, כתב המשורר ביתר בטחון: „ואנו,/חמושי מפסלת,/נחצוב כאן שיר./קרמון./מסלע". (עמ' 7).

שני פירקי חיים, שתי תשובות, אותו משורר.

ובשורות האכזריות אבל גם הנפלאות ביותר שבספר: „אני צפור שהיתה פעם משורר.../ המשורר שהייתי פעם מתחבט בליבי..." (עמ' 119).

אבל מי שמסוגל כך לכתוב על עצמו, ומי שהמילים, מילותיו, נשמעות לו כדי כך, אין לו מה לדאוג שמא מיצה את עצמו.

צופה לאחור, בראש השונית שלו, צופים שיריו של דור גם אל ארץ חדשה אשר לדיווחיו ממנה אנו ממתינים.

ציפי שחרור ■

משה דור

דמדומים, יוני 1982

סְגָלִים הַדִּמְדּוּמִים בְּתֵל־אָבִיב כְּיוֹד
נִגָּר עַל אֹפֶק שֶׁבָּתֵּי־מָלוֹן פִּצְּעוּהוּ.
סְגֹל רֹאשׁ הַיִּדְרָה הַמְּפֹרָךְ, יָמְתִּיכוֹנִי
וּמִתְעַקֵּשׁ לִצְמֹחַ. סְגָלִים הַמְּסוּקִים
בְּהַגִּיחָם מֵרַחַם מַיִם וּמַתֶּכֶת.
סְגָלִים צְלִילֵי תֵּבַת־הַנְּגִינָה
הַמְּבַשְּׂרִים לָרְחוֹב שִׁבְעָה סוּגֵי
גְּלִידָה וּמָוֶת.

(מתוך „בראש השונית")

להציל? — להרוס!

שם תערוכת צילומיו של צביקה זליקוביץ הנערכת בימים אלה במוסיאון ראובן בתל־אביב הוא „הצילו"! אבל דווקא הצילומים גורמים לתגובה אחרת לגמרי: להציל? לשם מה? אדרבה — להרוס! צביקה זליקוביץ מוכיח שההרס הוא יפה מאוד.

צביקה זליקוביץ מצלם בצבע קטעים משרידי מיבניה הישנים של תל־אביב, אלו שעומדים על סף ההרס ואלו שההרס כבר נתן את סימניו בהם, וצילומיו מהנים מאוד את העין. ציבעיהם חריפים: כחול חזק או צהוב חזק או אפור חזק, כמראות הארץ המוכים בשמש שאין בהם גוונים.

הוא מצלם קיטעי מעקות, קיטעי גזוזטרות, חלונות ישנים, תריסי־עץ ישנים, קירות מתקלפים, מדרגות, עמודים מתמוטטים, ואת תחביבו הגדול — „האישונים", אלו ה„מענטשלעך", אישי הברזל הקטנים שהחזיקו בשנות העשרים את תריסי הבתים; יצורים מיוחדים, כך נרמה לי, לתל־אביב בלבד. בצילומיו של זליקוביץ אין „אישוני" ברזל הדומים זה לזה; לפנינו כאן עם שלם, על כל מעמדיו ומעמדותיו: מן האצולה ועד האחרון באנשי השוק.

זליקוביץ מבקש לתפוס בתל־אביב ישנה, זו שבין נווה־צדק ובין מוגרבי השרוף, קטעים ארכיטקטונים מרשימים, פרטים ופריטים שרק עין סקרנית, אוהבת וחדה מסוגלת לתפוס. הוא הופך קטעים אלו למעשי־אומנות־ואמנות צבעוניים ומבקש להוכיח באמצעותם כי יש לשמרם ויש לשמר את בנייניהם, כדי להציל את עברה של העיר, שהרי אין תרבות בלי שמירת הרבדים הקודמים וכו'.

אבל בעיני מעוררים צילומי ההרס־בהתהוותו מחשבות אפיקורסיות, דווקא. כגון מה שכבר אמרתי על יופיו של ההרס. עובדה — צילומיו של זליקוביץ.

בתי תל־אביב של שנות העשרים הם בתים פסבדו קלאסיים, פסבדו יווניים, פסבדו רנסאנסיים, דומים לבתי המזרח, אולי ים־תיכוניים, אולי תורכים, ומזכירים גם בתים של אודסה, ורשה ולודז'. ככר בעת שנבנו היו בעצם בתים־של־כאילו, בתים שלכאורה, פרי ותערובת של חלומות. אז אהבנו חלומות, אבל היום הרי נתפכחנו.

במשך השנים נהרסו הבתים והלכו. אנשים רבים דיברו הרבה על כך שיש לשמרם, אבל איש לא עשה מאומה, וכך מסוגל היום צביקה זליקוביץ לצלם הרס בהרס: עמוד סדוק, קלאסי כביכול, עומד על כרעי מוט־ברזל; כד מזרחי מתקלף על בליטת בית; קראמיקה של בצלאל המבקשת להעתיק את

מיכלאנג'לו ברחוב אחד־העם

הנביאים של מיכלאנג'לו מהקאפלה הסיסטינית ואריחיה נופלים; בית ים תיכוני צולע על ירכו. כאשר אתה רואה בית קלאסי נהרס — לפניך מראה טראגי. כאשר אתה רואה בית קלאסי־לכאורה בתל־אביב של „כאילו" נסדק והולך, זה מעורר גם חיוך. בעיצומו של דבר, הוא מזכיר לך שאין נצח בעולם, וגם אנחנו נהרסים והולכים, ומדוע יהיה גורל הבתים שונה מגורל מקימיהם ובעליהם??

ועל־כן: הצילו?! — לא, להרוס! כמה יפה היא תבערת השקיעה! אבל להרוס לאט־לאט, כדי שהצלמים יספיקו לצלם, הציירים יציירו, המשוררים יחברו שירים והסופרים — ספרים. וראש־העיר ינאם. עיר חדשה תעלה ותצמח ויחד עמה אמנות וספרות נפלאות. ועיני כולנו תחיינה ותחזינה. אמן!

ש. שבא ■

שימי תבורי עוזב את הארץ. ערב צאתו הוא מודה:

„אני עושה את הכל בשביל כסף!"

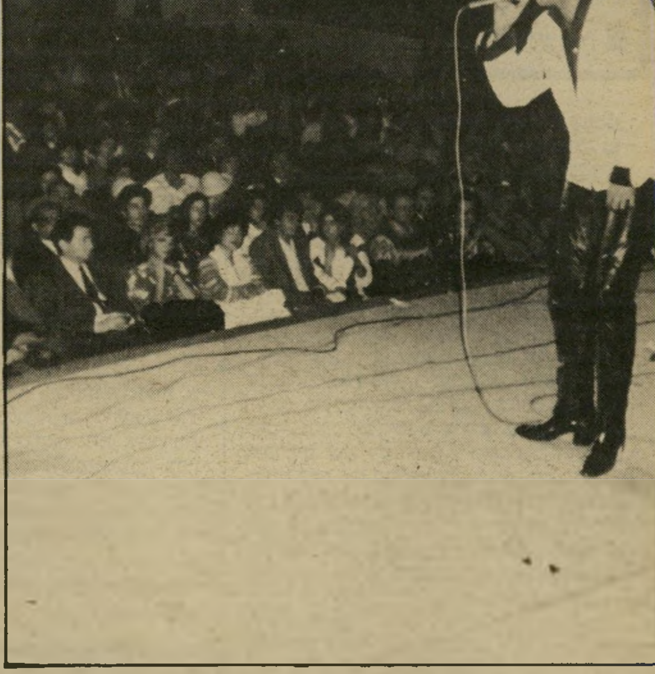

תבורי בהופעה ב„אלדוראדו" בפאריס

„אני רוצה להגיע למיליון!"

שנה אחת בארץ הספיקה לשימי תבורי, שחזר לפני שנה מארצות־הברית. עתה הוא שוב על מיזוודות.

היעד הפעם: פאריס.

„אני לא יורד", הוא מבהיר, למרות שתקופת הנסיעה היא בילתי מוגבלת. „אני נוסע להצליח. עד שלא אצליח, לא אחזור לארץ. על זמן אי־אפשר לדבר. להצלחה אין זמן. אי־אפשר לדעת מתי היא תגיע. בינתיים אני שם!"

בשעה 11 בבוקר הוא מתעורר מהשינה. ג'ניפר והילדים נמצאים למטה, בגן־השעשועים.

שימי שותה קפה שחור, ויושב על אחת הספות החומות בסלון ביתו שבאפקה.

• „סליחה על הבלאגן" הוא מתנצל, „רק לפני יומיים עברנו לכאן. זו דירה שכורה. עד עכשיו גרנו בווילה בצהלה. זה היה בית יפה!"

מתחת לבית חונה מכונית אמריקאית גדולה, שג'ניפר הביאה לשימי כמתנת־נישואין. „איזה מרגיז, אני לא יכול לנהוג עליה!" מתאונן שימי, „קיבלתי שלילת־רישיון לשנה וחצי. חזרתי ממסיבת יום־הולדת של יזהר כהן, ועשיתי תאונה. השופטת אמרה לי במישפט: ‚אתה שר מאוד יפה, חבל שאתה לא נוהג כמו שאתה שר!' היא הפעילה לי את כל העונשים על־תנאי שקיבלתי מגיל 15.

אני מת על אמריקה

בפאריס תחכה לו מכונית מפוארת אחרת. שם הוא ינהג.

„בסך הכל, צרפת לא רחוקה כל־כך. כל הסיפור זה ארבע שעות־טיסה. אני חייב לגור שם. אי־אפשר להצליח בקאריירה בחוץ־לארץ בלי לחיות שם".

הנסיעה הקודמת לארצות־הברית היתה לשם עסקים לאוו־דווקא מוסיקליים. „שמעתי שבארצות־הברית אפשר לעשות כסף שיגעון מעיסקי־בניינים. במוסיקה יותר קשה שם להצליח."

הוא נסע לארצות־הברית, יום אחד אחרי ששודרה בטלוויזיה הישראלית תוכנית־יחיד שלו. אז היה בשיא הפופלריות.

השמועות שהגיעו לארץ, אחרי נסיעתו, דיברו על כישלונות כלכליים. שימי עצמו אומר על מצבו הכלכלי: „ברוך השם, לא חסר כלום!" ומקיש שלוש פעמים על השולחן.

למה הוא בכל זאת חזר לארץ? „ג'ניפר היתה זו שרצתה לחזור. מצידי הייתי נשאר שם עוד. גרנו בניו־יורק, ואני רציתי שנעבור לגור בלוס־אנג'לס. אני מת על אמריקה, מאוהב בה, אפילו לא התגעגעתי לארץ. להיפך, היה לי שם טוב יותר מאשר כאן. פיתאום לא זיהו אותי ברחוב, והיה לי שקט. מבחינתי היה נהדר. אבל דווקא ג'ניפר האמריקאית לחצה שנחזור לארץ. היא אמרה שכאן בארץ זה הבית וכאן הכי טוב, היא דרשה שנחזור."

גם הפעם, מטרת הנסיעה היא כסף. הפעם באמצעות המוסיקה.

„בארץ כבר הגעתי למקסימום", אומר מי שהיה מלך זמרי־הקאסטות, הרבה לפני חיים משה וזוהר ארגוב. נוסף על היותו אליל הזמר המיזרחי, היה תבורי הראשון מבין זמרי־הקאסטות שהצליח לצאת משוק התחנה־המרכזית ולהיות לזמר פופלרי בקרב בני כל העדות.

הקאסטה הראשונה שלו חיפשתי שירים לצאת לעולם, נמכרה ברבבות עותקים בתחנה־המרכזית. שירים מתוכה (הלנה, לילה בלי כוכב) צעדו בראש מיצעדי הפיזמונים והושמעו תדיר ברדיו.

עד שימי תבורי, לא היה אף זמר קאסטות אחר שהצליח כמוהו.

אחרי ההצלחה המסחררת של חיפשתי שירים, הוציא הזמר התימני מנס־ציונה עוד ועוד תקליטים. כולם הצליחו והיו לרבי־מכר. אין לי אהבה הוא שר, והיה מוקף באהבתן של אלפי מעריצות. הוא הופיע ברחבי הארץ, ורומאנים רבים עם יפהפיות וזוהרות נקשרו עם שמו. הרומאן הארוך מכולם היה עם רונית בן־בסט, שהיתה נערת־היופי. הרומאן נקטע בגלל נישואין פיתאומיים ומפתיעים עם ג'ניפר, יפהפיה נוצרית שפגש בביקור שערך בארצות־הברית.

ג'ניפר ומתנת הנשואין

„היה יותר קל להיות פרפר חופשי!"

„שוב להופיע בדימונה!"

אז למה בעצם הוא שוב עוזב את הארץ?

„הופעתי בפסטיבל המיזרחי ובפסטיבל־הילדים ובפסטיבל החסידי ובקדם־אירוויזיון. די, נגמר לי מכל זה! למה אני עוד יכול להגיע כאן, שלא הגעתי? שוב להופיע בדימונה ובבאר־שבע?

אני כמו בעל־מיפעל שרוצה להתפתח. 50 אלף תקליטים, שזה המקסימום כאן, כבר מכרתי! עכשיו אני רוצה להגיע למיליון תקליטים. כן, בשביל הכסף. אני רוצה להרוויח הרבה כסף, ואני אעשה בשביל זה הכל!"

כשמועלים שמות של זמרים הטוענים כי מה שמעניין אותם זה לעשות מוסיקה טובה שהם אוהבים, ולא מוסיקה מיסחרית בשביל כסף, הוא מבטל אותם בהינף־יד.

„כנראה אני יותר כן מהם. לי יש אומץ להגיד דברים שלהם אין אומץ להגיד. אני עושה הכל בשביל כסף!

„למה דווקא צרפת? פעם, במסיבה בבית של פלאטו־שרון, היכרתי צרפתי עשיר, שהתלהב מהקול שלי. הוא החליט להשקיע בי".

כבר היום שימי מוכר ואהוד בקרב יהודי־צרפת. מידי שנה הוא נוסע להופיע שם, וקוצר הצלחה רבה במופעים הללו. הוא מראה בגאווה גיזרי עיתונים רבים המספרים עליו.

„הנה", הוא מצביע על קטע גזור מעיתון צרפתי, „כתבה עלי בעיתון שנמכר במיליון עותקים. לא 20 או 30 אלף, מיליון!"

למרות שהוא שר בצרפתית אין הוא מבין שפה זו. „כשאגור בצרפת, אלמד ביום צרפתית ובלילה אופיע. אני מקווה לדבר צרפתית שוטפת תוך שנה.

אדם! בלוף גדול!"

ג'ניפר ושלושת הילדים לא יתלוו אליו לנסיעה. הם נשארים כאן בארץ.

„לא, אנחנו לא מתגרשים", הוא מזים את השמועות. ה„גירושין" של שימי וג'ניפר הם נושא מדובר בתל־אביב בעת האחרונה. ניכר בו שהוא לא שש לדבר על כך.

„שום גירושין אין כאן", הוא אומר, ומוסיף בקצרה: „רציתי לתבוע לדין את העיתונים, שכתבו שאני עברתי לדירה בכפר־סבא וג'ניפר גרה בלעדי. הכל שקרים! אנחנו ביחד, וזהו!", אומר וממהר להחליף נושא.

שימי אחרי התאונה

„חבל שאתה לא נוהג כמו שאתה שר!"

מולה הרמתי

ג'ניפר ערב הנשואין

„דווקא היא רצתה לחזור לארץ!"

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ג'ניפר ושימי בביתם

„קשה לנהל קאריירה עם משפחה!"

אלירן ודניאל

„הם לא סובלים מן הנדודים!"

על ההצלחות בצרפת הוא דווקא אוהב לדבר. „בפעם האחרונה שהייתי שם, עבר מעל לרצועת־החוף מטוס שסחב שלט־פירסומת ענקי, בואו להופעה של שימי תבורי. שם אנחנו הולכים בגדול. יש לי תמונות של המטוס, אבל בארץ לא פירגנו לזה. בכלל לא מפרגנים כאן להצלחה שלי בצרפת!"

הוא מפסיק, לוגם מכוס־הקפה שבידו וממשיך: „לא נורא. אני נהייתי רגוע לדברים האלה. שיכתבו על מה שרוצים. יותר כתבה, פחות כתבה, יותר השמעה ברדיו או פחות, זה כבר לא מה שמזיז לי.

„הקלטתי 12 תקליטים ו־120 שירים מכרתי המון תקליטים אבל היחסי־ציבור שלי לא טובים כמו של זמרים אחרים, ובארץ, לצערי, זה מה שקובע.

„הנה יהודית רביץ, איזה רעש היה סביבה השנה ומה היא בסך־הכל עשתה? תקליט ומופע, כמו שהיא עושה בכל שנה. רק שהשנה היו לה יחסי־ציבור טובים.

„אני עשיתי השנה יותר ממנה, ולא שמעו על זה. התקליט שהוצאתי, של השירים האיטלקיים, נמכר בהמון אלפים, ולא קיבלתי על זה תקליט זהב. כל התקליטי־זהב זה שטויות, בדיחה. כל אמרגן שרוצה לעשות לזמר שלו יחסי־ציבור מעניק לו תקליט זהב.

„יש זמרים שמכרו 5000 תקליטים, והאמרגן שלהם, אירגן להם מסיבה עם תקליט זהב! ואני הייתי אומר: „יופי", ומחייך, אבל יודע את האמת.

„הכל בארץ בנוי על יחסי־ציבור. הנה, האליל החדש, אדם — הרי הוא כולו בלוף אחד גדול. אין לו בכלל קול. הוא לא יודע לשיר. הוא שר גרוע ולא יפה. אבל יחסי־הציבור שלו עשו לקהל שטיפת־מוח. כל מי שדיברתי איתו אמר על אדם: ‚מה צריך להביע הדבר הזה ?!' אבל שיהיה לו לבריאות, שיצליח, אני את הקטע הזה של אדם כבר עברתי, כבר הייתי בסרט הזה, הייתי אדם, והיו לי אלפי מעריצות שצורחות בהופעות. גם היום יש לי, אבל היום זה כבר לא מעניין אותי. מה שמעניין אותי היום זה כסף!" ולמרות המישפט האחרון הוא טוען: „אני לא מכור לכסף אבל כשיש מישפחה וילדים הדברים מקבלים פרופורציות אחרות, וכסף נהיה דבר חשוב."

„זה לא הסטייל שלי!"

על הרושם שנוצר, כאילו חלה ירידה בקאריירה שלו בארץ, הוא אומר: „לוח־ההופעות שלי סגור. אני מופיע המון. לא בקונצרטים גדולים, אבל כל הזמן מופיע. אני לא מרגיש נפילה, לא בהופעות ולא במכירת תקליטים.

„השנה הוצאתי שני תקליטים, מה אפשר לעשות יותר מזה?

„בעניין של כתבות והופעות בכלי־התקשורת נרגעתי. אין לי יחסי־ציבור, ואף פעם לא ביקשתי מעיתונאים שיכתבו עלי. במיצעדי־הפיזמונים אני כבר לא מתחרה. אתמול, בדרך להופעה, שמעתי במיקרה את מיצעד־הפיזמונים. איזה בושה! איזו רמה נמוכה! איזה שירים גרועים! זה לא בשבילי, המישחק הזה!"

בשנים שבהן היה בשיא, וצעד בראש המיצעדים, שימי תבורי לא דיבר כך. „נכון, אז זה היה אחרת. היום זה לא הסטייל שלי. יש עוד הרבה זמרים שמצליחים יפה, ולא מתחרים במיצעד."

לפני ארבע שנים חזר שימי במיוחד מארצות־הברית כדי להשתתף בתחרות הקדם־אירוויזיון. במהלך החזרות דיברו עליו כעל זוכה כמעט־ודאי. בסיום התחרות הוא מוקם באחד המקומות האחרונים. „לא התאכזבתי אז. זה לא מה שמפריע לי. אני יודע שיש לי קול חזק ויפה, ואני לא אומר את זה משחצנות. זו עובדה, ואין בזה בלוף. אני זמר עם קול. היום זמרים לא צריכים קול. יש מכשירים אלקטרוניים, שעושים את כל העבודה."

„יותר קל להיות פרפר!"

ג'ניפר חוזרת מגן־השעשועים עם שלושת הילדים, אלירן (5) דניאל (3) ואריאל (2). שלושת הילדים בהירי־עור. כשאלירן בעל עיני־התכלת, ילד מהמם ביופיו, עומד ליד אבא שימי השחום, קשה להאמין שזהו אביו. שימי צוחק על כך.

„יש לי שיר שאני שר לאלירן בהופעות, אלירן שלי בנישמתי שמעתי שאומרים על זה שהחלום של אלירן זה שיהיה לו אבא לבן.

„שימי מבקש מאלירן שיצטלם איתו, ואלירן מסרב. ג'ניפר מתערבת ומבטיחה לו ארטיק אם יאות להצטלם. הוא מסכים. „כבר בגיל שלו הוא סוחר. לא עושה דברים בחינם", אומרת ג'ניפר (בעברית). שימי אינו סבור שהילדים שלו סובלים מהנדודים הרבים כתוצאה מהקאריירה של אבא הזמר. „זה טוב בשבילם, הם לומדים כל הזמן דברים חדשים. אלירן מדבר גם עברית וגם אנגלית. בגיל 5 הוא כבר יודע איפה זה קולוראדו. אני בגילו חייתי בצריף, ולא ידעתי מה זה מעלית."

שימי מודה שקשה לנהל קאריירה מוסיקלית כשיש מישפחה. „היה לי קל הרבה יותר כשהייתי פרפר חופשי. היום אני כבר פחות מתהולל. גם למעריצות אני לא מתמסר בקלות."

„בקלות לא, אבל לא בקלות? שימי מחייך חיוך רב־משמעות.

ג'ניפר צועקת מהמיטבח: „אתם רוצים שאני אלך מפה כדי שהוא יוכל לענות?"

שימי אינו מגיב ואומר בשקט: „טוב, אני בסך־הכל בן־אדם. אלה דברים טיבעיים, שקורים. אבל בסך־הכל אני לא משתולל יותר מדי. אני משתדל בכל הזמן הפנוי להיות בבית עם הילדים היפים שלי, הם האושר הכי גדול, זה מה שנשאר אחרי הכל."

בבחירות האחרונות לכנסת הוא יצא בהצהרות פוליטיות. בראיונות רבים (המשך בעמוד 35) **שי כרם** ■

צבי טל, העולם הזה

שימי השבוע בביתו

„הכל בנוי על יחסי־ציבור!"

כאשר „רידינג שוכב”, הן נוטשות בית, עבודה, ידידים — הכל. הים קורא להן

חולות הרוח

„רדינג שוכב. כדאי לצאת לים!”

מישפט מוזר. מה פיתאום רדינג שוכב? מי יוצא לים? התשובה: שלוש עלמות־חן שלומית („מיתי”) מילמן, ענת גרינשפיין ויעל גולומביק. הן מבינות מה פירוש „רדינג שוכב”. הן גם מבינות מה פירוש „כשהפס מגיע”, או מילים כמו „ברבורים”, „מהפכים”, „קפיצות”, „מהפך הברווזון”.

הן שלוש צעירות גולשות־רוח. מה פירוש „רדינג שוכב”? פשוט מאוד: לפי עשן־הארבה של רדינג (תחנת־הכוח על־שם הלורד רדינג) אפשר לדעת איזה סוג של רוח יש בים.

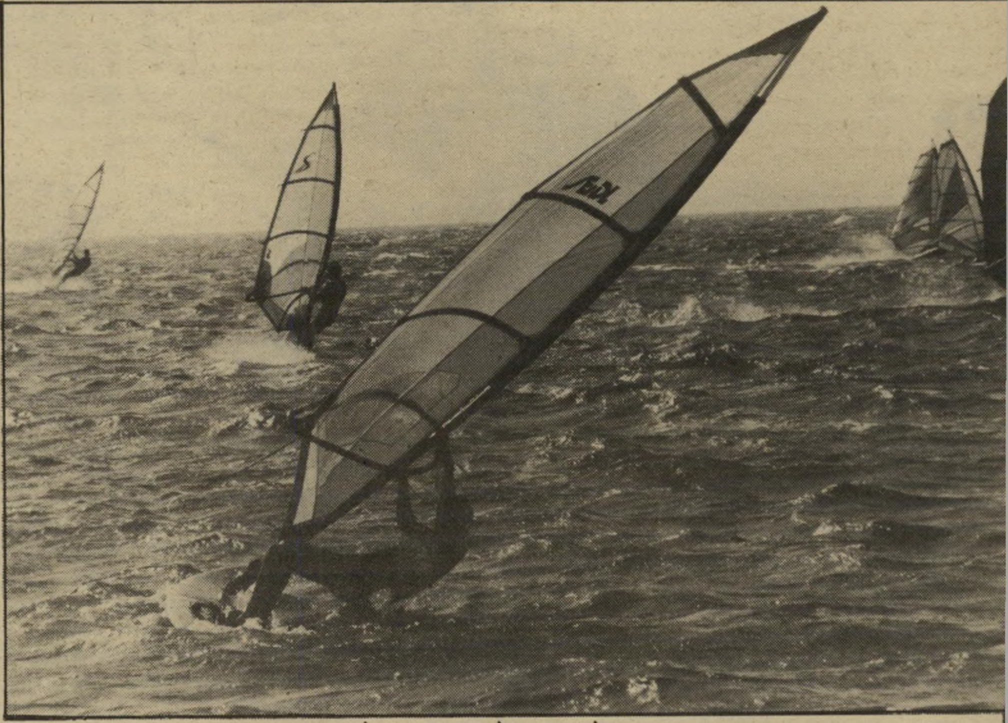

גלשנית גולומביק בפעולה
הכל בגלל גדי וגילי

כשהעשן הוא במאוזן, פירושו שיש רוח, ואפשר לצאת לים. בהזדמנות כזו, כש„רדינג שוכב”, עוזבות ענת, שלומית ויעל כל עבודה, לימודים ועניין, ורצות לקחת את הגלשנים.

ספורט של דולארים

בארץ מסתובבים היום כמה עשרות גלשנים, העוסקים במירוץ יומיומי אחר הרוח. בקיץ הם בכינרת — בחודשים יוני, יולי, אוגוסט. בסתיו, כשיש רוח צפונית, הם בים־התיכון. בתקופת־החגים, בחודש ספ־טמבר, הם מדרימים לאילת.

לגלשני־הרוח בישראל יש מודיעים בכל קצוות־הארץ. כאלה הגרים קרוב לרוח ולים. המודיעים יוצרים קשר טלפוני עם התל־אביבים, מספרים על מצב־הרוח: צפונית, דרומית או מיזרחית. והגלשנים יוצאים לדרך.

כשמודיע הבחור מרמת־הגולן שיש רוח טובה בכינרת, אוספות שלוש הבנות את הציוד ויוצאות לגליל. מיתי, ענת ויעל עוסקות בספורט יקר ואכסקלוסיבי. לכל אחת ציוד במאות דולרים, הכולל גלשן קצר, פחות משלושה מטר אורכו, העולה 700 דולר. תורן המתנשא לגובה של ארבעה מטר, ומחירו 150 דולר. מיפרש ציבעוני וססגוני העולה 400 דולר. מנור (250 דולר), טרפז (100 דולר), וחליפת־חורף (250 דולר).

ציוד יקר. ספורט לעשירים או למשוגעים לדבר.

„זהו הציוד הכי טוב שיש בארץ”, מתגאה יעל. „זהו ציוד שגולשים איתו בהוואי, שעבר מיבחנים ושעומד בתנאים.”

ואין כמו מילת־הקסם „הוואי” להסביר שגם כאן במרחב עומדים בתנאים של מקום־הגלישה העולמי.

כשאוסף עם־ישראל, הפזור לאורך חופי־הים, את ציוד המנגל, מקפל את האוהלים וכועס מפני שהים לא־טוב, יש רוח, החול נכנס לעיניים, שימשיות עפות ואוהלים מתמוטטים, ואין ברירה אלא לעזוב את הפיקניק, או אז, מס־תובבים על החוף כמה אנשים מאו־שרים. אז יורדות הבנות לחוף.

הן מרכיבות את הטרפז על הגלשן, נכנסות למים, מחזיקות היטב במיפרש, והרוח המעצבנת, שגירשה את המנגלאים, מרימה את המיפרש ואת הבנות על הגלשן, והן יוצאות למסע פרטי. לבד עם הגלשן, במרחבי הים.

„זה כיף!” מתלהבת ענת. „המהירות הזו, שאפשר להגיע אליה עם הגלשן! זה כמו לרחף על המים! זו שליטה מירבית! הרגשה אדירה של שליטה!”

מיתי מסבירה שהבדידות והמהירות הן שיוצרות את הכיף שבגלישה. „זה אתגר. זה בעצם לא להיות במים ולא ביבשה.”

„פעם”, היא מספרת „היינו בבית־ינאי, אצל אחד החבר'ה, והכנו ארוחת־שחיתות. פיתאום ראינו רוח. עזבנו את הכל. השארנו חלק מן הארוחה על האש, ורצנו כל עוד נפשנו בנו לחוף. שכחנו מהארוחה, שכחנו מהשחיתות, נכנסנו לטראנס הזה של הגלישה.”

הבנות רודפות אחר הרוח לכל מקום בארץ. יעל מסכימה שאילו כל הזמן

היתה רוח רק בים־התיכון, אולי זה היה קצת משעמם, אבל הרדיפה אחרי הרוח היא העושה את עניין הגלישה למותח ולמרתק ביותר.

כמו אחרי גבר

מיתי אומרת שהרדיפה אחר ה־רוח היא כמו רדיפה אחר גבר או אשה בלתי־מושגים. כאלה שנותנים מעצמם ואחר כך נעלמים.

לבנות הווי וסיגנון משלהן. המאבק המתמיד לשמור על כושר, להצליח בגלישה בין כל־כך הרבה גברים, יצר אצלן תחושה של ניצחון קטן.

ענת נחשבת כגלשנית מצויינת ברמה בינלאומית. בת 28. בוגרת הטכניון בארכיטקטורה, וכבר שש שנים על הגלשן בים. „פעם, לפני שנים, הייתי בנואייבה. ראיתי שם שני בחורים גולשים. אני אפילו זוכרת את השמות שלהם, גדי וגילי. זה השאיר עלי רושם עצום. כל־כך הוקסמתי והתלהבתי שכאשר חזרתי הביתה לתל־אביב הודעתי לכולם שמהיום גם אני הופכת לגלשנית־רוח.

„הצלחתי להדביק במחלה את כל המישפחה. סדר היום שלי, בזמן הלימודים, היה מותנה במצב הרוח. למדתי חמישה ימים בשבוע, ושישי־שבת היו מוקדשים למירוץ אחר הרוח ולגלישה. אילת, כנרת, הים־התיכון.

מיתי (26), סטודנטית שנה רביעית לפיסיותראפיה באוניברסיטת תל־אביב, טוענת שהגלישה היא כמו סם. מיתי גולשת רק מזה שנה וחצי. „אני עדיין לומדת ומתלמדת. יש לי עוד הרבה פישולים, כשאני יורדת למים. אבל בסוף אֶלמד לעשות מהפך־ברווז וקפיצות כמו כל גלשן אמיתי.”

פיפי בחליפה

הבנות מקפידות למרוח על עצמן קרם נגד קרני־השמש. לובשות חליפות־גלישה. מיוחדות לעונת־החורף, בצבעים ססגוניים. בקיץ הן בבגד־ים שלם.

אך הן יודעות גם לנהוג כמו הגברים. הבחורים לימדו אותן את שיטת הבויילר. כשנמצאים שעות על הגלשן בלב־ים, ורוצים מאוד לעשות פיפי, למשל, עושים פשוט בתוך החליפה. החום, הן אומרות, מתפשט בחליפה, והרוח מייבשת אותן אחר־כך.

בארץ אין איגוד מיוחד לגלשני־הרוח. גלשני־הרוח עורכים תחרויות בינם לבין עצמם. מתקשרים טלפונית להודיע על מצב הרוח במימי ישראל. דואגים לציוד.

בעצם הם בנים חורגים בספורט הישראלי. גלישת־רוח עדיין לא קיבלה בארץ מעמד של ספורט. לעומת זאת, המים בישראל חמים, להבדיל מרוב המקומות האחרים בעולם ששם גולשים, וזו אולי נחמה פורתא.

בעיקבות ישוע

לשני־הרוח הממוקמים ליד חוף הגולן, למרגלות רמת־הגולן, רואים פס כהה מגיע על המים. זה לא מסיפורי ישוע והברית־החדשה. זה הזמן לרדת למים. כשהרוח מתחזקת, מופיעים הברבורים. אלה אינם ברבורים חיים. זהו קצף לבן על המים. כשיש הרבה ברבורים, זה מצויין, יש רוח טובה.

יעל (26), גם היא סטודנטית שנה רביעית לפיסיותראפיה, גולשת כבר ארבע שנים. היא אומרת שהציוד הכי־חשוב לגולשים זה אוטו טוב עם גגון, או חבר טוב שיש לו־שני אלה. אז אפשר להעמיס את הציוד ולצאת לחפש את הרוח.

הבנות מכנות את הספורט שלהן „ספורט הפיתאום”. פיתאום יש רוח. פיתאום רידינג שוכב. פיתאום מקבלים שיחת־טלפון מהגולן או מאילת.

המירוץ אחר הרוח מאפיין את סדר־יומן. המירדף הבלתי־פוסק אחר הרוח הפך לעניין החשוב ביותר בחייהן. להן מתאימה ההגדרה: חולות־רוח.

רונית אנטלר,
צילם: ציון צפריר ■

גלשניות מילמן וגולומביק
לרוץ אחרי הרוח זה כמו לרוץ אחרי גבר

דאלאס בראשון־לציון

(המשך מעמוד 15)

שנאמר בבית, אני כבר לא יודעת במה להאמין.

„אני יודעת שבלשים שתלו את זה, כי אחר־כך הביאו הקלטות לרבנות. אבל אולי הם גם ניסו לשגע אותי, כך שאראה את החוטים ואשתכנע שגם לי יש שיגעון־רדיפה?

מקומט, נמוך ואפור

„**איך נקלעתי** לכל זה? לפני 30 שנה הייתי צעירה יפה ומוצ־לחת, נשואה לבעלי הראשון סלים פרץ. הוא היה חבר מק"י. אחרי מילחמת־סיני החליט לעזוב את הארץ ועבר לאיטליה.

„לא רציתי לנסוע איתו. אילו הסכמתי יכולתי היום להיות היום מולטי־מיליונרית ולחיות חיי־תפנוקים בחו"ל. הוא הצליח בעסקים, ויש לו היום מיכרות־שיש בתורכיה ומיפעלים לעיבוד־שיש במילאנו.

„אבל אני החלטתי להישאר כאן. באתי לארץ כמעפילה מרומניה, הבריטים גירשו אותנו לקפריסין, וחזרתי עם קום המדינה. הארץ יקרה לי — הגעתי אליה ביסורים, ואני אוהבת אותה. בעלי לא הסכים להשקפתי, וזאת היתה הסיבה לגט הראשון שלי.

„כמה שנים אחרי זה נישאתי לשלמה. הוא היה ההיפך מסלים. מבוגר ממני ב־15 שנה, לא מבריק, מקומט, נמוך־קומה ואפור. אני החלטתי שזה הגבר שלו אני זקוקה אחרי רומאן סוער עם גבר יפה־תואר.

„הוא היה בדיוק הגבר שחשבתי שאיתו אפשר להקים מישפחה שקטה ומכובדת וללדת ילדים. לא פליי־בוי, שבהשפעתו ייכנסו לי זבובים ופרפרים לראש.”

שלמה רצה בילדים, וגם היא. לכאורה, זה היה זיווג מצויין. רק מאוחר יותר גילתה שולמית את השקפתו של בעלה על יחסי גבר־אשה, לדבריה: האשה היא כמו מכונה שהגבר משלשל לתוכה אסימון ומקבל כוס־מיץ. כל תפקידה הוא ללדת לו ילדים, ואז היא הופכת למיותרת.

„גם עניין העושר שלו דיבר אליי. בעצם רציתי להיות ציירת, ולהוראה התייחסתי כאל פרנסה צדדית וזמנית, עד שאאסוף כסף ללימודים בבצלאל.

„אחרי נישואי עם שלמה העשיר, חשבתי, אוכל להפסיק לעבוד וללכת ללמוד.”

גם אם תוכניותיה בעניין זה השתבשו, היא נוהגת לצייר במשך כל השנים, וביתה עמוס בתמונות־שמן פרי־מיכחולה.

„מייד אחרי הנישואין נכנסתי לסיחרור של הריונות והפלות. מתוך 10 הריונות היו רק שניים מוצלחים, ונולדו לי שני בנים, כשביניהם שבע הפלות.

„אחרי הולדת הילד הראשון גיליתי שלמעשה, אם לא אמשיך לעבוד בהוראה, לא יהיה לי מקור־פרנסה. בצלאל סירב לתת לי כסף מהקופה המישפחתית, ושלמה, בעלי, השותף שלו לרכוש־המיליונים, לא פצה פה.

„שלמה אפילו לא רצה לקנות דירה. ‚יש לי די רכוש,’ היה אומר ‚אני לא צריך עוד. אפשר לגור בדירה שכורה.’ מאז ועד היום, במשך 18 שנה, אני חיה במצוקה כלכלית.

„רק כשהגעתי למשבר, ולא היה לי כסף לשלם אפילו לחלבן, שלח אותי שלמה לאחיו, בצלאל. גם סטלה, אשתו של בצלאל, וגם בלה, אשת חנניה, היו הולכות אליו לקבל כסף.

„הקמצנות שלו היתה נוראה. הייתי צריכה להגיש לו קבלות על כל דבר, אפילו — סליחה על הביטוי — על חבילת צמר־גפן. כשלא היה לו מצב־רוח, היה מסרב לשלם.

„השיטה הזו הפריעה לי לתפקד כאם וכעקרת־בית. רציתי להתרחק מראשון־לציון ומהקשר היומיומי ההדוק עם הגיסים.

„באותו הזמן הם בנו לבלה קוטג'. ביקשתי גם אני. הם היו אז במצב־רוח טוב והסכימו, אבל בתנאי — שאלד עוד ילד. סיכנתי את חיי ונכנסתי שוב ושוב להריון, עד שנולד בני השני.

„והיה להם עוד תנאי — כל רכוש שהיה לי הייתי צריכה להעביר לידיהם, כהשתתפות בבניית הקוטג', וכדי להוכיח להם שאני לא חומדת את רכושם. לכן מכרתי דירה שהיתה לי. כך יצא, ששני־שלישים מהבית ברמת־השרון נבנו בכספי. לא התעניינתי ברישומים המישפטיים, ושלמה רשם את הבית על שמו.”

אחרי שנים דרש שלמה את הבית לעצמו, והרבנים הכריעו לטובתו.

„אחרי שהשקעתי כל מה שהיה לי בבית, נשארתי לגמרי תלויה בשלמה. וא הוא סגר את הברז. לפתע לא ראיתי עוד אגורה.”

אחרי לידת בנה השני, דוב, הפסיקה שולמית לעבוד, ושלמה החל נעלם מהבית לתקופות ארוכות, מסתלק לאחיו בראשון־לציון. שולמית נאלצה לחפש לעצמה שוב פרנסה, והפעם מצאה אותה כעוזרת־בית אצל אחרים.

„בשלב מסויים אמרתי, בתמימותי, שאולי אני צריכה לדרוש מזונות דרך בית־המישפט. לא התכוונתי לגט. אבל הם התעוררו ודהרו מייד לרבנות. שלמה דרש גט.

„המהירות שלהם היתה כל־כך גדולה, שאפילו את התביעה לגט לא ניסחו במיוחד בשבילי. פשוט לקחו את הניירות שבצלאל הגיש בתביעת־הגט שלו נגד סטלה, ורק שינו את השמות.”

מאז, במשך כמעט 10 שנים, נמשכו ההליכים, עד לפסיקת הרבנים לפני חודש.

השטיקלאך של בלה

במהלך המאבק המישפטי הש־תרבב גם שמם של הילדים. שוקי, הבכור, הזקוק להשגחה, נותר אצל אמו. דוב, הצעיר, עבר לאביו, בהסכמת אמו.

„הסכמתי שדובל'ה יהיה עם אביו,” מסבירה שולמית, „כי לא היה לי מה לתת לשניהם לאכול. אבל שלמה אמר לרבנים שאני מתנכרת לדובל'ה”.

בהתרגשות היא שולפת מיכתב בכתב־ידו של הנער, שבו הוא מודיע כי אין לו דבר נגד אמו, שלא ברח ממנה, שתמיד נתנה לו לטלפן לאביו, שהוא אוהב אותה ושהיא אוהבת אותו.

ככל ששולמית ממשיכה לדבר על מר־גורלה, היא נזכרת בעוד ועוד דב־רים. „הנה,” היא שולפת תצלום, „בעלי הוא קצת ילדותי. הוא אוהב להתחפש, בעיקר בביגדי־נשים.”

בתצלום נראה גבר קשיש, בשימלה ובכובע של נשים, ולחזהו שדיים נשיים מפלסטיק. „ככה הוא אוהב להצ־טלם. הגבר שלידו זה בעלי הראשון, שביקר אותנו פעם.”

כשהציגה את התמונה לפני הרב־נים, הזדרז שלמה להסביר שזה היה בפורים. „לא נכון,” טוענת שולמית, „זה היה דווקא בסוכות.”

ועוד תצלום: שלמה גיבשטיין, בחג־החנוכה בגן־ילדים, כובע של אופה לראשו וסינר למותניו.

עוד היא נזכרת: „כשגרנו בראשון, נתקלתי בתופעה מוזרה. בנוסף לחנד־לאך שהייתי צריכה לעשות לבצלאל, כדי לקבל כסף, הייתי צריכה להיות ביחסים טובים עם בלה, אשתו של חננ־יה.

„הבחנתי שברחובות ראשון בלה ידועה כאשתו של שלמה. בכל מקום שאליו נכנסתי עם שלמה, שאלו אותו תמיד היכן אשתו ומה שלומה. כי חנניה היה עסוק תמיד בפוליטיקה, ובלה היתה מסתובבת עם שלמה.

„כשהיינו מבקרים אצלם, בלה היתה מסתובבת בכותנות שקופות. כל מיני שטיקלאך כאלה.

„אני לא חושבת שהיה ביניהם רומאן, אבל אני יודעת שהיא שולטת בנפשו.

„כשהלכתי ליועצת לעניני־נישואין וסיפרתי לה על צרותיי, היא יעצה לי להיות נחמדה לבלה. ובאמת, התקרבתי אליה וראיתי שדרכה אפשר לשכנע את שלמה בכל דבר.

„מאוחר יותר, כשהתרחקנו זו מזו, שלמה כבר לא היה מוכן לשמוע לי יותר.”

תשבץ העולם הזה 2617

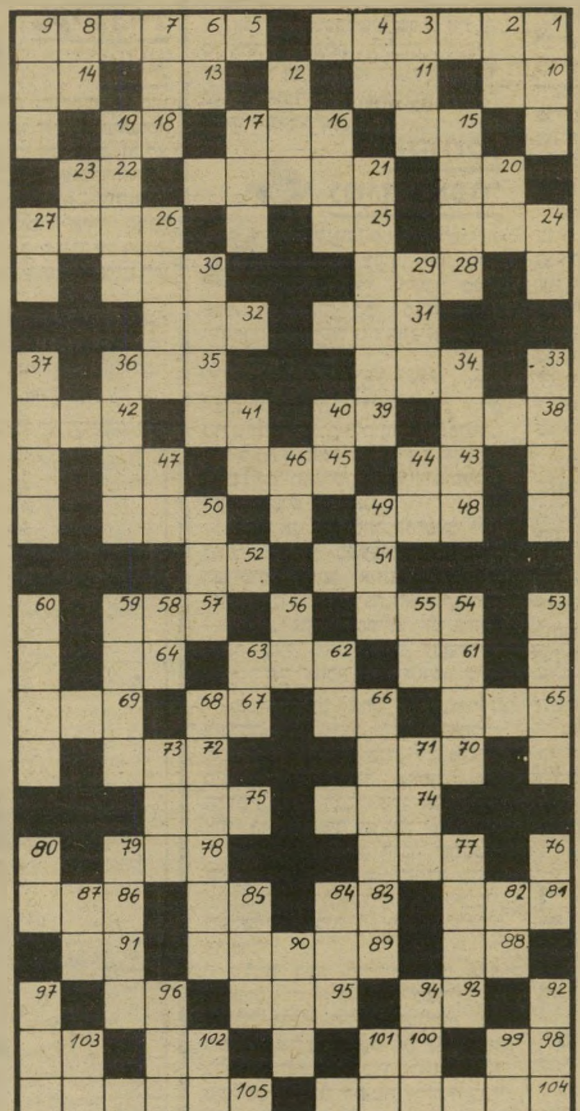

מאוזן:

1) רפובליקה; 5) יציאה וכניסה באופן חפשי (זכריה ג'); 10) חית טרף; 11) מכללה בארה"ב; 13) שניים; 14) שיטה; 15) טנא; 16) מידת התבלין; 18) אויב; 20) צב השריון; 21) סל עשוי מנצרי תאנים; 22) נגמר, חלף; 24) כניסה של שדרות עמודים; 25) שר בממשלת ישראל; 26) מיניקות; 26) הסופר אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ; 30) עיר עתיקה בעבר־הירדן; 31) מרינאי צ'כי שהתאבד ב־1948 (ש"פ); 32) אבי שושלת בית דוד; 34) פועל אריס; 35) אושיות; 38) חומר למריחה; 39) כלי עבודה; 41) מילת שאלה; 42) אחד מארבעה נהרות עדן; 43) סוף הסבון; 45) לשון המפתח; 47) חרדה; 48) לחות; 50) חיל־הרגלים; 51) ממש' השועלים; 52) אבן טובה; 54) שוחה; 57) איש ערבי מצוררי עולי הגולה בימי סנבלט; 61) בוסתן; 62) עצם; 64) עם 58 מאונך — ראיה משובחת; 65) סמכות לבטול החלטה; 66)גוש־עץ לכליאת רגלי אסיר; 67) שרה; 69) הקדש מוסלמי (ח); 70) התכופפו; 72) סל קלוע; 74) לשון; 75) יריות בבת־אחת מכלי נשק רבים; 77) מובן; 78) שם במסתור; 81) מוסד חנוכי ללמוד תורה; 83) זורם; 85) יען; 86) ערבב; 88) אל היערות; 89) באמנות — נושא מרכזי; 91) קצה המחוז; 93) חבר; 95) סגר; 96) תולעת המכלה את הצמר; 98) קוסם; 100) מסמר; 102) ימין או שמאל; 103) שעיניו פקוחות; 104) אובססיה; 105) יהיה אשר יהיה (2,4).

מאונך:

1) עוף מים גדול; 2) יבבה; 3) עיר בצרפת; 4) מין מנעול; 6) בת־קול; 7) פילוסוף ופסיכולוג אנגלי — מיסד האסכולה האמפירית (ש"מ); 8) בהמת משאות; 9) צמר גפן; 12) טוסט; 15) שקול במשקל; 16) קשר; 17) נגוד; 19) פאסאג'; 20) כתב כריתות; 21) ישוב במפרץ חיפה; 23) גב; 24) מפתן; 26) שורת עצים מצלים היוצרים מעין סוכה; 27) משקה עלים; 29) גבעול הזרע של צמחים; 30) טבע הגוף ללא נשמה; 33) מטפחת מעשה רשת; 34) קונוס; 36) פנקס; 37) מה שאינו צריך הוכחה בגיאומטריה; 40) כלי הקשה; 41) מקים „היכל התרבות"; 44) צדיק בדורו; 46) אל; 47) נשמה באפיו; 49) חתיכה; 50) עבר את הגבול; 53) קוץ; 54) חלק בגוף המכונית; 55) מטבע יפני; 56) עטרה; 58) ראה 64 מאוזן; 59) הכרה לטובה, כבוד; 60) סערה; 62) שבט בישראל; 63) עלוב; 66) הוכחה המבוססת על הנחת שוא; 68) פרקי זמרה מרודקלמת (ח); 71) קבוץ, אספה; 73) התחרט; 76) פינת חמום; 77) סופר עברי שדרש את זכות הזעקה (ש"מ); 79) עזוב; 80) כעס; 82) שני עמודים בספר; 84) עיר בגרמניה; 85) מודד אדמה; 87) סוד; 90) סבה לעשות דבר; 92) הפיל, נטש; 94) כלי נגינה הודי; 96) קהל־עם; 97) סעודה דשנה; 99) עמק (ח); 101) אות בא"ב; 102) ספינות רבות; 103) לאום.

אביגיל ינאי

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים),
תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים,
עירפול מיוחד לארועים למניעת
יתושים וחרקים מעופפים.
1987
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 6-5-790114
בשמירה על בריאותך ורכושך

מיכתבים לרותי

נעמי רון

תמירה וחמודה

„היא חברה טובה שלי," כך מתחיל המיכתב:

„אני רוצה שרק טוב יהיה לה. לא שרע לה. היא יפה, תמירה, חמודה, מחזרים לא חסרים. אבל האחד והיחיד שנועד לה — היא מאמינה שיש כזה — עוד לא מצא אותה. או היא אותו. השבוע היא חוגגת את יום־הולדתה ה־31, והחלטתי להפתיע אותה במיכתב בעיתון. אני מאמינה שהיא תישמח עם ההפתעה הזאת.

„היא רווקה, שחרחורת, נראית נהדר גם בג'ינס וגם באלגאנט, אקדמאית, טיפוס סולידי, קצת שמרנית, שקטה, חברותית. ביתית — אוהבת לבשל. היא רוצה קשר רציני עם גבר נאה, גבוה, מעניין." תכתבו אליה, ותשאלו אותה בשמי למה לא עלה על דעתה לכתוב אליי בעצמה. מיספרה אצלי הוא (11/87).

★ ★ ★

אהבה זה לא כמו כסף. כמה שנותנים יותר, יש יותר.

★ ★ ★

נשית וסקסית

היא נשית, נאה, סקסית, בת 40, אקדמאית, גובה 1.70 מטר, גרושה, אם לבת. אוהבת שירה, אמנות, אנשים, את החיים, בית חם. חולמת על קשר עמוק ורומאנטי עם גבר נאה, גבוה, רוחני, רגיש, מושך, יודע לאהוב, מסודר בחיים וכמובן פנוי, בסביבות 40 עד 50. מיספרה אצלי הוא (12/87).

★ ★ ★

קר לבד

אני רואה שנשים שולטות השבוע במדור. רותי, אני קוראת אותך כבר המון זמן, חושבת על כתיבה אלייך, אבל עד עכשיו לא כתבתי. אולי החורף המתקרב, הידיעה שהולך להיות לי קר לבד — דחפו אותי לשבת ולכתוב לך," כותבת (13/87).

„אני בת 40, נראית הרבה פחות, ונראית טוב (הראי אומר, אנשים אומרים). לא התחתנתי עד היום כי זה פשוט לא קרה. אין לי שום דבר נגד, אבל גם לא הרבה בעד. טבעת וחופה לא בדיוק מעניינות אותי. מה שבאמת חשוב לי זה ידידות־אמת עם גבר שיש בו הרבה כנות, פתיחות, איכפתיות, רומאנטיקה, פירגון הדדי. מצבו ה־מישפחתי לא ממש מעניין אותי. אם הוא פנוי ריגשית, זה בוזחלט מתאים לי. לא מעניין אותי גם כמה כסף יש לו בבנק או בארנק. העיקר שיש לו עולם מעניין משלו, והופעתו החיצונית בסדר. אני 1.60, צימחונית, מתה על מוסיקה."

★ ★ ★

הצלע המשלימה

„מעט נבוך ומרגיש לא נוח להיות באור־זרקורים של עיתון מפורסם, אפילו שזה רק מיספר קטלוגי, אבל מרגיש צורך לקחת עצמי בידיים ולצאת ולמצוא את הצלע המשלימה לפרק ב' בחיי, כאשר בפרק א' נוצר משבר בלתי ניתן להמשכיות," הוא כותב. „אני בן 35, אקדמאי הגר ברמת־גן. מעוניין למצוא דרך המדור אשה בשנות ה־40 לחייה, אשה בשלה. הסטאטוס העכשווי לא משנה, אבל שתהיה אשה שיש לה עניין, כמוני, לנסות במשך הזמן לבנות בית חם ונעים. בית שכדאי למהר ולסיים למענו את העבודה שעה קודם. אשה המבינה שהחיים הם לא רק מיטה־מיטבח־טלוויזיה, אבל גם זה. פשוט מחפש את הטיפוס הביתי והלא־שמרני, מישהי שתהיה שלי ומשלימה לי."

אהבתי את המיכתב הזה. אני בטוחה שגם אתן. הוא בת"ד 10631, רמת־גן.

★ ★ ★

שחקנית־הקולנוע קים בסינג'ר: „נשים הן בעלות כוח במידה מפחידה. גברים חזקים מאוד, אך נשים שומרות על כוחן בתוך נייר־עטיפה יפה."

★ ★ ★

רפואה טיבעית

הוא רווק בן 35, גרפיקאי ושרטט, נאה, 1.70 מטר גובה, רזה, חובב טבע, טיולים ובעלי־חיים. מתעניין באמנות, אסטרולוגיה, גרפולוגיה ורפואה טיבעית. אלרגי לסיגריות ולשקרים. מחפש עדינה, רגישה, אינטלקטואלית, דקת־גיזרה, בעלת נשמה טובה, בגיל 20 עד 26, היודעת לתת לגבר הרגשה טובה. הוא בת"ד 598, ראשון־לציון 751043.

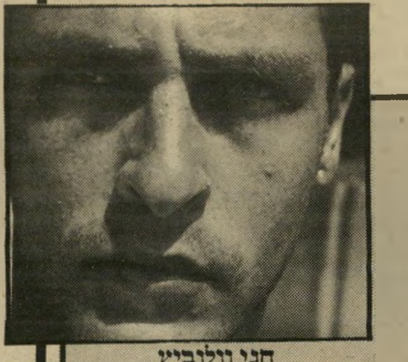

חגי וולוביץ
זה ממכר

חגורה שחורה, לעינים ירוקות

„ציור זה כמו סם," אומר חגי וולוביץ', צייר ומאמן ג'ודו. „זה ממכר. אתה חייב לצייר. אני יכול להסתכל שעות על העבודות שלי. מכירן היטב, אבל תמיד מגלה בהן דברים חדשים."

חגי, כמעט בן 26, מצייר בסיגנון סוריאליסטי מופשט, מודרני, ציבעוני. פרחים באגרטל זה לא הסטייל שלו. אינו מצייר דברים שהוא רואה, אלא „דברים שיוצאים מבפנים, בלי לחשוב הרבה על איך ולמה."

מגיל 6 הוא מתאמן בג'ודו. עלה עם הוריו, שניהם אדריכלים, מקורדובה, כשהיה בן 10.

בעבר היה אלוף הפועל בג'ודו לנוער, בעל תואר חגורה שחורה. שירת ביחידה קרבית מובחרת. מישפט אחד על ג'ודו: „זה ספורט שדורש מחשבה, גמישות, כוח, טכניקה, קואורדינציה." בעיקר הוא אוהב לאמן ילדים ונוער. צריך אליהם המון סבלנות, הוא אומר, אבל ילדים הם עם משגע, הוא אוהב אותם. הם אמיתיים, אומרים מה שחושבים, בלי צביעות.

הוא תושב קיראון. 1.80 מטר גובה, עיניים ירוקות, מיבנה ספורטיבי. מה עוד אפשר לבקש. אוהב לבשל ולאכול, מאמין בלחיות ולתת לחיות. לאשה שתלטנית אין צ'אנס אצלו.

מרים בנימיני

מזל החודש: עקרב

תחזית שנתית

השנה צפויה עוד תקופה לא קלה. מעבר לדירה חדשה וגם התחלות רומאנטיות חדשות

בני מזל עקרב עומדים בימים אלה לפני סיום תקופה אחת ותחילתה של אחרת, טובה ממנה. למעשה, אי־אפשר לטעון שהתקופה החולפת היתה מן הקשות ביותר, אולם נושא אחד מאוד העיק והכביד, וזהו התחום הכלכלי.

בבית השני (בית הכספים והרכוש) של העקרבים, נמצא בשנתיים האחרונות כוכב סטורן (שבתאי). זהו הכוכב המגביל, המסמל מחסור וקשיים, ומאמצים רבים להתגבר על הבעיה שהוא מציב. כשכוכב זה נמצא בבית־הכספים, קשה מאוד לשמור על מה שיש וליהנות מהכנסות גבוהות. אפילו אם יש לו לאדם כסף, הוא יוציא אותו על דברים שלא יגרמו לו הנאה, אלא כסף זה ישמש צורך חיוני כלשהו כדי להמשיך ולקיים מיסגרת חיים נאותה.

הבית השני משפיע בין השאר גם על העבודה עצמה. כך שלא רק שכספים היוו בעיה – גם העבודה היתה קשה, מאמצת ולא מספקת.

בחודש פברואר עוזב כוכב סטורן את מזל קשת ונכנס למזל גדי. עזיבה זו פירושה שיפור ניכר במצב הכלכלי.

אולי מוזר לשמוע עכשיו, שכל העולם חושש ממיתון כארצות־הברית, על מצב כספי איתן, אולם איש־איש ומפתו האישית, מזל־מזל וגורלו־הוא. אם כי, לא כל שנת 1988 תהיה קלה, הן מבחינת העבודה והן מבחינה כספית מאחר שאותו כוכב חוזר למזל קשת לתקופת־מה, ויזכיר לעקרבים שעדיין לא הסתיימו הבעיות.

מדובר על התקופה שבין סוף חודש מאי עד סוף אוקטובר, תקופה של חצי שנה בערך.

אולם בשטחים אחרים נראה שבני עקרב יוכלו בהחלט ליהנות. התקופה שבה יתכנו שוב בעיות תהיה פחות קשה, כך שעל שנת 1988 אפשר לומר שזו תהיה שנה טובה ובעלת הזדמנויות רבות לעקרבים.

כאן יש להזכיר, שכאשר מדברים על המזל בכללותו, אסור לשכוח שיש יוצאי־דופן רבים. הבולטים שביניהם, שלהם כלל לא יהיה קל בשנה זו, הם ילידי ה־3 עד ה־7 בנובמבר. כוכב פלוטו, שהוא השליט של מזל זה, עובר בשנה זו על פני המקום שבו ממוקמת השמש שלהם. מעבר זה יגרום להם שינויים דראסטיים, ולעיתים אפילו מכות גורל לא קלות.

כוכב פלוטו אינו משאיר את השטח כפי שהוא, מטבעו הוא מנקה את השטח ואחר־כך בונה הכל מחדש. כך שלפחות אפשר לנחם את ילידי ה־3 עד ה־7 בנובמבר, שלאחר חלוף המשבר הם יוכלו לבנות את חייהם בצורה שונה, שתתברר מאוחר יותר כנכונה.

אם כך, מה מצפה להם לעקרבים ב־1988?

● עבודה

רבים מבני המזל שינו או משנים בימים אלה את מקום עבודתם. בין דצמבר 1987 למרס 1988 הם יוכלו לחזק את מעמדם במקום החדש. אם הם עדיין עובדים באותו המקום, כדאי שיזדרזו למצוא תפקיד או עבודה שבהם ההכנסה גבוהה יותר והאנשים מעניינים ונעימים יותר. אין ספק שבכך רוצים הכל, גם אם הם משתייכים למזלות אחרים, אך לעקרבים יש לא מעט מזל השנה ואת המזל הזה כדאי שינצלו לטובתם ובמהירות. באפריל משהו משתנה. לא לרעה אלא הדגש יהיה על דברים אחרים. בנוסף לעבודה הם יקדישו אנרגיה רבה לנושאים אחרים. למרות זאת עבודתם תזכה אותם בהערכה מצד הסביבה, ונראה שיוכלו גם לעמוד בראש פרוייקטים גדולים ומסובכים שיש בהם אתגר.

● כספים

כאמור המצב יהיה טוב יותר השנה, אלא שבקיץ ובסתיו צפויים סיכסוכים בענייני ירושות, צוואות, או עסקים משותפים. לא כדאי להיכנס למריבות ולהשקיע כספים ואנרגיה כדי להוכיח את צידקתכם. בין כה וכה, עם תום אותה תקופה, הצדק ייצא לאור ומבחינה כספית תוכלו להרשות לעצמכם לרכוש דירה מרווחת יותר, מכונית חדשה או כל דבר־ערך אחר שאליו הם שואפים.

● מגורים

עקרבים רבים ישנו את סביבת המגורים שלהם, לא רק בבית אחר, אלא ממש סביבה שונה אם זו שכונה, ישוב או ארץ. נראה שהשנה העקרבים ישנו את צורת־חייהם ויכירו אנשים שונים מאלה שהורגלו אליהם. בגלל סיבה כלשהי הם יצטרכו לשנות סביבתם בחיפזון.

● שותפויות, נישואים, חברויות, וכו...

יופיטר (המיטיב הגדול) מגיע למזל שור, שהוא הבית השביעי (בית הנישואים והשותפויות) של מזל עקרב. מהלך זה יביא לעקרבים עניין חדש־ישן להתרכז בו. הרומנטיקה ממש תחגוג. לא רק שהם יימצאו אהבה, זו גם תביא בסופו של דבר לנישואים. גם בענייני שותפויות זוהי שנה חיובית מאוד, ומי שרוצה להקים שותפות כדאי שיעשה זאת בתנאי שישתמש באינטואיציה העקרבית החזקה כדי למצוא את הטיפוס המתאים. מי שמחפש קישרי־אהבה לא מחייבים, בעלי אופי קל וחולף, לא יתקשה למצוא את מה שהוא מבקש עם כל שפע האהבות וההצלחה אצל המין השני, יש צורך להדגיש את השפעתו של יופיטר בבית השביעי על זוגות נשואים שחייהם המשותפים אינם טובים. המצאותו של הכוכב בבית הנישואים מוציאה אמיתות לאור, וכשהאמת צפה ועולה על פני השטח הפרידה לא מאחרת לבוא. יש לזכור שאם פרידה כזו נעשית תחת השפעה זו, סימן שבמוקדם או במאוחר הפירוד היה מגיע, ובמצב כוכבים חיובי זה, יש אפשרות למצוא בן־זוג מתאים יותר.

התלבטויות בקשר לעתידכם המיקצועי, שיחה או פגישה בעניין זה תתקיים ב־28 בחודש – למרות הרצון הטוב, לא נראה שאפשר למצוא בינתיים פיתרון לבעיות. ידידים יעלו לפניכם רעיונות מושכים ב־29 או ב־30 בחודש, גם זה קשור לאותו העניין. צריך להסכים לעשות תפנית ולחשוב על תחום שונה מאוד מזה שבו אתם עוסקים היום. בכל הקשור בכספים – המתינו לפני כל הוצאה, מצבכם עכשיו רגיש.

* * *

אתם ממשיכים ליהנות מבילויים ומיפגשים עם בני המין השני. לפתע אתם מוצאים את עצמכם מבוקשים ומקובלים מאוד בכל מקום. זו תקופה רומאנטית, וודאי לא הזמן לשבת בבית. יתכן שאי־אפשר להגיע לקשר יציב ומשרה ביטחון, זו אינה תקופה שבה אפשר להבטיח דבר מה לעתיד, אבל חבל שלא לנצל את הזמן וליהנות מההווה מבלי לחשב חשבונות לעתיד. מיכתב או ידיעה מחו"ל יהיו חשובים מאוד וקשורים לעניינים כספיים. בעבודה — עימות עם הבוס.

* * *

העבודה תופסת מקום חשוב, אתם מוצאים את עצמכם עסוקים מעל ומעבר למה שאתם מתכננים מראש. נראה שסומכים עליכם שתבצעו את כל העבודה הפחות מעניינת. האחריות לעבודה לא נותנת לכם לנקוט צעדים יותר חריפים וברורים, זה לא יעזור וגם לא כדאי בתקופה זו. יחסים עם עובדים אחרים מאוד רגישים, אינכם שמים לב, אך יש מי שמנסה לחתור תחתיכם או לפחות לפגוע בשימכם הטוב. שימו לב.

ענייני כספים חייבים להדליק אצלכם אור אדום, יש בילבול במקום כלשהו, בבנק או במקום אחר שאליו אתם קשורים מבחינה כספית. צריך לברר מה קורה לפני שייגרמו לכם הפסדים. בתחום הרומאנטי אתם מצליחים לעניין מאוד את המין השני, ומוצאים את עצמכם במרכז תשומת־הלב בכל מקום שבו אתם נמצאים. זו לא בעיה לסיים קשר שאינו עונה על הציפיות, כדי להתחיל ביחסים בריאים וטובים יותר. בעבודה ניתן להתחיל או לתכנן משימה לטווח רחוק.

* * *

אתם מוצאים את עצמכם בבית ובקרב המישפחה מבלי שתיכננתם זאת מראש. בכלל, הבית הופך לפתע למרכז תשומת הלב. דברים הדורשים טיפול ושאותם הזנחתם בחודשים האחרונים חייבים להיעשות עכשיו כמו תיקונים, שיפוצים או אירגון מחדש של הדירה. הבריאות אינה טובה במיוחד, ואין ברירה אלא לגשת לטיפול. ה־29 וה־30 בחודש מראים על התרגשות והתלהבות מהתחום הרומאנטי.

* * *

המתח בבית ובקרב המישפחה מקשה עליכם למצוא מנוחה ולהירגע, ואתם חשים חוסר שקט, עצבנות פנימית ודאגות. הטוב ביותר יהיה לצאת לנסיעות ביקורים וטיולים. זה זמן טוב לחשוב על לימוד של שטח חדש, אולי אפילו שפה חדשה. לא טוב שבני המישפחה יקבלו את עזרתכם כדבר מובן מאליו. הם אינם מתייחסים לבעיות שלכם, וכך, כפי שזה עכשיו, קשה להמשיך. ה־29 וה־30 מתוחים במיוחד ועדיף להתרחק מהבית. צפויה פגישה משמחת בסוף החודש.

בעיות כספים חייבות להדאיג אותכם, יתכן שאתם מוצאים הזדמנויות לצאת מהמצב שבו אתם נמצאים, או שמציעים לכם הצעה מאוד מפתה ומושכת, אך זה לא הזמן להיכנס להרפתקה מסובכת. יש סביבכם יותר אי־סדר משאתם משערים. ראשית יש לסיים את כל ההתחייבויות שלקחתם על עצמכם, ורק אחר־כך תוכלו לקחת סיכונים. בתחום הרומאנטי עליכם להיות אמיצים, לקחת יוזמה ולהסתכן בסרוב.

* * *

שינויים בעבודה ואפילו בדרך־החיים מתבצעים בימים אלה. אתם עומדים לפני תפנית חשובה, וקצת מתקשים להשלים עם הצורך לשנות. אין סיבה שתחליטו במהירות על דרככם. אפילו אם אתם עוסקים במשהו שמשביע את רצונכם תוך זמן קצר תתכוננו לשינויים. בתחום הרומאנטי פשוט הולך לכם. אי־אפשר שלא לשים לב להופעתכם המושכת ואישיותכם המרתקת. בני המין השני אכן מגלים אומץ. עקשנות והתמדה ואתם אינכם לבד בתקופה זו. שימרו על כספכם.

* * *

קשה לבצע אפילו את התכניות הפשוטות ביותר והמובנות מאליהן. אתם עייפים, מחוסרי־מרץ ונוטים לחלות במהירות. מצב הרוח אינו טוב, משהו גורם לכם לדיכאון, וקשה להניח את האצבע על הגורם. עליכם להרבות במנוחה ושינה, בינתיים עוד לא הגיע הזמן לחפש דרכים חדשים. תנו לעצמכם זמן לפחות עד ה־10 בנובמבר, לאחר־מכן, הראש יהיה צלול יותר. ה־31 באוקטובר עד ה־2 בנובמבר קשים.

אי הבנות, סיכסוכים ויכוחים צפויים במקום העבודה ב־29 וב־30 בחודש. אתם מתעקשים על דעתכם רק משום שאינכם מוכנים להקשיב למה שיש לצד השני להציע. אינכם חייבים להחליט מיד, אבל כדאי שתתנו לצד השני את התחושה שאתם מוכנים לבוא לקראתו ולהתפשר. הכעס שיש לכם על אנשים שונים לא כל־כך מוצדק, יתכן שאינכם אשמים מכיוון שיש המון בילבול ותקשורת לא טובה בסביבתכם. נסיעה שאתם מתכננים עלולה להתעכב או להדחות.

* * *

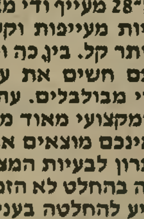

ה־28 מעייף ודי מאכזב, לא רצוי לתכנן תוכניות מעייפות וקשות. מה־29 אחה"צ יהיה יותר קל. בין כה וכה אתם חשים את עצמכם די מבולבלים. עתידכם המקצועי מאוד מטריד, אינכם מוצאים את הפתרון לבעיות המציקות. זה בהחלט לא הזמן להגיע להחלטה בעניין זה, כדאי להקשיב לרעיונות, לשמוע הצעות, אך לא להתלהב ולהחליט כרגע, משום שמאוחר יותר משהו ישתבש. בתחום הרומאנטי – אתם מאוד מקובלים.

* * *

תוכניות ללימודים נתקלות בבעיות בילתי־צפויות, כבר אין לכם מרץ להמשיך במאבקים על כל דבר שבזמנו הובטח לכם, ועכשיו אינו מתקיים. אנשים מנצלים את טוב ליבכם ונכונותכם להבין כל קושי שיש לצד השני. זה אומנם לא הזמן להתעקש כיוון שלא תשיגו את הדבר שבו אתם מעוניינים, אולם המתינו קצת, ואולי תצליחו לשכנע את הנוגעים בדבר להתחשב בכם. הבריאות עלולה להציק, אולם לקראת סוף השבוע כבר תרגישו טוב יותר. צפויה נסיעה לחו"ל.

רחל מרחלת על כל העולם

שיפוצים

אשה אחת אמרה לחברה שלה, והחברה הזאת סיפרה לחבר שלי, והחבר שלי סיפר לגיסתי, וגיסתי סיפרה לי ש... הזמר **דודו פישר** ואשתו **טובה** נפרדו, והם גרים בשתי דירות נפרדות.

אז קודם כל קיבלתי שוק. אחר־כך שתיתי שתי כוסות מים קרים, ועוד אחר־כך פשוט ישבתי ליד הטלפון ועשיתי דרינג דרינג לדודו פישר.

„כן, מי זה?"

„רחל המרחלת."

„מה שלומך?"

„אני המומה. האם זה נכון שאתה ואשתך טובה גרים בשתי דירות נפרדות?"

„לא בדיוק."

„מה זאת אומרת, לא בדיוק? אני שמעתי שאתם נפרדתם, ואתה משחק איתי מישחקים."

„את רוצה לשמוע? אז תשמעי. טובה ואני נשואים כבר שנים, יש לנו שני ילדים נחמדים ואנחנו מאוד אוהבים. לכן, כשטובה ביקשה ממני שנעשה שיפוצים בדירה, נעניתי לה. אבל החלטנו שבזמן השיפוצים לא נגור בבית בין הבנאים, הבלאטות ואביזרי־האינסטלציה. שכרנו דירה לזמן השיפוץ, ועברנו לגור בה. אבל טובה היא אשה מאוד דאגנית, ולכן בכל בוקר היא הולכת לדירה שלנו, כדי לפקח על הבנאים שלא יעשו שטויות.

„אז השכנים ראו את טובה בכל יום בדירה, ואותי הם לא ראו כמה זמן, ומזה הם הבינו מה שלא נכון, והתחילו להפיץ עלינו רכילות מרושעת."

„כלומר, לא נכון שנפרדתם?"

„חס וחלילה!"

„אז זהו כל הסיפור?"

„הסיפור האמיתי הוא שקיבלתי הזמנה להופיע לפני המלכה אליזבט באנגליה, בקטע מעלובי החיים, ושבנובמבר אופיע בברודווי. את זה, אגב, השכנים שלי עוד לא יודעים, אז השמועה עוד לא פשטה."

„תודה לך, ובהצלחה!"

ציון עמיר, העולם הזה

דודי פישר מחבק את תיקי דיין
לא נפרד מטובה, אבל קיבל הזמנה למלכת בריטניה

הזאב הבודד נשאר לבד

לפני קרוב ל־30 שנה נפגשו **רותי** ו**מאיר הר־ציון**. היא היתה בחורה צעירה וקטנה, שגמרה סמינר, הוא היה גיבור לאומי, הדמות המפורסמת ביותר ביחידה 101 האגדתית, שגם שאר חבריה היו דמויות ידועות (**אריאל שרון**, והרבה אחרים). בתקופת פעולות־התגמול היה שמו של הר־ציון ידוע יותר משמה של צ'יצ'ולינה היום. אחר־כך הוא נפצע קשה, וסיפור־הצלתו נרשם ממש בסיפרי ההיסטוריה של עם־ישראל, ונדמה לי שכל הנוגעים בדבר, הפצוע, הרופא ועוד כמה משתתפים בפעולה, קיבלו צל"שים.

אחר־כך נשא מאיר הר־ציון את רותי לאשה, לאט־לאט נולדו להם ארבעה ילדים, והם עברו לגור בכוכב־הירדן, שמאיר קרא לו אחוזת־שושנה על שם אחותו, **שושנה**, שנרצחה על־ידי בדווים.

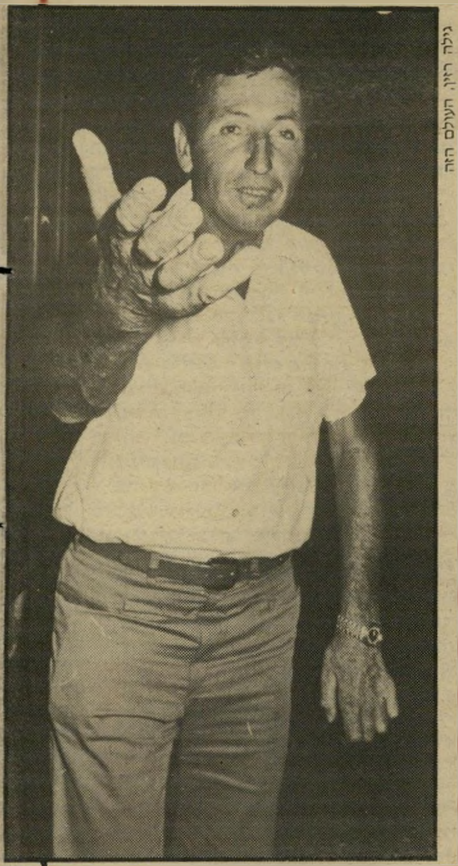

גילה רזין, העולם הזה

מאיר הר־ציון
הפעם רותי עזבה לצמיתות

שנים רבות היו מאיר ורותי באחוזת־שושנה, גידלו את ילדיהם וגם כמה מאות ראשים של צאן. הבית היה כמעט ספרטאני, החיים אותו הדבר. מהבוקר ועד הלילה עבדו בני־הזוג. בילויים לא נמצאים בלקסיקון של הר־ציון. פה ושם היה בא איזה חבר לבקר, ואם הכלבים הענקיים לא היו טורפים אותו, הוא היה מקבל קפה.

הילדים גדלו והתחילו להראות סימנים של אי־שביעות רצון. לא כל אחד יכול לחיות בניתוק מוחלט מהעולם. גם רותי נשברה פעמים רבות, וביקשה שינויים בחיים, אבל מאיר הר־ציון הוא לא איש שמשתנה.

לפני שנים אחדות ארזה רותי את חפציה ואת ילדיה, ועזבה את כוכב־הירדן לטובת קיבוץ יוטבתה שבערבה.

איני יודעת מי הרגיש בחסרונו של מי, אבל העובדה היא שרותי חזרה למאיר ולאחוזה, והמשיכה לעבוד בפרך.

עכשיו אני שומעת שרותי עזבה שוב, והרכילות אומרת שהפעם היא עוזבה לצמיתות. בינתיים היא נמצאת בקבוצת־גבע. שניים מהילדים כבר נשואים, וגם השניים האחרים אינם גרים עוד עם מאיר.

אומרים לי שרותי פנתה כבר לעורך־דין כדי שיעשה חלוקת רכוש. גם אומרים לי שאת הקטע הזה עם עורך־הדין מאיר הר־ציון מאוד לא אוהב, והוא גם מתכוון להראות לכל הנוגעים בדבר שהוא לא אוהב אותו.

מילחמות היהודים

אם גם אתם הרוסים מסקרנות מה קרה לאלקסיס וקריסטל, שנלכדו בתוך הצריף הבוער כשפרצה השביתה, ואם גם אתם לא יכולים לישון בלילה כי אתם לא יודעים את ההמשך, אז יש לי חדשות בשבילכם.

אומנם אין לי חדשות מדיינסטי של דנוור, קולוראדו, אבל מצד שני יש לי דיינסטי תוצרת־הארץ בתל־אביב, ניו־יורק והונג־קונג.

עכשיו שימו לב היטב, כי זה באמת מאוד מסובך.

יש גברת אחת בתל־אביב, בסביבות גיל ה־60 שלה, ששמה **רחל ששון**. לרחל ששון יש שלושה ילדים מפורסמים: איל־הג'ינס **מוריס ששון**, הספרית **תיקווה ששון** והבת **סימה**, שהיא אשתו של **בני וינצלברג**, מבעלי הסינרמה.

רחל ששון היא אלמנה, וככזאת היא החליטה לפני שנה לעשות קצת חיים ונרשמה לטיול ברומניה. שם בטיול היא פגשה באדון אחד, בערך בגילה, ששמו **אברהם טנדלר**. מרומניה הם כבר חזרו ביחד, ומאז לא נפרדו.

נו?

אז יום אחד קוראת רחל ששון בעיתון שהבן שלה, מוריס ששון, שהוא גרוש, מתחתן עם מלכת־היופי של ישראל, **נילי דרוקר**. האמא כמעט התעלפה. היא אומנם ידעה שהבן שלה מתחתן עם נילי, והיא גם ידעה שהוא גרוש, אבל היא בשום אופן לא רצתה שאחרים יידעו שהבן שלה גרוש, כי אצל מישפחות עיראקיות זו בושה גדולה מאוד להיות גרוש.

מייד לאחר שגרמה לקרוא את הקטע, היא טילפנה לכל הילדים שלה וצעקה עליהם למה הם הדליפו לעיתונות את הידיעה הנוראה הזאת על בנה. כל הילדים הכחישו שהם מסרו לעיתונות, ומכאן היא הסיקה שבטח הבת של חברה־לחיים, אברהם טנדלר, מארגנת תצוגות־האופנה **חביבה פלטאו**, סיפרה את זה.

אז מאז רחל לא מדברת עם חביבה, וחביבה לא מדברת עם אבא שלה, וכמובן גם סימה, תיקווה ומוריס לא מדברים עם חביבה, וכולם משמיצים את כולם. והכי גרוע הוא שאני דווקא יודעת ממי הגיע הסיפור לעיתונות, וזה בפירוש לא מחביבה, אלא דווקא מאחת החברות של אחד הילדים של רחל ששון.

נו, אז עכשיו סיכסכתי עוד 13 איש במישפחה. מה אני יכולה לעשות?

צבי סל, העולם הזה

חביבה פלטאו
אז מי סיפר?

פנוי להובלה

אלמנות, גרושות, רווקות ושאר פנויות — עורו לכן! יש מי שהגיע ארצה במיוחד עבורכן!

המדובר ב**רפי כהן**, רווק בן 37, יליד־הארץ, בוגר הטכניון, שנסע לפני כמה שנים לארץ־האפשרויות־הבלתי־מוגבלות ועשה שם כסף בלתי־מוגבל — כך, לפחות, הוא אומר.

אחרי שהוא עשה המון כסף, הוא הבין שבלי אשה הוא לא יצליח לבזבז אותו. חיפש אשה בכל אמריקה ומצא דווקא המון נשים בכל מיני צבעים, גדלים ומינים, אבל אף אחת מהן לא עשתה לו קבאץ' בלב. הוא כמעט נבהל מזה שהוא נטול קבאצ'ים, אבל אז הסבירו לו שזה פשוט כי הנפש הישראלית שלו רוצה רק באשה תוצרת־הארץ. אז עכשיו הוא מתאכסן במלון הילטון, ופנוי להצעות.

אם החלטתן לקפוץ במיקרה להילטון השבוע, ובמיקרה לפגוש את רפי כהן שם, אז לא כדאי לכן להתאפר יותר מדי, ולא להתלבש יותר מדי נוצץ, ולא לשים יותר מדי תכשיטים, כי רפי לא היה בארץ זה שנים, והוא עדיין זוכר את הישראליות כמו שהן היו — אולי. לא בזמן הקוקו והסארפאן, אבל גם לא בתקופה הזאת, כשכל אחת נראית מקושטת כמו עץ־אשוח בכריסטאמס. אז פנים נקיות מאיפור, חולצה נחמדה, חצאית פשוטה, נעליים שטוחות — והסכויים שלך טובים.

זאת אומרת, אם אתן מצליחות לעבור את הסוללה העבה של העיתונאיות הבאות לראיין את רפי כהן.

מוזר בעיניי שכל העיתונאיות שביקשו ראיון הן דווקא רווקות. ואולי זה לא מוזר?

שידוך מישפטי

בין השופטים התל־אביביים חמורי־הסבר והשמרניים יש **שופט** אחד צעיר ונחמד מאוד. הרבה עורכי־דין אוהבים את השופט, והשופט מיודד מאוד עם כמה מהם.

באחד הערבים מטלפן השופט לאחד מעורכי־הדין הרווקים, ונותן לו הוראה: „מחר בבוקר תתייצב באולם, אני רוצה להכיר לך מישהי."

לשופט לא מסרבים. אז **עורך־הדין** הצעיר הגיע לאולם. קרא לו השופט לדוכן ואמר לו בלחש: „אתה רואה את **הבלונדית** ההיא בשורה השניה, זאת בחולצה הארומה? אני רוצה שתכיר אותה. אז שב לידה ותתחיל לדבר איתה."

עורך־הדין ניגש אל הגברת הבלונדית באדום, והתחיל לדבר איתה. שמעתי שיותר מדיבורים לא יצא מהעסק הזה כלום.

אז אני מציעה ששופטים ישפטו, ושדכנים ישדכו. מה אתם אומרים?

(המשך מעמוד 29)

לעיתונות, ובהופעות שלו, הוא הצהיר כמה חשוב לבחור במערך, הסביר מדוע הוא בעדו והופיע למענו. כיום הוא מוכן להודות שמאחורי ההצהרות של אז לא עמדו שום אידיאלים. מצע המערך היה ממנו והלאה. „מה לעשות, זה חלק מהעבודה, מהשואו־ביזנס. כשיש עיתונאים וכתבות ואקשן, אז משתתפים ויש כמובן גם עניין של כסף, בכל המישחק הזה של הבחירות יש רווחים. לא עשיתי את זה בגלל דיעה פוליטית עמוקה. גם חברי־כנסת משנים מיפלגות לפי הנוחיות, נכון? אם מיפלגה אחרת היתה מציעה לי כסף, הייתי הולך אליה.”

בבחירות של 1981 הופיע לטובת שמואל פלאטו־שרון, אבל אז, לשם שינוי, היתה סיבה אחרת — חברות.

„פלאטו ואני חברים טובים עד היום. אנחנו אוכלים ביחד ומשחקים טניס ומבלים. יש לי חברים בכל הרמות. גם חברים מהשכונה שבה נולדתי. אני לא מרגיש לידם כוכב. כוכבים יש רק בשמיים. אני בן־אדם שמתעסק במוסיקה.”

„למה לא בגל”צ?”

שלא כזמרים מיזרחיים אחרים, משתדל שימי שלא להתלונן על קיפוח. הוא גם לא מכליל עצמו בקטגוריה של זמרים מיזרחיים. „בעצם אין בכלל זמרים מיזרחיים. כולם זמרים ישראליים. יש מי שמסלסל יותר, ויש מי שפחות. אבל כולם ישראלים. על קיפוח לא התלוננתי. אבל יש דבר אחד שמרגיז אותי נורא, וזה מה שקורה בגל״־צה״ל. אני מופיע בצבא במיסגרת המילואים, 50־60 הופעות בשנה. חיילים אוהבים לשמוע אותי ודורשים אותי להופעות. אבל בגל״־צה״ל לא שומעים אותי בכלל. הרי זו תחנה של חיילים, ואם הם כל־כך אוהבים אותי, למה לא משמיעים אותי?

„אין הרבה אמנים שעושים כל־כך הרבה הופעות בצבא במיסגרת המילואים. אבל כשהצבא צריך אמנים בתשלום להופעות שונות, קוראים לאמנים שקרובים לצלחת, ולא לי. בגלל זה רציתי לעזוב את יחידת־הווי־ובידור, אבל ויתרתי.

„לא מזמן שמעתי בגלי צה״ל מרתון של חמש שעות עם זמר הרבה פחות פופלרי ממני. כואב לי שיש שם כזו אפליה.

„איזה זמרים ישראליים אני אוהב? לא משתגע על אף אחד במיוחד. שלום חנוך הולך בדרך נכונה של קו אחיד. גלי עטרי טובה, אבל אין לה סיגנון קבוע, ואת אבי טולדנו אני אוהב מאוד.”

בחור טוב

הוא יוצא נגד המלכת המלכים התורניים בזמר המיזרחי. „זה שטויות! יש הרבה פופלריים, ואין מלך אחד!”

על זוהר ארגוב הוא אומר: „הוא בחור טוב. אני מכיר אותו מהילדות. הוא אחד הזמרים הטובים בארץ, וחבל שהוא הלך בדרך הלא־נכונה. באמת, חבל לי עליו!”

ועל עצמו, רגע לפני הנסיעה, הוא אומר: „אין לי פחדים. בכלל לא. אני יודע שכאן, בארץ, זה הבית. אחרי הכל ותמיד יחכו לי כאן. אני הולך ברחוב ואנשים אומרים לי ,אל תיסע׳ תישאר כאן איתנו, אל תעזוב אותנו׳. אני מאוד מקווה שאצליח שם. הצלחה שלי גם תביא כבוד למדינה.”

ודניאל, בנו הקטן, תולה בו עיניים גדולות. גם הוא, מן הסתם, יחכה להצלחה. עד שזו תגיע, הוא יהיה בארץ בלי אבא.

זהו סיפור מהחיים: אורי זוהר בא לראיון עם עיתונאית, ואז בא לו לעשות משהו אחר

אורי — בלי תחתונים

עיתונאית רון (1977)
בדרן בעל עקרונות

הצילו! אורי זוהר שוב אצלי בבית, אחרי 10 שנים.

הקרנת סירטו האחרון של אורי זוהר בערוץ 2, במוצאי השבת האחרונה, החזירה אליי חוויה ישנה — אורי זוהר אצלי בבית. אילו היתה שם מצלמת־קולנוע, היתה יוצאת יופי של סצינה, שהיתה יכולה להשתלב באחד מסרטיו של החוזר־בתשובה המפורסם ביותר בארץ.

לא, אני לא חושבת שאשתו, אליה, תכעס עליו בגלל הסיפור ההיסטורי שלי. יש להניח שהיא לא תדע כלל שזה נכתב בעיתון. וחוץ מזה, אורי היה שובב גדול, ואולי היא ידעה את זה. בכל מיקרה, היום הוא רק שלה.

מי שצפה בהצילו את המציל זוכר בוודאי את הקטע, כ־10 דקות אחרי ההתחלה, כאשר אורי מתחמק מסוכת־המציל, ומגיע, כשבקבוק־יין בידו, לדירתה של ידידה (השחקנית יהודית סולה). היא מזמינה אותו לקפה, ואינה שומעת כאשר הוא אומר לעצמו ולצופים: „נו, טוב, אם קוראים לזה קפה.”

כשסולה מכינה במיטבח את הקפה, מתפשט אורי במהירות. אך את התחתונים אין הוא מספיק להוריד, כי ארושה הקנאי של סולה מגיע במפתיע מהמילואים, והיא זורקת את אורי מבעד לחלון, כשבגדים בידו.

אצלי בדירה הגיע אורי לשלב מתקדם יותר: הוא נשאר בלי תחתונים.

לא הצלחתי לעצור בעדו, למרות שניסיתי, ושום ארוש לא דפק בדלת.

הסיפור התחיל ככה: הייתי אז כתבת בשטעון־הבידור להיסון. באחד הימים הודיע לי העורך שאורי זוהר צילצל למערכת וביקש להתראיין. זה היה אירוע נדיר למדי, מכיוון שהעיתונאים רדפו אז אחרי אורי, ולא היה לו שום צורך ליזום כתבות.

מה שגרם לו לצלצל למערכת היה כעס על אגודת צב״ר (צעיר־בר־ריארדענן), שהזמינה אצלו תשדירי־פירסומת (לטובת התעמלות ושמירה על כושר). כבר אינני זוכרת על מה היה הכעס — אולי אחד מסרטיו לא התקבל ברגע האחרון, או שלא נהגו בו כפי שסוכם בחוזה באיזה עניין אחר.

העורך שאל אם אני רוצה לטפל בנושא. בטח, איזו שאלה! הערצתי את אורי — כאמן, כאדם בעל עקרונות, כבדרן אדיר, כסיפור־הצלחה. הוא צילצל אליי בשעת־צהריים, אמר שהוא עסוק עכשיו בגלי צה״ל, ושאל אם הוא יכול לבוא להתראיין אצלי בדירה בעוד שעתיים. חשבתי שמתאים יותר לקבוע פגישה בבית־קפה, אבל מי אני שאתווכח עם אורי זוהר. העיקר שיבוא.

הוא הגיע כשהוא לבוש — אם אני זוכרת נכון — בג׳ינס, בחולצת־טריקו ובסנדלים. הוא יכול היה לשבת על אחת משתי הכורסות בחדר, אבל הוא בחר לשבת על המיטה. גם זה היה בסדר גמור מצידי, העיקר שידבר, מה חשוב איפה הוא יושב.

התחלנו בראיון. אחרי רבע־שעה בערך הוא אמר משהו כמו: עיזבי את הכתבה, נעשה אותה מחר, עכשיו נעשה משהו אחר. קשה לי לזכור איך הגבתי. נדמה לי שהייתי קצת המומה, חשבתי שזוהי בדיחה, וצחקתי במבוכה. הוא, אולי, פירש זאת כהסכמה, קפץ ממקומו, עמד באמצע החדר והתחיל להתפשט במהירות.

אז כבר היה לי ברור שהוא רציני לגמרי. כשהגיע לתחתונים אמרתי (אולי צעקתי) — תפסיק עם זה, איך אתה מתנהג!

זה לא עזר. הוא ניגש אליי עירום, ואני ברחתי לקצה השני של החדר. לא היה הרבה לאן לברוח, בדירה הקטנה. הוא רץ אחריי, וככה, במשך כמה דקות, שיחקנו בתופסת.

אז כבר נעשיתי קצת היסטרית. אמרתי שאם הוא לא יתלבש מייד, אזרוק אותו ככה מכל המדרגות. כאן כבר היה לו ברור שאני לא בעניין. הוא התלבש במהירות, ישב על המיטה כמו ילד טוב ואמר: בסדר, אז נמשיך עם הכתבה.

אמרתי לו שחבל שהוא מתנהג ככה, כי בעצם הוא מוצא חן בעיניי, ואילו היה מתנהג אחרת... הוא לא נראה מעוניין בפיתוח הנושא, והמשכנו בראיון.

בערך חצי שנה אחר־כך ראיתי את הצילו את המציל. הסצינה עם סולה החזירה אותי לסצינה אצלי בבית. מי יודע, אולי כאשר התראיין אצלי הוא היה באמצע כתיבת התסריט, ותירגל את הסצינה הזאת עליי?

במשך החודשים לאחר מכן החל אצלו תהליך החזרה־בתשובה. באחד הערבים, באירוע כלשהו בכיכר־מלכי־ישראל, פגשתי את אורי. על ראשו היתה כיפה, וממיכנסיו הציצה טלית. אמרתי לו שלום, ובאופן אוטומטי הושטתי יד. הוא אמר בנימוס: שלום, מה שלומך, אבל נמנע מלהושיט לי את ידו.

מה לעשות, הדת היהודית. שנה קודם לכן הוא רצה לתת לי הרבה יותר מאשר יד.

נעמי רזן ■

אורי זוהר (1977)
„הוא ניגש אליי ערום —

זוהר (משמאל) ב„הצילו את המציל”
— ברחתי לקצה השני של החדר...”

אילנה אלון חושפת את הפרשה שנאסרה לפירסום:

חטיפה דתית

„אפילו כדי להתחבא מהמישטרה, חגית (שם בדוי, השם האמיתי נאסר לפירסום) לא תחליף את הפיאה הנוכרית שלה בשביס," סיפרו להעולם הזה אנשים המכירים את הדוגמנית־לשעבר, החשודה בחטיפת בנה לפני חמישה חודשים.

בחודש מאי השנה חזר חיים (שם בדוי, גם שמו של הבעל נאסר לפירסום) לביתו, וגילה כי אשתו ובנו

ארכיון העולם הזה

יוסלה שוחמאכר מוחזר לאביו (1962)
בן־גוריון הפעיל את המוסד

בן ה־5 נעלמו ללא התראה מוקדמת. רק אחר־כך החלו לבוא הודעות ממקומות שונים. מישהו מסר לבעל שאשתו עזבה אותו, לא בגלל חוסר־אהבה אלא מפני שלא היה די דתי. היו איומים על הבעל שיניח לאשה ולא יחפש אותה והיו שניסו לדרוש ממנו כספים עבור האשה.

הבעל התלונן במישטרה שאשתו חטפה את בנו. מזה חמישה חדשים מחפשים המישטרה והחוקר הפרטי מישל חדד את הילד. כאשר נודע על הפרשה לציבור, היא הזכירה לרבים את פרשת יוסלה שוחמכר משנות ה־60 המוקדמות — פרשה שבה הפעיל דויד בן־גוריון את המוסד כדי לגלות ילד שנחטף בידי סבו החרדי.

חגית (30) גדלה כמו כל ילדה ישראלית מפונקת. היא למדה באלט וציור, ואהבה ללבוש בגדים יפים. בגלל קומתה התמירה — 1.74 מטר — גיזרתה החטובה ופניה הנאות, התחילה לדגמן בגיל צעיר. זמן־מה אחרי שהחלה בשרותה הצבאי, נישאה לגבר צרפתי ונסעה איתו לצרפת. אבל הנישואין הללו לא החזיקו מעמד הרבה זמן.

כאשר נפתחו הליכי־הגירושין, חזרה חגית בתשובה. היה ברור כי היא עברה משבר קשה, והתאכזבה מכל ערכי החברה שבה חיה עד לגירושיה. החזרה־בתשובה נראתה לה כפיתרון לבעיותיה. אחריה עשתה זאת גם אמה. אביה ואחיה נותרו חילוניים.

דתית מאופרת

כמו חוזרות־בתשובה רבות, היתה גם חגית קיצונית מאוד בתחילה. היא התרחקה מכל מה שהזכיר לה את העבר. היא הפסיקה לצייר ולרקוד, והסתובבה רק בסביבה דתית. שם ערכו לה היכרות עם בעלה השני, חיים. לא היה זה שידוך רגיל. מישהו יזם את ההיכרות הם „יצאו" ביחד במשך חודשיים וחצי, נפגשו הרבה ושוחחו, עד שהחליטו להינשא.

חיים, (32) בא מבית דתי מאוד. הוא למד בישיבה תיכונית, ונחשב כעילוי בהלכה. מכיוון שהיה גרוש, העזו להציג לפניו את חגית, שהיא חוזרת־בתשובה.

מבין כל הנערות שפגש, בחר חיים בחגית. נראה כי יופיה קסם לו. גם כאשר היתה חגית קיצונית מאוד בדתה, הקפידה על מראה. מעולם לא הופיעה לפני בעלה ללא איפור והקפידה לשמור על גיזרתה גם אחרי לידת בנה, לפני חמש שנים.

דוגמנית־לשעבר שחזרה בתשובה חטפה את בנה הקטן בן ה־5 מבעלה מפני שהבעל לא היה מספיק דתי

חיי־הנישואין של חיים וחגית היו אידיאליים. חיים הצליח בעסקיו ונתן לאשתו כל שחשקה נפשה. הוא גם שיכנע אותה שאין לה כל צורך להיות כל־כך קיצונית, והיא חזרה לרקוד ריקודים אירוביים ולצייר בחוגי־ציור.

הילד היה משוש נפשו של חיים. הוא קנה לו הכל ודאג שלילד יהיה גם וידיאו בבית כדי שיוכל לראות סרטים.

הילד קרא לאביו „חיים" ולא „אבא", והדבר עורר ספקות בליבה של חגית. היא לא היתה שלמה עם חינוכו של הבן. חיים אינו דוגל בחינוך ילדים על־ידי מכות, ואילו חברותיה של חגית הדגישו לפניה את האימרה התנ"כית „חוסך שיבטו שונא בנו."

בחודשים האחרונים הבחין האב כי כאשר הילד קם בלילה לשרותים, כדי לשתות מים, הוא ממהר לחבוש כיפה. כאשר שכח הילד פעם לחבוש את הכיפה ונזכר בכך רק אחרי ששתה מים, הזדעזע הילד ואמר: „מה יעשה לי אלוהים?"

ארבעה חודשים לפני שברחה חגית מהבית, היא נרשמה בספריית־וידיאו נוספת עבור הילד. אבל מייד אחר־כך חל שינוי בהתנהגותה.

„היה רושם שחגית גילתה פיתאום שהיא טרם מצאה את השלווה, והיא התחילה בסיבוב שני של חזרה בתשובה," אמרו מכרים.

בבית לא היו ויכוחים על נושאים דתיים. היו רק שיחות פילוסופיות. לאחר שחגית נעלמה התברר לבעל כי היא התייעצה ברבנים שונים והם שדחפו אותה לקיצוניות ולבריחה. בין הרבנים היו הרב זילברשטיין והרב נסים קרליץ מבני־ברק. חיים עצמו היה בעבר יועץ לבית־הדין הפרטי של הרב קרליץ.

למכרים קשה להאמין כי אשה יפה ומרשימה כמו חגית נעלמה כך, בלי להשאיר סימן, ושהמישטרה אינה מצליחה לאתר אותה במשך חמישה חודשים. „בדיוק כמו בפרשה יוסלה שוחמכר," אומרים מי שזוכרים את שנות ה־60. לדבריהם, הרבנים שילהבו והסיתו אותה לבריחה.

חיים, שמנמן מזוקן ובעל חוש־הומור, זכה באחרונה באיומים רבים. איימו לפגוע בו ולשרוף את מכוניתו. אבל מצד שני יש רבים התומכים בו, והמקווים שימצא את בנו במהרה.

אילנה אלון ■

זום 77

נוער חרדי בירושלים
האם הם מתחבאים שם?

„בכיתי 5 שנים!"

(המשך מעמוד 17)

היה לעשות? הרי היה צריך לעבוד ולהתפרנס!"

הבעל והגרושה

מלבד בארנבוים ביקרו אותה גם חבריה מהמאפיה הישראלית. פעם בכמה חודשים הגיעו לביקור חטוף. שהרי כולם עסוקים כל־כך, מפורסמים כל־כך.

והיו גם בני־מישפחתה, „אם כי הקשר שלה איתם היה רופף," אומר מהטה. הם כמעט ולא עזרו. אמה מתה לפני שנתיים. אביה ביקר מפעם לפעם.

לפעמים הגיע ללונדון אנריקה בארנבוים, אביו של דניאל, יוצא ארגנטינה. הוא מורה למוסיקה, מתגורר באפקה. עכשיו הוא מסרב לדבר על דניאל וז'קי. „אני במצב עצוב מאוד, אינני יכול לומר דבר," הוא אומר.

„מי שהקפיד לבקר אותה לעיתים תכופות הוא הרב יוסף פרידלנד," אומר מהטה. „ז'קי התייחסה אליו לא כאל סמכות דתית, אלא כאל אדם חכם, המנסה לעזור לה מבחינה רוחנית. היא אומנם התגיירה, אך עמוק בליבה מעולם לא היתה יהודיה."

אי־שם במשך שנים התאהב בארנבוים בפסנתרנית הלנה קרמר, גרושתו של הפסנתרן גידעון קרמר. נולדו להם שני ילדים. למען כבודה של דה־פרה ניסה בארנבוים להצניע את מישפחתו.

„ז'קי ידעה, כנראה, על קרמר, אם כי מעולם לא דיברה איתי עליה," אומר מהטה. „בשנותיה האחרונות היא חיה בתוך עולם פנימי משלה, מנותק לחלוטין מהמציאות. פוליטיקה, מילחמות, מאורעות גדולים בעולם, כמו חיי היום־יום המעשיים בתוך ביתה־שלה, לא עניינו אותה. גם הקשר בין בארנבוים וקרמר היה בעיניה דבר רחוק, שאינו קשור אליה.

„למעשה התעניינה רק בדבר אחד: איך תצליח להבריא. היא באמת האמינה כי תתגבר על המחלה, וכי תשוב ותנגן. היה לה כוח־רצון חזק, והיא חשבה שגם הפעם, כמו בפעמים רבות בעבר, יעזור לה כוח־הרצון להתגבר על מה שמפריד בינה לבין הצ'לו.

„בפגישתנו האחרונה ברור היה לי כי ימיה ספורים. בכיתי. כבר חמש שנים אני בוכה בכל פעם שאני רואה אותה. היא ניחמה אותי. קולה היה שבור, מרוסק. אל תדאג, אני עוד אנגן, אמרה לי.

„הגוף שלה רעד. לא היתה לה שליטה על הרעידות האלה. האזנו למוסיקה שלה. ז'קלין דה־פרה מנגנת את אלגאר."

בהופעת־הבכורה שלה, ברויאל פסטיבל הול, ניגנה את הקונצ'רטו של אדוארד ווליאם אלגאר. מאז הפך הקטע הזה לסמל המיסחרי שלה.

„לאט־לאט, תוך כדי האזנה למוסיקה, גופה נרגע, הרעידות פסקו."

נהימה בטלפון

חדר לונדוני, גיבורה אנגליה שכמו לקוחה מסרט מלודרמאתי, שוכבת במיטת בית־חולים, מאזינה למוסיקה שקטה. לפתע המוסיקה מתגברת. גופה שב לרעוד. תמונה אחרונה בזיכרונו של זובין מהטה.

„אחר־כך דיברנו בטלפון כמה פעמים, אבל אי־אפשר היה להבין מה היא אומרת. היא נהמה, השמיעה קולות מרוסקים."

השבוע נערכה הלווייתה בבית־הקברות היהודי של לונדון. מהטה היה שם, גם בארנבוים, צוקרמן ופרלמן, וכמובן אביה, אחיה, אחותה וכמה עשרות מוסיקאים לונדוניים.

גשם דק, לונדוני־נצחי, זירזף. הרב פרידלנד נשא הספד קצר, נטול קלישאות. אחר־כך נסעו לדירתה.

המאפיה הישראלית ומעט חברים לונדוניים. צפו בסרט שהוקרן בבי־בי־סי על ז'קלין דה־פרה, צ'לנית, שוחחו על ז'קי. פרידה סופית, אחרונה באמת, מהאשה בת ה־42, שמתה לעולם לפני 14 שנים.

במבט מרותק מסתכלים באי ה„סינרמה" בערוותה הגלויה של חברת הפרלמנט האיטלקי. אבל היו אלה מתי מעט שבאו. ההמונים שחיכו להם לא הגיעו

מישגל נסוג

בניגוד לאיטלקי חשוב אחר שבא בשעתו ארצה, היא יכלה לומר: באתי, הראיתי את עצמי ונכשלתי.

צ׳יצ׳ולינה הגדולה הגיעה ארצה. היה נדמה שבמשך ארבעה ימים ולילות רקדה סביבה כל המדינה. היא מילאה את עמודי־העיתונים. אילו היו הרדיו והטלוויזיה פועלים, היתה ממלאה גם את גלי־האתר.

באותה ההתלהבות, שבה הועמדה המדינה כולה על הראש למען אידה נודל, שבוע לפני כן, נערך פסטיבל־צ׳יצ׳ולינה.

אולם כאשר הועמד העניין במיבחן במועדוני־הלילה של תל־אביב, הסתבר כי הציבור הסתפק בתמונות שבעיתונים. הקהל לא נהר אל הופעותיה של מלכת־הפורנוגראפיה־הפרלמנטרית. האולמות נותרו חצי־ריקים.

היתה זאת דוגמה מרתקת לפער העצום הקיים בין פסטיבלי־התיקשורת, שהפכו סימן־היכר של החיים במדינה, ובין התנהגותו של הציבור עצמו. זה היה מוכן לשמוע, לקרוא, להסתכל בתצלומים, ובעיקר לרכל על ההונגריה־האיטלקיה. אך הוא ויתר על התענוג לשלם עבור הכרטיס כדי לראותה בדמות בשר־ודם, תרתי־משמע.

המהומה כולה לא הסתירה את האמת הערומה: צ׳יצ׳ולינה הגדולה אינה אלא בדרנית מתוחכמת, שתפסה גימיק (הבחירה לפרלמנט) ושאין לה מה להציג מלבד שדיה ואברי־מינה, בתנוחות גינקולוגיות שונות. מדינת־ישראל אינה מוכנה עדיין לפורנוגראפיה כזאת, הקשה־קשה, וגם לא לסוג כזה של פרלמנטריזם חשוף.

כתבו יוסי עין־דור ושי כרם, צילמו: ציון צפריר ואבי ולדמן ■

מסיבת־העיתונאים נקבעה לשעה 9 ביום החמישי. אולם כבר בשעה 8.30 היה האולם מלא בעיתונאים. צלמים, חבריהם, וחברי־חבריהם. למרות הזילזול שניסו כולם להפגין, הורגש המתח באוויר. גבוהה? נמוכה? יפה באמת? והעיקר — תחשוף או לא תחשוף?

בשעה 9.15 היא הגיעה. נכנסה בכניסה מרשימה, על גופה המושלם שימלת־כסף הדוקה, על שפתיה מרוח שפתון בצבע לוהט, ועל עור הפנים מייק־אפ שנמרח ביד נריבה. היא עמדה בכניסה, יפה וזוהרת, נראית טוב בהרבה מאשר בתמונות, כשהיא מחייכת חיוך ענקי ומחזיקה בידה, צמוד־צמוד לשדיה, דובי קטן.

„הייתי מסכים להיות במקומו," לחש עיתונאי אמיץ אחד. אחרי דקות ארוכות של תיקתוקי המצלמות, התיישבה צ׳יצ׳ולינה על בימה מוגבהת. אך לפני שישבנה נגע בכיסא, אופס — השימלה הופשלה והחזה נחשף.

המהומה בחדר גברה. צלמים נרחקו ונדחפו בצעקות רמות.

„היי, אל תסתירי!" וגם „צ׳יצ׳ו, תסתכלי לכאן!", „צ׳יצ׳ו, תביטי אליי!" הח"כית האיטלקית, למרות הידע הקלוש שלה בעברית, הבינה מה בדיוק רוצים ממנה. העיתונאים הרבים שהביטו בפלא החי בעיניים משתאות, לא פסקו להעיר הערות.

„אפשר לגעת בסחורה?" שאל אחד. „זה חזה מסיליקון," אמר אחר, בוודאות

גינקולוגיה בימתית כבר בוזוילת הופיעתו: החלה להראות את צפונות גופה. ידיה עברו, נגעו, חדרו ולא הותירו מקום לדימיון. עיניים רואות ולא יראו. הקהל קרב, רוצה למשש, לגעת, אולי אף לטעום. לנחש זה כבר הספיק, לצ׳יצ׳ולינה זו רק ההתחלה.

שד משחת לא חלפה חצי שעה מאז נחתה צ׳יצ׳ולינה בארץ, וכבר חשפה את שדה המפורסם. העיתונאים היר־בו להשמיע הערות ובדיחות גבריות מטופשות.

שת מתחת בהופעה חשפה צ׳יצ׳ולינה את ישבנה הפרלמנט־רי. האחוריים שלה הם המקום היחידי בגופה שם עורה אינו חלק. פצעים מעטרים את ישבנה.

גמורה, כאילו הוא האיש שהזריק לגופה את הסיליקון.

„חבל שאני לא מאלף נחשים," אמר צלם צעיר למראה הנחש שכרכה צ׳י־צ׳ולינה סביב גופה. אחר אמר: „אוף, למה לא נולדתי נחש."

„מי זאת, אידה נודל?" שאל מישהו. „תקראו דחוף לחבר־הכנסת שפירא, שייהנה גם הוא," צורח אחר.

צ׳יצ׳ולינה מביטה בכולם מלמעלה, רואה את הציחקוקים ומחייכת.

משחלפו הדקות, ועיני כולם שזפו את החזה המפורסם בעולם, צעקו לה: יאללה, תמשיכי הלאה." ואחר־כך בא: „תודה, אין יותר שאלות."

אבל למרות שלא היו שאלות הודי־עה צ׳יצ׳ולינה, בעזרת עידית נעמן, שתירגמה, שהיא הכינה נאום של עש־רה עמודים.

היא פצחה בנאום שלא זכה לאוזן קשבת. כשראתה שהקהל משתעמם, חשפה את שדיה, אבל אחרי פעמים אחדות גם הטריק הזה לא הציל את הנאום המשעמם. עידית נעמן רמזה לה לסיים, אך ללא הועיל.

להלן כמה פנינים מתוך הנאום, שלדיברי עידית נעמן נרשם בשגיאות־כתיב:

„הרבה פעמים שואלים אותי אם מה שאני עושה בסרטים זה אמיתי או הצגה. בסירטי־הפורנו הקשים שאני עושה אין הצגות, הכל אמיתי. לא מציגים מין אלא עושים אותו. בעיניי זה סוג של אמנות. יש בזה הנעלה שבאמנות.

„לא בושה לשחק בסירטי־פורנו. יותר בושה להרוג ולפצוע במילחמות. אני עושה בגלוי את כל מה שאתם חולמים לעשות עם הצ׳יצ׳ולינה של־כם.

„הביקור שלי בארץ־ישראל הוא לא רק לשם ההופעות שלי, שיש בהן פרובוקציה פוליטית. באתי כדי להבין ולראות כל מה שאפשר במדינה המסובכת שלכם. אתם עם קטן והמנ־היגים שלכם חלוקים בדיעותיהם. שמיר מאשים את צ׳יצ׳ולינו־פרס שהוא מחפש בחוץ־לארץ הסכמה לוועידה־בינלאומית. מה רע בזה, אני שואלת. ידוע לי שאתם מעטים בעולם, אז לפחות אל תהיו חלוקים ביניכם.

„נסו להתיישב כולכם ביחד ליד שולחן־השלום. סילחו למי שאתם חושבים שהוא טרוריסט, כמו למשל ערפאת, ותנו שימחלו גם לכם!"

בתום הנאום קמה הבלונדית היפה ממקומה, התחמקה מהצלמים, ונסעה למלון שבו התארחה.

● צנחן בקומה 18

במלון שרדה תכונה רבה. צלמים ועיתונאים רבים המתינו בלובי וניסו לגלות את מיספר חדרה של צ׳י־צ׳ולינה. להעולם הזה הובטח צילום בלעדי של צ׳יצ׳ולינה עם חייל במדי־צה"ל. בשעה 12 בלילה הודיעה לנו אשת יחסי־הציבור שלה, מירי בן־יוסף: „בעוד רבע־שעה אתם יכולים לעלות לחדרה ולצלם אותה."

צ׳יצ׳ולינה יש, אבל חייל אין. מייד יצא צוות העולם הזה לרחובות תל־אביב, לחפש חייל.

בתחנה מרכזית נמצא צנחן קיבוצ־ניק בשם אמיק, שהסכים להתנדב. העליה לחדרה של צ׳יצ׳ולינה התנהלה כמו מיבצע צבאי מסובך. איש־הביטחון קרא לנו הצידה, לחש בסודי־סודות את מיספר החדר והזהיר: „תעלו לקומה 16, שם תחליפו מעלית לקומה 17, ומשם תעלו ברגל לקומה 18."

האורחת הנכבדה ישבה שם, בסוויטה, בשילוב של רגל על רגל. „לבנות מרי, צריכה שיזוף דחוף," סיננו שומרי־הראש הישראלים, בהתייחסם לרגליה. בצד החדר עמד מיזנון מפואר. „אני יכול לאכול?" שאל החייל, „אני מת מרעב."

צ׳יצ׳ולינה שלפני כן ניאותה להצ־טלם, נבהלה ברגע שראתה את החייל. „לא, אני לא מצטלמת בלי הסכמה של המנהל האישי," אמרה ועיניה מבוה־לות.

באותן שניות היא נראתה חסרת־אונים ומיסכנה, בחורה שאינה מסוגלת להחליט בעצמה איך להתנהג.

מכיוון שהמנהל האישי היה באותה עת במועדון שבו היתה אמורה להופיע בערב, נדחו הצילומים. היא יצאה לא־כול ארוחת־ערב בסינרמה ואנו איתה. כשהחייל־הצנחן ישב איתה בשולחן, הוא לא פסק מלמלמל: „מי יאמין לי, מי יאמין שאכלתי ערב עם צ׳יצ׳ו־לינה?"

בינתיים הגיע המנהל האישי והטיל וטו על הצילום עם חייל. צ׳יצ׳ולינה רודפת ואוהבת שלום, ואינה מצטלמת עם חיילים, אמר. בשעה 1.30 אחר־חצות חזרה צ׳יצ׳ולינה ללינת־לילה במלון.

● רוצה פיל

למחרת, ביום השישי, אחרי א־רוחת־בוקר, שכללה ארבע קרוא־סונים („הלוואי שהייתי יכולה להרשות לעצמי לאכול את הכמויות שהיא אר־כלת," קוננה מירי בן־יוסף), שמה צ׳יצ׳ולינה פעמיה לבניין הטלוויזיה החינוכית, שם היו אמורים לצלם ראיון איתה. בדקות שקדמו לבואה, היה הבנ־יין כמרקחה.

העובדים כולם עזבו את עבודתם והתאספו בכניסה לבניין. הם הצטופפו במקום שממנו יוכלו לצפות בה. „אף אורח אחד עוד לא גרם לכל־כך הרבה בלגאן," הודו כולם. עשרות העובדים חיכו לה בקוצר־רוח. „גם באסיפת־עוב־דים אין כל־כך הרבה אנשים," התלונן חבר־ועד.

בין המון העובדים הסתובב דן מרגלית, המראיין. „בחיי ארוניי שאני לא יודע מה לשאול אותה," אמר באי־מה. „למדת איטלקית?" שאלו אותו.

כשהגיעה הגברת הכבודה ונכנסה לאולפן, נהרו בעיקבותיה עשרות עוב־דים. דקות ארוכות חלפו, עד שסילקו אותם, וההכנות לתוכנית החלו.

בני, האיש שהיה צריך להצמיד את המיקרופון לדש־ביגדה, היה בן־רגע לגיבור המקומי. כאשר התקין לבסוף את המיקרופון, צעקו לו הכל: „די, מספיק, כמה זמן זה לוקח לך!"

אחרי הראיון, בחדר־ההלבשה, סיפרה החשפנית: „אני עושה אהבה עם נחש, כי הוא מסמל חטא. ואני, צ׳יצ׳ולינה, רוצה לעשות אהבה עם החטא. אני לא מכניסה את כולו, הוא

זה לא שודד! דן מרגלית המראיין המ־אופק התחיל לשאול את צ׳יצ׳ולינה שאלות אינטימיות מביכות. אחר־כך הת־ברר שהשאלות נועדו למסיבה פנימית של עובדי הטלוויזיה, והן לא ישודרו. בתצלום מימין: צ׳יצ׳ו־לינה רגע לפני, כשלפניה מיזוודת־האביזרים שלה.

גדול מדי. בעלי־החיים לא סובלים מזה, הם נהנים.

„אני אוהבת לעשות אהבה בכל הפוזות. עם פיל עוד לא עשיתי, הייתי מעוניינת לנסות.

„חברי־הפרלמנט שלכם לא רוצים לפגוש אותי, כי יש להם בטח בעיות בתחום המיני. בעיות ותיסכולים. הם צריכים להשתחרר מזה, ואני מוכנה לעזור להם.”

כשסיימה את דבריה, הצטלמה עם העובדים, חלצה שד לרגע, ונסעה בחזרה למלון, למנוחה עד ההופעה בערב.

הופעתה הראשונה נקבעה ליום השישי במועדון־לילה יפואי. ותיק ומ־נוסה בהופעות אמנותיות מסוג זה.

הציבור העדיף לראותה בעיתונים. בעלי המקום נותרו כשבידם מאה כר־טיסים שלא נמכרו. שעשועי־המין ב־עזרת מכשירים ופוחלצים לא עזרו ד־לא הביאו עוד צופים להופעתה במוצ־

אידה נודל. צ׳יצ׳ולינה גרמה הפסדים לאמרגניה.

● אורגזמה בסרטים

היא ילידת ה־26 בנובמבר, לא בדיוק ברור באיזו שנה. לטענתה, נולדה ב־1955, אך חשבון פשוט מע־לה, שמאז ועד עתה עברו 32 שנה, ולא 33 כדבריה.

היא נולדה בהונגריה, ככתם של פקיד במישרד־הפנים ורופאה. יש לה שני אחים ואחות אחת.

הופעתה הראשונה בערום אל מול המצלמות היתה בהיותה בת 13, בפיר־סומת למעילי־פרווה. בגיל 18 שכבה לראשונה עם גבר, שנהג כלפיה באלי־מות. היא מעדיפה היום גבר רך ועדין, לדבריה. אך שחקני סירטי־הפורנו המו־פיעים עימה אינם נראים כה עדינים ורכים.

ב־1974 הגיעה לאיטליה, מתוך סק־

המרבה הרי זה משובח. זהו המסר של צ׳יצ׳ולינה לעם־ישראל. ועם־ישראל צריך ללמוד ממיקצוענית מנוסה כמוה. יש בכוונתה להמשיך בכיוון ה־מיקצועי הזה עוד עשר שנים, ובינתיים גם להתמנות כשרה לענייני־אהבה. שילוב מעניין. כשיתרחשו שינויים בגופה, בגלל הגיל, תעזוב את הופעות הפורנו, אך לא תינשא ולא תלד ילדים.

● הכוס של זילברמן

מוצאי־שבת, סינרמה, תל־אביב. 400 איש באולם הענק, מראה עלוב למדי; ניגוד צורם לחגיגה התיק־שורתית שהתנהלה סביב „הכוס הכי מפורסם בעולם”, כפי שכינה אותה מנ־חה־הערב, מנחם זילברמן. לפי נתונים שנמסרו לו, סיפר זילברמן, שני־שלי־שים מרוכשי־הכרטיסים הם ערבים.

בדברי־הפתיחה לפני ההופעה הוא

מפה לפה במהלך ההופעה הזמינה מלכת־הפורנו כמה צופים מהקהל והירשתה להם לגעת בגופה. הגברים הישראליים ניצלו את ההזדמנות עד תומה. צ׳יצ׳ולינה אף הזמינה את הישראלים לשלוח אצבעות לתוך הפות. „יש שם מספיק מקום לכל הסינרמה,” אמר אחד הצופים.

אביזרים מקומיים גם וגמל ביוזוש־לים זכה להו׳גיש את מגעה. באחיזה כמו זו היא מתורגלת להפליא מניסיון קודם. למיקצוענית כמוה אין בעיה להתאים את עצמה גם לממדיו של גמל. בתרגילים הקודמים היא עשתה זאת רק בחברת סוסים, אך מה זה משנה.

אי־השבת בסינרמה. המארגנים נראו אובדי־עצות, ועל־כן הוסיפו להופעתה גם את הקטע שבו היא מטילה את מימיה על הבימה.

היא מיקצוענית, מתחמקת משא־לות מביכות, מחייכת הרבה, מפריחה נשיקות, ובעיקר חושפת איברים. היא יודעת לתת לקהל את מה שהוא רוצה. אך כנראה, לא רבים רצו לקבל. העדיפו רק לדבר על זה. נושא טוב־לשיחות־סאלון, אחרי שמיצו את עניין

רנות לראות כיצד חיים במדינה קפיט־ליסטית. את הופעותיה הפומביות הת־חילה לפני עשר שנים, ואילו את הש־תתפותה בסירטי־פורנו התחילה לפני חמש שנים בלבד. לדבריה, סירטי־הפור־רנו הם אמנות. בסרטים אלה היא אינה מציגה מין כי אם מקיימת אותו, ומ־שום־כך היא מצליחה להגיע לאורגזמה בזמן הצילומים.

אין גבולות למה שאפשר לעשות במין, ולהנאה שניתן להפיק, לכן, כל

אמר: „עד היום היה ידוע שהכוס מש־מש להבאת ילדים לעולם או להבאת כסף. עכשיו מוציאים מהכוס קאריירה פוליטית. ואני לא מתכוון לכוס אמו של אברהם שפירא.”

ועוד פנינים נוסח זילברמן: „ראיתם את החיוך הרחב שלה? זה עוד כלום לעומת מה שיש לה למטה. עם ציוד כמו שלה היא לא צריכה השכלה. עוד לא ראיתי אף גבר שמחפש מתחת לח־צאית את כיתבי־ביאליק. מכוערות כן

מנגד תראי את הכנסת סדרני־הכנסת התלהבו למראה צ׳יצ׳ולינה, אך לא הניחו לה להיכנס. צ׳יצ׳ולינה טענה שהם סובלים מתיסכולים מיניים.

אור לגויים ובא לציון גואל. מול הכנסת הירושלמית שאליה היא לא הורשתה להיכנס היא הצטלמה על רקע המנורה המפורסמת, שנבנתה לפי תבליט המופיע על שער־טיטוס ברומא.

מישגל נסוג

(המשך מעמוד 39)

צריכות השכלה. הנה, שרה דורון, הגיעה בסוף לכנסת.

„כשצ׳יצ׳ולינה תופיע, תהיו מנומסים. אל תצעקו לה ,רוצים את זילברמן!' ממילא זה לא יעזור לכם, אני לא אתפשט אפילו אם תתחננו."

דקות ספורות לפני שעלתה צ׳יצ׳ולינה לבמה אמר זילברמן עוד: „אני לא חושב שהייתי נענה לה אם הייתה מבקשת. אולי רק כדי ללמוד תרגילים חדשים. אבל אשתי יותר יפה ממנה, ואני מעדיף את אשתי."

כשצ׳יצ׳ולינה עלתה לבימה והתחילה לשיר, התקרבו לבימה עשרות גברים. הנשים נותרו לשבת מאחור. בעיניים פעורות הם הביטו בפלא. „זוז, אתה מסתיר לי את כל הבית־חרושת!" צעק צופה נמוך לצופה גבוה ממנו. „יואהו, איזה בלורית שיש לה!" אמר נער מתבגר. „יופי של מנוע יש עליה," אמר צופה צעיר.

ההערות המשיכו לקלוח. צלם־מעריב ניסה לתפוס צילום שלה מהגב. „עורך מעריב נתן הוראה שלא לצלם את שדיה," סיפרו עיתונאים מעיתון מתחרה.

● שרמוטה גדולה

ביום הראשון תוכננה לגברת הראשונה של הפורנו נסיעה לקריית־קודש ירושלים. בשעה 12 היא היתה אמורה לצאת, אבל רק בשעה 2.30 התעוררה משנתה. על־פי הוראותיה של מרסל בלוך, אמרגניתה היהודיה שזכתה מפי העיתונאים בכינוי: „המכשפה הזקנה", על שום התנהגותה המתנשאת, לבשה הפעם צ׳יצ׳ולינה בגד צנוע.

כאשר יצאה מחדרה, לבושה בשימלתה הצנועה, נשקה לה מרסל על הלחי. „יופי," אמרה בלוך, „כל הכבוד, את ממש נחמדה," ועוד מיני מחמאות, כאילו מדובר באם החולקת שבחים לילדתה הקטנה. מרסל גם ביקשה מהצלמים שלא יתלוו לסיור בירושלים, כדי שלא להרגיז את הדתיים. בקשה שנפלה כמובן על אוזניים ערלות.

בדרך לירושלים זיהו נהגים רבים, את חברת־הפרלמנט המפורסמת ונרפפו לעברה.

תחנה ראשונה בירושלים: צילום על גב גמל, על רקע נוף ירושלים. הפעם הגמל רק נושא את צ׳יצ׳ולינה על גבו, ולא משמש לה לשום צורך אחר.

היא מחייכת במיקצועיות לצלמים, מסיימת להצטלם, ונכנסת למכונית. הערבי בעל הגמל המום. הוא אינו יודע מי זאת צ׳יצ׳ולינה, והתפלא לראות כל־כך הרבה צלמים עטים על הבלונדית. אבל הוא התפלא יותר שהבלונדית ירדה מהגמל, נכנסה למכונית, ולא שילמה לו את חמשת השקלים המגיעים לו.

רק אחרי שהסבירו לו שהבלונדית הזו היא „שרמוטה גדולה," הוא התרצה, ורץ לספר לחבריו.

מהפגישה עם הגמל המשיכה לכותל, למרות האזהרות הרבות. „אני רוצה לבקר שם ולשים פתק," אמרה. השיכנועים לא עזרו.

בכניסה לכותל התנפלו עליה חיילים וביקשו להצטלם איתה. היא, כרגיל אינה מסרבת. מתחבקת, מנשקת והמצלמות מתקתקות. חייל אחד, שסירב לשחרר אותה מחיבוקו, אמר לה באנגלית עילגת: „אני אשמור עלייך, אל תפחדי כאן."

כשהתקרבה לעזרת־הנשים, החלה מהומה. מעזרת־הגברים קראו לה להסתלק מהמקום הקדוש. „שיקסע, פרוצה!" צעקו לה. אך: השיקסע האמיצה לא נבהלה מהצעקות, והמשיכה לכיוון הכותל. החרדים מעזרת־הגברים החלו להעיף כסאות.

הבהלה בקרב הפמליה של צ׳יצ׳ולינה היתה רבה. כולם רצו לחזור למכונית, ורק צ׳יצ׳ולינה התעקשה להמשיך לכותל.

אחרי שהתעופפו עוד כמה כסאות, נאלצו לפנות אותה משם בכוח.

כשהיא מאוכזבת ועייפה, נסעה לכנסת. גם לשם לא נתנו לה להיכנס, ולכן היא ניגשה למנורה. הגדר המקיפה את המנורה הפריעה לצ׳יצ׳ולינה להצטלם. קפיצה קלילה — והיא בפנים. היא נשענה על המנורה, סמל־המדינה, ונופפה בתנועת־וי, לאות־ניצחון. לא ברור בדיוק את מי היא ניצחה.

משם המשיכה צ׳יצ׳ולינה להופעה האחרונה בתל־אביב.

בשובה לאיטליה, היא מצויידת בגיזרי־עיתונים בהם היא מופיעה בעמודים ראשונים, בתצלומים רבים באתרי־תיירות חשובים בארץ, ובעוד כמה עשרות אלפי דולארים שהתוספו לחשבון־הבנק שלה. וזה, בעצם, העיקר.

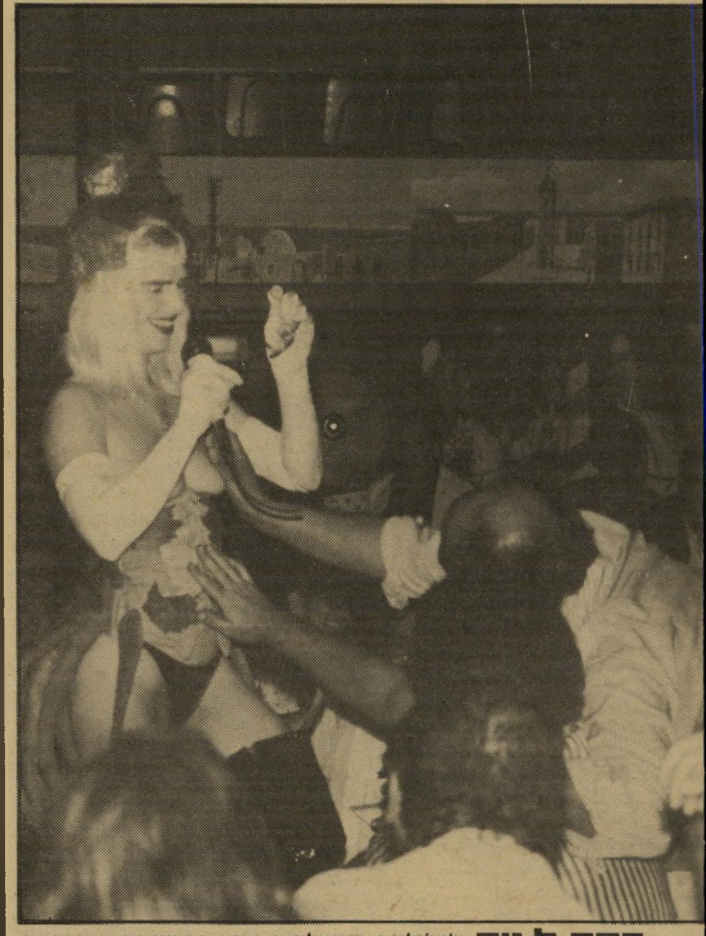

כסף לגוף צ׳יצ׳ולינה האיטלקיה נהגה כרקדניות המזרחיות, הרומזות לקהל להדביק שטרות כסף לגופן. הקהל הישראלי לא נשאר אדיש לרמזים, ושטרות רבים הודבקו לגופה העירום.

ערוץ פרוץ

(המשך מעמוד 7)

בוועד עיתונות־הפקה. מיספר העיתונאים שבתוכם קטן בהרבה. בין אלה שקיבלו את התואר „עיתונאי" יש גם הרבה מזכירות, עוזרי־הפקה, תחקירנים, ובעלי מיקצועות אחרים, גם כאלה שאינם קשורים באופן ישיר לעיתונות.

אלה מעוניינים בשקט תעשייתי, מעדיפים שהמצב ימשיך כפי שהיה, הסטטוס שלהם, לא ישתנה ושאיש לא יקבע להם מיכסות־עבודה. שמימילא אין להם כל כוונה לעמוד בהן.

אלה היו גם האנשים שבימים האחרונים התחילו להתמרמר על התארכות השביתה. הם אינם מעזים לדבר בקול רם, מתוך פחד שמצבם ישתנה לרעה. הם גם יודעים, ברובם, שהם יהיו בין הראשונים שיופיעו ברשימות המפוטרים, כשמישהו יחליט לעשות סדר יסודי ועמוק ברשות.

אורי פורת, מצידו, מבין, מאז שנכנס לתפקידו, שברשות שורר ברדק נוראי. הדברים הגיעו לא פעם לידי קיצוניות. זה קרה בעת מילחמות הטכנאים (חזי קוקה וציון סוירי המפורסמים), זה קרה בעת הנסיון המביך לבחור מנהל־טלוויזיה, נסיון שנמשך חודשים ארוכים והאיר מצד אחר את המתרחש ברשות.

הסמל היותר בולט של הברדק הוא מצלמות האי־אן־ג׳י, המונחות כבר יותר מעשר שנים במרתפי־הטלוויזיה ואינן מופעלות בגלל סיכסוכים שונים ומשונים.

יצחק נבון, השר והממונה על רשות־השידור, אינו מחליט. כבר חודשים ואינו מנסה לפתור את בעיית הוועד־המנהל שאיננו, כבר חודשים שהוא דוחה מינוי יו"ר חדש לרשות. גם בסיכסוך הנוכחי לא החליט בעצם.

נציגי ועד־העובדים, המבינים גם הם שיש לערוך בדק־בית יסודי, פנו אליו וביקשו שיקים ועדה בלתי־תלויה, שתבדוק את המצב הכולל ברשות. ותקבע נורמות עבודה חדשות וכללי חלטורות ברורים, שתנסה לקבוע דרכי ייעול. הם מצידם, מוכנים אף לפיטורי עובדים מיותרים.

נבון הסכים לדעתם של העובדים, והודיע להם שיעלה את דרישתם בישיבת־הממשלה ביום הראשון. במהלך השיחות הועלו אף שמות של אנשים שישמשו בוועדה. העובדים הסכימו לחזור לעבודה אם תוקם ועדה, ואם ייקבע לה זמן עבודה מוגדר.

אך משהגיעה ישיבת־הממשלה, התברר שנבון חזר בו מעניין הוועדה, והחליט להעלות בממשלה את התיקון לחוק שיאפשר לוועד־המנהל לסגור את הרשות בכל מיקרה שייראה לו. ברור שהחלטה כזאת פירושה אי־החלטה. ההחלטה שהתקבלה בממשלה היתה להעביר את העניין לוועדת־שרים לענייני־חקיקה. כלומר, הדברים לא ישפיעו על המשבר הנוכחי.

ובינתיים, במהלך השביתה הארוכה, היתה התכתשות כמעט־יומית בין פורת לבין העובדים.

אורי פורת ניסח מיסמך בו שישה סעיפים, וטען שזה הבסיס היחידי לחזרת העובדים לעבודה. סעיפי המיסמך נגעו לרוב הבעיות ברשות.

העובדים, מצידם, טוענים שלפורת אין תוכנית מוגדרת, וגם אילו היו מסכימים לסעיפים שבמיסמך, אין מאחוריו דברים ברורים, לפיהם יוכלו לקבוע סידרי־עבודה חדשים.

הם גם יודעים להסביר כי חלק מדרישותיו של פורת אינן בנות־ביצוע.

ביום השני בבוקר הגישו העובדים לפורת מיסמך מטעמם. מיסמך זה, הכולל שיבעה סעיפים, חופף בשלושה מהם את שלוש משש הנקודות של פורת. זה היה בסיס לתחילתו של משא־ומתן ראשון בין הצדדים, אחרי יותר מ־20 ימי־שביתה.

כרגע ברור ששני הצדדים רוצים לסיים את השביתה ולחדש את השידורים. פחות ברור כרגע אם המשא־ומתן המתנהל אכן יוביל לעשיית סדר יסודי, שבו יקבעו נוהלי־עבודה חדשים, פיטורי עובדים מיותרים, כללים לחלטורות ודרכי־ניהול ברשות.

לפי כל הסימנים, ייתכן שהשידורים אכן יתחדשו בימים הקרובים, ובדק־הבית ידחה למועד אחר.

ברקוביץ וארואסטי נפרדים סופית (?)

מנבחרת ישראל. השבוע שיחקו לכבודם

על הספסל במישחק בין נבחרת־ישראל ואלופת־אירופה: מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי יושבים על ספסל־המחליפים. כאן תם פרק הנבחרת של שני כוכבי־הכדורסל הידועים.

הטבעה לבן מרסר, שחקנה של הפועל תל־אביב, מטביע את הכדור בסל. ליד הרגל מבצבץ ראשו של מוטי. היד היא של השופט דויד דגן, המסמן להמשך המישחק. מרסר קלע 23 נקודות.

מיקי נגד ניקי

המישחק החגיגי לכבוד מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי עמד ל־התפוצץ שתי דקות לפני סיומו. עופר פליישר, שחקנה גבה־הקומה של ה־נבחרת והפועל תל־אביב, התרומם בניסיון־הטבעה לעבר הסל היווני, כאשר פקעת שחקנים יוונים עטה עליו.

בסיום ההתקפה ראו הכל כיצד עופר פליישר בועט בשחקן יווני, שהיה שרוע על הפרקט. הקפטן היווני ינקיס מיהר לעבר פליישר, אך זה הורחק מהמקום על־ידי המאמן ויינקרנץ, והרוחות נרגעו.

היה זה הרגע הסוער ביותר במישחק־הפרידה של נבחרת־ישראל ממיקי ברקוביץ וממוטי ארואסטי. קדם לו טקס ארוך ומשעמם של מתן כיבודים ותוארים, גביעים ומדליונים. מעריב בחר והכתיר את ספורטאי־השנה שלו במיקצועות השונים, כש־בראשם עמוס מנסדורף, ספורטאי השנה של העולם הזה, ואיגוד־הכדורסל ניפרד ממיקי ברקוביץ ו־ממוטי ארואסטי.

אלפיים צופים, שהטריחו עצמם להיכל־הספורט, יכלו לראות שוב את שיתוף־הפעולה בין מיקי ומוטי: מוטי, במסירותיו המדוייקות, ומיקי, בפריי־צות סוחפות לסל, והסימון המפורסם באצבעו.

ציון צפריר ■

מיקי פורץ מיקי ברקוביץ בפריצה אופיינית לעבר הסל היווני, מנסה לחסום אותו קריסטודוליו היווני. מיקי הירבה לפרוץ לסל, וכל פריצה שלו היתה מלווה בשאגות אדירות מכי־וון הקהל. 110:102 לנבחרת ישראל היתה התוצ־אה בסיומו של מישחק מעניין. לא דבר יוצא־דופן.

גביע לבן בתמונה מימין: מיקי ברקוביץ ודור־ההמשך. בתמונה משמאל: שומר הגביעים, בנו של מוטי ארואסטי. עוד גביעים לאוסף בארון, לבטח לא האחרונים בשנה זו.

תמרורים

נעליים לבת המושל

נישאו ◆ בניו־יורק, **מאריה קו־מו**, 25, יחצנית ובתו של מושל ניו־יורק, מאריו קומו, קאתולי ממוצא אי־טלקי שהוא המועמד המועדף של הד־מוקראטים בבחירות לנשיאות ארצות־הברית 1988 לוא היה מסכים להיות מועמד. **וקנת קול**, 33, מעצב־נעליים יהודי, בטכס אותו ערכו במשותף רב יהודי וכומר קאתולי.

● ● ●

מיליונרית המין

נחוג ◆ בניו־יורק, יום־הולדתה ה־45 של **שייר דייאנה הייט**, סכסו־לוגית שנודעה בזכות דוחות הייט שלה על מיניות האשה. הייט, הנשואה זה שלוש שנים לפסנתרן גרמני בן 24, היא בתו של פקח־תעופה שביקשה בצ־עירותה להיות היסטוריונית, אך נטשה את האקדמיה בדרך לדוקטוראט, בבח־רה, זמנית, במקצוע הדוגמנות (כולל הופעה כדוגמנית־עירום בירחון פליי־בוי) לפני שפנתה לחקר המין, שהכניס לה עד כה, בתמלוגים על ספריה, יותר משניים וחצי מיליון דולר.

● ● ●

מות השחקן

נפטר ◆ בפאריס, מהתקף לב, בגיל 68, **לינו ונטורה**, שנחשב

שחקן ונטורה
קשוח וחרוש־קמטים

כשחקן־הקולנוע האהוב ביותר על צופי הקולנוע הצרפתיים. ונטורה (שנולד באיטליה תחת השם לינו בוריני) היה בראשית דרכו מתאגרף וכאשר פנה לקולנוע הירבה בגילום תפקידים של בלשים ופושעים, מה שהלם את הופע־תו הקשוחה, חרושת־הקמטים ואת שת־קנותו הרבה בעת מיפגשים חברתיים, התנהגות שהיקנתה לו את הכינוי השתקן.

● ● ●

המיטבח היהודי

נפטרה ◆ בסביון, בגיל 77, **מולי ליינס בר־דויד**, עיתונאית וסופרת. בר־דויד, ילידת קנדה ואם לארבע בנות, נודעה במיוחד בשורה של ספרי־בישול אותן חיברה (בישול יהודי להנ־אתכם, ספר הבישול הישראלי) ואף שימשה כיועצת לחברת אל־על בתיכ־נון תפריטיה לנוסעים ולסידרת ספרי המזון (מזונות העולם) של ספריית טיים־לייף האמריקאית היוקרתית.

● ● ●

אהבה ביאכטה

נחשפה ◆ באתונה, פרשת־אהבים בין **אנדריאס פאפאנדריאו**, 68, ראש ממשלת יוון (ולשעבר פרופסור לכלכלה באוניברסיטה אמריקאית) **לדימיטרה ליאני**, 33, גרושתו של אדריכל, דיילת לשעבר שהיתה למנחת סדרות בטלוויזיה. הפרשה של פאפאנ־דריאו (אב לארבעה מאשתו האמרי־קאית, לה הוא נשוי מזה 36 שנים) עלתה לכותרות כאשר התגלה כי הוא העדיף לבלות סוף־שבוע על יאכטה בחברת אהובתו מהופעה באזכרה ממ־לכתית לזכור חללי רעש־אדמה בדרום יוון.

במדינה

מישפט
האופטימיסט

"הצדק לא צריך מתווכים", אמר הנאשם ופיטר את סניגוריו

השופטת חנה אבנור, נשיאת בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, ייעצה לנפתלי רדעי שייעזר בסניגור.

"זה מישפט קשה ומסובך," אמרה לו, "וצריך מיומנות מיקצועית כדי להגן עליך!"

אבל רדעי לא השתכנע. "הצדק לא צריך מתווכים," אמר לבית־המישפט, כאשר פיטר את סניגוריו, רן פרדייזל ועובדיה הוכמן.

הנאשם קטן־הקומה והשחרחר החליט לפטר את הסניגורים אחרי שהורשע על־ידי אותו הרכב בעבירה של נסיון לרצוח את גיסו, ונידון ל־12 שנות־מאסר.

יום אחרי גזר־הדין הראשון הובא רדעי שנית לפני אותו ההרכב של שופטים, והתובעת דבורה חן האשימה אותו בשיבעה סעיפים של הנחת מיטעני־פיצוץ.

כדי שלא לפגוע בזכויותיו של הנאשם, החליט בית־המשיפט שלא לפטר מיד את הסניגורים ולשמוע את עד־התביעה הראשון בנוכחותם של עורכי־הדין. העד היה איש־העסקים מוניה שפירא. על פי כתב־האישום היה הוא קורבן הפיצוצים של רדעי.

שפירא העיד כי הרקע לפיצוצים במכוניתו ובמועדון־הספורט שלו היה עיסקת־מניות שעשה עם ברוקר בשם יוסי שטרוזמן. מיד אחרי שמכר את המניות לשטרוזמן, חלה ירידה דראסטית בשוויין, והקונה דרש פיצוי־כספי. שפירא דחה את דרישת־הפיצוי, ואז החלה סידרת־הפיצוצים. גיסו של רדעי, גידעון דויד, המעיד נגדו כעד־מדינה סיפר שהפיצוצים היו פעולות־עונשין נגד שפירא, בגלל אותה עיסקת־מניות.

למרות העונש החמור שהוטל עליו יום קודם לכן, נראה רדעי במצב־רוח מרומם. הוא התלוצץ עם צלם העולם הזה והשוטרים ששמרו עליו. עונש־מאסר של 12 שנה לא היה מסוגל לשבור את רוחו.

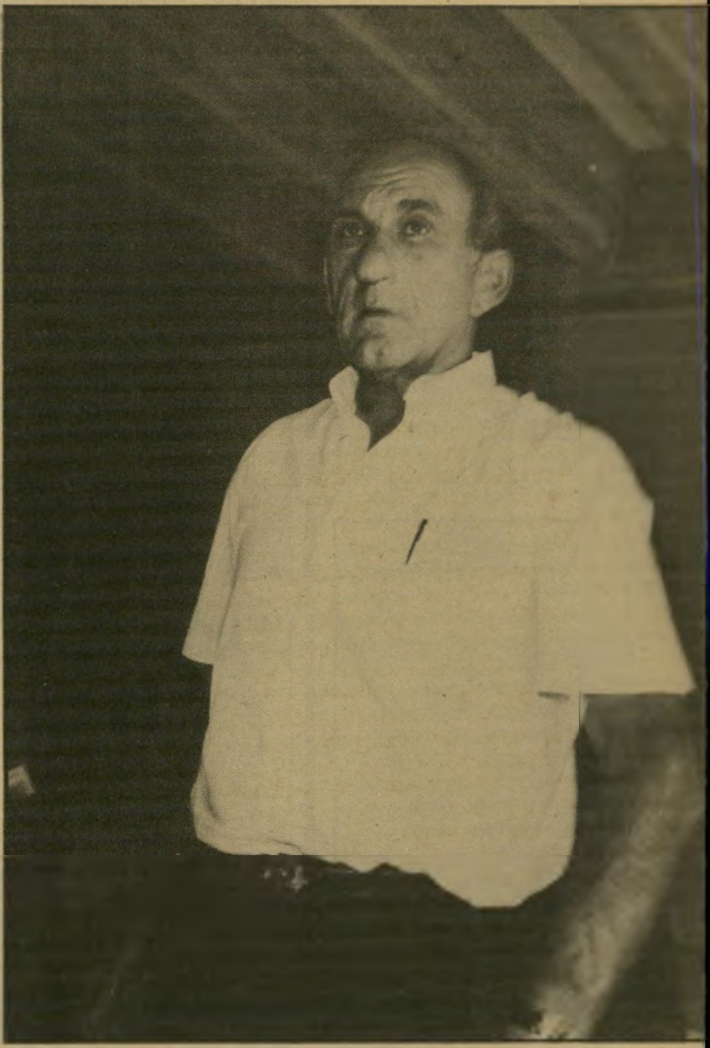
אבי ולדמן, העולם הזה

עד מוניה שפירא
אחרי ירידת המניות, פיצוץ

אבי ולדמן, העולם הזה

נאשם־בפיצוץ רדעי על ספסל־הנאשמים
אחרי 12 שנות־מאסר, חיוך אושר

רוקחות־חשודות שמאי ובן־חן מובלות לבית־המישפט (באמצע: שוטרת)
קל להוציא כסף —

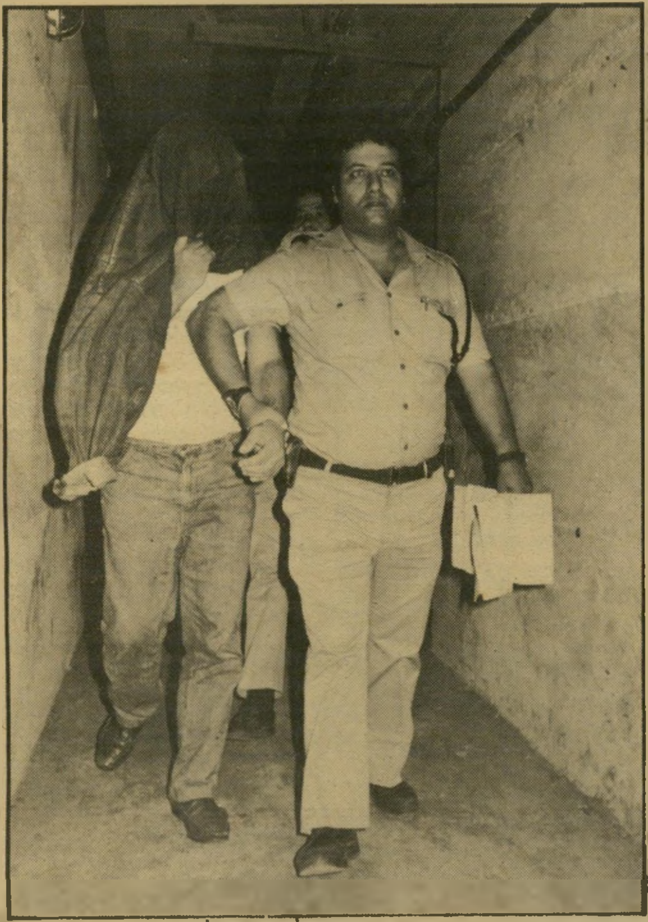
אבי ולדמן, העולם הזה

רוקח־חשוד יזהר כהן (משמאל) מובא לבית־המישפט
— אם יש תעודה

רפואה
להקדים תרופה למחלה

קל מאוד להחליף תרופות של "מכבי" בשווה־כסף.

אילנה אלון ■

אין זו הפעם הראשונה שחבורת־רמאים גילתה כי קל מאוד להוציא כסף במירמה מקופת־החולים מכבי. כל מה שדרוש הוא רופא תמים, המוכן לרשום מירשמים של תרופות יקרות לחולים מדומים, ורוקח, שיהיה מוכן להחליף את התרופות היקרות בכסף מזומן או בשווה כסף.

השופט ארי זיו־אב עצר השבוע שלושה אנשים בחשד כי ביצעו עבירה כזאת. המישטרה חושדת כי יונה שמאי (50) החזיקה ברשותה כמה פינקסים שאבדו לחברי קופת־חולים מכבי. בפינקסים אלה השתמשה כדי להשיג מרופאים שונים מירשמים לתרופות יקרות לאסטמה, למחלות לב ופרקים. את המירשמים מסרה שמאי, על־פי החשד, לרוקחים לינדה גן־חן (38) ויזהר כהן (33) מרמת־גן. הרוקחים גבו מקופת חולים מכבי את התמורה המלאה עבור התרופות, ונתנו את תמורתם בכסף או בתכשירי קוסמטיקה, שנמכרו אחר־כך בבזאר בתחנה־המרכזית בתל־אביב.

למרות החקירה הנמרצת שערכו הסניגורים עורכי־הדין מנחם רובינשטיין ויוסף שוהם, החליט השופט שיש מקום לעצור את השלושה למשך שמונה ימים, וקבע כי לדעתו היתה שמאי הרוח החיה ומובילה בפרשה.

התברר כי נחקרו עשרה מרופאי הקופה, אבל איש מהם לא נעצר. המישטרה אף הכחישה כי עצרה עובד בכיר בקופת־חולים.

אזהרה — משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

אדחון

ה' בחשון תשמ"ח, 28.10.1987 · מיספר 2617 · המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע"מ) · שנה 52

העולם הזה

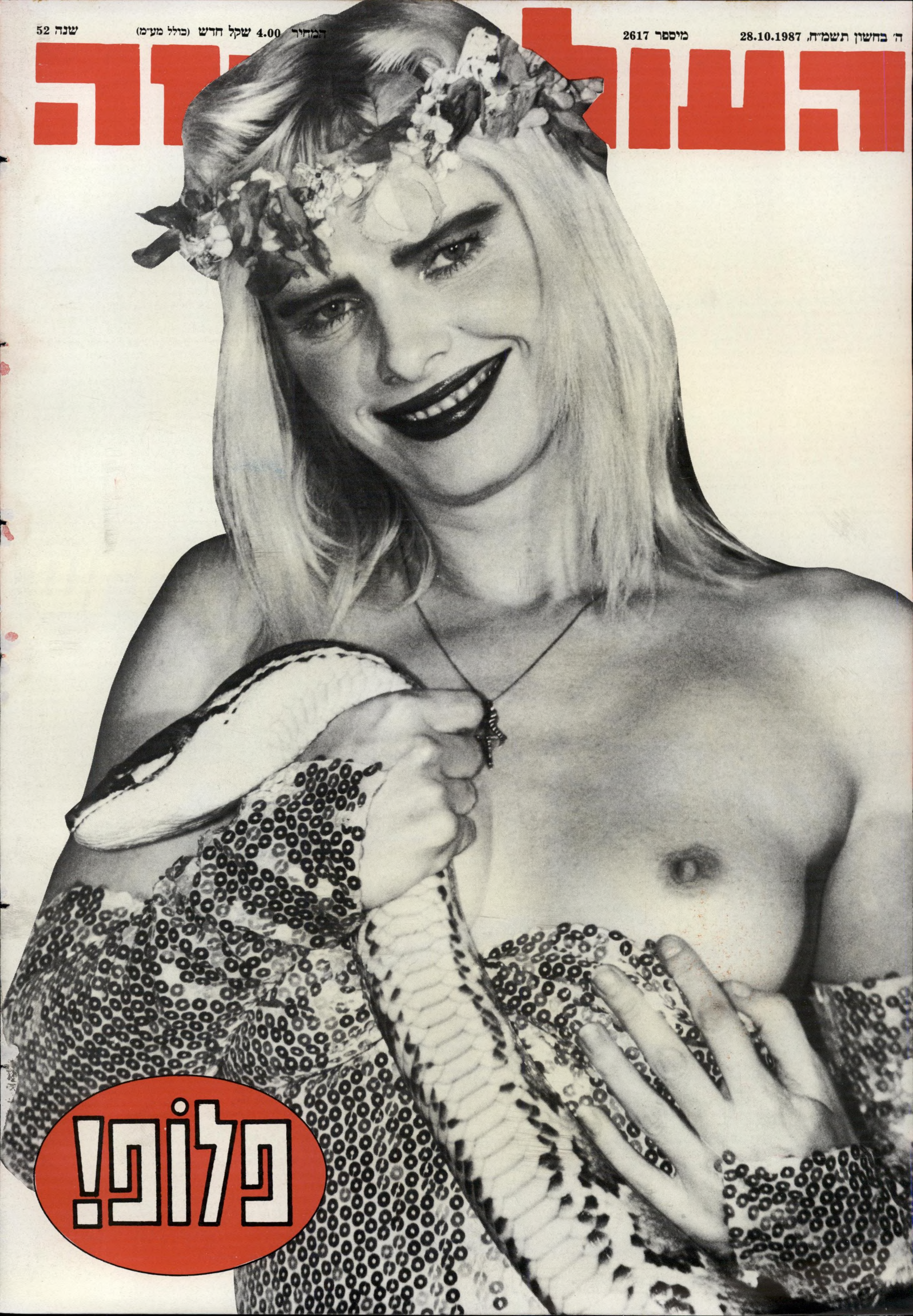

פלופ!